

STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LUBRANIEC

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

Załącznik nr 1 do uchwały
Rady Miejskiej w Lubrańcu
nr VI/50/2019 z dnia 24 maja 2019 r.

Spis treści

I. WPROWADZENIE	5
1. Podstawa opracowania	5
2. Cel, zakres i metoda opracowania	5
3. Wykaz opracowań i materiałów wykonanych na potrzeby studium lub wykorzystanych dla potrzeb studium	8
4. Ogólna charakterystyka gminy	10
II. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENENGO GMINY LUBRANIEC.....	11
1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu.....	11
1.1. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne – stan prawny	11
1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	12
1.3. Obowiązujące plany miejscowe	13
1.4. Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu	15
1.5. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu	21
1.5.1. Tereny mieszkaniowe – stan mieszkalnictwa	21
1.5.2. Tereny usługowo-produkcyjne	21
1.5.3. Tereny zieleni, rekreacji i wypoczynku	22
1.5.4. Stan infrastruktury technicznej	22
2. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony	23
3. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	25
3.1. Zasoby środowiska przyrodniczego	25
3.1.1. Budowa geologiczna, geomorfologia, rzeźba terenu	26
3.1.2. Gleby	27
3.1.3. Warunki hydrologiczne (wody powierzchniowe, wody podziemne)	28
3.1.4. Klimat	29
3.1.5. Flora	30
3.1.6. Fauna	32
3.2. Leśna przestrzeń produkcyjna	32
3.2.1. Typy siedliskowe lasów	32
3.2.2. Funkcje lasów	33
3.3. Rolnicza przestrzeń produkcyjna	33
3.4. Stan zagrożenia środowiska	38
3.4.1. Zagrożenia i stan gleb	38
3.4.2. Przekształcenia powierzchni ziemi i zagrożenie występowania masowych ruchów ziemi	39
3.4.3. Zagrożenie i stan powietrza	39
3.4.4. Klimat akustyczny	41
3.4.5. Zagrożenia i stan wód	42
3.4.6. Zagrożenia i stan lasów	46
3.5. Wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego	46
4. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	47
4.1. Rys historyczny	47
4.2. Walory środowiska kulturowego	47
4.3. Zasoby środowiska kulturowego	48
4.3.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków	49
4.3.2. Zabytki nieruchome niewpisane do rejestru zabytków ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków	51
4.3.3. Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze gminy i miasta Lubraniec, zlokalizowanych w trakcie badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP)	54
4.4. Stan zagrożenia środowiska kulturowego	67

4.5. Dobra kultury współczesnej.....	67
5. Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określonych przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych	68
6. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia.....	68
6.1. Potencjał demograficzny	68
6.2. Sytuacja na rynku pracy.....	72
6.3. Infrastruktura społeczna	74
6.3.1. Ochrona zdrowia i opieka społeczna.....	74
6.3.2. Oświata i wychowanie	76
6.3.3. Kultura	76
6.3.4. Sport i rekreacja.....	76
7. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia.....	79
7.1. Charakterystyka zagrożeń i stanu bezpieczeństwa	79
7.2. Jednostki odpowiedzialne za zapewnienie bezpieczeństwa	80
8. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy	81
8.1. Analiza dokumentów strategicznych	81
8.2. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne.....	87
8.2.1. Analiza ekonomiczna	87
8.2.2. Analiza środowiskowa.....	89
8.2.3. Analiza społeczna	90
8.3. Prognoza demograficzna	91
8.4. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	92
8.5. Wnioski zgłaszane przez mieszkańców	100
8.6. Tereny wskazane w obowiązującym SUIKZP gminy Lubraniec do rozwoju zabudowy.....	100
9. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów	101
10. Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.....	102
10.1. Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody	102
10.2. Obiekty i obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków	107
10.3. Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych.....	107
11. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych	108
12. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	108
12.1. Udokumentowane złoża kopalin.....	108
12.2. Zasoby wód podziemnych.....	109
12.3. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	110
13. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.....	110
14. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami	111
14.1. Uwarunkowania wynikające z istniejącego systemu transportowego	111
14.1.1. Układ drogowy	112
14.1.2. Komunikacja kolejowa.....	126
14.1.3. Komunikacja autobusowa	126
14.1.4. Parkowanie pojazdów.....	126
14.1.5. Zaplecze techniczne motoryzacji	126
14.2. Uwarunkowania wynikające z istniejącej infrastruktury technicznej	126
14.2.1. Zaopatrzenie w wodę	126
14.2.2. Gospodarka ściekowa.....	132
14.2.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	137
14.2.4. Odnawialne źródła energii.....	138
14.2.5. Zaopatrzenie w gaz.....	139
14.2.6. Gospodarka odpadami.....	140
14.2.7. Zaopatrzenie w ciepło	140

14.2.8. Telekomunikacja i teleinformatyka	140
15. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych	142
16. Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej....	143
SPIS RYSUNKÓW	144
SPIS TABEL.....	145

I. WPROWADZENIE

1. Podstawa opracowania

Niniejsze Studium stanowi zmianę „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lubraniec przyjętego Uchwałą Nr XXIX/165/97 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 2 czerwca 1997 roku, sporządzonego na podstawie nieobowiązującej ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15 poz. 139 z późn. zm.).

Studium zostało sporządzone zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz na podstawie Uchwały Nr IX/55/2015 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium.

2. Cel, zakres i metoda opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego opracowane zostało dla całego obszaru miasta i gminy Lubraniec, która w granicach administracyjnych zajmuje powierzchnię około 148 km². Określa ono politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, stanowi podstawowe narzędzie umożliwiające spełnienie zadań własnych gminy w zakresie ładu przestrzennego, komunikacji i infrastruktury technicznej.

Decyzja o podjęciu prac nad zmianą Studium wyniknęła przede wszystkim z potrzeby doprowadzenia do zgodności treści ww. dokumentu z dynamicznie zmieniającym się w naszym kraju prawodawstwem. W ciągu dwudziestu lat obowiązywania dokumentu uległo zmianie szereg ustaw związanych z tematyką kształtowania przestrzeni.

Obowiązujące Studium sporządzone zostało na podstawie nieobowiązującej już ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, która w bardzo ograniczonym zakresie określała formę studium oraz tok prac nad jego sporządzeniem. Koncentrowała się przede wszystkim na zakresie problematyki studium nakładając równocześnie obowiązek badania, przez zarząd gminy „spójności” rozwiązań projektowych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „z polityką przestrzenną gminy” określoną w studium.

Obowiązująca od 11 lipca 2003 r. ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadziła zasadnicze zmiany dotyczące toku formalno-prawnego sporządzania studium, określiła jego formę a także zmieniła zakres jego problematyki. Wymagany zakres projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w części tekstowej i graficznej określony został w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. z 2004 r. Nr 118 poz. 1233).

Studium uchwalone przez radę gminy nie jest aktem prawa miejscowego. Jest „aktem kierownictwa wewnętrznego” gminy wykorzystywanym przy podejmowaniu decyzji w zakresie działań dotyczących polityki przestrzennej gminy oraz stanowi podstawę do koordynacji planów miejscowych. Ustalenia studium realizowane są poprzez plany miejscowe i są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu tych planów.

Studium powinno być komplementarne wobec strategii rozwoju lokalnego oraz programów i planów rozwoju gminy – wyznacza ramy przestrzenne realizacji ich ustaleń.

Zgodnie z art. 10, ust. 1, cytowanej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z:

- 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- 2) stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;

- 3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
- 4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 4a) rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
- 5) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- 6) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- 7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
  - a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
  - b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
  - c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
  - d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- 8) stanu prawnego gruntów;
- 9) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- 10) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- 11) występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
- 12) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- 13) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- 14) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- 15) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Zgodnie z art. 10, ust. 2, cytowanej ww. ustawy, w studium określa się w szczególności:

- 1) uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę:
  - a) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego;
  - b) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy;
- 2) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- 3) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 4) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 5) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;
- 7) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej;

- 8) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- 9) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 10) obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
- 11) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- 12) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady;
- 13) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- 14) obszary zdegradowane;
- 15) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- 16) obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

Zgodnie z art. 10 ust. 2a jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu; w studium ustala się ich rozmieszczenie.

Zgodnie z art. 10 ust. 3a jeżeli na obszarze gminy przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², w studium określa się obszary, na których mogą być one sytuowane. Lokalizacja takich obiektów może nastąpić wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w paragrafie 4, pkt. 1. przedstawia wymaganą zawartość projektu studium. Powinno ono zawierać:

- 1) część określającą uwarunkowania, o których mowa w art. 10 ust. 1 ustawy, przedstawioną w formie tekstowej i graficznej;
- 2) część tekstową zawierającą ustalenia określające kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy;
- 3) rysunek przedstawiający w formie graficznej ustalenia, określające kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, a także granice obszarów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy;
- 4) uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu studium.

Pierwszy etap prac nad studium obejmował wstępną analizę zapisów obowiązującego studium oraz ocenę aktualności posiadanych materiałów planistycznych.

Drugi etap to sporządzenie diagnozy stanu obejmującej wieloaspektowe rozpoznanie i ocenę uwarunkowań rozwoju miasta i gminy Lubraniec na podstawie aktualnie dostępnych opracowań i materiałów.

Trzeci etap obejmował ocenę kierunków i zasad rozwoju przestrzennego gminy przyjętych w obowiązującym studium.

Czwarty etap związany był z opracowaniem celów, zasad rozwoju, kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz formułowaniem zapisu ustaleń studium.

W toku prac nad studium, w kwestii najbardziej trudnych i kontrowersyjnych tematów, odbyły się spotkania z pracownikami Gminy, na których zaprezentowane i przedyskutowane zostały poszczególne grupy zagadnień.

Uwarunkowania rozwoju i szczegółowe ustalenia dotyczące kierunków i zasad rozwoju przestrzennego gminy zapisane zostały w tekście studium stanowiącym załącznik nr 1 i nr 2 do uchwały oraz na mapach problemowych w skali 1:25000 (gmina Lubraniec) i 1:5000 (miasto Lubraniec): uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego stanowiącej załącznik nr 3a i 3b oraz kierunki i polityka przestrzenna stanowiącej załącznik nr 4a i 4b do uchwały.

3. Wykaz opracowań i materiałów wykonanych na potrzeby studium lub wykorzystanych dla potrzeb studium

- Opracowanie ekofizjograficzne wykonane na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubraniec, grudzień 2016 r.;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lubraniec, przyjęte Uchwałą Nr XXIX/165/97 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 2 czerwca 1997 roku; oraz materiały wejściowe sporządzone do ww. studium;
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego przyjęty uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2003 r. Nr 97, poz. 1437), Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku, czerwiec 2003 (obecnie sporządzany projekt planu przyjęty Uchwałą Nr 14/588/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 12 kwietnia 2018 r.);
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+, przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr XLI/693/13 z dnia 21 października 2013 r.;
- Strategia Obszaru rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu włocławskiego na lata 2014-2020, Włocławek 2015 r.;
- Strategii rozwoju Gminy Lubraniec na lata 2016 – 2026;
- Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubraniec na lata 2016 – 2026 przyjęty Uchwałą Nr XXXII/284/2017 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 30 listopada 2017 r.;
- Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Lubraniec przyjęty Uchwałą Nr XVIII/113/2016 z dnia 28 lipca 2016 r.;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubraniec na lata 2016 - 2026 przyjęta Uchwałą Nr XVI/98/2016 z dnia 10 maja 2016 r.;
- Wieloletni Program Inwestycyjny na lata 2014 - 2020 dla Gminy Lubraniec przyjęty Uchwałą Nr XVI/97/2016 z dnia 10 maja 2016 r.;
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Lubraniec na lata 2016 - 2019 przyjęty Uchwałą Nr XIV/92/2016 z dnia 30 marca 2016 r. Uchwała opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr 2016 poz. 1448 z dnia 21 kwietnia 2016r.;
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lubraniec na lata 2015 – 2020 przyjęty Uchwałą Nr XIX/122/2016 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 29 sierpnia 2016 r.;
- Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Lubraniec za rok 2017 i lata poprzednie;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Włocławskiego na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2010-2024;

- Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2016 r. - Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2017 r. oraz Raporty...” z lat wcześniejszych;
- Informacja o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2016 r. - Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2017 r. oraz Informacje...” z lat wcześniejszych;
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2016 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa (<http://surowce-mineralne.pgi.gov.pl/index.htm>);
- Bank Danych Lokalnych (BDL) www.stat.gov.pl;
- Odnawialne źródła energii – zasoby i możliwości wykorzystania na terenie województwa kujawsko-pomorskiego – KPBPPiR we Włocławku, 2010;
- Przyroda Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki, Wojewódzki Konserwator Przyrody, Bydgoszcz, 2001 r.;
- Raport o stanie przyrody województwa kujawsko-pomorskiego. Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki, Wojewódzki Konserwator Przyrody, Bydgoszcz 2004;
- Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018, przyjęty przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr XVI/299/11 z dnia 19 grudnia 2011r.;
- Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028;
- Obwieszczenie nr XIV/1/15 z 23 listopada 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023”; brak danych za 2016 r.
- Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Włocławskiego na lata 2014-2017 (Uchwała Nr XXXVII/339/14 Rady Powiatu we Włocławku z dnia 26 września 2014 r. opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kujawsko-pomorskiego z 2014 r. poz. 2876);
- Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Kujawsko – Pomorskiego;
- Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2016, WIOŚ Bydgoszcz, 2017 r. oraz Roczne oceny ... z lat wcześniejszych;
- Program zwiększania lesistości i zadrzewień w latach 2001-2020, Wojewoda Kujawsko-Pomorski, Bydgoszcz 2001 r.;
- Pięcioletnia ocena stanu akustycznego województwa kujawsko-pomorskiego za lata 2012-2016, WIOŚ Bydgoszcz 2017;
- Marszelewski W., Burak Sz., Solarczyk A., Jeziora województwa kujawsko-pomorskiego, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki, Wydział Ochrony Środowiska, Bydgoszcz 2000;
- Warunki przyrodnicze produkcji rolnej w województwie włocławskim, IUNG Puławy 1989r.;
- Kondracki J., Geografia fizyczna Polski, PWN Warszawa 1980;
- Mapa obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony, red. A. S. Kleczkowski, AGH Kraków 1990;
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2005 r. wraz z aktualizacjami;
- „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi” – rzeka Zgłowiączka;
- „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej” etap II – rzeka Chodeczka;
- Poradnik dotyczący gospodarki ściekowej w kontekście wykonywania krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa 2010;

- Dynamika zmian stężenia związków azotu w wodach górnej Zgłowiączki w latach 1990-2011. Z. Miatkowski, K. Smarzyńska Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badawczy w Bydgoszczy, 2014;
- Strona internetowa Urzędu Gminy Lubraniec <http://www.lubraniec.pl/>;
- Materiały i obserwacje własne z wizji lokalnej;
- <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/>;
- <https://www.igipz.pan.pl/Regiony-geobotaniczne-zgik.html>;
- Bank Danych o Lasach <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/>;
- http://www.lasy.gov.pl/publikacje/copy_of_gospodarka-lesna/hodowla/regionalizacja-przyrodniczo-lesna-polski-2010-1/view;
- <http://www.imgw.pl/>;
- internetowy atlas województwa kujawsko-pomorskiego; dział środowisko przyrodnicze / gleby; <http://atlas.kujawsko-pomorskie.pl/>

4. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Lubraniec położona jest w południowej części województwa kujawsko – pomorskiego. Pod względem administracyjnym należy do powiatu włocławskiego. Gmina zajmuje powierzchnię około 148 km² (14 803 ha), w tym obszar wiejski ok. 146 km² (14 606 ha) i miasto ok. 2,0 km² (197 ha) i należy do gmin większych wśród gmin miejsko-wiejskich w województwie kujawsko - pomorskim. Wydzielono tu 34 sołectwa (Annowo, Bielawy, Biernatki, Bodzanowo, Czajno, Dąbie Kujawskie, Dęby Janiszewskie, Dobierzyn, Gołębin Parcele, Gołębin Wieś, Janiszewo, Kazanie, Kłobia, Koniec, Kolonia Piaski, Krowice, Lubraniec Parcele, Lubrańczyk, Milżyn, Milżynek, Ossowo, Rabinowo, Redecz Kalny, Redecz Wielki, Sarnowo, Siemnówek, Skaszyn, Smogorzewo, Sułkowo, Świątniki, Wiktorowo, Wola Sosnowa, Żydowo, Lubraniec Miasto) obejmujących 50 miejscowości i miasto.

Gmina Lubraniec usytuowana jest w odległości około 22 km na południowy zachód od Włocławka – siedziby władz powiatu oraz około 70 km od Torunia. Przez Gminę przebiegają drogi publiczne kategorii gminnej, powiatowej oraz wojewódzkiej (droga nr 270). Dla rozwoju gminy, nie tylko pod względem komunikacyjnym, ale także inwestycyjnym, ważne jest jej położenie w niedalekim sąsiedztwie autostrady A1 (połączenie z węzłem drogowym w Pikutkowie - Gmina Brześć Kujawski, tworzy dogodne powiązanie z Autostradą A1 Gdańsk – Cieszyn).

Gmina graniczy:

- od północy z gminą Brześć Kujawski (powiat włocławski),
- od zachodu z gminą Topólka i Osięciny (powiat radziejowski),
- od południa z gminą Izbica Kujawska i Boniewo (powiat włocławski),
- od wschodu z gminą Chocień i Włocławek (powiat włocławski).

Ludność faktycznie zamieszkała w gminie Lubraniec wg stanu na 31.12.2017 r. wynosiła 9 598 osób, z tego 6546 osób to mieszkańcy wsi, zaś 3052 – miasta. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła około 66 osób/km².

Rysunek 1 Położenie gminy Lubraniec na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu włocławskiego

Opracowanie własne

II. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY LUBRANIEC

1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

1.1. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne – stan prawny

Prowadzenie polityki w zakresie gospodarowania przestrzenią i zapewnienie ładu przestrzennego jest zadaniem własnym gminy, wynikającym z ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w celu kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, w tym określenia lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, Burmistrz sporządza studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zwane dalej studium. Dokument ten, zgodnie z art. 9 pkt. 5 wspomnianej wyżej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie jest aktem prawa miejscowego,

tylko opracowaniem kierunkowym, stanowiącym wyraz polityki przestrzennej władz samorządowych gminy. Zgodnie z art. 14 pkt 8 tej ustawy, aktami prawa miejscowego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, przy sporządzaniu których, poprzez wymóg zachowania zgodności ze studium (art. 9 pkt. 4 ww. ustawy), uwzględnia się politykę przestrzenną gminy. Powyższe sprawia, że jest ono prawem wewnętrznym gminy wiążącym władze oraz podporządkowane jej organy i jednostki, w podejmowanych decyzjach w zakresie działań dotyczących polityki przestrzennej na terenie gminy dla realizacji określonych celów.

Obowiązującym prawem miejscowym są wszystkie plany miejscowe i zmiany planów uchwalone po 1 stycznia 1995 r. (nawet sporządzone na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym), niezależnie od tego, jaki zakres ustaleń i stopień szczegółowości ustaleń określono w tych planach. Obowiązujące plany miejscowe są obecnie bezpośrednią podstawą do sporządzania dokumentacji budowlanych i ubiegania się o decyzje o pozwoleniu na budowę, wydawaną bezpośrednio przez starostę powiatu.

Opisany stan prawny sprawił, że wiele gmin w Polsce pozostało z niewielkim pokryciem swojej powierzchni obowiązującymi planami miejscowymi. Ustawodawca przewidział możliwość lokalizacji inwestycji w przypadku braku planu miejscowego. Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dla lokalizacji inwestycji celu publicznego i dla zmiany zagospodarowania terenu polegającej na budowie obiektu budowlanego lub wykonaniu innych robót budowlanych, obowiązują procedury uzyskiwania decyzji:

- o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (określone w art. 50),
- o warunkach zabudowy (określone w art. 59).

Decyzje te wydaje Burmistrz na wniosek inwestora dla konkretnie zdefiniowanego zamierzenia inwestycyjnego. Problemem mającym często swoje odzwierciedlenie w przestrzeni jest brak regulacji w aktualnym prawodawstwie odnośnie zachowania zgodności wydawanej decyzji ze studium.

1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gmina Lubraniec posiada Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lubraniec przyjęte przez Radę Miejską w Lubrańcu w dniu 02 czerwca 1997 r. (uchwała nr XXIX/165/97), sporządzone na podstawie nieobowiązującej ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym.

Ustawa z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym zgodnie z którą sporządzone zostało obecnie obowiązujące studium w ograniczonym zakresie określała formę tego dokumentu oraz tok prac nad jego sporządzeniem. Koncentrowała się przede wszystkim na zakresie problematyki studium nakładając równocześnie obowiązek badania, przez zarząd gminy, „spójności” rozwiązań projektowych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „z polityką przestrzenną gminy” określoną w studium.

Obecnie obowiązująca ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadziła zasadnicze zmiany dotyczące toku formalno-prawnego nad sporządzeniem studium, określiła jego formę, a także zmieniła zakres jego problematyki. Wymagany zakres projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w części tekstowej i graficznej określony został w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. z 2004 r. Nr 118 poz. 1233).

Zasadniczą zmianę toku sporządzania studium wprowadziła również ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 w związku z art. 46 pkt. 1 ww. ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko obowiązującej od dnia 15 listopada 2008 r., wprowadzone zostały zmiany w art. 11 pkt 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Dla projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego lub jego zmiany opracowuje się obligatoryjnie prognozę oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko ustaleń studium.

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lubraniec należy uznać za zasadniczo niezgodne z przepisami odrębnymi, a przede wszystkim ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

1.3. Obowiązujące plany miejscowe

Do dnia 31 grudnia 2003 r. na obszarze gminy obowiązywał Miejskowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Lubraniec (Uchwała Nr XV/51/80 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Lubrańcu z dnia 24 kwietnia 1980 r.). Dokument ten zgodnie z art. 87 ust 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym stracił ważność z końcem 2003 roku.

Gmina Lubraniec posiada następujące obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone w latach 1996 – 1998:

1. Uchwała Nr XXIII/135/96 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uchwalenia zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Lubraniec
  - Zmiana dotyczy miejscowego szczegółowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla domków jednorodzinnych położonego przy ul. Kochanowskiego w mieście Lubrańcu uchwalonego uchwałą Nr VIII/34/90 Rady Gminy i Miasta Lubraniec z dnia 28 listopada 1990 r. opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Włocławskiego Nr 1 z dnia 22 stycznia 1991 r. poz. 4
  - Zmiana dotyczy miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubraniec uchwalonego uchwałą Nr XV/51/80 Rady Narodowej Gminy i Miasta Lubraniec z dnia 24 kwietnia 1980 r. opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Włocławskiego Nr 4 z dnia 24 kwietnia 1980 r. poz. 38

Uchwała opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Włocławskiego Nr 23 z dnia 3 grudnia 1996 r. poz. 164
2. Uchwała Nr XXI/126/96 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 29 lipca 1996 r. w sprawie uchwalenia zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lubrańca w zakresie lokalizacji targowiska przy ulicy Brzeskiej i Nowej
Zmiana dotyczy miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lubraniec uchwalonego Uchwałą Nr XV/51/80 Rady Narodowej Gminy i Miasta w Lubrańcu z dnia 24 kwietnia 1980 r. opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Włocławskiego Nr 4 z dnia 24 kwietnia 1980 r. poz. 38
wraz z późniejszymi zmianami:
  - Uchwała Nr II/9/84 Rady Narodowej Gminy i Miasta w Lubrańcu w sprawie weryfikacji uchwały dotyczącej planu zagospodarowania przestrzennego-gospodarczego
  - Uchwała Nr XV/68/86 Rady Narodowej Gminy i Miasta w Lubrańcu z dnia 27 września 1986 r. w sprawie wprowadzenia zmian w planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Lubraniec

- Uchwała Nr XV/69/86 Rady Narodowej Gminy i Miasta w Lubrańcu z dnia 27 września 1986 r. w sprawie wprowadzenia zmian w planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Lubraniec
  - Uchwała Nr XXII/99/88 Rady Narodowej Gminy i Miasta w Lubrańcu z dnia 29 stycznia 1988 r. w sprawie opinii planu zagospodarowania przestrzennego opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Włocławskiego Nr 9 z dnia 1 czerwca 1989 r. poz. 176
  - Uchwała Nr VIII/34/90 Rady Narodowej Gminy i Miasta w Lubrańcu z dnia 27 września 1986 r. w sprawie zatwierdzenia miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego miasta i następujących ulic: Jana Kochanowskiego, Józefowo, w rejonie ulic Radziejowska i Strażacka
  - Uchwała Nr X/50/90 Rady Gminy i Miasta w Lubrańcu z dnia 10 grudnia 1990 r. w sprawie wprowadzenia zmian w planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Lubraniec
  - Uchwała Nr XII/116/92 Rady Gminy i Miasta w Lubrańcu z dnia 24 stycznia 1992 r. w sprawie zatwierdzenia miejscowego szczegółowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla domków jednorodzinnych w Lubrańcu
3. Uchwała Nr II/7/98 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 10 listopada 1998 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lubraniec dotycząca wprowadzenia funkcji handlu i usług rzemieślniczych na teren przeznaczony pod usługi urządzeń komunikacji kołowej 42 KS (dz. o nr ewid. 255 i 256/1) położonych przy ul. Brzeskiej
- Zmiana dotyczy miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lubraniec uchwalonego Uchwałą Nr XV/51/80 Rady Narodowej Gminy i Miasta w Lubrańcu z dnia 24 kwietnia 1980 r. opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Włocławskiego Nr 4 z dnia 24 kwietnia 1980 r. poz. 38 wraz z późniejszymi zmianami:
- Uchwała Nr II/9/84 Rady Narodowej Gminy i Miasta w Lubrańcu w sprawie weryfikacji uchwały dotyczącej planu zagospodarowania przestrzennego - gospodarczego
  - Uchwała Nr XV/68/86 Rady Narodowej Gminy i Miasta w Lubrańcu z dnia 27 września 1986 r. w sprawie wprowadzenia zmian w planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Lubraniec
  - Uchwała Nr XXII/99/88 Rady Narodowej Gminy i Miasta w Lubrańcu z dnia 29 stycznia 1988 r. w sprawie opinii planu zagospodarowania przestrzennego opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Włocławskiego Nr 9 z dnia 1 czerwca 1989 r. poz. 176
4. Uchwała Nr II/6/98 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 10 listopada 1998 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla mieszkalnego położonego w rejonie ulic Brzeskiej i Sportowej w mieście Lubraniec dotyczące: przeznaczenia terenów pod następujące funkcje: mieszkalnictwa rodzinnego o niskiej intensywności zabudowy pod usługi sportowe, urządzenia komunikacyjne i budownictwo wielorodzinne.

Wszystkie cztery miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządzone zostały zgodnie z nieobowiązującą już ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15 poz. 139 z późn. zm.). Ww. miejscowe plany i zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalane w latach 1996 – 1998, z upływem czasu stały się zasadniczo nieaktualne, posiadają zbyt ogólne zapisy, budzą trudności w interpretacji. Przede wszystkim jednak swoją zawartością merytoryczną nie spełniają wymogów obecnej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 roku w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Były to plany sporządzane pod konkretne zamierzenia

inwestycyjne. Pierwsze trzy z nich zostały już zrealizowane. Zgodnie z ustaleniami czwartego planu nastąpiła realizacja zabudowy ogrodów działkowych i częściowa realizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Brak jest natomiast realizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz zagospodarowania terenu przeznaczonego pod usługi sportu.

W dniu 30 marca 2012 roku Rada Miejska w Lubrańcu podjęła Uchwałę Nr X/124/2012 w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy dla obszaru Parku Kulturowego Sarnowo. Park ten zatwierdzony został Uchwałą Nr XXXVIII/312/2010 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 13 sierpnia 2010 roku w sprawie utworzenia parku kulturowego o nazwie „Park Kulturowy Sarnowo” na terenie wsi Sarnowo gmina Lubraniec powiat włocławski, województwo kujawsko – pomorskie.

W oparciu o powyższe można stwierdzić, że w gminie Lubraniec gospodarka przestrzenna nie jest prowadzona w sposób planowany lecz doraźny, w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy.

1.4. Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu

Przez inwestycję celu publicznego, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 5 upzp, należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym i wojewódzkim), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami.

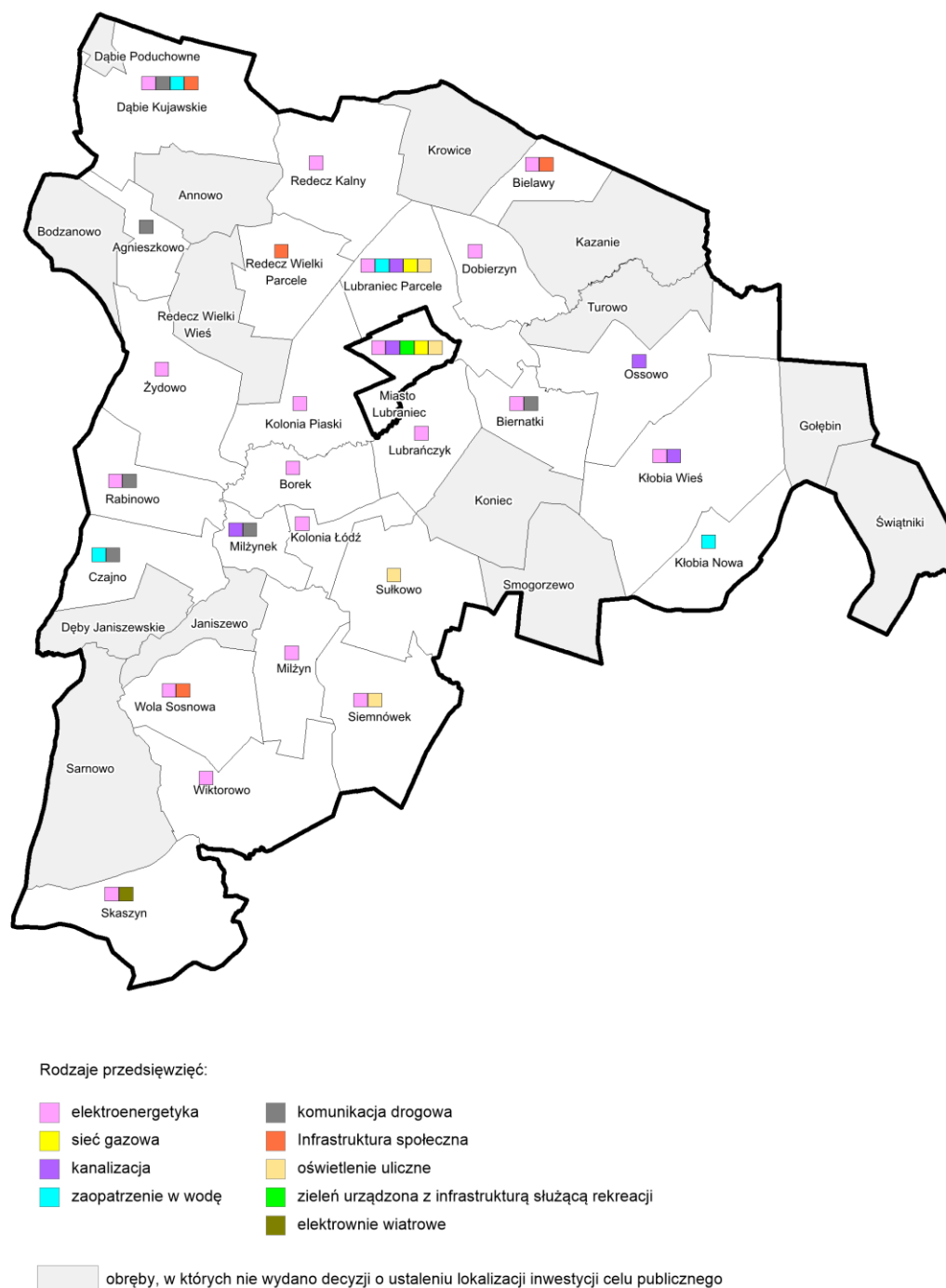
W prowadzonym przez gminę rejestrze decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, od chwili wejścia w życie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym do końca września 2017 roku figuruje łącznie 87 pozycji. 61 z nich (70%) dotyczyło nowych inwestycji, pozostałe związane były z rozbudową, przebudową lub zmianą sposobu użytkowania istniejących obiektów. Wydane decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wynikały z bieżących potrzeb gminy.

Wśród wszystkich wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji nowej inwestycji celu publicznego dominowały decyzje dotyczące elektroenergetyki (24 decyzje – 28%). Kolejną, najliczniejszą grupę stanowiły inwestycje w sieć gazową rozdzielczą (5 decyzji - 6%), inwestycje dotyczące sieci wodociągowej (6 decyzji – 7%), mające na celu odbiór i oczyszczanie ścieków (6 decyzji – 7%). Stosunkowo mało decyzji dotyczyło infrastruktury społecznej (6 decyzji – 7%), a ich głównym celem była budowa świetlic wiejskich – w obrębie Wola Sosnowa, Dąbie Kujawskie, Redecz Wielki Parcele. Planowane inwestycje w zakresie komunikacji stanowiły 7% (6 decyzji) wydanych decyzji i dotyczyły głównie budowy dróg gminnych. 14% decyzji (12 decyzji) dotyczyło budowy oświetlenia ulicznego. Wśród innych decyzji wymienić należy decyzje związane z budową parku oraz wyposażeniem go w pomost spacerowy i ścieżkę rowerową oraz decyzje zmieniające wydane wcześniej decyzje.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, na etapie wydawania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego nie jest wymagane badanie zgodności z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Nie można odmówić wydania decyzji, jeżeli zamierzenie inwestycyjne jest zgodne z przepisami odrębnymi (art. 56 w związku z art. 64 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Przedsięwzięcia, których dotyczyły wydane decyzje, zwłaszcza w zakresie infrastruktury oraz modernizacji istniejących obiektów (szkoły podstawowej w Lubrańcu), są zwykle wcale lub mało widoczne w przestrzeni natomiast znacząco wpływają na poprawę jakości życia mieszkańców gminy. Nie wpłynęły one w znaczący sposób na ograniczenie realizacji funkcji przewidzianych w Studium oraz nie powodowały konieczności uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych lub leśnych na cele nierolnicze i nieleśne - uznano je za zgodne z ustaleniami Studium.

Jedynymi inwestycjami powodującymi ograniczenia w zagospodarowaniu sąsiednich terenów są elektrownie wiatrowe w obrębie Skaszyn.

Rysunek 2 Wydane decyzje o ustaleniu lokalizacji nowej inwestycji celu publicznego wg rodzaju przedsięwzięć i lokalizacji

Opracowanie własne na podstawie rejestrów decyzji prowadzonych przez Gminę Lubraniec

W przypadku braku planu miejscowego zmiana zagospodarowania terenu polegająca na budowie obiektu budowlanego lub wykonaniu innych robót budowlanych a także zmiana sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części dokonywana jest w oparciu o ustalenia decyzji o warunkach zabudowy.

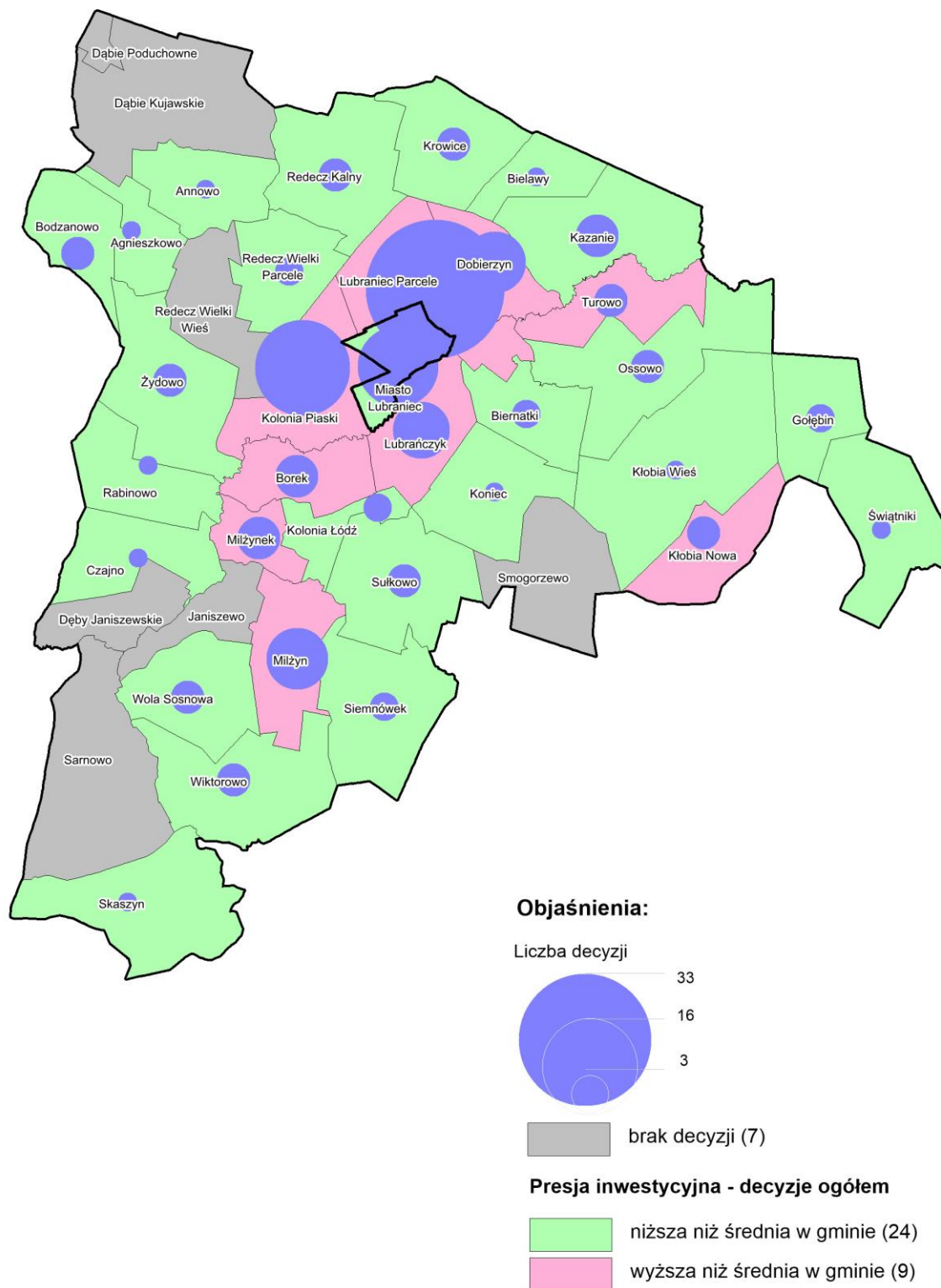
W prowadzonym przez gminę rejestrze decyzji o warunkach zabudowy, od chwili wejścia w życie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym do końca września 2017 roku figuruje łącznie 1378 pozycji. W okresie tym wydane zostały 203 decyzje na nową, nieistniejącą dotychczas zabudowę (14,7% wydanych decyzji). Wśród tych decyzji dominowały budynki mieszkalne jednorodzinne (161 decyzji - 11,7% wydanych decyzji). Pozostałe dotyczyły zabudowy usługowej i mieszkaniowo-usługowej (25 decyzji - 1,8% wydanych decyzji), budowy urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii - elektrownie wiatrowe i farmy fotowoltaiczne (11 decyzji - 0,8% wydanych decyzji dla obszaru wiejskiego gminy), zabudowy rekreacyjnej (2 decyzje dla obszaru wiejskiego gminy), zabudowy produkcyjno-usługowej (1 decyzja dla miasta) oraz powierzchniowej eksploatacji surowców naturalnych (1 decyzja dla obszaru wiejskiego gminy).

Wśród wszystkich wydanych decyzji zwraca uwagę duża liczba decyzji na płyty gnojowe, których w latach 2004-2006 wydano łącznie 104 oraz decyzji zmieniających wcześniej wydane decyzje o warunkach zabudowy.

Pozostałe decyzje ustalające warunki zabudowy dotyczyły takich przedsięwzięć jak:

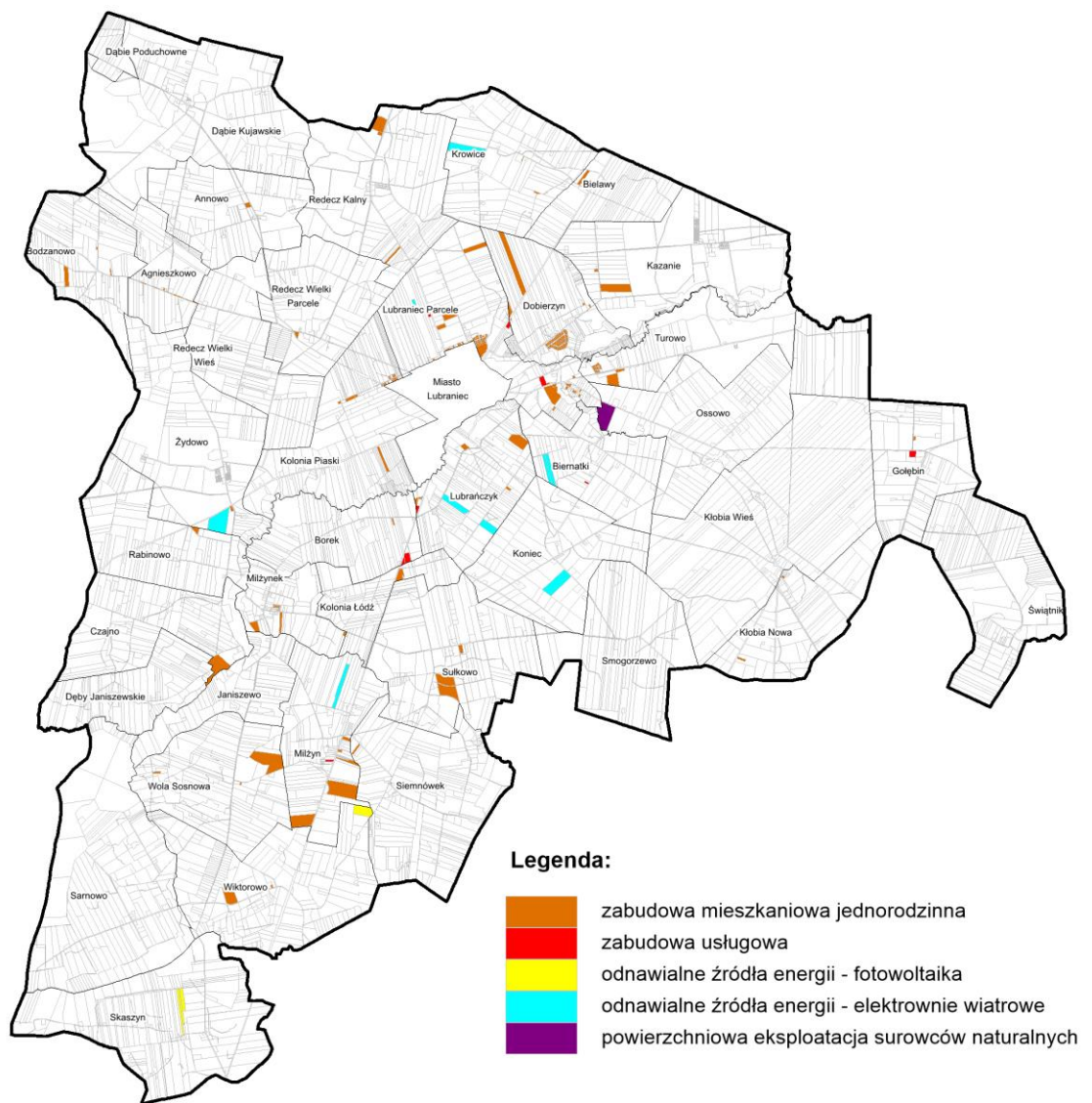
- remont, rozbudowa, przebudowa istniejących budynków,
- zmiana konstrukcji i pokrycia dachu budynku,
- budowa garażu, budynku gospodarczego lub innych obiektów stanowiących uzupełnienie istniejącej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej lub produkcyjnej,
- zmiana sposobu użytkowania budynków za wyjątkiem tych, w wyniku których na danym terenie wprowadzona została zupełnie nowa funkcja.

Przedsięwzięcia te poprawiają standard lub warunki użytkowania przebudowywanych, rozbudowywanych obiektów i odpowiadają na bieżące potrzeby właścicieli nieruchomości.

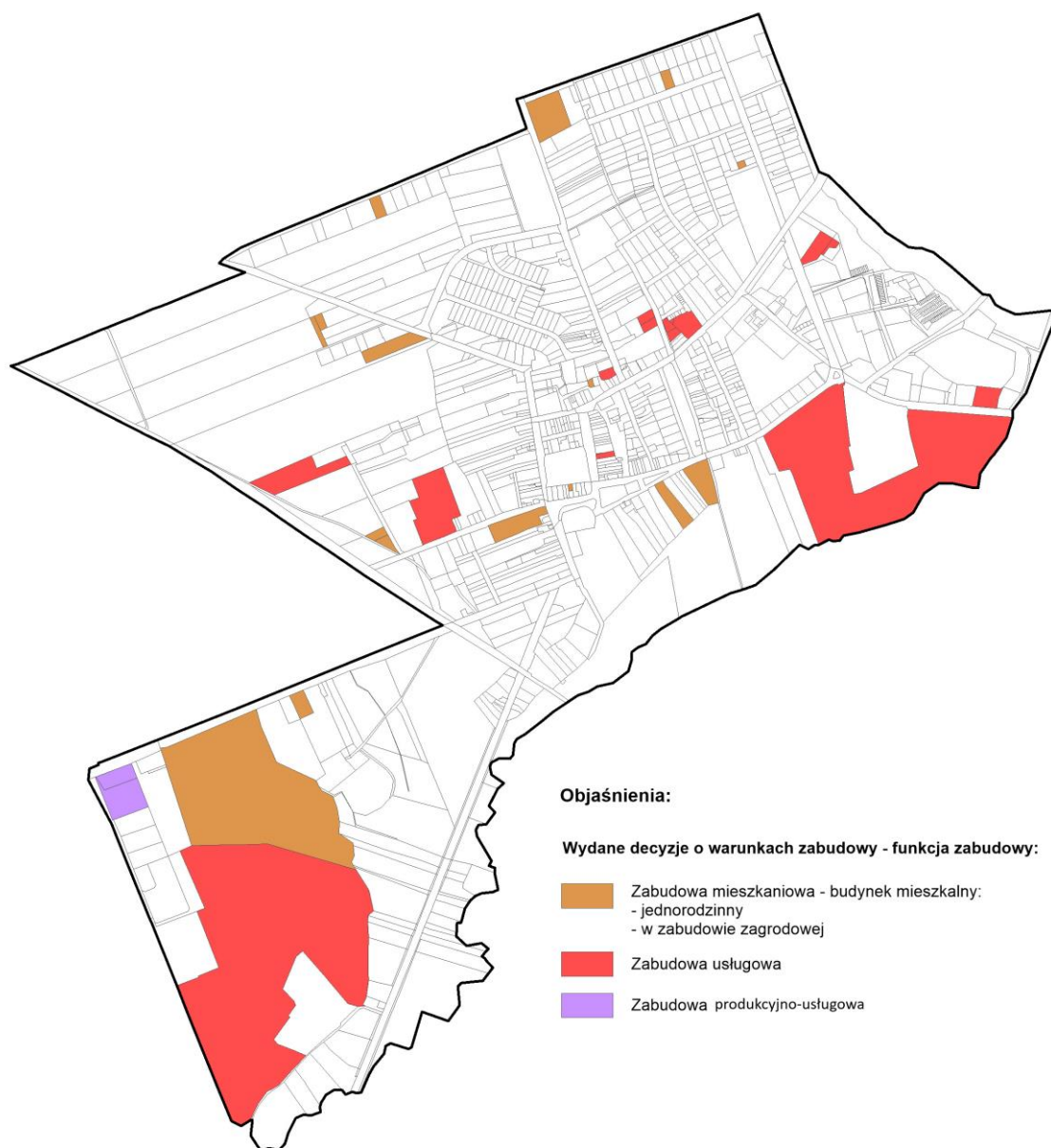
Rysunek 3 Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy dla nowych inwestycji w gminie Lubraniec i presja inwestycyjna

Opracowanie własne na podstawie rejestrów decyzji prowadzonych przez Gminę Lubraniec

Rysunek 4 Lokalizacja wydanych decyzji o warunkach zabudowy dla nowych inwestycji w gminie Lubraniec

Opracowanie własne na podstawie rejestrów decyzji prowadzonych przez Gminę Lubraniec

Rysunek 5 Lokalizacja wydanych decyzji o warunkach zabudowy dla nowych inwestycji w mieście Lubraniec

Opracowanie własne na podstawie rejestrów decyzji prowadzonych przez Gminę Lubraniec

Na terenie gminy Lubraniec, w badanym okresie, nie wydano decyzji w oparciu o przepisy ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 roku o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (tzw. „specustawy drogowej”).

Na terenie gminy Lubraniec nie występują tereny zamknięte o których mowa w art. 2 ust. 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne¹. W związku z tym Wojewoda Kujawsko-Pomorski w latach 2003 – 2016 nie wydał dla terenu miasta i gminy Lubraniec decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na terenach zamkniętych.

¹ terenami zamkniętymi są tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo Państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych

1.5. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Gmina Lubraniec jest gminą o charakterze rolniczym z dobrymi warunkami do jego rozwoju. Dlatego w strukturze przestrzennej dominują użytki rolne, zajmujące 89,4% powierzchni gminy. Grunty zurbanizowane i zabudowane stanowią 2,64% powierzchni całej gminy (43% powierzchni miasta). Największy udział w nich mają tereny komunikacyjne (74,6%), tereny mieszkaniowe (11%), tereny rekreacji i wypoczynku (1,8%), a tereny przemysłowe 1%.

1.5.1. Tereny mieszkaniowe – stan mieszkalnictwa

Tereny mieszkaniowe koncentrują się w mieście Lubraniec. Dominuje tu zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz mieszkaniowo-usługowa, typowa dla zabudowy miejskiej. Zabudowa ma charakter skupiony, zwarty. Budynki mieszkalne wielorodzinne zlokalizowane są w rejonie ulic Wojska Polskiego, Weterynaryjna, Nowa oraz przy ul. Szkolnej.

Poza miastem Lubraniec zabudowa mieszkaniowa (jednorodzinna i w zabudowie zagrodowej) jest rozproszona, zlokalizowana wzdłuż wybranych dróg. Większe skupiska zabudowy występują w Zgłowiączce (obręb Milżynek), Kłobi, Siemnowku, Dąbiu Kujawskim i Lubrańcu Parcele.

Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, poza miastem Lubraniec, występuje w Żydowie, Redczu Kalnym i Kazaniu. Związana była ona z funkcjonującymi w tych miejscowościach Państwowymi Gospodarstwami Rolnymi. Pojedyncze, stare budynki mieszkalne wielorodzinne zlokalizowane są w Kłobi, Świątnikach i Siemnowku.

Zasoby mieszkaniowe gminy Lubraniec na koniec 2016 r. wynosiły (wg BDL) 2984 mieszkania o średniej powierzchni 92,0 m² w obszarze wiejskim gminy i 69,1 m² w mieście Lubraniec. Na jedno mieszkanie przeciętnie przypadło 3,52 osoby w obszarze wiejskim gminy i 2,75 w mieście Lubraniec. Wskaźniki w mieście Lubraniec są korzystniejsze niż w powiecie włocławskim, w którym średnia powierzchnia mieszkania wynosi 84,3 m², a liczba osób przypadających średnio na jedno mieszkanie wynosi 3,23 osoby.

W ciągu ostatnich 10 lat w gminie pobudowano 95 mieszkań, w tym 72% z nich w obszarze wiejskim gminy Lubraniec.

Tabela 1 Zasoby mieszkaniowe w latach 2006-2016 [szt.]

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
miasto	1 090	1 092	1 094	1 105	1 111	1 112	1 113	1 115	1 116	1 116	1 117
obszar wiejski	1 799	1 801	1 805	1 811	1 828	1 831	1 837	1 845	1 849	1 859	1 867
Razem gmina Lubraniec	2 889	2 893	2 899	2 916	2 939	2 943	2 950	2 960	2 965	2 975	2 984

Opracowano na podstawie danych BDL

1.5.2. Tereny usługowo-produkcyjne

Tereny zabudowy usługowej, podobnie jak mieszkaniowej, koncentrują się w mieście Lubraniec. Stanowi ono centrum usług dla mieszkańców całej gminy. Swoją siedzibę mają tu władze gminy, funkcjonują szkoły (w tym ponadgimnazjalne)², ośrodek publicznej opieki zdrowotnej, obiekty

² W roku szkolnym 2017/2018 nastąpiła reforma edukacji, w wyniku której zlikwidowano szkoły gimnazjalne i powrócono do 8-klasowej szkoły podstawowej

sportowe i kultury, służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne. W obszarze wiejskim gminy usługi rozmieszczone są nierównomiernie, koncentrują się w większych miejscowościach (Zgłowiączka, Kłobia).

Dostęp do usług zapewnia dobre rozwinięta sieć dróg.

Zabudowa produkcyjna i produkcyjno-usługowa koncentruje się w mieście Lubraniec. W obszarze wiejskim gminy tereny takie występują w miejscowościach, w których istniały dawniej Państwowe Gospodarstwa Rolne – Redczu Kalnym, Żydowie i Kazaniu.

1.5.3. Tereny zieleni, rekreacji i wypoczynku

Na terenie Gminy Lubraniec nie znajdują się gospodarstwa agroturystyczne.

Na terenie gminy funkcjonują:

- Zajazd Piłsudskiego w Dąbiu Kujawskim;
- Hotel Fenix - ul. Słowackiego w Lubrańcu;
- Sala imprez okolicznościowych w miejscowości Górniak.

Wśród terenów zieleni mogących służyć rekreacji i wypoczynkowi wymienić należy lasy, które w gminie występują w trzech kompleksach: dolina Zgłowiączki poniżej Lubrańca, rejon Sarnowa, oraz Dąbia Kujawskiego. Jest to w przeważającej części bór świeży z dominującym udziałem sosny, a w drzewostanie położonym w bezpośrednim sąsiedztwie terenów wilgotnych czarna olcha oraz wierzba. Ponadto na obszarze gminy występuje kilka niewielkich płątów leśnych. Największe z nich znajdują się w rejonie doliny Zgłowiączki na południe od Lubrańca, w dolinie rzeki Lubieniec oraz dolinie Sarnówki.

Istotną rolę w tym zakresie pełnią również parki podworskie zlokalizowane w Kazaniu, Sułkowie, Kłobi, Ossowie, Lubrańcu, Żydowie, Dąbiu Kujawskim, Redczu Kalnym i mieście Lubraniec. Posiadają one zwykle wysokie walory przyrodnicze.

1.5.4. Stan infrastruktury technicznej

Łączna długość sieci wodociągowych na terenie gminy liczyła na koniec 2016 r. 241,2 km, w tym 7,9 km na terenie miasta i 233,3 km na terenie gminy (dane wg GUS). Średnia zwodociągowania dla gminy wynosiła 99,9%. W gminie działają 2 gminne ujęcia wody w Żydowie i Kazaniu wraz ze stacjami uzdatniania.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy na koniec 2016 r. wynosiła 20,8 km, w tym 18,2 km na terenie miasta i 2,6 km na terenie gminy (dane GUS). Stopień skanalizowania (korzystający z kanalizacji w ogóle ludności) gminy Lubraniec wynosi 34,6% (67% na terenie miasta i 19,4% na terenie wiejskim gminy). Część gminy Lubraniec położona jest w obrębie aglomeracji ściekowej Lubraniec, obejmującej miejscowości: Lubraniec, Lubraniec Parcele, Kazanie, Redecz Kalny, Dąbie Kujawskie, Żydowo, Dobierzyn. Ścieki z terenu aglomeracji są odprowadzane do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków o przepustowości 345 m³/dobę w Lubrańcu Marysinie (dz. nr ewid. 190/22, 190/11, obręb geodezyjny Lubrańczyk). Druga oczyszczalnia ścieków komunalnych o przepustowości 4,55 m³/dobę zlokalizowana jest w miejscowości Żydowo (dz. nr ewid. 170, obręb geodezyjny Żydowo).

3,7% mieszkańców gminy korzysta z sieci gazowej – 10,9% mieszkańców miasta i 0,4% mieszkańców z obszaru wiejskiego gminy.

Odpady unieszkodliwiane są w ramach Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi (region 3 południowy) z regionalnymi instalacjami przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK)

w Machnaczu (gmina Brześć Kujawski), Inowrocławiu (gm. Inowrocław), Służewie (gm. Aleksandrów Kujawski).

2. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przez ład przestrzenny należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno - gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno – estetyczne.

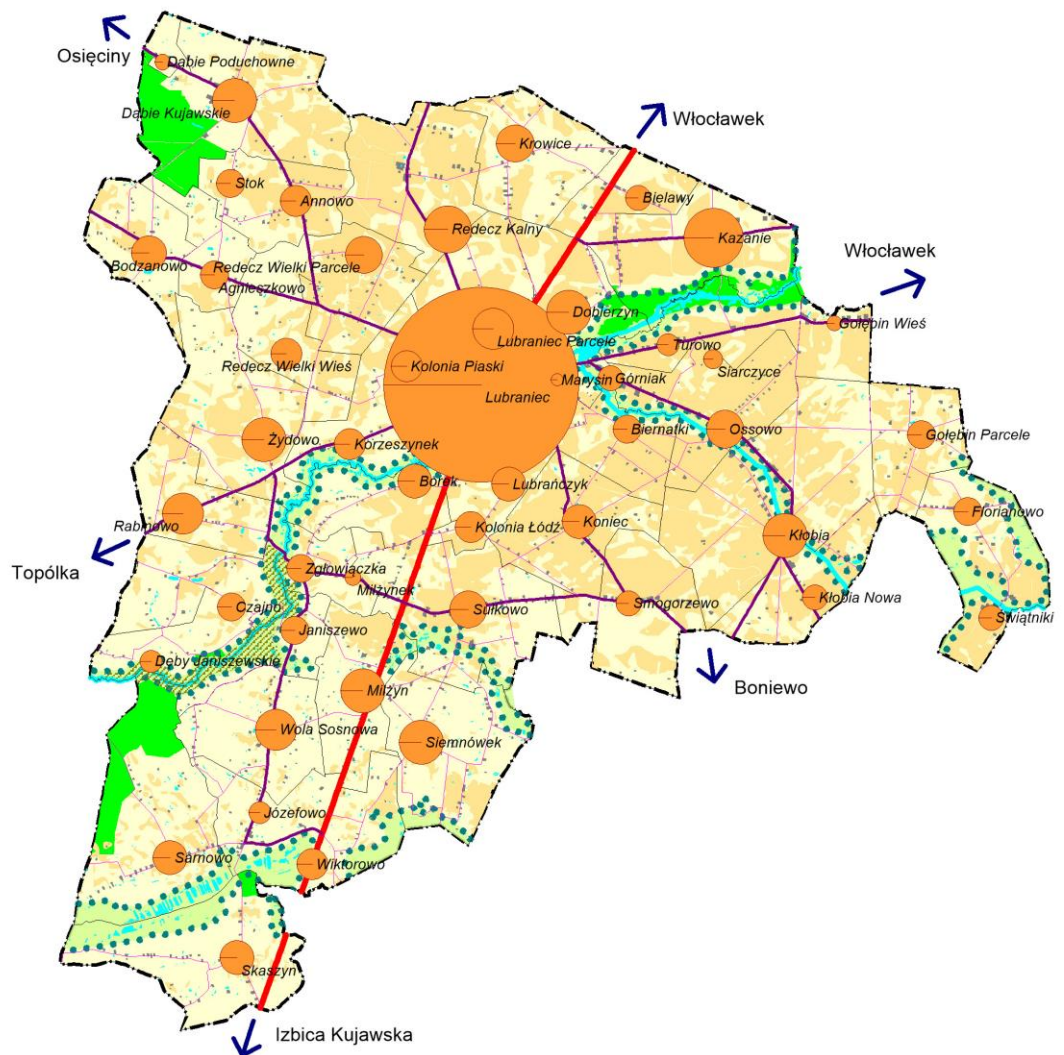
Strukturę przestrzenną gminy Lubraniec kształtuje jej rolniczy charakter – pola uprawne wraz z zabudową zagrodową, gdzie funkcji mieszkalnej towarzyszą budynki gospodarcze, inwentarskie, silosy itp.

W sieci osadniczej wyraźnie wyróżnia się miasto Lubraniec, w którym zamieszkuje blisko 32% mieszkańców gminy. Mieszczą się tu podstawowe usługi publiczne dla mieszkańców gminy w zakresie administracji, kultury, oświaty oraz usługi komercyjne, w tym w zakresie usług zdrowia, a także większe obiekty handlowe.

Część południowa gminy jest lepiej wyposażona w usługi publiczne, ważnymi ośrodkami w tym zakresie są Zgłowiączka i Kłobia.

Układ przestrzenny wsi w większości oparty jest na układzie ulicowym. Zabudowa zlokalizowana jest zazwyczaj po obu stronach drogi, a w centrum wsi znajduje się małe centrum usługowe – często świetlica wiejska, kościół, drobny handel. W dalszej odległości usytuowana jest zabudowa zagrodowa, czasami przemieszana z zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Wsią wielodrożnicową jest Zgłowiączka.

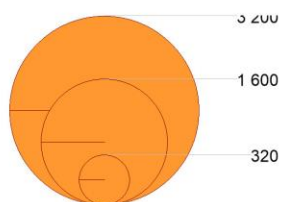
Gmina jest dobrze skomunikowana, przebiega przez nią droga wojewódzka nr 270, jedenaście dróg powiatowych. Gmina posiada również dobrze rozwiniętą, gęstą sieć publicznych dróg gminnych.

Legenda:

Podstawowe elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej

Sieć osadnicza - wielkość ośrodków wg liczby mieszkańców

- tereny zabudowane
- tereny użytkowane rolniczo, w tym:
- grunty orne klas I-IIIb

Powiązania środowiskowe

- korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym
- lokalne korytarze ekologiczne
- obszar NATURA 2000
- lasy

Powiązania transportowe

- droga wojewódzka
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- główne kierunki powiązań

Rysunek 6 Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Lubraniec

Opracowanie własne

W przestrzeni gminy wyróżnia się korytarz ekologiczny obejmujący dolinę rzeki Zgłowiączki i Lubieńki. Widoczne są również mniejsze korytarze, związane głównie z występowaniem gleb hydromorficznych. Gmina jest uboga w większe kompleksy zieleni i lasy.

Zagospodarowanie przestrzeni gminy odbywa się wyłącznie w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy, które z założenia (art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) powinny dopuszczać wprowadzenie nowej funkcji i nowego zagospodarowania terenu wyłącznie wówczas, gdy planowane zamierzenie stanowi kontynuację tzw. „dobrego sąsiedztwa”. Nowa zabudowa powinna swoimi parametrami nawiązywać do istniejącej już w jej sąsiedztwie zabudowy. Analiza wydanych w gminie Lubraniec decyzji o warunkach zabudowy wskazuje, że zabudowa mieszkaniowa rozwija się głównie w mieście Lubraniec, stanowi uzupełnienie istniejącej już zabudowy lub lokalizowana jest w obszarach dotychczas niezagospodarowanych, tworząc zespoły nowej zabudowy. Stanowią one dopełnienie istniejącej struktury miasta. Poza miastem typowa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna lokalizowana jest głównie w obszarach położonych w sąsiedztwie miasta, głównie w Lubrańcu Parcele i Kolonia Piaski.

Wnioski:

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy należy uznać za ukształtowaną, nie wymagającą większych korekt. Zachowany jest ład przestrzenny – zabudowa lokalizowana jest zasadniczo w sposób zwarty, bez nadmiernego rozproszenia, nawiązująca do istniejącego sąsiedztwa i uwzględniająca funkcjonowanie środowiska przyrodniczego. Widoczna jest dbałość o obiekty zabytkowe, w tym parki podworskie.

3. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

Rozwijające się od setek (a właściwie tysięcy) lat osadnictwo na obszarze gminy Lubraniec spowodowało głębokie zmiany w pierwotnym krajobrazie. Wytrzebiecie lasów, zmiany w sieci hydrograficznej, a także rozwój osadnictwa wiejskiego, przekształciły pierwotne środowisko nadając mu wyraźne cechy antropogeniczne.

3.1. Zasoby środowiska przyrodniczego

Czynnikiem determinującym i kierującym działalność człowieka jest ilość oraz jakość zasobów środowiska. Podstawą gospodarowania tymi dobrami jest ich rozpoznanie oraz racjonalne nimi zarządzanie. Na obszarze historycznej Ziemi Kujawskiej, a więc także gminy Lubraniec, od tysięcy lat silnie wykorzystywano zasoby środowiska przyrodniczego dla celów gospodarczych, a zwłaszcza dla prowadzenia działalności rolniczej. Obserwowana od kilkudziesięciu lat intensyfikacja tych procesów, odbija się coraz wyraźniej na stanie środowiska. Należy podkreślić, że obszar gminy nie stanowi samodzielnej i wyodrębnionej jednostki przyrodniczej, ale jest elementem całościowego systemu przyrodniczego. Elementy środowiska występujące na terenie gminy ściśle powiązane są z sąsiednimi obszarami.

3.1.1. Budowa geologiczna, geomorfologia, rzeźba terenu

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski opracowaną przez Jerzego Kondrackiego, gmina Lubraniec leży na obszarze megaregionu Pozaalpejskiej Europy Środkowej, prowincji Niziny Środkowoeuropejskiej, w obszarze podprowincji Pojezierzy Południowobałtyckich. Schodząc na niższy stopień podziału, gmina mieści się w obrębie makroregionu Pojezierze Wielkopolskie i mezoregionu Pojezierze Kujawskie.

Na ukształtowanie powierzchni gminy Lubraniec wpływ miała głównie działalność lądolodu i wód subglacjalnych oraz akumulacyjna i erozyjna działalność wód roztopowych. Rzeźba terenu gminy jest średnio urozmaicona i charakteryzuje się w zdecydowanej większości równinnym krajobrazem. Największą powierzchnię gminy zajmuje monotonna wysoczyzna morenowa płaska o wysokościach 90 – 100 (104) m n.p.m. Wysoczyzna ta występuje w północnej i zachodniej części gminy oraz częściowo w części centralnej wchodzącej w skład Równiny Inowrocławskiej (na zachód od doliny Zgłowiączki). Deniwelacje terenu są tutaj niewielkie ok. 2-3 m. W podłożu dominują typowe dla moreny dennej utwory wykształcone w postaci glin, w tym glin piaszczystych. Wysoczyznę tą w niewielkim stopniu urozmaicają pagórki zwymionych piasków i lekkie falistości. Morena denna falista występuje w rejonie Bodzanowa i Agnieszkowa. Budują ją gliny zwałowe fazy poznańskiej zlodowacenia północnopolskiego. W południowej części gminy występuje nieco silniej urozmaicona wysoczyzna morenowa. Podłoże zbudowane jest zarówno z utworów gliniastych jak i piaszczystych. Elementami ożywiającyymi orografię są tutaj akumulacyjne pagórki morenowe wykształcone głównie w postaci piaszczystych pagórków morenowych oraz zagłębienia morenowe o charakterze erozyjnym jak i wytopiskowym. W okolicach Woli Sosnowej występuje szereg piaszczystych i gliniastych pagórków morenowych o względnych wysokościach do 2-5 m.

W wyniku działalności wodno-lodowcowej powstały rynny, które zajęły wody rzek Zgłowiączki, Sarnówki i Lubieńca. Do form pochodzenia rzeczno-terenu na terenie gminy Lubraniec należą zatem dna dolin rzek oraz ich terasy zalewowe. Dolina rzeki Zgłowiączki przebiega przez centralne obszary gminy, mniejsza forma rynnowa Lubieńca mieści się w północno-wschodniej części gminy, a szeroką rynnę na południu gminy zajęła Sarnówka. Rynna subglacjalna zajęta przez Zgłowiączkę wzbogacona jest licznymi dolinkami bocznymi. Rynna Zgłowiączki zmienia swój kierunek kilkakrotnie i to w sposób diametralny. Silne spadki oraz znaczne deniwelacje wpływają na dużą dynamikę orografii tego terenu. Wzdłuż doliny rzeki Zgłowiączki oraz w dolnym odcinku rzeki Lubianiec występują kilkumetrowe terasy kemowe zbudowane z utworów piaszczystych. Rynna Sarnówki przebiega w kierunku zbliżonym do południowego. Dno tej doliny jest dość płaskie i zatorfione. Rzeźba tego terenu w porównaniu do rzeki Zgłowiączki nie jest tak dynamiczna. Wypełniają ją liczne podmokłości i oczka wodne. W dolinie cieków wodnych nagromadziły się utwory hydromorficzne. Porastają ją łąki i zadrzewienia (głównie siedliska olszyn).

Obszar gminy zbudowany jest głównie z glin zwałowych. Jedynie miejscami budują go piaski z gładzami akumulacji lodowcowej. Doliny rzeczne tworzą torfy, piaski i muły rzeczne.

W podłożu geologicznym gminy występują utwory wału kujawsko-pomorskiego (tzw. antyklinorium kujawskie lub kujawsko-pomorskie). Jest to struktura geologiczna przebiegająca od Gór Świętokrzyskich, poprzez Kujawy do Pomorza Zachodniego. Budowę geologiczną tworzy zespół skał paleozoicznych (perm) oraz mezozoicznych. Układ warstw poszczególnych skał i osadów został silnie zaburzony w wyniku ruchów górotwórczych. Osady zostały wydzwignięte na przełomie ery mezozoicznej i kenozoiku. W późniejszych okresach nastąpiły spękania skał (głównie podczas alpejskich ruchów górotwórczych). W pęknięcia te wdarła się sól cechsztyńska, która utworzyła wysady solne (diapiry). W trzeciorzędzie wyższe partie wału uległy ścięciu. Przykryły je inne, młodsze osady.

Najstarsze utwory, których występowanie stwierdzono na obszarze gminy związane są z triasem i jurą. Wykształciły się one w postaci osadów takich jak margle, łupki, iłowce i mułowce czy wapienie w wielu odmianach. Są one stosunkowo słabo rozpoznane.

Z trzeciorzędu pochodzą osady paleogeńskie wykształcone w postaci mułowców, iłowców, piasków wapnistych i węgla brunatnych. Spośród utworów neogenowych występują osady mioceńskie wykształcone jako facja piaszczysta i piaszczysto-mułkowata zawierająca wkładki i soczewki węgla brunatnego. Miąższość pokładów tego węgla dochodzi do 12 m. Pod utworami czwartorzędowymi zalegają bezpośrednio osady plioceńskie wykształcone w postaci iłów pstrych, mułków i piaskowców dochodzące do kilkunastu metrów miąższości. Utwory czwartorzędowe związane są przede wszystkim z akumulacyjną działalnością lądolodu. Budują je głównie gliny zwałowe (miejscami z okruchami węgla brunatnego), piaski ze żwirami akumulacji wodno-lodowcowej, piaski mułkowe oraz iły warwowe i muły. Całość tych osadów przykrywa glina zwałowa związana z licznymi gwałowiskami. Jej miąższość dochodzi do 40-70 m.

Gliny zwałowe będące pozostałością zlodowacenia południowopolskiego, tworzą dwa poziomy. Oddzielone są piaskami i żwirami wodnolodowcowymi. Ich miąższość osiąga wartości 8 – 10 m. W glinach tych spotykane są okruchy węgla brunatnego. Z górnym poziomem glin monerowych związane jest występowanie iłów, mułków i piasków kemowych. Te ostatnie tworzą terasy kemowe wzdłuż doliny Zgłowiączki i pokrywają zbocza ukształtowane w glinie. Spośród osadów zlodowacenia środkowopolskiego występują kolejno piaski ze żwirami (pochodzące z akumulacji wodno-lodowcowej), następnie drobnofrakcyjne piaski mułkowe oraz muły i iły warwowe. Z ostatnim, północnopolskim zlodowaceniem, związane są serie osadów piaszczystych akumulacji rzecznej, które wypełniają obniżenia starych rynien. Występują tu piaski rzeczne i przykrywające je piaski wodnolodowcowe. Ich miąższość wynosi najczęściej kilkanaście metrów i występuje na wysokości 83 -107 m n.p.m. W kilku płatach występują natomiast osady zastoiskowe wykształcone w postaci mułków, iłów oraz drobnodziarnistych piasków. Najmłodsze utwory holocenię reprezentują piaski rzeczne budujące tereny zalewowe, a także mady i namuły wypełniające zagłębienia terenowe, w tym zwłaszcza obniżenia rynien rzecznych. Powyżej piasków rzecznych zalegają piaski wodnolodowcowe o miąższości często kilkunastu metrów. Z pośród innych osadów holocenię należy wymienić torfy, które wypełniają obniżenia powierzchni dolin rzecznych oraz zagłębienia wysoczyznowe. Występujące tu torfy są typu niskiego, a ich miąższość wynosi średnio 1-3 m. Miąższość osadów czwartorzędowych na obszarze gminy Lubraniec jest zmienna. Wynika to w dużej mierze z ukształtowania podłoża podczwartorzędowego, gdzie różnice wysokości względną dochodzą do 30 – 50m (Dylikowa, Klatka 1982).

3.1.2. Gleby

Grunty orne zajmują 81% powierzchni obszaru wiejskiego gminy Lubraniec. Dominują gleby płowe. Rozwinęły się one na podłożu gliniastym i piaskach gliniastych. Są to gleby o najwyższych klasach bonitacyjnych II-IV. Ten typ genetyczny gleb występuje zwłaszcza w północnej, środkowej i wschodniej części gminy oraz w mniejszych płatach w południowej części gminy – w rejonie Sarnowa. Płaskie zagłębienia wypełniają gleby brunatne, które rozwinęły się na utworach gliniastych w warunkach dużego uwilgocenia. Gleby te występują jednak na znacznie mniejszych niż gleby płowe powierzchniach. Głównie w zachodniej i południowej części gminy na piaszczystych podłożach rozwinęły się gleby bielicoziemne (Agnieszkowo, Rabinowo). Ich cechą charakterystyczną jest mała zasobność profilu glebowego oraz na ogół płytki poziom próchniczny. Są to gleby o najniższych klasach bonitacyjnych V i VI.

W większych zagłębieniach moreny dennej oraz rynien polodowcowych i dolin występują gleby hydrogeniczne. Najczęściej są to gleby torfowe, powstające z rozkładu materii organicznej odbywającego się w warunkach trwałego uwilgotnienia. Tworzą one głównie siedliska łąkowe lub rzadziej nieużytki rolnicze. Największe kompleksy tych gleb występują w rejonie Sarnowa i w dolinie rzeki Zgłowiączki. Gleby tego typu stanowią ok. 6% użytków rolnych.

Osobliwością są gleby słone zwane „sołończakami”. Przyczyną ich powstania jest kapilarne podsiąkanie nisko zalegających wód gruntowych, które są zasobne w rozpuszczone sole. W efekcie wyparowania wody, sole te wytrącają się w wierzchnich warstwach gleb. Tego typu gleby występują w południowo-zachodniej części gminy Lubraniec. Decyzją Komisji Europejskiej na tym terenie utworzono obszar Natura 2000 pod nazwą „Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki”. Słone łąki występują w dolinie Zgłowiączki w rejonie wsi: Czamaninek, Dęby Janiszewskie, Chrustowo, Janiszewek, Janiszewo i Zgłowiączka. Łąki położone w dolinie w okresie wiosennym i letnim są okresowo zalewane.

Gleby o najwyższych klasach bonitacyjnych (I-IIIb) objęte są ochroną prawną. Zajmują one ok. 50% wszystkich gruntów ornych (5170 ha). Są one zasobne zarówno w próchnicę jak i różne składniki mineralne. Te najcenniejsze dla rolnictwa gleby występują w centralnej, wschodniej i północnej części gminy. Tworzą one duże i zwarte kompleksy.

Ok. 20% gruntów ornych w gminie zajmują gleby niskich klas bonitacyjnych (V-VI). Ich największe kompleksy występują w południowo-zachodniej części gminy oraz miejscowo na południu gminy. Pomimo niskiej wartości bonitacyjnej, gleby te w przeważającej części użytkowane są rolniczo.

3.1.3. Warunki hydrologiczne (wody powierzchniowe, wody podziemne)

Gmina Lubraniec znajduje się w dorzeczu Wisły. Główną oś hydrograficzną gminy stanowi rzeka Zgłowiączka przepływająca przez centralną jej część. Wraz z dopływami odwadnia ona obszar gminy. Rzeka ta wraz z doliną pełni funkcję korytarza ekologicznego. Całkowita długość Zgłowiączki wynosi 79 km, a jej powierzchnia 1 495,6 km². Za jej obszar źródłowy uważa się Kanał Głuszyński. Ujście rzeki do Wisły znajduje się we Włocławku. Przepływ przy ujściu wynosi średnio 5,13m³/s. W użytkowaniu obszaru zlewni dominują grunty orne. Dno doliny Zgłowiączki jest na ogół podmokłe i silnie zatorfione. Koryto rzeki ma charakter naturalny, w niewielkim stopniu zmieniony przez człowieka. Zgłowiączka często zmienia kierunek swojego biegu. Największymi prawobrzeżnymi dopływami są Kocięca (uchodzi do Zgłowiączki we wsi Zgłowiączka, długość całkowita 11,5 km) oraz Lubieniec (Chodeczka, długość całkowita 33,5 km). Rzeka Lubieniec stanowi dolny odcinek rzeki Chodeczki. Z uwagi, iż przepływa przez szereg jezior i kompleks bagienny położone na terenach sąsiednich gmin, jej przepływ jest dość wyrównany. Z lewobrzeżnych dopływów Zgłowiączki największym jest rzeka Dunaj, uchodząca do niej w Lubrańcu (długość całkowita rzeki wynosi 10,1 km). Oprócz ww. dopływów Zgłowiączki występują inne drobne ciek nie posiadające nazw. W południowej części gminy płynie rzeka Sarnówka. Bierze ona swój początek w okolicach bagnisk Sarnowa, a uchodzi do jeziora Kamieniec (gm. Topólka). Dolina tej rzeki jest płytka, szeroka i z rozlewiskami. Sieć hydrograficzną gminy uzupełniają liczne „oczka” wodne, drobne zagłębienia bezodpływowe z małymi jeziorkami i stawkami, podmokłymi torfowiskami, zabagnieniami, a także zbiorniki powstałe w wyniku eksploatacji piasków w rejonie Biernatki – Siarczyce. Uzupełnienie sieci hydrograficznej stanowią także tzw. potorfia – sztucznie powstałe zbiorniki wodne po eksploatacji torfu. Największa ich koncentracja występuje w dolinie rzeki Sarnówki i Zgłowiączki. Ze względu na niskie opady atmosferyczne oraz zbyt małe zasoby wodne, potorfia i oczka wodne cechuje okresowość występowania. Zasilanie rzek w gminie ma charakter śnieżno-deszczowy. W wyniku prac melioracyjnych niektóre powierzchniowe ciek wodne ujęto w rurociągi.

Sieć wodna gminy wykazuje znaczne piętno antropologiczne. Jest ona silnie przekształcona ze względu na skanalizowanie oraz zmeliorowanie gruntów, a także w skutek istnienia oczek wodnych oraz potorfii. Na terenie gminy praktycznie nie występują większe zbiorniki wód otwartych – brakuje jezior. W efekcie wody powierzchniowe zajmują jedynie ok. 1% obszaru gminy. Deficyt opadów występujący na terenie gminy jest przyczyną jednego z najniższych w skali kraju odpływów jednostkowych (0-2 l/sek/km²).

Wody podziemne występują na obszarze gminy na kilku poziomach wodonośnych. Na przeważających w gminie terenach wysoczyznowych występują wody wierzchołkowe (zaskórne). Są one całkowicie zależne od opadów atmosferycznych, w skutek czego ich zasobność jest niewielka. Wody gruntowe występują na niewielkich głębokościach. Od powierzchni ziemi oddziela je przepuszczalna strefa ponad zwierciadłem wody. Zasilane są infiltrującymi opadami atmosferycznymi. Są silnie narażone na przenikanie zanieczyszczeń z poziomu gruntu. W warstwach wodonośnych pokrytych utworami słabo przepuszczalnymi występują wody wgłębne. Ich związek z powierzchnią jest ograniczony – zasilanie zmniejsza się, ale zwiększa się odporność na zanieczyszczenia. Wody te również zasilane są infiltrującymi opadami atmosferycznymi. Wody gruntowe i wgłębne występujące na terenie gminy Lubraniec związane są wiekowo z czwartorzędem, trzeciorzędem i kredą. Z uwagi na dużą izolację od powierzchni ziemi poprzez większe kompleksy utworów nieprzepuszczalnych, najwartościowsze są wody głębinowe. Na ogół są to wody reliktowe, nieodnawialne i często silnie zmineralizowane. Wody podziemne są podstawowym źródłem zaopatrzenia gospodarki komunalnej. Wykorzystywane są także dla przemysłu rolno-spożywczego. Zestawiając zasoby wód czwartorzędowych – ok. 320 m³/h, 2803,2 tys. m³ (z których pobierana jest woda dla zaopatrzenia ludności) z jej zużyciem przez mieszkańców – ok. 348 tys. m³/rok, należy zauważyć, że istnieją znaczne rezerwy zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych wód.

3.1.4. Klimat

Według regionalizacji rolniczo-klimatycznej W. Okołowicza i D. Martyn gmina przynależy do obrębu zaliczanego do nadwiślańskiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej. Na obszarze gminy występuje typowy dla polski klimat przejściowy. Za zmienną pogodę tego terenu odpowiadają wilgotne masy powietrza oceanicznego napływające z zachodu oraz suchego powietrza kontynentalnego ze wschodu.

Zgodnie z podziałem na strefy rolniczo-klimatyczne dokonany przez Romualda Gumińskiego, obszar gminy Lubraniec przynależy do dzielnicy środkowej. Cechą charakterystyczną tej jednostki jest występowanie najniższych w Polsce opadów atmosferycznych. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi ok. +8,5°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą wynoszącą ok. +18,0°C – +18,5°C, najzimniejszym natomiast – styczeń ze średnią temperaturą ok. -2,5°C. Absolutne temperatury maksymalne wynoszą +38°C, a minimalne – 32,0°C. W ciągu roku występuje tu 30-40 dni mroźnych oraz 100-110 dni z przymrozkami. 38 – 40 dni wynosi czas trwania pokrywy śnieżnej. Średnio w ciągu roku występuje 139 dni pochmurnych i 148 dni z opadem. Dni pogodnych o zachmurzeniu 0-2 na obszarze gminy jest około 50, a dni pogodnych o zachmurzeniu 2-5 – 30 dni. Okres wegetacyjny roślin trwa średnio 210 – 215 dni w roku. Średnia wilgotność względna dla obszaru gminy wynosi 70-75% i jest uzależniona w dużej mierze od lokalnych warunków. Przy ciekach wodnych i na terenach podmokłych wilgotność powietrza jest znacznie większa niż na pozostałym obszarze płaskiej wysoczyzny morenowej i pagórkach morenowych.

W gminie, podobnie jak na pozostałym terenie Kujaw, występują niskie opady atmosferyczne nie przekraczające 500 mm w skali roku. Maksymalne sumy opadów przypadają na czerwiec/lipiec (ok. 270 mm), najniższe natomiast na styczeń/luty (ok. 40 mm). W okresie wegetacyjnym (kwiecień-wrzesień) opady wynoszą ok. 330 mm. Biorąc pod uwagę parowanie terenowe wynoszące ok. 450 - 500 mm/rok, występujące opady atmosferyczne są zdecydowanie niewystarczające. Największe wartości parowania występują w lipcu i przekraczają wartość 100 mm. W listopadzie występuje najniższe parowanie (ok. 5 mm). Niedobór wody widoczny jest zwłaszcza w okresie wegetacyjnym gdzie opady nie są w stanie zaspokoić potrzeb wodnych roślin. W gminie występuje więc znaczny deficyt wody (jeden z największych w skali kraju) oraz związane z nim zjawisko susz atmosferycznych. Efektem wieloletnich deficytów wody jest pojawiające się

zjawisko stepowienia. W wieloleciu 1971 – 1994 zaobserwowano spadek rocznych sum opadów o ok. 100mm.

Najczęściej wieją wiatry z kierunku zachodniego (40% ogólnej liczby przypadków), południowo-zachodniego i północno-zachodniego. Przeważają wiatry słabe o średniej prędkości 1-2 m/sek. Najsilniejsze wiatry występują w okresie zimowym oraz wiosną (ok. 3 m /sek.), a najłagodniejsze w sierpniu, październiku. Ciszę stanowią ok. 20%. Na wysokości powyżej 40 m nad ziemią występują stosunkowo silne wiatry o prędkościach rzędu 5 m/sek. W efekcie w gminie przybywa nowych instalacji elektrowni wiatrowych. Zmieniający się klimat jest przyczyną występowania groźnych zjawisk pogodowych, a w szczególności suszy, wiatrów huraganowych oraz gradu. Zjawiska te są przyczyną znacznych strat w rolnictwie.

Zgodnie z prognozami klimatycznymi, przewidywane jest rzadsze występowanie zimnych nocy i dni. Jednocześnie prognozuje się częstsze występowanie gorących nocy i dni, czego efektem będzie wzrost częstotliwości fal upałów oraz silnych deszczy.

Ze względu na odmienne pokrycie terenu w różnych częściach gminy (lasy, tereny podmokłe, tereny skupionej zabudowy) czy lokalne zróżnicowania rzeźby terenu, na jej terenie występują różnice odnośnie poszczególnych składników klimatu. Modyfikacje te nie są najczęściej duże. Zwłaszcza różne ekspozycje zboczy powodują powstawanie znacznych różnic termicznych. W zagłębieniach terenu powstają natomiast inwersje termiczne; zalegają w nich masy chłodnego powietrza. W obniżeniach tych często tworzą się mgły. Ze względu na lokalne uwarunkowania, na terenie gminy można więc wyróżnić trzy typy lokalnego klimatu. Pierwszy z nich dotyczy obszarów moreny dennej – północnej i centralnej części gminy. Charakteryzuje się on na ogół równomiernym rozkładem nasłonecznienia, mniejszą wilgotnością oraz zwiększoną wietrznością. Dla południowej części gminy można wskazać drugi typ klimatu. Związany jest on z wilgotnymi zagłębieniami i pagórkami morenowymi. Ze względu na zróżnicowaną orografię terenu, występują większe różnice klimatyczne (zwłaszcza w odniesieniu do usłonecznienia czy wilgotności). Z kolei w dolinach rzek Zgłowiączki, Sarnówki i Lubieńca obserwowana jest zwiększona wilgotność powietrza i zmienne kierunki wiatrów. Ponadto często tworzą się tutaj mgły i występują inwersje termiczne.

3.1.5. Flora

Zgodnie z regionalizacją geobotaniczną Szafera (1972 r.) gmina Lubraniec znajduje się w obrębie Krainy Wielkopolsko-Kujawskiej.

Lasy na terenie gminy Lubraniec zajmują niewielką jej powierzchnię - 562 ha. Dominującym gatunkiem leśnym jest sosna. Najcenniejszymi ze względu na walory krajobrazowe i zróżnicowanie zbiorowisk roślinnych terenami na obszarze gminy są doliny rzek Zgłowiączka i Chodeczka. Występują tu lasy (łęgowe i olsy), a także łąki, zabagnienia, szuwały oraz zboczowe zbiorowiska murawowe i zaroślowe o charakterze naturalnym i półnaturalnym. W kompleksie leśnym Sarnowo zachowały się bogate stanowiska roślin chronionych: pełnika europejskiego, listery jajowatej, lillii złotogłów, pierwiosnki lekarskiej.

Na terasie zalewowej występują lasy łęgowe oraz olsy. Wśród drzewostanu tych obszarów wymienić należy olsze czarne, wierzby, jesiony wyniosłe, wiązy, klony zwyczajne i olsze szare. W podszycie występują tu szakłaki, bez czarny, czeremcha pospolita, chmiel zwyczajny. Bogactwem gatunkowym wyróżnia się runo warstwy zielnej tych obszarów. Spotykany jest tu m.in. chroniony storczyk – listera jajowata. Specyficzna roślinność związana jest ze starorzeczami, dołami potołowymi oraz zakolami rzeki. Spotyka tu są grzybień biały czy grąziel żółty. Na ekstensywnie użytkowanych łąkach występują m.in. mniszek błotny, pełnik europejski, storczyk

krwisty czy storczyk szerokolistny. Ciekawe zbiorowiska spotykane są również na fragmentach zboczy dolin i bocznych wąwozów. Wykształciły się tu ciepłolubne murawy i zarośla. Wzdłuż Zgłowiączki występują śródlądowe stanowiska słonorośli (halofity). Są to szczególnie cenne obszary z rzadkimi gatunkami słonolubnymi (soliród zielony, mlecznik nadmorski, aster solny, świbka morska).

Ważną rolę w utrzymaniu naturalnych zbiorowisk trawiastych i zabezpieczeniu w ich obrębie wartościowych gatunków roślin pełnią występujące w gminie kompleksy roślinności łąkowo-bagiennej. Także trwałe użytki zielone poprzez zatrzymywanie dużych ilości wody, regulują stosunki wodne i klimatyczne otoczenia. Łąki na terenie gminy zajmują niewielką powierzchnię ok. 520 ha, a pastwiska trwałe – ponad 156 ha. Łąki zalewowe (łęgi) występują w dolinie rzek Zgłowiączki, Sarnówki oraz Lubieńca. Roślinność tych łąk tworzą gatunki tj. mietlica biaława, rzeżucha łąkowa, turzyce, śmiełek darniowy czy kostrzewa czerwona. Łąki bagienne tworzą się natomiast w miejscach o słabym, lecz istniejącym przepływie wód, w dużych obniżeniach terenowych. Efektem nadmiernego uwilgotnienia gleby są procesy bagienne w wyniku których powstają pokłady torfu. Występują tu różne gatunki turzyc i mchów oraz trzcinnik lancetowaty. W gminie Lubraniec łąki bagienne spotykane są w rejonie Sarnowa (dolinie Sarnówki). Bardzo ważną funkcję w środowisku spełniają także tereny bagienne. Tworzą je głównie silnie nawodnione torfowiska. Są one naturalnymi i potężnymi zbiornikami retencyjnymi. Wpływają zarówno hamująco jak i regulująco na odpływ wód powierzchniowych oraz wód podziemnych. Torfowiska są także magazynami wielkiej ilości materii organicznej. Nie mniej ważna jest także ich funkcja sanitarna. Torfy są znakomitymi filtrami, które przeciwdziałają m.in. skutkom stosowania chemicznych środków ochrony roślin. Z tego też względu występujące na terenie gminy Lubraniec torfy mają istotne znaczenie w typowo rolniczym obszarze.

Cenne okazy florystyczne związane są także z pozostałościami dawnych parków pałacowych i dworskich. Parki te zakładane były na najżyźniejszych siedliskach lasów liściastych. Na terenie gminy Lubraniec tego typu parki znajdują się w Kazaniu, Sułkowie, Kłobi, Ossowie, Lubrańcu, Żydowie, Dąbiu Kujawskim i Redczu Kalnym. Pomimo czasami spotykanych w nich zaniedbań w ich pielęgnacji, są one bogatymi pod względem florystycznym obszarami. Występują tam głównie rodzime gatunki. Wykształciła się z nich typowo leśna struktura roślinności, ze wspaniałym starodrzewem i bogatym gatunkowo podszytem i runem. Często drzewostan parków tworzy swoistą dominantę krajobrazową wyróżniającą się na tle rolniczo użytkowanych obszarów. Podobne funkcje spełnia zieleń towarzysząca i ochronna występująca w sąsiedztwie różnych obiektów (m.in. kościołów, cmentarzy, szkół). Tworzy ona tło przyrodniczo-krajobrazowe dla obiektów użyteczności publicznej oraz stanowi miejsce bytowania dla drobnej fauny.

Przy niskim udziale lasów (3,7%) w ogólnej powierzchni gminy, znaczną rolę ogrywają także zadrzewienia śródpolne i przydrożne stanowiące enklawy przyrodnicze. Na uwagę zasługuje również roślinność przydomowa, towarzysząca głównie zabudowie zagrodowej. Zadrzewienia te są najczęściej niewielkimi zespołami zieleni rozmieszczonymi na terenie całej gminy. Wzdłuż dróg lokalnych i polnych oraz rowów remigracyjnych występują ciągi szpalerowe, kępy drzew i krzewów. Enklawy drzew i zarośli śródpolnych, wkomponowane w układ łąk i pól tworzą charakterystyczną strukturę „ziarnistą” krajobrazu. Gatunkami najczęściej występującymi w zadrzewieniach śródpolnych są topole, olsze, grusze, tarniny i wierzby. Zadrzewienia takie pełnią funkcje przyrodnicze i ochronne. Stanowią ostoję dla drobnej fauny. Podnoszą walory estetyczno-krajobrazowe. Wpływają także na lokalny mikroklimat oraz regulują stosunki wodne. Enklawy zieleni ograniczają negatywne zjawiska związane z procesami erozji eolicznej i wodnej na niezalesionych terenach uprawowych. Obecnie obserwowane są niekorzystne tendencje likwidowania zwłaszcza zadrzewień śródpolnych oraz miedz. Przyczynia się to do pogarszania stosunków wodnych terenów rolniczych.

Powierzchnia sadów w gminie jest niewielka (3,5%) i dotyczy jedynie bezpośredniego sąsiedztwa zabudowy. Zabudowie towarzyszą również ogrody. Ze względów użytkowych i estetycznych zieleń

przyzagrodową często uzupełniają obce gatunki roślin. Tereny zieleni urządzonej tworzą specyficzne tło przyrodniczo-krajobrazowe w gminie.

Tabela 2 Gmina Lubraniec – powierzchnie biologicznie czynne

Lp.	Rodzaj powierzchni	Powierzchnia [ha]	% powierzchni gminy
1.	Lasy	562	3,7
2.	Kompleksy bagienne	960	6,4
3.	Użytki zielone	520	3,6
4.	Sady	500	3,5
5.	Zadrzewienia przydrożne, śródpolne i przyzagrodowe	300	2,2
6.	Parki podworskie	20	0,13
7.	Miedze	12	0,08
Razem		2874	19,6

Sporządzono na podstawie opracowania ekofizjograficznego wykonanego na potrzeby studium

Udział terenów biologicznie czynnych w stosunku do ogólnej powierzchni gminy jest dość niski. Stan taki uwarunkowany jest dominującą w gminie funkcją rolniczą oraz występowaniem gleb o wysokich klasach bonitacyjnych. Należy zauważyć, że w gminie oprócz niskiej lesistości, niewiele jest także terenów rekreacyjnych wraz ze skwerami itp.

3.1.6. Fauna

W związku z dominującym w gminie rolnictwem, faunę tego obszaru reprezentują zwłaszcza gatunki związane z biocenozami polnymi. Spośród ssaków najczęściej można tu spotkać sarny i zające. Na obszarach leśnych i agrocenozach polnych bytują zające, króliki polne, kuropatwy i bażanty. W obszarach leśnych spotykane są sarny i lisy. Do rzeki Zgłowiączki introdukowano bobra europejskiego, który znalazł miejsce ostojowe nieco powyżej miasta Lubrańca.

Kompleksom łąkowo-bagiennym towarzyszą liczne gatunki zwierząt, a zwłaszcza fauny wodnej. W intensywnie użytkowanym rolniczo obszarze gminy, tereny te stanowią również ostoję dla licznych gatunków ornitofauny.

3.2. Leśna przestrzeń produkcyjna

3.2.1. Typy siedliskowe lasów

Gminę Lubraniec cechuje jedna z najniższych wśród gmin województwa lesistości. Zgodnie z danymi BDL lesistość gminy w 2017 r. wynosiła zaledwie 4,0% i była znacznie niższa niż średnia lesistość dla powiatu włocławskiego – 18,7%, dla województwa kujawsko-pomorskiego – 23,5 % oraz dla kraju - 29,6%. Lasy w gminie Lubraniec zajmują 562 ha. Na pozostałym obszarze dominuje bezleśna rolnicza przestrzeń produkcyjna. Blisko 24% powierzchni gruntów leśnych stanowią lasy prywatne. Lasy Państwowe na terenie gminy znajdują się w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi. Gospodarkę leśną na tych terenach prowadzi Nadleśnictwo Kutno. Większe kompleksy leśne znajdują się w dolinie rzeki Zgłowiączki poniżej Lubrańca, rejonie Sarnowa oraz Dąbia Kujawskiego. Lasy podzielone są na tzw. uroczyska (Borucin, Dąbie, Dęby Janiszewskie, Kazanie, Marysin, Sarnowo, Sułkowo, Turowo). Uroczyska te posiadają zróżnicowany i bogaty w gatunki drzewostan oraz wielowarstwowy układ runa i podszytu. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna zwyczajna zajmująca zdecydowanie największe połacie. Oprócz niej często występują również olsze i wierzby (w wilgotniejszych siedliskach), dęby, brzozy, jesiony, modrzewie oraz świerki.

W kompleksie leśnym oznaczonym umownie Borucin II również przeważają siedliska borowe. Dominują tu monokultury sosnowe średnio zasobne oraz miejscami siedliska lasowe z gatunkami liściastymi, w tym dębem, jesionem, olszą.

Zarządzeniem MOŚZNiL Nr 190 z dnia 10 sierpnia 1995 r. ustanowiono lasy ochronne w gminie Lubraniec.

Czynnikami kształtującymi stan i jakość zbiorowisk leśnych są w znacznej mierze warunki klimatyczne. Zwłaszcza niedostatek opadów stanowi duże zagrożenie dla drzewostanu. Również wszelkiego rodzaju ekstremalne zjawiska pogodowe (np. gwałtowne wiatry huraganowe) wpływają niekorzystnie na funkcjonowanie ekosystemów leśnych. Także przemieszczające się z masami powietrza zanieczyszczenia mogą mieć potencjalny wpływ na produktywność lasów i przyrost drzewostanu. Rozbudowana sieć odwadniających rowów melioracyjnych powoduje obniżenie poziomu wód gruntowych, co w efekcie negatywnie odbija się na funkcjonowaniu lasów. Drzewostan jest osłabiony oraz bardziej narażony na pożary. Wykazuje on również mniejszą odporność na inwazje szkodników oraz choroby grzybowe. Na stan drzewostanu leśnego wpływają także bytujące w nim owady, ssaki i grzyby. Ze względu na duży udział drzewostanu sosnowego, istnieje potencjalne zagrożenie ze strony owadów atakujących ten gatunek, jak np. brudnicy mniszka, borecznika sosnowego czy igłówki sosnowej. W związku z wspomnianym już deficytem wodnym w gminie, bytowaniem ludzi i wypalaniem łąk, zbiorowiska leśne narażone są w dużym stopniu na występowanie pożarów. Ze względu na niewielki udział lasów i innych atrakcyjnych terenów do wypoczynku, istnieje potencjalne ryzyko zbyt dużej penetracji turystycznej lasów w gminie przez okoliczną ludność.

3.2.2. Funkcje lasów

Funkcje lasu można podzielić na dwie grupy: produkcyjne i pozaprodukcyjne. Funkcja produkcyjna (gospodarcza) lasów polega na ich trwałym użytkowaniu poprzez pozyskiwanie drewna i surowców nieдрzewnych. Wiąże się z tym również gospodarka łowiecka. W efekcie lasy stanowią źródło pozyskiwania dochodów.

Do funkcji pozaprodukcyjnych zaliczają się funkcje społeczne oraz funkcje ekologiczne. Funkcja społeczna lasów polega na wykorzystywaniu ich jako miejsca do rekreacji i wypoczynku. Siedliska te wpływają również korzystnie na warunki zdrowotne społeczeństwa i dostarczają przeżyć estetycznych. Lasy mogą być również wykorzystywane w celach edukacyjnych.

Funkcje ekologiczne (ochronne) wyrażają się wpływem tych lasów na otoczenie. Zbiorowiska te są siedliskiem życia i rozwoju organizmów roślinnych i zwierzęcych. W efekcie posiadają ważne znaczenie w ochronie bioróżnorodności gatunków. Lasy odgrywają również istotną rolę w regulacji stosunków wodnych i mikroklimatycznych. Drzewostany leśne pochłaniają ogromne ilości dwutlenku węgla, ograniczają stężenie wielu innych zanieczyszczeń gazowych oraz filtrują powietrze z pyłów. Poprzez zdolność retencjonowania wody, korzystnie wpływają na bilans wodny najbliższej okolicy. Przyczyniają się one również do ochrony gleb przed erozją. Jednak ze względu na stosunkowo niewielką powierzchnię terenów leśnych w gminie, ich rola jest znacznie ograniczona.

3.3. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Dominującą i podstawową funkcją gminy jest rolnictwo. Intensyfikacja gospodarki rolnej możliwa jest dzięki korzystnym warunkom środowiskowym. Struktura użytkowania gruntów w gminie odzwierciedla rolniczy charakter tego obszaru. Obszary użytkowane rolniczo zajmują 88% powierzchni całej gminy.

Czynnikiem decydującym o możliwościach rozwojowych gospodarki rolnej jest bogactwo zasobów glebowych. Gleby najwartościowsze, objęte ochroną, obejmujące kompleksy o wysokich klasach

bonitacyjnych (I- IIIb) zajmują ogółem 5170 ha, co stanowi około 50% wszystkich gruntów ornych. Głęboki poziom próchnicy i bogate zasoby pokarmowe profilu glebowego, gwarantują w przypadku wystąpienia sprzyjających warunków klimatycznych, wysokie plony w produkcji roślinnej.

Z uwagi na urodzajność i wartość bonitacyjną gleb wyodrębnia się:

- rejon gleb bardzo dobrych i dobrych klasy II - IIIb, obejmujący środkowo-północną i południowo-wschodnią część gminy, tj. sołectwa: Redecz Kalny, Redecz Wielki, Kazanie, Kłobia, Gołębin, Sułkowo, Biernatki, Lubrańczyk. Charakteryzuje się on najwyższą przydatnością rolniczą gleb, przeznaczonych do uprawy roślin o dużych wymaganiach,
- obszar charakteryzujący się przewagą gleb słabych i bardzo słabych, należących do klas bonitacyjnych V - VI Rz. Kompleksy tych gleb występują w zachodniej części gminy, obejmując fragmenty sołectw: Agnieszkowo i Annowo oraz dolinę rzeki Zgłowiączki. Z uwagi na niską urodzajność i produktywność tych gleb, kwalifikują się one do zmiany sposobu użytkowania,
- rejon gleb średniej jakości z przewagą klasy IVa – IVb, obejmujący pozostałą część gminy. Posiada on korzystne warunki do wielokierunkowego rozwoju produkcji roślinnej.

Spośród sołectw najwyższym wskaźnikiem udziału gleb klasy I-IIIb, w ogólnej strukturze gruntów ornych, charakteryzują się: Dąbie, Annowo, Redecz Kolonia, Redecz Wielki, Żydowo, Kolonia Piaski, Lubraniec, Parcele, Bielawy, Kazanie, Borek, Sułkowo, Lubrańczyk, Koniec, Biernatki, Smogorzewo, Ossowo, Kłobia, Gołębin oraz Świątniki. Jeżeli uwzględnić gleby klas IVa - IVb, wskaźnik ten wzrasta i w przypadku kilku sołectw osiąga wartość zbliżoną do 100%.

Gleby niskich klas bonitacyjnych (V - VI) stanowią łącznie około 20% gruntów ornych. Występują głównie w południowo-zachodniej części gminy oraz kilkoma płatami w części południowej. Najwyższymi wskaźnikami udziału gleb niskich klas bonitacyjnych charakteryzują się sołectwa: Agnieszkowo, Czajno, Dąbie, Janiszewo, Milżynek, Skaszyn, Świątniki, Wola Sosnowa, Bodzanowo. Generalnie sposób użytkowania tych gleb jest niewłaściwy, gdyż są one zazwyczaj wykorzystywane jako grunty orne. Uwaga ta dotyczy w szczególności gleb klas najniższych, a mianowicie klasy VI.

W gminie przeważa kompleks żytni bardzo dobry i kompleks pszeny bardzo dobry i dobry. Wymienione kompleksy zajmują około 50% powierzchni gruntów ornych. Rozmieszczone są nierównomiernie na obszarze gminy. Obejmują wsie Annowo, Bielawy, Dąbie, Dobierzyn, Kazanie, Kolonia Piaski, Lubraniec Parcele, Redecz Kolonia, Redecz Wielki i Żydowo (w pasie północnym), a także Biernatki, Borek, Gołębin, Kłobia, Koniec, Lubrańczyk, Ossowo, Smogorzewo, Sułkowo i Świątniki (w pasie śródownym). Najwartościowsze dla rolnictwa kompleksy gleb w pasie południowym rozmieszczone są wyspowo.

Na stokach wzdłuż dolin cieków wodnych występuje kompleks pszeny wadliwy zajmujący około 1% powierzchni gruntów ornych. Gleby średniej wartości produkcyjnej zajmują około 31% powierzchni gruntów ornych, a gleby słabe obejmujące kompleks żytni słaby i bardzo słaby wraz z kompleksem zbożowo-pastewnym słabym – około 20% powierzchni gruntów ornych. Gleby tych kompleksów występują w zwłaszcza w zachodniej części gminy oraz wyspowo na pozostałym jej obszarze. Najsłabsze gleby zajmują ok. 4% gruntów ornych, a ich największe obszary występują w Agnieszku, Czajnie, Dąbiu, Dębach Janiszewskich, Janiszewie, Milżyńku, Skaszynie, Siemnowku, Świątnikach i Woli Sosnowej.

Trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska) zajmują 6,1% areалу użytków rolnych a 5,4% areálu ogólnej powierzchni gminy. Koncentrują się głównie w dolinach rzek: Zgłowiączki, Lubieńca, Kocieńca, Sarnówki. Łąki i pastwiska pełnią rolę uzupełniającą w produkcji pasz.

Z waloryzacji rolniczej przydatności gleb do produkcji rolnej, wyodrębniono obszar charakteryzujący się przewagą gleb słabych i bardzo słabych, należących do klas bonitacyjnych V - VI Rz. Kompleksy tych gleb występują w zachodniej części gminy, obejmując fragmenty sołectw:

Agnieszkowo i Annowo oraz dolinę rzeki Zgłowiączki. Z uwagi na niską urodzajność i produktywność tych gleb, kwalifikują się one do zmiany sposobu użytkowania.

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przydatności przestrzeni produkcyjnej jest dobry (75,2 na 100 punktów) przy średniej w województwie kujawsko-pomorskim 71 pkt.

Podstawowym czynnikiem ograniczającym rozwój funkcji rolniczej na obszarze gminy jest woda. Oprócz gleby, woda decyduje o możliwościach i poziomie rozwoju gospodarczego danego terenu rolniczo użytkowanego. Deficyty wody, zwłaszcza w okresie wegetacyjnym, przyczyniają się do zmniejszonej produkcji roślinnej. Szacuje się, że ze względu na niedostateczne nawodnienie gleby, uzyskiwane zbiory stanowią 40 – 60% potencjalnych możliwości. Brak wody jest jedną z przyczyn degradacji gleb, skutkuje ich przesuszeniem, co powoduje także zwiększoną erozję wietrzną.

Do uwarunkowań pozaprzrodniczych wpływających na stan rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej zalicza się:

- ilość odbiorców pierwotnej produkcji rolnej wraz z możliwą wielkością skupu;
- istnienie bazy przetwórczej i przechowalniczej dla produkcji rolnej;
- występowanie zaplecza okołorolniczego, a w szczególności dostawców nawozów sztucznych i środków ochrony roślin oraz zalecza maszynowego.

Według danych pozyskanych z Urzędu Gminy użytki rolne w obszarze wiejskim gminy Lubraniec zajmują 89,7% powierzchni gminy (13 096 ha) stanowiąc dominującą formę użytkowania ziemi. W grupie użytków rolnych 90,4% stanowią grunty orne. Według danych GUS w 2014 r. na terenie miasta ok. 44% powierzchni zajmowały użytki rolne.

Tabela 3 Zestawienie użytków rolnych w gminie Lubraniec (obszar wiejski) w 2017 roku

Rodzaj użytku rolnego	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
1	2	3
Grunty orne	11 836	90,4
Sady	165	1,3
Łąki trwałe	483	3,7
Pastwiska trwałe	249	1,9
Grunty rolne zabudowane	268	2,0
Grunty pod stawami	13	0,1
Grunty pod rowami	72	0,5
Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	10	0,1
Razem	13 096	100

Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy w Lubrańcu

Tabela 4 Zestawienie użytków rolnych w gminie Lubraniec (miasto) w 2014 roku

Rodzaj użytku rolnego	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
1	2	3
Grunty orne	55	63,2
Sady	7	8,0
Łąki trwałe	8	9,2
Pastwiska trwałe	13	14,9
Grunty rolne zabudowane	3	3,4
Grunty pod stawami	1	1,1

Grunty pod rowami	0	0,0
Razem	87	100

Opracowano na podstawie danych BDL

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego zebranymi podczas Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r., na obszarze gminy Lubraniec funkcjonowało 1047 gospodarstw rolnych. Tylko trzy gospodarstwa nie stanowiły własności indywidualnej. Struktura agrarna³ gospodarstw przedstawia się średnio korzystnie. Gospodarstwa gminne cechuje nadal stosunkowo duże rozdrobnienie. W strukturze obszarowej indywidualnych gospodarstw rolnych znaczny udział zajmują gospodarstwa małe (do 5 ha). W 2010 r. 17% wszystkich gospodarstw stanowiły gospodarstwa do 1 ha włącznie, a 18% gospodarstwa w przedziale 1 – 5 ha. Łącznie do 10 ha działały aż 624 gospodarstwa w gminie (60%). Udział gospodarstw powyżej 15 ha wynosił ponad 26% ogólnej liczby zinwentaryzowanych gospodarstw. Gospodarstwa powyżej 15 ha stanowią najsilniejszą grupę gospodarstw rolnych, a zarazem najbardziej rozwojową. Gospodarstwa takie zdolne są do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej. Od 2002 r. obserwuje się zmniejszenie liczby gospodarstw rolnych o 1/7 liczebności. W efekcie liczba gospodarstw w poszczególnych przedziałach wielkościowych również uległa zmniejszeniu. W 2010 r. średnia wielkość gospodarstw rolnych wynosiła 13,46 ha. Biorąc pod uwagę jedynie gospodarstwa indywidualne przeciętna wielkość gospodarstwa była nieznacznie niższa i wynosiła 13,10 ha. Średnio użytki rolne w gospodarstwie zajmowały powierzchnię 12,60 ha (12,26 ha wśród gospodarstw indywidualnych), a użytki rolne w dobrej kulturze 12,50 ha (12,16 ha wśród gospodarstw indywidualnych). Poniższa tabela przedstawia porównanie struktury wielkościowej gospodarstw w gminie Lubraniec wg Powszechnych Spisów Rolnych w latach 2002 i 2010.

Tabela 5 Liczba i struktura wielkościowa gospodarstw rolnych w gminie Lubraniec wg Powszechnych Spisów Rolnych w 2002 i 2010 roku [szt.]

Powierzchnia	2002	2010
1	3	2
Liczba gospodarstw rolnych ogółem	1218	1047
Liczba gospodarstw indywidualnych	1216	1044
do 1 ha włącznie	263	179
powyżej 1 ha razem	953	865
1 – 5 ha	206	188
5 – 10 ha	291	257
10 – 15 ha	166	146
15 ha i więcej	290	274

Opracowano na podstawie danych BDL

Większość gospodarstw prowadziła produkcję wielokierunkową bez wyraźnie określonej specjalizacji. 986 spośród wszystkich gospodarstw zajmowało się produkcją roślinną. Największe arealy zajmowały uprawa pszenicy, rzepaku i rzepiku oraz jęczmienia. Na wielkość poszczególnych rodzajów zasiewów wpływa przede wszystkim jakość gleb. Zwierzęta gospodarskie utrzymywano w 681 gospodarstwach rolnych. Najliczniej hodowano drób, trzodę chlewną i bydło. Pogłowie zwierząt w sztukach dużych w 2010 r. wynosiło 7 846 sztuk. Spośród wszystkich gospodarstw

³ Struktura agrarna – stan produkcyjnych jednostek rolniczych określający także udział zaklasyfikowanych do różnych grup według własności ziemi, wielkości powierzchni gospodarstw rolnych i rozproszenia gruntów w ogólnej liczbie gospodarstw

rolnych w 2010 roku, 765 z nich (73%) posiadało ciągnik/ciągniki. Łącznie w gospodarstwach tych zinventaryzowano 1 322 ciągników (2002 – 1 239 sztuk).

Tabela 6 Rodzaj zasiewów w gospodarstwach rolnych na terenie gminy Lubraniec wg Powszechnych Spisów Rolnych w 2002 i 2010 roku [ha]

Rodzaj zasiewów	Powierzchnia [ha]	
	2002	2010
1	2	3
ogółem	12 692,64	12 319,48
zboża razem	8 855,46	7 606,33
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	8 607,49	7 365,81
pszenica ozima	3 484,64	3 309,33
pszenica jara	138,42	78,50
żyto	822,46	523,50
jęczmień ozimy	264,93	305,29
jęczmień jary	2 030,11	1 449,63
owies	75,91	62,12
pszenżyto ozime	1 119,39	1 216,70
pszenżyto jare	30,05	31,74
mieszanki zbożowe ozime	55,12	83,36
mieszanki zbożowe jare	586,46	305,64
gryka, proso i inne zbożowe	0,50	<i>bd</i>
kukurydza na ziarno	177,52	235,32
kukurydza na zielonkę	69,95	<i>bd</i>
ziemniaki	258,10	159,05
uprawy przemysłowe	<i>bd</i>	3 464,15
buraki cukrowe	1 622,98	944,06
rzepak ozimy	1 228,40	<i>bd</i>
rzepak jary	1,32	<i>bd</i>
rzepak i rzepik razem	<i>bd</i>	2 520,09
strączkowe jadalne	27,96	<i>bd</i>
strączkowe jadalne na ziarno razem	<i>bd</i>	63,10
okopowe pastewne	23,95	<i>bd</i>
warzywa gruntowe	205,89	273,55
truskawki	14,01	<i>bd</i>

bd – brak danych dla jednostki gminnej

Opracowano na podstawie danych BDL

Tabela 7 Liczba zwierząt gospodarskich w gospodarstwach rolnych ogółem na terenie gminy Lubraniec wg Powszechnych Spisów Rolnych w 2002 i 2010 roku [szt.]

Rodzaj zwierząt gospodarskich	2002	2010
1	3	2
bydło	4 627	3 949
trzoda chlewna	26 277	18 911
konie	33	20
drób	28 234	62 170
owce	348	<i>bd</i>
kozy	129	<i>bd</i>

bd – brak danych dla jednostki gminnej

Opracowano na podstawie danych BDL

3.4. Stan zagrożenia środowiska

Efektom gospodarczego wykorzystania przestrzeni przyrodniczej gminy Lubraniec są różnorodne przekształcenia oraz zagrożenia środowiska. Najbardziej widoczną i oczywistą zmianą jest wylesienie. Rolniczy charakter gminy Lubraniec sprawia, że największe zagrożenia środowiska związane są z gospodarką rolną w tym zwłaszcza uprawą ziemi i produkcją roślinną.

W gminie dostrzega się konieczność poprawy stanu środowiska przyrodniczego, o czym świadczą zapisy celów w Strategii Rozwoju Gminy Lubraniec na lata 2016-2026 (głównie cel 3. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego Gminy Lubraniec).

Największym zagrożeniem dla każdego z komponentów środowiska jest antropopresja. Intensywne użytkowanie gruntów w gminie wywiera stały niekorzystny wpływ na środowisko. Także procesy naturalne oddziałują na jego stan.

3.4.1. Zagrożenia i stan gleb

Na stan gleb wpływają zarówno procesy naturalne, jak i działalność człowieka. W gminie Lubraniec rolnictwo wywiera największy wpływ na gleby.

Dużym zagrożeniem naturalnym dla gleb są różnego rodzaju erozje. Na obszarze gminy najistotniejsze znaczenie ma erozja eoliczna, czyli wywiewanie najwartościowszych glebowych cząstek organicznych i mineralnych. Wiatry powodują szybsze parowanie i w związku z tym nadmierne przesychnanie powierzchni ziemi. Przy bardzo małych opadach zjawisko to przybiera na sile. W efekcie stopniowo zachodzi proces degradacji fizycznej i wyjąławiania gleby. Najbardziej narażone są zwłaszcza grunty pozbawione pokrywy roślinnej na piaszczystym podłożu. Do natężenia zjawiska erozji wietrznej przyczynia się również niewłaściwa gospodarka rolna i wodna, nadmierne wykorzystywanie terenów uprawowych oraz wycinanie lasów i zadrzewień. Kolejne zagrożenie przeobrażenia gleb niesie za sobą wspomniana już wyjątkowo niewielka ilość opadów oraz coraz częściej obserwowane zjawisko suszy. W konsekwencji proces stepowienia gleb przybiera na sile. Erozja wodna dotyczy głównie stref krawędziowych i stoków wzdłuż rzeki Zgłowiączki i Chodeczki. Zintensyfikowane procesy erozji wodnej dotyczą również terenów o dużych spadkach tj. pagórki morenowe. Erozja tego typu towarzyszyć może gwałtownym opadom atmosferycznym, nawet w odniesieniu do terenów o mniejszych spadkach, w podłożu których zalegają utwory gliniaste. Wówczas zachodzi zjawisko rozpyływania gleby, a także wypłukiwania poziomego orno-próchnicznego. W konsekwencji właściwości gleby ulegają pogorszeniu, co skutkuje zmniejszoną żyznością i urodzajnością.

Największe zagrożenie związane jest z dominującym w gminie rolnictwem. Niekorzystna struktura upraw oraz intensywna gospodarka rolna prowadzić może do dehumifikacji i zmęczenia gleby (degradacja biologiczna). Istnieje duże niebezpieczeństwo spadku zawartości substancji organicznej. Ponadto w konsekwencji szeroko stosowanych środków ochrony roślin i nawozów, gleba może zmienić swoje właściwości (degradacja chemiczna). Istnieje zagrożenie zakwaszenia, alkalizacji, zasolenia, skażenia pestycydami i metalami ciężkimi itd. Do zakwaszenia gleb przyczyniają się również związki azotu i siarki z atmosfery (kwaśne deszcze). Negatywną konsekwencją zakwaszenia jest obniżenie przyswajalności mikroelementów, co bezpośrednio wpływa na jakość i ilość uzyskiwanych plonów. Można przyjąć, że zagrożone zakwaszeniem są zwłaszcza grunty orne w południowej i południowo-zachodniej części gminy, gdzie występują piaszczyste gleby. Ze względu na stosunkowo dobrą jakość powietrza w gminie, ryzyko zanieczyszczenia gleb z tego źródła ma jedynie potencjalne znaczenie. Lokalne zanieczyszczenia gleb z tytułu zanieczyszczenia powietrza występować mogą również wzdłuż tras komunikacyjnych (zwłaszcza o największym natężeniu ruchu).

Wśród innych źródeł zagrożeń dla gleb wymienić należy niewłaściwie przeprowadzone melioracje czy eksploatację kopalni ze złóż nieudokumentowanych (bez koncesji). Na obszarze gminy Lubraniec eksploatacja kopalni (przede wszystkim kruszyw naturalnych) ma jednak niewielkie znaczenie.

Wg przeprowadzonych monitoringu glebowych, 70% gleb wykazuje podwyższoną zawartość siarki. Pierwiastek ten emitowany jest do atmosfery m.in. z różnego rodzaju źródeł ciepła bazujących na węglu kamiennym. Zanieczyszczenia pochodzą także spoza obszaru gminy, np. miasta Włocławka czy konińskich elektrowni. Nadmiar siarki przyczynia się dodatkowo do zakwaszenia gleb.

Potencjalne zagrożenie antropogeniczne związane jest z pomniejszaniem ogólnej powierzchni gleb. W gminie niebezpieczeństwo to ma niewielkie znaczenie i dotyczy najczęściej nowego budownictwa (głównie mieszkaniowego). Istnieje również zagrożenie zanieczyszczenia gleb gruzem ze zrujnowanych budynków i nawierzchni betonowych, jak również odpadami z różnego typu budownictwa. Zanieczyszczenie dotyczyć może również niewłaściwie składowanych śmieci i nieodpowiedniego magazynowania odchodów zwierzęcych. Należy podkreślić, że zanieczyszczenia te występują jedynie lokalnie. W efekcie zadziałania powyższych czynników, wartość użytkowa gleb ulega zmniejszeniu.

3.4.2. Przekształcenia powierzchni ziemi i zagrożenie występowania masowych ruchów ziemi

Na terenie gminy brak jest udokumentowanych terenów narażonych na występowanie naturalnych zagrożeń geologicznych.

Zgodnie z „Mapą osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi” wykonaną w ramach Systemu Ostony Przeciwoświsowej na terenie gminy Lubraniec nie występują takie obszary.

3.4.3. Zagrożenie i stan powietrza

Wymogi dotyczące redukcji zanieczyszczeń powietrza (w tym zwłaszcza dwutlenku węgla) ustalają różnego szczebla dokumenty. Wśród nich są dokumenty międzynarodowe, jak np. Protokół z Kioto, dokumenty Unii Europejskiej – Pakiet klimatyczno-energetyczny wraz z szeregiem dotyczących go dyrektyw i decyzji, Strategia UE - Europa 2020 oraz szereg różnych konwencji, dyrektyw unijnych, programów i komunikatów. Priorytetowym celem wszystkich tych opracowań jest przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz prowadzenie zrównoważonej polityki energetycznej. Zapisy tych aktów transportowane są do prawodawstwa polskiego. Na poszczególnych szczeblach

funkcjonowania administracji krajowej, tworzone są różne dokumenty, które bezpośrednio lub silnie pośrednio nawiązują do ochrony powietrza.

W kontekście gospodarki niskoemisyjnej najważniejsze są postanowienia Strategii „Europa 2000” transponujące założenia Pakietu Klimatyczno-Energetycznego „3x20”.

W Protokole z Kioto państwa uprzemysłowione, w tym Polska, zobowiązały się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Wśród objętych porozumieniem gazów będących przyczyną globalnego ocieplenia znalazły się: dwutlenek węgla, metan, podtlenek azotu, sześćiofluorek siarki, fluorowęglowodory, perfluorowęglowce. W pierwszym etapie obowiązywania protokołu Polska zobowiązała się do redukcji emisji gazów cieplarnianych o 6% w latach 1988-2008. Postawiony cel osiągnęła z nawiązką. W kolejnym etapie nasz kraj zobowiązał się do dalszej redukcji emisji CO₂ o 20% do 2020 roku.

Jednym z celów operacyjnych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Lubraniec na lata 2016 – 2026 jest realizacja założeń gospodarki niskoemisyjnej. Zakłada się poprawę jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji CO₂ do atmosfery, a także wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

W 2016 roku pod względem bilansu emisji punktowej (emisja substancji ze źródeł energetycznych i technologicznych w sposób zorganizowany), jakość powietrza w powiecie wrocławskim przedstawiała się stosunkowo dobrze. Ze względu na emisję SO₂ (zarówno na osobę jak i jednostkę powierzchni) oraz emisję pyłów (na jednostkę powierzchni) powiat wrocławski cechują jedne z najniższych emisji w regionie. Niewiele większe emisje w porównaniu do pozostałych powiatów dotyczą emisji NO₂ w przeliczeniu na jednostkę powierzchni, CO (na osobę jak i na jednostkę powierzchni) oraz emisji pyłu (na osobę). Natomiast w odniesieniu do NO₂/osobę w powiecie wrocławskim występują natomiast jedne z wyższych w regionie emisji.

Monitoring środowiska na terenie całego województwa kujawsko-pomorskiego prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. W regionie wydzielono cztery strefy ze względu na przekroczenia dopuszczalnych substancji w powietrzu. We wszystkich tych strefach prowadzi się klasyfikację pod kątem ochrony zdrowia. Jedynie w strefie kujawsko-pomorskiej prowadzi się również klasyfikację pod kątem ochrony roślin.

Gmina Lubraniec wchodzi w skład strefy kujawsko-pomorskiej dla której obowiązują programy ochrony powietrza ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych stężeń pyłu PM₁₀, benzenu, arsenu, beznzo(a)pirenu i ozonu⁴. Należy zaznaczyć, że przekroczeń tych nie odnotowano bezpośrednio na obszarze gminy (na obszarze gminy nie ma zlokalizowanych stałych stacji pomiarowych jakości powietrza). Celem tych aktów jest wskazywanie działań służących poprawie stanu powietrza i osiągnięcia dopuszczalnych poziomów substancji. Dodatkowymi dokumentami służącymi zapewnieniu odpowiedniej ochrony powietrza są plany działań krótkoterminowych⁵ wprowadzane ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczeń wartości

---

⁴ - Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM₁₀ i benzenu oraz docelowych dla arsenu i ozonu, uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr XXX/537/13 z dnia 28 stycznia 2013 roku;

- Program ochrony powietrza dla 4 stref województwa kujawsko-pomorskiego ze względu na przekroczenia wartości docelowych benzo(a)pirenu, uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr XIX/349/16 z dnia 25 kwietnia 2016 roku;

- Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM₁₀ i benzenu oraz poziomu docelowego dla arsenu – aktualizacja, uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr XXVIII/494/16 z dnia 19 grudnia 2016 roku;

⁵ - Plan działań krótkoterminowych dla 4 stref województwa kujawsko-pomorskiego (aglomeracja bydgoska, miasto Toruń, miasto Wrocław, strefa kujawsko-pomorska) ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia wartości docelowych benzo(a)pirenu w powietrzu, uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr LIV/834/14 z dnia 27 października 2014 roku;

- Plan działań krótkoterminowych dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na ryzyko przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu, uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr XXVIII/493/16 z dnia 19 grudnia 2016 roku

docelowych substancji. Dla SO₂, NO₂, Pb, C₆H₆, CO, As, Cd, Ni, O₃ nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów. Pod względem SO₂, NO_x i O₃ analizowanych ze względu na ochronę roślin, strefę kujawsko-pomorską zakwalifikowano do najlepszej klasy jakości.

Na jakość powietrza w gminie wpływają zwłaszcza lokalne źródła emisji zanieczyszczeń. Są to najczęściej zanieczyszczenia punktowe. Zdecydowanie gorszy stan powietrza dotyczy sezonu grzewczego i jest związany z emisją powierzchniową z sektora bytowego. Nadal w wielu gospodarstwach domowych używa się tradycyjnego systemu ogrzewania opartego na paliwach kopalnianych (węglowych). Zły stan techniczny urządzeń grzewczych również przyczynia się do zwiększenia emisji. Jeszcze do niedawna praktykowano było spalanie odpadów z gospodarstw domowych. Czynniki te wraz z zimowymi niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi (inwersje temperatury, temperatura poniżej -10 st C, słaby wiatr) powodują, że w sezonie grzewczym wzrasta emisja pyłu PM10 oraz benzo(a)pirenu. Warunki aerosanitarne ulegają wówczas wyraźnemu pogorszeniu.

W gminie „niska emisja” pochodząca z sektora komunalno-bytowego (indywidualne gospodarstwa) jest znaczącym źródłem zanieczyszczenia powietrza. Warto zauważyć prowadzone od kilku lat działania na rzecz zmiany systemu ogrzewania z tradycyjnych opartych o paliwach kopalnianych (węglowych) na przyjazne środowisku (olejowe, gazowe). Niestety wysokie koszty paliw ekologicznych hamują te procesy. W odniesieniu do tzw. „niskiej emisji” energetycznej, szczególnie na obszarach o skoncentrowanej zabudowie, należy w dalszym ciągu propagować i wspierać stosowanie paliw ekologicznych. Na terenie gminy Lubraniec nie znajdują się zakłady przemysłowe, które stanowiłyby dużą uciążliwość dla środowiska przyrodniczego. Wśród obserwowanych na terenie gminy zanieczyszczeń powietrza są także odory wynikające głównie z prowadzonej działalności rolniczej (m.in. składowany w gospodarstwach obornik, gnojówka czy gnojowica, wykonywane opryski), odory z oczyszczalni ścieków w Lubrańcu-Marysinie oraz Żydowie, odory ze zbiorników bezodpływowych (szamb) czy pochodzące z indywidualnych palenisk domowych (spalanie odpadów gumy czy tworzyw sztucznych). Przy ciągle wzrastającej liczbie samochodów osobowych, coraz większym problemem staje się ruch pojazdów (głównie samochodów osobowych). Oprócz zanieczyszczeń powstających w wyniku spalania paliw, istotna jest także emisja pyłów w efekcie ścierania opon, hamulców czy nawierzchni drogowych (tzw. emisja pozaspalinowa). Zagrożenia liniowe dotyczą zwłaszcza drogi wojewódzkiej nr 270 .

Potencjalnym zagrożeniem jest także awaria przebiegającego przez gminę gazociągu wysokoprężnego. W wyniku ewentualnego wycieku gazu nastąpiłoby skażenie powietrza i gleby.

3.4.4. Klimat akustyczny

Hałas uważany jest za jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. Stanowi on dużą uciążliwość dla człowieka. Jego oddziaływanie może powodować częściową lub całkowitą utratę słuchu. Może przyczyniać się on ponadto do nadciśnienia, zaburzeń nerwowych czy zaburzeń w układzie kostno-naczyniowym. Ponadto hałas wpływa negatywnie na komfort życia człowieka, powoduje złe samopoczucie i zmęczenie.

W gminie Lubraniec ze względu na brak zakładów przemysłowych, największy udział ma hałas samochodowy. Największa uciążliwość akustyczna dotyczy głównego szlaku komunikacyjnego przebiegającego przez środek gminy – drogi wojewódzkiej nr 270. Do czynników wpływających na wielkość emisji hałasu komunikacyjnego należą m.in.:

- wielkość natężenia ruchu,
- struktura pojazdów wraz z ich stanem technicznym,
- rodzaj i stan techniczny dróg,
- organizacja ruchu drogowego,
- charakter otaczających terenów (zabudowa, lasy, tereny rolnicze).

W 2015 r. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy przeprowadził badania pomiaru ruchu. Na drodze wojewódzkiej nr 270 wyznaczono 3 odcinki pomiarowe: Brześć Kujawski, Brześć Kujawski-Izbica Kujawska oraz Izbica Kujawska-granica województwa. Na odcinku Brześć Kujawski-Izbica Kujawska średni dobowy ruch pojazdów wynosił 3333 pojazdów/dobę. Odnotowano 2537 samochodów osobowych, 307 samochodów dostawczych, 436 samochodów ciężarowych, 23 autobusy, 10 ciągników rolniczych oraz 20 motocykli. Od poprzedniego pomiaru w 2010 r. natężenie ruchu na tym odcinku wzrosło o 29,4%. Na tym odcinku drogi wojewódzkiej odnotowano większe od średniego dla województwa natężenie ruchu dobowego (3166 pojazdów/dobę).

Wyniki przeprowadzanych badań natężenia ruchu jednoznacznie wskazują wzrastające obciążenie ruchem komunikacyjnym. Z powyższych danych wynika także, że na drodze wojewódzkiej nr 270 występuje znaczna uciążliwość akustyczna dla okolicznych mieszkańców. Największy ruch generują samochody osobowe i ciężarowe. Miasto Lubraniec ze względu na położenie w układzie drogowym oraz zwartą zabudowę, jest znacznie narażone na występowanie uciążliwego hałasu. W efekcie badań monitoringowych, dla dróg notujących znaczne przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu, uchwalone zostały programy ochrony przed hałasem. Programy te nie wskazują jednak odcinków dróg przebiegających przez teren gminy Lubraniec.

Na terenie gminy nie zastosowano rozwiązań technicznych mających na celu minimalizowanie oddziaływania źródeł komunikacyjnych hałasu (np. ekranów akustycznych). Planowana jest natomiast budowa obwodnicy Lubrańca, która wyeliminuje uciążliwy ruch z miasta.

Zagrożenie niosą za sobą również obiekty wytwarzające pole elektromagnetyczne jak np.: obiekty elektroenergetyczne (tj. stacje i linie wysokiego napięcia), obiekty radiokomunikacyjne (tj. stacje bazowe telefonii komórkowej). W otoczeniu stacji telefonii komórkowej przekroczenia wartości dopuszczalnych występują na poziomie anten w odległości do kilkudziesięciu metrów. Obiekty takie ze względu na większe niż sąsiadująca zabudowa wysokości, wpływają na estetykę krajobrazu. Należy zauważyć, że poziom promieniowania w tle tych urządzeń i instalacji pozostaje wielokrotnie niższy od natężeń przy których możliwe jest jakiegokolwiek szkodliwe oddziaływanie na organizm ludzki. Dominanty te na płaskim terenie pozbawionym lasów widoczne są w odległości kilku kilometrów. Na terenie gminy może również pojawić się problem hałasu pochodzący z zakładów prowadzących działalność gospodarczą jak również w miejscu lokalizacji generatorów energii wiatrowej.

3.4.5. Zagrożenia i stan wód

Na stosunki wodne wpływają zarówno uwarunkowania klimatyczne oraz działalność człowieka. Wody podziemne z uwagi na budowę geologiczną (a głównie znajdujące się w podłożu utwory gliniaste, które utrudniają infiltrację zanieczyszczeń), są znacznie mniej zagrożone zanieczyszczeniami niż wody powierzchniowe.

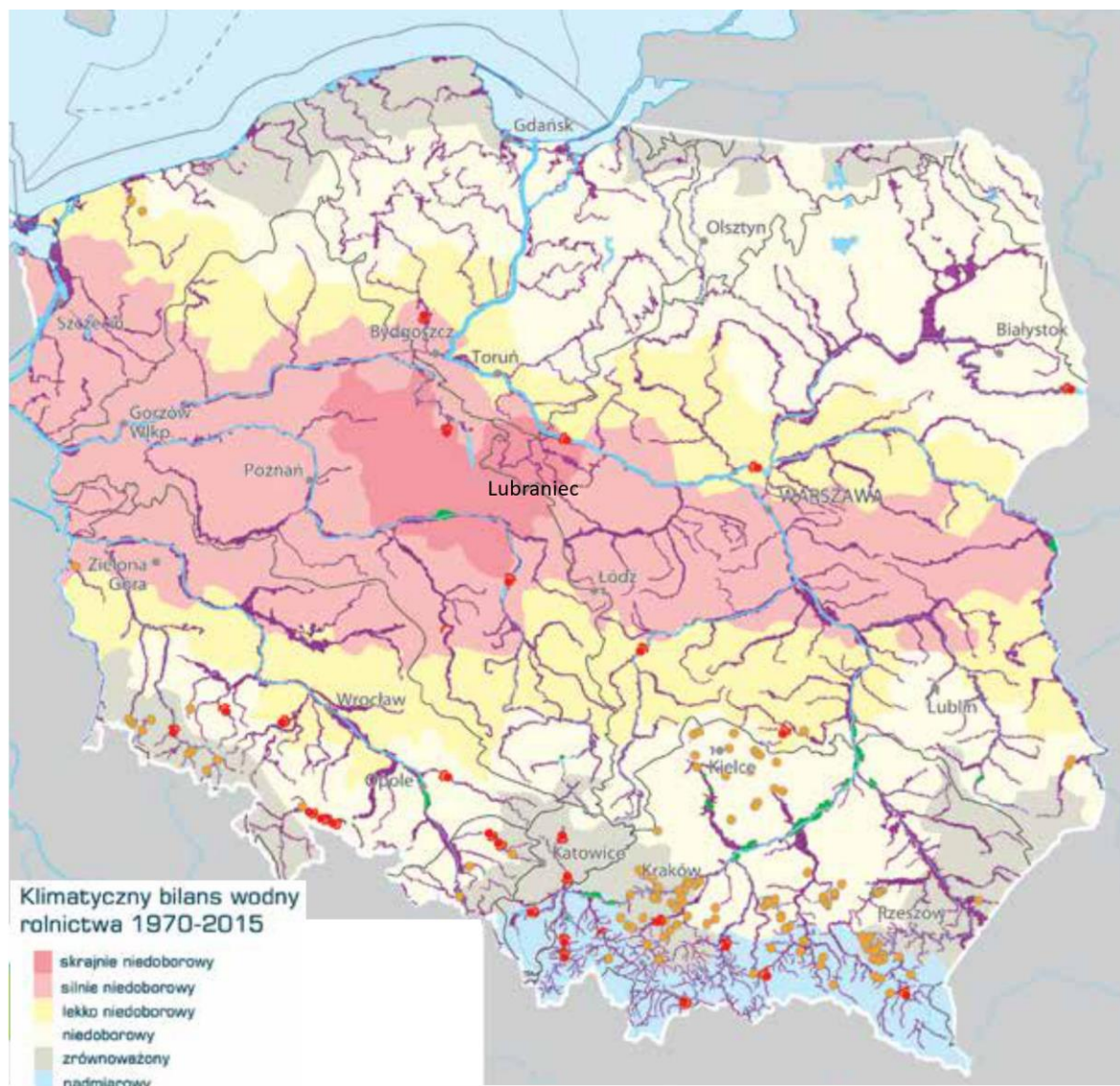
Jedną z przyczyn zagrożeń dla zasobów i jakości wód na terenie gminy jest emisja ścieków komunalnych, a zwłaszcza odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych. Zagrożeniem może być również niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków. Ścieki z terenów rozproszonej zabudowy, z uwagi na braki gminnej kanalizacji sanitarnej, odprowadzane są w znacznej mierze do gruntu lub wód powierzchniowych. Ich kumulacja może powodować koncentrację zanieczyszczeń bakteriologicznych i chemicznych. Przy stopniu zwodociągowania wynoszącym 99,9%, stopień skanalizowania to jedynie 34,6%. Z punktu ekonomicznego inwestycja polegająca na skanalizowaniu wszystkich budynków w gminie byłaby zupełnie nieopłacalna i nieekonomiczna z uwagi na dość duży stopień rozproszenia zabudowy. Ze względu na wzrastającą liczbę przydomowych oczyszczalni ścieków, punktowe zrzuty ścieków do wód lub ziemi są coraz rzadziej spotykane. Problemem jest także niekontrolowane odprowadzanie wód opadowych do kanalizacji sanitarnej. W typowo rolniczej gminie Lubraniec, intensywna

gospodarka rolna niesie za sobą poważne zagrożenia dla środowiska wodnego. Stosowane przez rolników środki ochrony roślin oraz nawozy mineralne i sztuczne są tylko częściowo przyswajane przez rośliny. W efekcie pozostała nieprzyswojona część przedostaje się do wód gruntowych i powierzchniowych. Bogate w biogeny (głównie związki azotu i fosforu) wody przyczyniają się także do eutrofizacji okolicznych cieków i zbiorników wodnych. Niebezpieczeństwo zanieczyszczeń wiąże się również z hodowlą zwierząt poprzez niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy, a także zbyt duże lub zbyt częste stosowanie go na polach. Pozytywnym zjawiskiem spotykanym w gospodarstwach rolnych jest budowa płyt obornikowych oraz zbiorników na gnojowicę.

Bilans wodny Kujaw, a w tym terenu gminy Lubraniec, przedstawia się wyjątkowo niekorzystnie na tle kraju. Występują tu jedne z najniższych opadów w skali kraju oraz spływ jednostkowy znacznie poniżej średniej krajowej. Teren ten zagrożony jest stałym deficytem wody oraz występowaniem zjawiska suszy. W efekcie okresowo dochodzi do obniżenia poziomu wód gruntowych, nasila się erozja wietrzna, a roślinność narażona jest na duży stres związany z niedoborem wody. Zgodnie z klimatycznym wskaźnikiem wodnym (KBW), czyli różnicą między sumą opadów a sumą ewapotranspiracji potencjalnej w danym okresie, obszar Kujaw wyróżnia się negatywnie w wieloletniu 1970-2015. Na terenie gminy występują skrajne niedobory wody. Badania PIG-PIB wskazują kontynuację tendencji obniżania się zwierciadła wód podziemnych w województwie. Ochronę przed suszą prowadzi się w oparciu o plany przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy oraz plany przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych. Obecnie trwają prace nad opracowaniem tych dokumentów⁶. Będą one zawierały działania ograniczające zjawisko suszy oraz minimalizujące jego negatywne skutki.

---

⁶ dla regionu wodnego Środkowej Wisły przyjęto dokument: Projekt Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Środkowej Wisły przygotowany (przyjęty) przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie obwieszczeniem z dnia 24 lipca 2017 r; prace nad opracowaniem planów przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy nadal trwają i przewidziane są do realizacji do 2020 r.; za przygotowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy w dorzeczach odpowiedzialny jest Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej

Rysunek 7 Klimatyczny bilans wodny rolnictwa

Opracowano na podstawie Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Deficyty wody przyczyniają się do zmniejszonej produkcji roślinnej. Ponadto są przyczyną degradacji gleb w wyniku ich przesuszenia, co wiąże się także ze zwiększoną erozją wietrzną. Również zbyt mała ilość opadów jest niewystarczająca do filtrowania przez wody opadowe profilu glebowego. Efektem jest kumulacja różnego rodzaju zanieczyszczeń w glebie.

Na poziom okolicznych wód powierzchniowych wpłynęły również szeroko zakrojone prace melioracyjne. Istotą melioracji jest utrzymanie na w miarę stałym poziomie wilgotności gleby. Następuje zmniejszenie odpływu na rzecz zwiększenia ilości retencjonowanej wody użytkowej. W efekcie prac melioracyjnych następują zmiany w układzie bilansu wodnego gleby. Poziom wód gruntowych ulega obniżeniu przeciętnie o 0,5-1,0 m. Zgodnie z danymi WZMiUW we Włocławku, melioracje przeprowadzono na obszarze ok. 7766 ha (83,69%) użytków rolnych, w tym na 7388 ha gruntów ornych oraz na 118 ha trwałych użytkach zielonych. Według rozpoznanych potrzeb w zakresie melioracji zabiegi te powinny zostać przeprowadzone na 8921 ha użytków rolnych. Około 1455 ha stanowi więc obszar potencjalnych zmian jakie spowodują prace melioracyjne.

Korzystnie na stan wód na tym obszarze wpływają urządzenia i budowle hydrotechniczne. Pozytywny wpływ obserwuje się zwłaszcza w odniesieniu do budowli piętrzących. W wyniku ich funkcjonowania tworzą się zbiorniki retencyjne.

Wśród potencjalnych zagrożeń dla wód wymienić można różnego rodzaju obiekty infrastruktury komunikacyjnej, a w tym zwłaszcza stacje paliw płynnych. W obiektach tych istnieje niebezpieczeństwo awarii i zanieczyszczenia wody szkodliwymi związkami ropopochodnymi. Zagrożeniem są również miejsca składowania odpadów, w tym coraz rzadziej spotykane niekontrolowane składowanie odpadów.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy jest jednostką zobowiązaną do monitoringu jakości wód powierzchniowych województwa. W 2015 roku WIOŚ kontynuowała badania w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska województwa kujawsko-pomorskiego. Stan biologiczny Zgłowiączki (od J. Głuszyńskiego do ujścia) określono jako bardzo dobry. Powyżej J. Głuszyńskiego (Stróżewo-Parcele) wody Zgłowiączki pod względem elementów biologicznych zakwalifikowano do IV klasy, a poniżej Osiecin (Samszyce) – do III klasy. Pod względem stanu chemicznego Zgłowiączka poniżej J. Głuszyńskiego wykazywała stan dobry. Spośród badanych cieków, Zgłowiączka wraz z Strugą Żaki były najbardziej zanieczyszczone w zakresie fizykochemicznym. Największe przekroczenia odnotowano w przypadku związków azotu i fosforu. Jednak w porównaniu z badaniami z 2012 r., stwierdzono poprawę średniorocznych parametrów fizykochemicznych. Ogólny stan/potencjał ekologiczny jednolitej części wód Zgłowiączki określono jako umiarkowany. Jedynie JCW Zgłowiączka - Jezioro Głuszynskie wraz z dopływami charakteryzował dobry stan ekologiczny. W przypadku badań bakteriologicznych na całym odcinku cieku stwierdzono zły stan sanitarny. Z uwagi na fakt, że Zgłowiączka przepływa przez tereny gruntów ornych intensywnie użytkowanych rolniczo, zwłaszcza w górnym fragmencie Zgłowiączki występuje wysoka zawartość azotanów. Wśród punktowych zanieczyszczeń cieku są oczyszczalnie ścieków w Osiecinach, Morzycach, Lubrańcu, Brześciu Kujawskim oraz uzdrowisko Wieniec. Na Zgłowiączce w 2015 r. prowadzono także monitoring jakości wód na obszarach wrażliwych na zanieczyszczenia azotem ze źródeł rolniczych. W Piołunowie, powyżej Osiecin wody Zgłowiączki oceniono jako eutroficzne w zakresie związków azotowych, fosforu ogólnego i chlorofilu „a”. W punkcie pomiarowym poniżej Osiecin (Samszyce) oraz w punkcie powyżej Jeziora Głuszyńskiego, Stróżewo-Parcele stężenie azotanów, azotu ogólnego i fosforu ogólnego przekraczało dopuszczalne wartości. Jedynie poniżej Lubrańca, w Lubrańcu odnotowano przekroczenie wyłącznie fosforu ogólnego. Azotany, azot ogólny i chlorofil „a” w tym punkcie pomiarowym mieściły się w granicy dopuszczalnych norm. Z powyższego wynika, że wody Zgłowiączki podlegają silnej eutrofizacji. Także badania bakteriologiczne wykazały wysoki poziom zanieczyszczenia sanitarnego wód Zgłowiączki.

Na całym obszarze gminy Lubraniec występują JCW powierzchniowe zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Również cały obszar gminy Lubraniec uznany jest za obszar szczególnie narażony, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych należy ograniczyć⁷. Aktualnie nie został jeszcze opracowany program działań mający na celu minimalizację odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

Wody podziemne występujące na terenie gminy Lubraniec narażone są na migrację zanieczyszczeń powierzchniowych. Sytuację pogarsza słabo izolująca pokrywa w stropie warstw wodonośnych.

---

⁷ Na mocy art. 102-112 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne zmianie uległ sposób realizacji wymagań Dyrektywy azotanowej w Polsce. Zgodnie z nowymi zapisami opracowuje się i wdraża na terenie całego kraju jeden program działań, przyjmowany przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia, bez konieczności wyznaczania OSN. Ww. przepisy weszły w życie z dniem następującym po ogłoszeniu ww. ustawy w Dzienniku Ustaw.

Państwowy Instytut Geologiczny prowadzi krajowy monitoring wód podziemnych. Wody podziemne weryfikowane są zgodnie z podziałem na jednolite części wód podziemnych (JCWPd). JCWPd wprowadzone zostały przez Ramową Dyrektywę Wodną i oznaczają określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Do końca 2015 roku obowiązywał podział na 161 JCWPd. Według nowego podziału na lata 2016 – 2021 wyznaczono 172 JCWPd. Gmina Lubraniec mieści się w regionie wodnym Środkowej Wisły. Zgodnie z nowym podziałem, gmina przynależy do JCWPd nr 47, w której głębokość występowania wód słodkich wynosi szacunkowo 20-250 m. Powierzchnia tej jednolitej części wynosi 2772 km². Na obszarze gminy Lubraniec nie występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. W opracowaniu „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi” – rzeka Zgłowiączka (listopad 2004 r.) oraz „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej” – Etap II – rzeka Chodeczka (maj 2006 r.) wskazane zostały położone na terenie gminy Lubraniec obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat.

3.4.6. Zagrożenia i stan lasów

Lasy wykorzystywane są jako miejsca do rekreacji i wypoczynku. Ze względu na niewielki udział lasów i innych atrakcyjnych terenów do wypoczynku, istnieje potencjalne ryzyko zbyt dużej penetracji turystycznej lasów w gminie przez okoliczną ludność. Najsilniej narażone są lasy w bezpośrednim sąsiedztwie miejscowości Lubraniec.

Ekosystemy leśne narażone są na szkodliwy wpływ zanieczyszczeń powietrza (gazów, pyłów) przenoszonych także z odległych aglomeracji miejskich (np. Włocławek, Konin). Badania prowadzone na terenie lasów państwowych, wykazały, że na obszarze gminy występują uszkodzenia 1 i 2 klasy (wg pięciostopniowej skali). W klasie 2 znajdują się lasy w Sarnowie i Dębach Janiszewskich. Lasy te uszkodzone są w stopniu średnim z 26-60% ubytkiem aparatu asymilacyjnego. Pozostałe kompleksy leśne cechują się początkowymi objawami uszkodzeń – 11-25% ubytku aparatu asymilacyjnego. W wyniku badań nie stwierdzono drzewostanów w klasie 0 (bez uszkodzeń).

Lasy w gminie Lubraniec podobnie jak i na innych terenach podlegają silnej antropopresji. Od stuleci wykorzystywane są gospodarczo, w skutek czego utraciły cechy naturalności.

3.5. Wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

Jedynymi formami ochrony przyrody na terenie gminy Lubraniec są opisane w rozdziale 10.1 pomniki przyrody i obszar Natura 2000. Na terenie Gminy występuje jedna obszarowa forma ochrony przyrody określona w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody – jest to obszar Natura 2000 - Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki PLH040037. Stanowi on powierzchnię 151,9 ha. Słone Łąki leżą na dnie doliny rzeki Zgłowiączki, na kilku odcinkach w rejonie wsi: Czamaninek, Dęby Janiszewskie, Chrustowo, Janiszewek, Janiszewo i Zgłowiączka.

Wnioski:

Struktura jakościowa gruntów ornych w gminie jest bardzo dobra. Większość gruntów zalicza się do I-IVb klasy bonitacyjnej. Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przydatności przestrzeni produkcyjnej jest dobry i wynosi 75,2 na 100 punktów.

Gmina Lubraniec posiada bardzo korzystne warunki do produkcji rolniczej. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, stanowiące ok. 88% całej powierzchni gminy; grunty leśne zajmują 3,7%.

Rolniczy charakter gminy Lubraniec sprawia, że największe zagrożenia środowiska związane są z gospodarką rolną, w tym zwłaszcza uprawą ziemi i produkcją roślinną.

Obecnie występujące w gminie lasy cechują się zubożalym składem gatunkowym i są w większości obiektem kształtowanym przez człowieka.

Z uwagi na ubogość gminy w lasy (3,7% powierzchni gminy) oraz tereny zieleni urządzonej, ważnych dla zapewnienia mieszkańcom miejsc wypoczynku i rekreacji niezbędne jest zachowanie w dobrym stanie istniejących parków podworskich.

Dla ochrony różnorodności biologicznej niezbędne jest wspieranie produkcji rolnej nienaruszającej równowagi przyrodniczej, w tym rolnictwa ekologicznego.

4. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

4.1. Rys historyczny

Głównym ośrodkiem gminy jest miasto Lubraniec – w średniowieczu stanowiący siedzibę Godziembitów, których przedstawiciele przyjęli nazwisko Lubrańcy. Lubraniec wzmiankowany był w 1325 r. jako wieś należąca do Kanoników regularnych z Czerwińska. W początkach XV wieku Lubraniec podzielono na dwie osady - „Lubraniec Minor” i „Lubraniec Cesaris”. W 1509 roku biskup poznański Jan Lubrański uzyskał od króla Zygmunta I Starego przywilej lokacyjny na prawie magdeburskim.

Lubraniec pełnił rolę centrum najwcześniejszej ordynacji utworzonej w 1518 roku przez braci Jana i Mikołaja Lubrańskich. W skład ordynacji weszło miasto Lubraniec Wielki i Mały, Redecz Kalny, Kunkowa Wola, Kazanie, Krowice, Janiszewo, Żydowo, Biernacice, Bicz, Biskupice i 8 innych wsi. Po bezdzietnej śmierci Mikołaja, brata biskupa Jana, miasto przeszło na własność Tomasza, starosty piotrkowskiego.

Po pożarze w 1549 roku miasto przeżywało regres gospodarczy. Miasto zostało zniszczone w wielkim stopniu, skutkiem czego zostało zwolnione przez króla Zygmunta II Augusta od płacenia wszelkich danin i podatków z wyjątkiem myta. W 1596 r. Lubraniec został nabyty przez Andrzeja Modliszewskiego, starostę modlińskiego.

W 1648 r. znalazło się w posiadaniu Jana Dąbskiego, kasztelana brzeskokujawskiego. Kolejny z właścicieli, Wojciech Dąbski, marszałek koronny, uzyskał dla miasta przywilej organizowania 12 jarmarków rocznie, a kanclerz brzeski Paweł Dąbski znaczne swobody dla licznie tu osiadłych Żydów, potwierdzone następnie przez Stanisława Augusta w 1780 roku. Z tego okresu pochodzi zachowana do dziś bożnica – murowana, otynkowana, na wysokiej podmurówce kamiennej wniesionej tu na miejsce poprzedniej z 1691 roku.

Ponowny regres gospodarczy miasto przeżywało w poł. XIX wieku, miasto sukcesywnie traciło jednak na znaczeniu, ostatecznie tracąc prawa miejskie w latach 1867-1919.

Od 1 stycznia 1999 r. w wyniku reformy administracyjnej kraju gmina Lubraniec włączona została w całości do województwa kujawsko - pomorskiego, należy do powiatu włocławskiego.

4.2. Walory środowiska kulturowego

Układ miejski w zachowanym rozplanowaniu w dużej części odpowiada układowi z lokacji z 1512 roku. Dotyczy to kwadratowego dawniej rynku (obecnie Plac 3-Maja) w centrum z małomiasteczkową zabudową, wtórnie zmniejszonego przez wprowadzenie bloku zabudowy w części północnej, z wychodzącymi z każdego narożnika pod kątem prostym jedną lub dwoma ulicami, tzw. Starego Rynku położonego na wschód od obecnego oraz zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie zespołu kościoła parafialnego rzymsko-katolickiego oraz bożnicy Żydowskiej.

Sporządzony w 1826 roku plan regulacji miasta według projektu geometry Wańkowskiego, zrealizowany został tylko w niewielkiej części tj. zbudowano nową rezydencję pałacową, osuszono okoliczne łąk, poszerzono ulice.

Rezydencja pałacowa w Lubrańcu jest najbardziej okazałą rezydencją ziemiaństwa na terenie gminy Lubraniec. Pałac wybudowano w 1827 roku staraniem gen. Augusta Słubickiego wg projektu arch. Hilarego Szpilkowskiego. Nieco później wybudowano oficynę w 2 ćw. XIX wieku, budynki gospodarcze w drugiej połowie XIX wieku oraz założono park krajobrazowy w poł. XIX wieku.

Zachowany do dziś pałac Augusta Słubickiego posiada w swojej bryle częściowo utopione fundamenty „kamienicy” zwanej kiedyś „fortalicją” wybudowaną w latach 1516-1521 przez Mikołaja Lubranieckiego. „Fortalicja” zwana również zamkiem od połowy XVII wieku – początek XIX wieku utraciła funkcje mieszkaniowe na rzecz drewnianego dworu Dąbskich. Przeprowadzone w tym miejscu w 1988 roku badania archeologiczne wykazały, iż jest to miejsce wcześniejszej siedziby Godziembitów.

Zachowane na terenie gminy obiekty zabytkowe o wartościach kulturowych związanych z ośrodkami wiejskimi, stanowią ważny element w układzie przestrzennym wsi, a także w krajobrazie naturalnym, gdzie w powiązaniu z elementami przyrodniczymi (rzeźba terenu, układy wodne i roślinne) tworzą krajobraz przyrodniczo-kulturowy.

Ochrona krajobrazu przyrodniczo-kulturowego wymaga umiejętnego wprowadzania nowych inwestycji, zabudowy i innych elementów zagospodarowania w sposób nie kolidujący z zachowanymi walorami kulturowymi, przestrzennymi i przyrodniczymi. Powinna być zachowana funkcja rolnicza gminy z ewentualnym wprowadzeniem funkcji turystyczno-rekreacyjnej, przy zachowaniu i ochronie istniejących elementów układów przestrzennych i obiektów oraz ich wykorzystaniu w kształtowaniu programu przestrzennego.

4.3. Zasoby środowiska kulturowego

Zasoby zabytkowe gminy, związane głównie z omawianą już siecią osadniczą, są dokumentem przemian społeczno-kulturowych, jakie zachodziły na tych terenach w minionych wiekach. Historyczne osady wiejskie zachowały podstawowe elementy dawnego rozplanowania i główne dominanty kompozycyjno-przestrzenne, pojedyncze obiekty zabytkowe architektury sakralnej i świeckiej z różnych okresów, a także zespoły miejscowego budownictwa wiejskiego o znacznych wartościach kulturowych.

W mieście jak i na terenie gminy zachowało się wiele zabytków, głównie budowle architektury sakralnej oraz dawne rezydencje dworskie. Obiekty zabytkowe o najwyższym znaczeniu dla gminy Lubraniec jak i powiatu włocławskiego to:

- Zespół pałacowy w Lubrańcu - murowany pałac wzniesiony po 1827 r., po 1950 r. adaptowany na gimnazjum i internat. Budowla ma charakter późnoklasycystyczny. Pałac jest wzniesiony na rzucie prostokąta, piętrowy na wysokich suterrenach. Obok niego znajduje się późnoklasycystyczna, murowana oficyna z początków XIX w. Jest to konstrukcja piętrowa, z prostokątnym korpusem i ryzalitami przy elewacji tylnej. Do oficyny przylega dziedziniec gospodarczy otoczony budynkami z końca XIX w., znacznie jednak przekształconymi i pozbawionymi cech stylowych.
- Pochodząca z XVIII w. synagoga znajdująca się w Lubrańcu. Wzniesiona w stylu barokowym na rzucie prostokąta, została zdewastowana przez Niemców w 1945 r. i odbudowana po wojnie. Obecnie nie pełni już swojej funkcji, znajduje się w niej bowiem Gminny Ośrodek Kultury.
- Grobowce neolityczne w Sarnowie - 9 grobowców megalitycznych (sześć z nich tworzy dwie grupy oddalone od siebie o 20 m, na uboczu usytuowane są trzy pozostałe – ten najbardziej reprezentacyjny i dwa mniejsze. Pochodzą z okresu neolitu i związane są z „kulturą pucharów lejkowatych” (schyłek IV i początek III tysiąclecia p. n. e). W literaturze są często określane jako typ "kujawski" lub są nazywane "kujawskimi piramidami" (albo "polskimi piramidami"). Grobowce zostały zbudowane w formie olbrzymich nasypów, w kształcie wydłużonego trójkąta. Grobowce mierzą od 30 m do 83 m długości, przy szerokości czoła od 10 – 12 m. Grobowce swym kształtem przypominają

trójkąty z wydłużonymi szczytami. Niegdyś zapewne wyższe, dziś wznoszą się nie na więcej niż 2 m. W latach trzydziestych i sześćdziesiątych grobowce rozebrano w celu badań archeologicznych prowadzonych przez prof. Konrada Jażdżewskiego. Po ukończonych badaniach megality zrekonstruowano w utworzonym parku archeologicznym. Parki archeologiczne, wbrew nazwie, mają za główne zadanie chronić zabytek, nie zaś promować jego aspekt turystyczny. Ogromny potencjał turystyczny grobowców nie jest wykorzystywany nawet w małej części. Budowa odpowiedniego zaplecza, ścieżek turystycznych, zatrudnienie wykwalifikowanego personelu (przewodników), a także stworzenie atrakcji tematycznie powiązanych z okresem archeologicznym z pewnością przyczyniło by się do rozwoju gospodarczego i turystycznego okolicznych gmin a także wypromowania regionu nawet na poziomie międzynarodowym.

W celu ochrony tak wartościowego kompleksu zabytków Rada Miejska w Lubrańcu na mocy Uchwały nr XL/324/2010 z dnia 22 października 2010 roku postanowiła o utworzeniu „Parku Kulturowego Sarnowo”.

Inne obiekty na które warto zwrócić uwagę to:

- Park należący do zespołu pałacowego w Lubrańcu. Pochodzi z I połowy XIX w. Przed frontem pałacu znajduje się kolisty podjazd, natomiast w kierunku południowego zachodu owalna sadzawka. Na wschodzie znajdują się tarasy opadające ku rzece, przecięte na osi ciągiem schodów. Resztki starodrzewu były uzupełniane po II wojnie światowej, lecz w większości niezgodnie z pierwotną kompozycją.
- Kościół parafialny p.w. św. Trójcy w Dąbiu Kujawskim zbudowany został w 1790 r. jako drewniany kościół o konstrukcji zrębowej. Ściany prezbiterium zostały wzmocnione lisicami. Kościół posiada okna ostrołukowe w obramieniach listwowych ze stolarką pochodzącą z XIX w.
- Zespół pałacowo – parkowy w Kazaniu obejmujący murowany dwór wraz z oficyną z 1918 r., oraz wybudowane ok. 1900 r.: dom rządcy murowany, murowana stajnia i murowaną stodołę oraz park krajobrazowy z drugiej połowy XIX w. z drzewostanem w stanie dobrym.
- Kościół pod wezwaniem Matki Boskiej Szkaplerznej z 1490 r. wraz z budynkiem plebani z ok. 1490 r., będący wcześniej klasztorem kanoników regularnych.
- Dwór murowany w Żydowie z końca XIX w. z zespołem folwarcznym złożonym z budynków gospodarczych: czworaka, spichrza, chlewni, obory, lodowni. Zachował się również park krajobrazowy.
- Teren dawnego cmentarza żydowskiego w Lubrańcu - znajduje się na znacznym wzniesieniu, z daleka widocznym dzięki kilku znacznym rozmiarów sosnom. Inicjatywą społeczną z odnajdywanych w różnych okolicznościach macew wzniesiono pomnik ku pamięci dawnych mieszkańców tego miasta. Z pewnością jest to unikatowa, warta zobaczenia i kontemplacji kompozycja.
- Pomnik Tadeusza Kościuszki stojący przy skrzyżowaniu dróg w Zgłowiączce, ufundowany w większości z zasobów Jadwigi i Stefana Borzymów w 1917 r.

4.3.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków (obiekty pojedyncze i zespoły obiektów), podlegające ochronie na podstawie art. 7 pkt 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami .

Tabela 8 Zabytki nieruchome w gminie Lubraniec wpisane do rejestru zabytków

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	CZAS POWSTANIA	REJESTR ZABYTKÓW
	DĄBIE	<u>ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :</u>		1957. 04. 25 – A/1332/1-2
1.		OFICYNY RUINA	1900 OK.	
2.		PARK DWORSKI	XVIII w.	
	DĄBIE KUJ.	<u>ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO :</u>		1982. 11. 15 – A/429
3.		KOŚCIÓŁ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI DREWNIANY PW. ŚW. TRÓJCY	1789-1790	
	KAZANIE	<u>ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :</u>		1984. 07. 26 – A/1313/1-4
4.		DWÓR	1918 PO	
5.		OFICYNY DWORSKIEJ RUINA	XIX w. k.	
6.		PARK DWORSKI	XIX w. 2 POŁ.	
		STAJNIA - PRZEBUDOWANA	1900 OK.	
		STODOŁA - NIE ISTNIEJE	1900 OK.	
	KŁOBIA	<u>ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO :</u>		1996. 08. 29 – A/490/1-3
7.		KOŚCIÓŁ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI PW. ŚW. WOJCIECHA	1883-1888	
8.		BRAMA Z OGRODZENIEM WOKÓŁ KOŚCIOŁA	XIX w. 2 POŁ.	
9.		STARODRZEW WRAZ Z TERENEM PRZYKOŚCIELNYM W GRANICACH DZIAŁKI NR 59		
	KŁOBIA	<u>ZESPÓŁ CMĘTARZA PARAFIALNEGO</u>	XIX w. 3 ćw.	1996. 07. 02 – A/661/1-3
10.		CMĘTARZ PARAFIALNY (HISTORYCZNE NAGROBKI, STARODRZEW)		
11.		BRAMA Z OGRODZENIEM	k. XIX w.	
	KŁOBIA	<u>ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :</u>		1984. 07. 26 – A/1237/1-2
12.		DWÓR	1920 OK.	
		PARK DWORSKI - NIE ISTNIEJE	XIX w.	
	OSSOWO	<u>ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :</u>		1984. 07. 26 – A/1238/1-2
13.		DWÓR	XVIII w. k.	
14.		PARK DWORSKI	XIX w. 2 POŁ.	
	REDE CZ KALNY	<u>ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :</u>		1984. 07. 27 – A/1236/1-2
15.		DWÓR	XIX w. 2 POŁ.	
16.		PARK DWORSKI	XIX w. 2 POŁ.	
17.	SARNOWO	NEOLITYCZNE KUJAWSKIE GROBOWCE MEGALITYCZNE		1968. 05. 27 – C/68
	SUŁKOWO	<u>ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :</u>		1984. 07. 27 – 138/A
18.		DWÓR	1890 OK.	
19.		PARK DWORSKI		
20.	SUŁKOWO	GRODZISKO ŚREDNIOWIECZNE		1965. 09. 28 – C/38
21.	TUROWO	GRODZISKO ŚREDNIOWIECZNE		1985. 01. 31 – C/130
	ZGŁOWIĄCZKA	<u>ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO :</u>		1981. 02. 17 – A/439
22.		KOŚCIÓŁ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI PW. NARODZENIA NMP	XV w.	
23.	ZGŁOWIĄCZKA	GRODZISKO ŚREDNIOWIECZNE		1965. 12. 13 – C/53
	ŻYDOWO	<u>ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :</u>		1984. 07. 27 – A/1503
24.		DWÓR	XIX w. 4 ćw.	
25.		PARK DWORSKI	XIX w. k.	
26.		CHLEWNIA I	XIX w. k.	
27.		CHLEWNIA II		
		LODOWNIA – NIE ISTNIEJE	XIX w. k.	
28.		OBORA	XIX w. k.	
29.		SPICHLERZ	XIX w. k.	
30.		KUŻNIA	XIX w. k.	
31.		CZWORAK	XIX w. k.	

Opracowano na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatury we Włocławku (stan: maj 2017 r.)

Tabela 9 Obiekty zabytkowe w mieście Lubraniec wpisane do rejestru zabytków

LP.	OBIEKT	CZAS POWSTANIA	REJESTR ZABYTKÓW
	<u>ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO :</u>		
1.	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI PW. ŚW. MB SZKAPLERZNEJ	1905-1906	1996. 07. 15 – A/471/1-2
2.	OGRODZENIE WRAZ Z TERENEM PRZYKOŚCIELNYM W GRANICACH DZIAŁKI NR 505	XIX/XX w.	
	<u>ZESPÓŁ CMENTARZA PARAFIALNEGO :</u>		
3.	CMENTARZ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI I KOMUNALNY (NAGROBKI I STARODRZEW)		1996. 07. 2 – A/659/1-4
4.	KAPLICA CMENTARNA PW. ŚW. ANNY	1834	
5.	OGRODZENIE Z BRAMĄ	XIX/XX w.	
	<u>ZESPÓŁ PAŁACOWO – PARKOWY :</u>		
6.	PAŁAC	1827 PO	1984. 07. 26 – A/1239/1-3
7.	OFICyna	1827 PO	
8.	PARK PAŁACOWY	XIX w. POCZ.	
9.	BOŻNICA, OB. GMINNY OŚRODEK KULTURY	XVIII w. POŁ. OK.	1960. 09. 07 - A/697

Opracowano na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatury we Włocławku (stan: maj 2017 r.)

4.3.2. Zabytki nieruchomości niewpisane do rejestru zabytków ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Obiekty znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków / wojewódzkiej ewidencji zabytków, podlegają ochronie na podstawie art. 6 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 2067) – dziedzictwo kulturowe nie wpisane do rejestru zabytków, wymagające ochrony na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 10 Obiekty zabytkowe w gminie Lubraniec znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków

LP.	MIJSCOWOŚĆ	OBIEKT	CZAS POWSTANIA
1.	ANNOWO	FIGURA PRZYDROŻNA MB	1932
2.	BIELAWY	KAPLICZKA PRZYDROŻNA	I 20-TE XX W. REMONT 2012
3.	ZZAJNO-NOWINY	KAPLICZKA PRZYDROŻNA NA DRZEWIE	2 POŁ XX W.
	DĄBIE	<u>ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY:</u>	
4.		MOSTEK NAD STRUGĄ	2 POŁ. XIX W.
5.		LODOWNIA	XIX W. K.
6.		ALEJA LIPOWA	XIX W. K.
	DĄBIE KUJ.	<u>ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO:</u>	
7.		PLEBANIA	XIX W. 2 POŁ.
8.		BUDYNEK GOSPODARCZY	XIX W. 2 POŁ.
9.		OGRODZENIE Z BRAMAMI	XIX W. 2 POŁ.
10.		DZWONNICA	L. 30-TE XX W.
11.		FIGURA MB PRZED KOŚCIOŁEM	PO 1920
12.		FIGURA CHRYSYUSA KRÓLA PRZED KOŚCIOŁEM	PO 1920
13.		STARODRZEW	
14.	DĄBIE KUJ.	CMENTARZ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI	XIX W. 2 POŁ.

15.	DĄBIE KUJ.	FIGURA PRZYDROŻNA CHRYSTUSA PANA	OK. 1930
	DĄBIE KUJ.	<u>ZESPÓŁ BUDYNKÓW SZKOŁY:</u>	
16.		SZKOŁA	1928
17.		DOM NAUCZYCIELA	1928
18.		BUDYNEK GOSPODARCZY	1928
19.		SZALET	1928
20.	DĄBIE KUJ.	DOM NR 5 (ORGANISTÓWKA)	OK. 1900
21.	DĄBIE KUJ.	DOM NR 16A (D. SZKOŁA)	OK. 1900
22.	DOBIEZRZYŃ	KRZYŻ PRZYDROŻNY	L. 20-TE XX W. REMONT PO 1980
23.	GOŁĘBIN PARCELE	CMENTARZ OFIAR I WOJNY ŚW.	
	KAZANIE	<u>ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY:</u>	
24.		CZWORAK MUROWANY	1900 OK.
25.		RZĄDCÓWKA MUROWANA	1900 OK.
26.	KAZANIE	REMIZA STRAŻY POŻARNEJ	1918
27.	KAZANIE	KAPLICZKA PRZYDROŻNA	L.20-TE XX W. REMONT PO 2010
28.	KŁOBIA	FIGURA PRZYKOŚCIELNA MB	PO 1920
	KŁOBIA	<u>ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY:</u>	
29.		BUDYNKI GOSPODARZE FOLWARCZNE	XX W. POCZ.
30.	KŁOBIA	DOM NR 32A	LATA 20-TE XX W.
31.	KŁOBIA	DOM Z BUDYNKIEM GOSPODARCZYM	1924
32.	KŁOBIA	KRZYŻ PRZYDROŻNY I	L. 20-TE XX W. REMONT PO 1980
33.	KŁOBIA	KRZYŻ PRZYDROŻNY II	L. 20-TE XX W. REMONT PO 1980
34.	KŁOBIA WIEŚ	DOM NR 33	LATA 20-TE XX W.
35.	KONIEC	DOM NR 46-47	LATA 30-TE XX W
36.	KONIEC	KAPLICZKA PRZYDROŻNA	L. 20-TE XX W. REMONT PO 2010
37.	KORZESZYNEK	KRZYŻ PRZYDROŻNY	L. 20-TE XX W. REMONT PO 2010
38.	KROWICE	KRZYŻ PRZYDROŻNY Z KAPLICZKĄ	L. 20-TE XX W. REMONT PO 2010
39.	KROWICE	KAPLICZKA PRZYDROŻNA Z FIGURĄ MB	L. 20-TE XX W. REMONT PO 2010
	MARYSIN	<u>ZESPÓŁ BUDYNKÓW SZKOŁY ROLNICZEJ:</u>	
40.		SZKOŁA	LATA 20-TE XX W.
41.		DOM OGRODNIAKA	LATA 20-TE XX W.
42.		BUDYNEK GOSPODARCZY	LATA 20-TE XX W.
43.		LODOWNIA	
44.	MILŻYNEK	KAPLICZKA PRZYDROŻNA Z FIGURKĄ MB	1941
45.	OSSOWO	MŁYN WODNY DREWNIANY, OB. ELEKTRYCZNY	1900 OK.
46.	OSSOWO	DOM MŁYNARZA	LATA 20 - TE XX W.
47.	OSSOWO	MOST DROGOWY NAD PRZEPUSTEM PRZY STAWACH MŁYŃSKICH	POCZ. XX W.
48.	RABINOWO	KRZYŻ PRZYDROŻNY	L. 20-TE XX W. REMONT PO 1980
	REDECZ KALNY	<u>ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY:</u>	
49.		D. CZWORAK I, OB. DOM MIESZKALNY	1900 OK.
50.		D. CZWORAK II, OB. DOM MIESZKALNY	XIX W. K.
51.		BRAMY Z OGRODZENIEM PARKU DWORSKIEGO	1900 OK.
52.		D. RZĄDÓWKA, OB. DOM MIESZKALNY	XX W. POCZ.
53.		FIGURA PRZYDROŻNA MB	PO 1920
54.	REDECZ KALNY	KRZYŻ PRZYDROŻNY I	L. 20-TE XX W. REMONT PO 1970
55.	REDECZ KALNY	KRZYŻ PRZYDROŻNY II	L. 20-TE XX W. REMONT PO 2011
56.	REDECZ KALNY	FIGURA PRZYDROŻNA MB NIEPOKALNEJ	L. 20-TE XX W.
57.	SARNOWO	EMENTARZ EWANGELICKI	2 POŁ. XIX W.

58.	SIARCZYCE	CMENTARZ EWANGELICKI	XIX w. 2 POŁ.
59.	SIARCZYCE	D. DWÓR, OB. DOM MIESZKALNY NR 13	XX w. POCZ.
60.	SIARCZYCE	ALEJA LIPOWA	XIX w. 2 POŁ.
61.	SIARCZYCE	KAPLICZKA PRZYDROŻNA NA DĘBIE	OK. 1900
62.	SIEMNÓWEK	KAPLICZKA MUROWANA PRZYDROŻNA	1900 OK.
63.	SKASZYN	KRZYŻ PRZYDROŻNY	2 POŁ. XX w.
64.	SKASZYN	KAPLICZKA PRZYDROŻNA	PO 1946, REMONT PO 2000
65.	SKASZYN	FIGURA PRZYDROŻNA	1 POŁ. XX w.
66.	SKASZYN	KRZYŻ PRZYDROŻNY	2 POŁ. XX w.
67.	SMOGORZEWO	KAPLICZKA PRZYDROŻNA MUROWANA Z FIGURĄ ŚW. JÓZEFA Z DZIECIĄTKIEM	PO 1920
68.	SUŁKOWO	KRZYŻ PRZYDROŻNY	L. 20-TE XX w. REMONT PO 2000
	TUROWO	<u>ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :</u>	
69.		DWÓR	1920 OK.
70.		BUDYNEK FOLWARCZNY MIESZKALNY	XX w. POCZ.
71.		STODOŁA	XX w. POCZ.
72.		POZOSTAŁOŚCI PARKU DWORSKIEGO	XIX/XX w.
73.	TUROWO	KAPLICZKA PRZYDROŻNA	XIX w. K.
	ZGŁOWIĄCZKA	<u>ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO:</u>	
74.		PLEBANIA (D. DWÓR)	XX w. 20 LATA
75.		BUDYNEK GOSPODARCZY	1920 OK.
76.		BRAMA Z OGRODZENIEM WOKÓŁ KOŚCIOŁA	1920 OK.
77.		STARODRZEW	
78.	ZGŁOWIĄCZKA	CMENTARZ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI	XIX w. K.
	ZGŁOWIĄCZKA	<u>ZESPÓŁ BUDYNKÓW SZKOŁY:</u>	
79.		SZKOŁA, NR 27	1929
80.		D. DOM DYREKTORA SZKOŁY, OB. MIESZKALNY NR 30	1929
81.		DOM NAUCZYCIELA NR 29	1929
82.		SZALET NR 27	1929
83.	ZGŁOWIĄCZKA	DOM NR 11 (D. NR 24)	1900
84.	ZGŁOWIĄCZKA	FIGURA MATKI BOŻEJ PRZY KOŚCIELE PARAFIALNYM	1938
85.	ZGŁOWIĄCZKA	HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY	
	ŻYDOWO	<u>ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY:</u>	
86.		CZWORAK	XIX w. K.
87.		BRAMY Z OGRODZENIEM ZESPOŁU DWORSKO – PARKOWO –FOLWARCZNEGO	XIX w. K.
88.	ŻYDOWO	FIGURKA PRZYDROŻNA ŚW. JÓZEFA Z DZIECIĄTKIEM	1937
89.	ŻYDOWO	FIGURKA PRZYDROŻNA CHRYSUSA	LATA 30-TE XX w.

Opracowano na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatury we Włocławku
(stan: maj 2017 r., aktualizacja: listopad 2018 r.)

Tabela 11 Obiekty zabytkowe w mieście Lubraniec znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków

LP.	OBIEKT	ADRES	CZAS POWSTANIA
1.	HISTORYCZNY UKŁAD URBANISTYCZNY		XVI w., XIX w.
2.	PLEBANIA	Św. JÓZEFA 2	1901
3.	STARODRZEW		
	<u>ZESPÓŁ PAŁACOWO – PARKOWY :</u>		
4.	BUDYNEK GOSPODARCZY		XIX w. K.
5.	OGRODZENIE Z BRAMĄ		2 ćw. XIX w.
6.	CMENTARZ EWANGELICKI	NOWOMIEJSKA	XIX w. 2 POŁ.
7.	CMENTARZ ŻYDOWSKI		XIX w. 2 POŁ.
8.	ALEJA LIPOWA		
9.	DOM	Św. ANNY 12	POCZ. XX w.
10.	DOM	Św. ANNY 15	POCZ. XX w.
11.	DOM	Św. ANNY 22	POCZ. XX w.
12.	DOM	BRZESKA 14	1900 OK.
13.	MŁYN ELEKTRYCZNY, OB. MAGAZYN	BRZESKA 33	1900 OK.
14.	DOM	BRZESKA 26	POCZ. XX w.

15.	DOM	BRZESKA 39	POCZ. XX w.
16.	DOM	BRZESKA 41	XIX/XX w.
	ZESPÓŁ BUDYNKÓW SZKOŁY :	BRZESKA 51	
17.	SZKOŁA		1924-1926
18.	OFICyna Z ZESPOŁU SZKOŁY		1924-1926
19.	DOM, DOM PARAFIALNY	ŚW. JÓZEFA 4	
20.	DOM	ŚW. JÓZEFA 8	POCZ. XX w.
21.	DOM	ŚW. JÓZEFA 10	POCZ. XX w.
22.	DOM	KALISKA 15	POCZ. XX w.
23.	BUDYNEK D. DOMU LUDOWEGO I KINA (OB. OSP LUBRANIEC)	PL. MARIANA SZULCA 4	1930 OK.
24.	DOM	KOŚCIUSZKI 10	1930 OK.
25.	DOM	KUJAWSKA 7/ SIENKIEWICZA	LATA 30-TE XX w.
26.	FIGURA PRZYDROŻNA	AL. LIPOWA/WOJSKA POLSKIEGO	POCZ. XX w.
27.	DOM	MICKIEWICZA 4A/PL. 3 MAJA 1	POCZ. XX w.
28.	DOM	MICKIEWICZA 11	POCZ. XX w.
29.	DOM	MICKIEWICZA 23	XVIII w. k.
30.	DOM	PL. 3 MAJA 6/ SIENKIEWICZA	POCZ. XX w.
31.	DOM	PL. 3 MAJA 7, 7A	POCZ. XX w.
32.	DOM	PL. 3 MAJA 9	1931
33.	DOM	PL. 3 MAJA 11	POCZ. XX w.
34.	DOM	SIENKIEWICZA 5	POCZ. XX w.
35.	DOM	SIENKIEWICZA 11/KUJAWSKA	POCZ. XX w.
36.	DOM	SIENKIEWICZA 48	POCZ. XX w.
37.	DOM	SIENKIEWICZA 58	POCZ. XX w.
38.	DOM	WOJSKA POLSKIEGO 1	POCZ. XX w.

Opracowano na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatury we Włocławku (stan: maj 2017 r.)

4.3.3. Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze gminy i miasta Lubraniec, zlokalizowanych w trakcie badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP)

Zewidencjonowane zabytki archeologiczne – podlegają ochronie na podstawie art. 6 ust. 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – dziedzictwo kulturowe nie wpisane do rejestru zabytków, wymagające ochrony na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie gminy znajdują się 427 stanowiska archeologiczne, zlokalizowane w ramach programu Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). Pełny ich wykaz znajduje się w tabeli nr 12.

Tabela 12 Wykaz zabytków archeologicznych na obszarze gminy Lubraniec, zlokalizowanych w trakcie badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP)

Lp.	Miejscowość	Nr obszaru AZP	Nr stan. na obsz. AZP	Nr stan. w miejsc.	Funkcja obiektu	Kultura	Chronologia
1	Kazanie	49-46	017	01	osada, osada, cmentarzysko kurhanowe?	lendzielska, pucharów lejkowatych, łużycka	neolit, neolit, brązu epoka okres III-IV
2	Kolonia Kazanie	49-46	029	01	osadnictwa ślad		średniowiecze późne
3	Lubraniec - Parcele	49-46	030	01	osada	pucharów lejkowatych	neolit
4	Lubraniec - Parcele	49-46	031	02	osadnictwa ślad	lendzielska	neolit
5	Lubraniec - Parcele	49-46	032	03	osadnictwa ślad	przeworska	rzymski okres
6	Krowice - Parcele	49-46	033	01	osada, osada,	pucharów lejkowatych,	neolit, neolit,

					osada	amfor kulistych, przeworska	rzymski okres
7	Krowice	49–46	034	02	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III
8	Krowice	49–46	035	01	osada		średniowiecze późne
9	Kazanie	49–46	016	02	osadnictwa ślad		neolit
10	Redecz Wielki	50–45	092	8	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
11	Redecz Wielki	50–45	084	7	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
12	Redecz Wielki	50–45	085	1	śląd osadn. śląd osadn.	? polska	okr. halsztacki XV w.
13	Redecz Wielki	50–45	086	2	osada	polska	XIII - XV w.
14	Redecz Wielki	50–45	087	3	śląd osadn. śląd osadn.	prapolska nowożytna	III okr. wcz. średn. XVII-XVIII w.
15	Redecz Wielki	50–45	088	4	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
16	Redecz Wielki	50–45	089	5	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
17	Rabinowo	50–45	083	6	śląd osadn.	łużycka	?
18	Redecz Wielki	50–45	091	7	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
19	Rabinowo	50–45	077	14	śląd osadn.	?	okr. wcz. średn.
20	Redecz Wielki	50–45	090	6	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
21	Rabinowo	50–45	082	5	śląd osadn.	?	?
22	Rabinowo	50–45	081	4	śląd osadn.	łużycka	?
23	Rabinowo	50–45	080	3	osada	łużycka	?
24	Redecz Wielki	50–45	093	9	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
25	Rabinowo	50–45	078	1	osada śląd osadn.	przeworska prapolska	okr. rzymski III okr. wcz. średn.
26	Zgłowiączka	50–45	106	4	osada przegradowa	prapolska	III okr. wcz. średn.
27	Młyńska	50–45	063	3	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
28	Młyńska	50–45	062	2	śląd osadn. śląd osadn.	? prapolska	neolit III okr. wcz. średn.
29	Młyńska	50–45	061	4	osada osada	przeworska prapolska	okr. rzymski okr. wcz. średn.
30	Milżynek	50–45	060	3	śląd osadn.	?	neolit
31	Milżynek	50–45	059	2	śląd osadn.	?	?
32	Milżynek	50–45	058	1	osada	polska	XIV - XV w.
33	Rabinowo	50–45	079	2	śląd osadn. śląd osadn.	łużycka prapolska	? okr. wcz. średn.
34	Żydowo	50–45	113	3	osada osada	przeworska prapolska	okr. rzymski III okr. wcz. średn.
35	Żydówek	50–45	125	3	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
36	Żydówek	50–45	124	2	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
37	Żydówek	50–45	123	1	osada śląd osadn.	? prapolska	neolit III okr. wcz. średn.
38	Żydowo	50–45	122	12	śląd osadn.	?	neolit
39	Żydowo	50–45	121	11	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
40	Żydowo	50–45	120	10	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
41	Żydowo	50–45	119	9	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
42	Żydowo	50–45	118	8	osada śląd osadn.	przeworska polska	okr. rzymski XIII - XV w.
43	Żydowo	50–45	117	7	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
44	Żydowo	50–45	116	6	śląd osadn. śląd osadn.	prapolska ?	III okr. wcz. średn. neolit
45	Zgłowiączka	50–45	104	2	grodzisko	prapolska	XII - XIV w.
46	Żydowo	50–45	114	4	osada osada	przeworska prapolska	okr. rzymski III okr. wcz. średn.
47	Redecz Wielki	50–45	094	10	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
48	Żydowo	50–45	112	2	śląd osadn.	?	?
49	Żydowo	50–45	111	1	śląd osadn. osada osada	? przeworska prapolska	neolit okr. rzymski okr. wcz. średn.
50	Zgłowiączka	50–45	110	8	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.

					śląd osadn.	polska	XIV w.
51	Zgłowiączka	50–45	109	7	śląd osadn.	prapolska	XIII - XV w.
52	Zgłowiączka	50–45	108	6	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
53	Zgłowiączka	50–45	107	5	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
54	Milinek	50–45	051	2	śląd osadn.	nowożytna	XV-XVII w.
55	Zgłowiączka	50–45	105	3	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
56	Milinek	50–45	057	8	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
57	Zgłowiączka	50–45	103	1	osada	przeworska	okr. późnolaterński
58	Wiktoryn	50–45	102	1	osada	łużycka	III, IV, V okr. ep. brązu
59	Żydowo	50–45	115	5	śląd osadn.	polska	XIV w.
60	Brzezina	50–45	013	1	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
61	Milinek	50–45	053	4	osada	polska	XIV-XV w.
62	Kolonia Piaski	50–45	024	5	śląd osadn. śląd osadn.	łużycka prapolska	? III okr. wcz. średn.
63	Kolonia Piaski	50–45	023	4	śląd osadn.	łużycka	okr. halsztacki
64	Kolonia Piaski	50–45	022	3	śląd osadn. śląd osadn.	przeworska prapolska	okr. rzymski III okr. wcz. średn.
65	Kolonia Piaski	50–45	021	2	śląd osadn.		okr. wcz. średn.
66	Kolonia Piaski	50–45	020	1	śląd osadn. śląd osadn.	nowożytna ?	XV - XVII w.
67	Kolonia Łódź	50–45	019	1	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
68	Janinowo	50–45	018	1	śląd osadn. śląd osadn.		neolit ?
69	Brzezina	50–45	017	5	cmentarz choleryczny		
70	Brzezina	50–45	016	4	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
71	Kolonia Piaski	50–45	026	7	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
72	Brzezina	50–45	014	2	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
73	Kolonia Piaski	50–45	027	8	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
74	Borek	50–45	012	6	osada		
75	Borek	50–45	011	5	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
76	Borek	50–45	010	4	osada śląd osadn.	przeworska prapolska	okr. lateński/rzymski III okr. wcz. średn.
77	Borek	50–45	009	3	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
78	Borek	50–45	008	2	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
79	Borek	50–45	007	7	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
80	Bodzanowo	50–45	006	3	śląd osadn.		
81	Bodzanowo	50–45	005	2	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
82	Bodzanowo	50–45	004	1	śląd osadn.		neolit
83	Agnieszkowo	50–45	001	1	osada śląd	prapolska	II okr. wcz. średn.
84	Brzezina	50–45	015	3	śląd osadn. śląd osadn.	łużycka prapolska	III okr. wcz. średn.
85	Lubraniec	50–45	042	2	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
86	Milinek	50–45	055	6	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
87	Milinek	50–45	054	5	śląd osadn. śląd osadn.	łużycka ?	? okr. wcz. średn.
88	Żydówek	50–45	126	4	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
89	Milinek	50–45	052	3	osada	polska	XIV-XV w.
90	Lubraniec	50–45	043	3	osada śląd osadn.	przeworska polska	okr. rzymski XIII-XVI w.
91	Milinek	50–45	050	1	śląd osadn. śląd osadn.	prapolska nowożytna	III okr. wcz. średn. XVI w.
92	Lubrańczyk	50–45	049	5	śląd osadn. śląd osadn.	? nowożytna	neolit XVI - XVIII w.
93	Lubrańczyk	50–45	048	4	śląd osadn.	polska	XIV - XV w.
94	Lubrańczyk	50–45	047	3	śląd osadn.	łużycka	okr. halsztacki
95	Lubrańczyk	50–45	046	2	śląd osadn.	nowożytna	XV-XVI w.
96	Kolonia Piaski	50–45	025	6	cmentarzysko cmentarzysko cmentarzysko	? prapolska nowożytna	neolit III okr. wcz. średn. XVI-XVIII w.

97	Lubraniec	50–45	044	4	osada	nowożytna	XV–XVIII w.
98	Milinek	50–45	056	7	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
99	Korzeszynek	50–45	040	10	śląd osadn.	proapolska	III okr. wcz. średn.
100	Korzeszynek	50–45	039	9	śląd osadn. śląd osadn.	? prapolska	neolit III okr. wcz. średn.
101	Korzeszynek	50–45	038	8	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
102	Korzeszynek	50–45	037	7	śląd osadn.	?	okr. wcz. średn.
103	Korzeszynek	50–45	036	6	osada	przeworska	okr. rzymski
104	Korzeszynek	50–45	035	5	śląd osadn. osada	łużycka prapolska	? III okr. wcz. średn.
105	Korzeszynek	50–45	034	4	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
106	Korzeszynek	50–45	033	3	śląd osadn. śląd osadn.	? prapolska	okr. halsztacki III okr. wcz. średn.
107	Korzeszynek	50–45	032	2	śląd osadn. śląd osadn.	? przeworska	III okr. wcz. średn.
108	Korzeszynek	50–45	031	11	osada	przeworska	okr. rzymski
109	Lubrańczyk	50–45	045	1	śląd osadn.	polska	XIII - XV w.
110	Żydówek	50–45	127	5	śląd osadn.	?	neolit
111	Żydówek	50–45	128	6	śląd osadn.	?	neolit
112	Lubraniec	50–45	129	1	?	łużycka	wcz. epoka brązu
113	Borek	50–45	130	1	śląd osadn.	prapolska	okr. wcz. średn.
114	Korzeszynek	50–45	131	1	cmentarzysko	przeworska	okr. rzymski
115	Młyniska	50–45	132	1	osada osada osada	łużycka prapolska	neolit ep. brązu III okr. wcz. średn.
116	Lubraniec	50–45	041	5	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
117	Kolonia świerczyn	50–45	29	4	śląd osadnictwa	III okres wczesnego średniowiecza	
118	Kolonia świerczyn	50–45	30	5	śląd osadnictwa	III okres wczesnego średniowiecza	
119	Siarczyce	50–46	064	01	osada		średniowiecze późne - nowożytność XIV–XVI w.
120	Ossowo	50–46	063	03	osada, osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III, nowożytność XVI–XVIII w.
121	Biernatki	50–46	012	12	osadnictwa ślad		średniowiecze późne XIII w.
122	Biernatki	50–46	011	11	osadnictwa ślad		
123	Biernatki	50–46	010	10	osada	przeworska	rzymski okres
124	Biernatki	50–46	009	09	osadnictwa ślad, osada	przeworska	rzymski okres, średniowiecze wczesne okres III
125	Biernatki	50–46	008	08	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III
126	Biernatki	50–46	006	06	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III
127	Siarczyce	50–46	065	02	osada		średniowiecze wczesne okres III
128	Biernatki	50–46	004	04	osada	przeworska	rzymski okres
129	Turowo	50–46	073	03	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III
130	Biernatki	50–46	003	03	osada, osada	przeworska	rzymski okres, średniowiecze późne XIV–XV w.
131	Biernatki	50–46	002	02	osada	przeworska	rzymski okres
132	Biernatki	50–46	001	01	osada	przeworska	rzymski okres
133	Ossowo	50–46	062	02	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne

							okres III
134	Ossowo	50–46	061	01	skarby - cmentarzysko ciałopalne		brązu epoka
135	Dobierzyn	50–46	013	01	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad		kamienia epoka, średniowiecze wczesne okres III
136	Kłobia	50–46	077	02	cmentarzysko grobow skrzynkowych i kloszowych	grobow skrzynkowych i kloszowych	żelaza epoka wczesna
137	Górniak	50–46	021	01	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, osada	przeworska	neolit, rzymski okres, średniowiecze wczesne okres III
138	Dobierzyn	50–46	014	02	osadnictwa ślad	łużycka	halsztacki okres
139	Dobierzyn	50–46	015	03	osada		średniowiecze późne XIII–XV w.
140	Dobierzyn	50–46	016	04	osadnictwa ślad, osada		średniowiecze wczesne okres III, średniowiecze późne XIV–XV w.
141	Dobierzyn	50–46	017	05	cmentarzysko?, osadnictwa ślad	przeworska	rzymski okres, średniowiecze wczesne
142	Dobierzyn	50–46	018	06	osadnictwa ślad	przeworska	rzymski okres
143	Turowo	50–46	071	01	grodzisko		średniowiecze późne XIII–XV w.
144	Gołębin	50–46	020	01	osadnictwa ślad		neolit
145	Siarczyce	50–46	066	03	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III
146	Turowo	50–46	076	06	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres II
147	Turowo	50–46	075	05	osadnictwa ślad		neolit
148	Turowo	50–46	074	04	osada, osada	przeworska	rzymski okres, średniowiecze wczesne okres III
149	Biernatki	50–46	005	05	osadnictwa ślad	przeworska	rzymski okres
150	Turowo	50–46	072	02	skarby		brązu epoka
151	Nowa Kłobia	50–46	060	08	osadnictwa ślad	przeworska	rzymski okres
152	Siarczyce	50–46	067	04	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad		halsztacki okres, nowożytność XVI–XVIII w.
153	Dobierzyn	50–46	019	07	osada	przeworska	rzymski okres
154	Biernatki	50–46	007	07	osada	przeworska	rzymski okres
155	Kłobia	50–46	038	14	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III
156	Kłobia	50–46	037	13	osada	przeworska	rzymski okres
157	Kłobia	50–46	036	12	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III
158	Kłobia	50–46	035	11	osadnictwa ślad, osada		średniowiecze wczesne okres III, średniowiecze późne XIV–XV w.
159	Kłobia	50–46	034	10	osada		średniowiecze późne - nowożytność XV–XVII w.
160	Kłobia	50–46	033	09	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III
161	Górniak	50–46	023	03	osadnictwa ślad	przeworska	rzymski okres
162	Kłobia	50–46	040	16	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III

163	Kłobia	50-46	025	01	grodzisko		średniowiecze wczesne
164	Koniec	50-46	041	01	osada		nowożytność XVI-XVIII w.
165	Kłobia	50-46	026	17	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III
166	Kłobia	50-46	027	03	osada		neolit
167	Kłobia	50-46	028	04	osada, osada		neolit, średniowiecze wczesne okres III
168	Kłobia	50-46	029	05	osada		średniowiecze późne - nowożytność XV-XVIII w.
169	Kłobia	50-46	030	06	osada		średniowiecze późne XIV-XV w.
170	Kłobia	50-46	031	07	osada		nowożytność XVI-XVIII w.
171	Kłobia	50-46	032	08	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III
172	Nowa Kłobia	50-46	059	07	osada		średniowiecze wczesne okres III
173	Lubrańczyk	50-46	049	08	osada, osada		średniowiecze wczesne okres III, średniowiecze późne XIV-XV w.
174	Nowa Kłobia	50-46	058	06	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III
175	Nowa Kłobia	50-46	057	05	osada, osadnictwa ślad	przeworska	rzymski okres, średniowiecze wczesne okres III
176	Nowa Kłobia	50-46	056	04	osadnictwa ślad	łużycka	halsztacki okres
177	Nowa Kłobia	50-46	055	03	osada	przeworska	rzymski okres
178	Nowa Kłobia	50-46	054	02	osada	przeworska	rzymski okres
179	Nowa Kłobia	50-46	053	01	osada	przeworska	rzymski okres
180	Lubrańczyk	50-46	052	11	osada	przeworska	rzymski okres
181	Lubrańczyk	50-46	051	10	osadnictwa ślad		średniowiecze późne XIV-XV w.
182	Kłobia	50-46	039	15	osada		średniowiecze wczesne okres III
183	Górniak	50-46	022	02	osada	przeworska	rzymski okres
184	Lubrańczyk	50-46	048	07	osadnictwa ślad	przeworska	rzymski okres
185	Lubrańczyk	50-46	047	06	osada		średniowiecze późne XIII-XIV w.
186	Lubraniec	50-46	046	09	osadnictwa ślad		średniowiecze
187	Lubraniec	50-46	045	08	osadnictwa ślad	przeworska	rzymski okres
188	Lubraniec	50-46	044	07	osadnictwa ślad		średniowiecze późne - nowożytność XV-XVII w.
189	Lubraniec	50-46	043	06	osadnictwa ślad		średniowiecze późne XIII-XV w.
190	Koniec	50-46	042	03	osada		nowożytność XVI-XVIII w.
191	Lubrańczyk	50-46	050	09	osada, osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III, średniowiecze późne XIII-XIV w.
192	Florianowo	50-47	002	02	osada, osada, osada	pucharów lejkowatych, łużycka, przeworska	neolit, brązu epoka, rzymski okres
193	Gołębin - Parcele	50-47	014	02	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne
194	Florianowo	50-47	003	03	osadnictwa ślad,		neolit,

					osadnictwa ślad, osadnictwa ślad		lateński okres późny, średniowiecze wczesne
195	Florianowo	50-47	004	04	osadnictwa ślad	przeworska	rzymski okres
196	Florianowo	50-47	001	01	osadnictwa ślad	przeworska	rzymski okres
197	Gołębin - Parcele	50-47	013	01	osada	przeworska	rzymski okres
198	Florianowo	50-47	005	05	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne
199	Florianowo	50-47	006	06	osadnictwa ślad		pradzieje
200	Florianowo	50-47	007	07	osadnictwa ślad	przeworska	rzymski okres
201	Florianowo	50-47	008	08	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne
202	Florianowo	50-47	009	09	osadnictwa ślad	pucharów lejkowatych	neolit
203	Florianowo	50-47	010	10	osadnictwa ślad, osada, osadnictwa ślad	przeworska	neolit, lateński okres - rzymski okres, średniowiecze wczesne
204	Florianowo	50-47	011	11	osada	przeworska	rzymski okres
205	Florianowo	50-47	012	12	osada	łużycka	brązu epoka
206	Janiszewo	51-45	117	18	osada osada	przeworska prapolska	okr. rzymski III okr. wcz. średn.
207	Kolonia Janiszewo	51-45	118	1	znal. luż.	?	neolit
208	Milżyn	51-45	119	1	osada	?	neolit okr. rzymski
209	Milżyn	51-45	120	2	znal. lużne osada skarb	puch. lejk. łużycka łużycka	neolit IV okr. ep. brązu IV okr. ep. brązu
210	Sarnowo	51-45	121	1	cmentarzysko	puch. lejk.	3500-2500 p.n.e.
211	Sarnowo	51-45	122	1a	osada, cmentarzysko	puch. lejk.	neolit
212	Sułkowo	51-45	123	1	grodzisko	prapolska	XIII - XV w.
213	Janiszewo	51-45	115	4	znal. lużne	puch. lejk.	neolit
214	Milżyn	51-45	059	13	śląd osadn.	łużycka	?
215	Janiszewo	51-45	044	26	śląd osadn.	?	neolit
216	Kolo. Janiszewo	51-45	045	1	śląd osadn. śląd osadn.	? nowożytna	? XVII - XVIII w.
217	Kolo. Janiszewo	51-45	046	2	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
218	Milżyn	51-45	048	10	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
219	Milżyn	51-45	049	3	śląd osadn.	prapolska	XIII/XIV w.
220	Milżyn	51-45	050	4	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
221	Milżyn	51-45	051	5	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
222	Milżyn	51-45	052	6	śląd osadn. śląd osadn.	? prapolska	neolit III okr. wcz. średn.
223	Milżyn	51-45	053	7	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
224	Milżyn	51-45	054	8	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
225	Milżyn	51-45	055	9	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
226	Milżyn	51-45	056	10	osada	przeworska	okr. rzymski
227	Janiszewo	51-45	116	6	osada	puch. lejk.	neoliti
228	Milżyn	51-45	058	12	śląd osadn.	nowożytna	XVI - XVIII w.
229	Janiszewo	51-45	041	23	osada	neolit	heolit
230	Milżyn	51-45	060	15	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
231	Milżyn	51-45	061	16	śląd osadn. śląd osadn.	przeworska polska	okr. rzymski XV - XVI w.
232	Milżyn	51-45	062	17	osada osada	prapolska polska	III okr. wcz. średn. XV w.
233	Milżynek	51-45	063	4	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
234	Milżynek	51-45	064	5	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
235	Milżynek	51-45	065	6	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
236	Ostrowy	51-45	066	1	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
237	Sarnowo	51-45	067	2	śląd osadn. śląd osadn.	prapolska nowożytna	III okr. wcz. średn. XVI - XVIII w.
238	Sarnowo	51-45	068	3	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.

					śląd osadn.	polska	XIV - XV w.
239	Sarnowo	51-45	069	4	śląd osadn.	polska	XIV w.
240	Sarnowo	51-45	070	5	osada	nowożytna	XVI - XVIII w.
241	Sarnowo	51-45	071	6	śląd osadn.	?	neolit
242	Milżyn	51-45	057	11	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
243	Janiszewo	51-45	028	9	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
244	Dęby Janiszewskie	51-45	014	3	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
245	Dęby Janiszewskie	51-45	015	4	śląd osadn. śląd osadn.	? prapolska	neolit III okr. wcz. średn.
246	Dęby Janiszewskie	51-45	016	5	śląd osadn.	?	?
247	Dęby Janiszewskie	51-45	017	6	śląd osadn.	łużycka	?
248	Dęby Janiszewskie	51-45	018	7	osada	pucharów lejkowatych	neolit
249	Dęby Janiszewskie	51-45	019	8	osada	?	neolit
250	Dęby Janiszewskie	51-45	020	9	osada	?	neolit/wcz. okr. brązu
251	Górki	51-45	021	1	śląd osadn.	polska	XV w.
252	Janiszewek	51-45	022	2	śląd osadn.	nowożytna	XVI w.
253	Janiszewek	51-45	023	3	osada	polska	XIV-XV w.
254	Janiszewek	51-45	024	4	śląd osadn. osada	przeworska polska	okr. rzymski XV w.
255	Janiszewo	51-45	025	5	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
256	Janiszewo	51-45	043	25	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
257	Janiszewo	51-45	027	8	śląd osadn. osada	łużycka prapolska	? III okr. wcz. średn.
258	Janiszewo	51-45	042	24	śląd osadn. śląd osadn.	? prapolska	neolit III okr. wcz. średn.
259	Janiszewo	51-45	029	10	osada	przeworska	okr. rzymski
260	Janiszewo	51-45	030	11	osada	przeworska	okr. rzymski
261	Janiszewo	51-45	031	12	śląd osadn. śląd osadn.	? prapolska	neolit III okr. wcz. średn.
262	Janiszewo	51-45	032	13	osada	polska	XIV-XV w.
263	Janiszewo	51-45	033	14	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
264	Janiszewo	51-45	034	15	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
265	Janiszewo	51-45	035	16	?	?	?
266	Janiszewo	51-45	036	17	śląd osadn.	prapolska	koniec III okr. wcz. średn.
267	Janiszewo	51-45	037	19	śląd osadn.	nowożytna	XVI - XVIII w.
268	Janiszewo	51-45	038	20	śląd osadn. osada	prapolska polska	III okr. wcz. średn. XIV - XV w.
269	Janiszewo	51-45	039	21	osada	?	neolit/ wcz. okr. brązu
270	Janiszewo	51-45	040	22	śląd osadn.	łużycka	okr. halsztacki
271	Siemnowek	51-45	073	2	śląd osadn. śląd osadn.	? polska	neolit XIV w.
272	Janiszewo	51-45	026	7	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
273	Zgłowiączka	51-45	124	1	osada	przeworska	okr. rzymski
274	Janiszewek	51-45	111	1	cmentarzysko	puch. lejk. amfory kuliste	neolit
275	Dęby Janiszewskie	51-45	110	10	osada osada	puch. lejk. łużycka	neolit ep. brązu
276	Dęby Janiszewskie	51-45	109	2	cmentarzysko	puch. lejk.	neolit
277	Dęby Janiszewskie	51-45	108	1	cmentarzysko	puch. lejk.	neolit
278	Milżyn	51-45	100	14	śląd osadn.	puchary lejkowate	neolit
279	Wola Sosnowa	51-45	099	2	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
280	Zgłowiączka	51-45	098	11	osada	przeworska	okr. rzymski
281	Janiszewo	51-45	113	2	znal. luźne	praugrofińska	wcz. ep. brązu
282	Businek	51-45	001	1	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
283	Sułkowo	51-45	091	27	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
284	Czajno	51-45	002	2	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
285	Zgłowiączka	51-45	097	10	osada śląd osadn.	przeworska polska	okr. rzymski XIII - XIV w.

286	Zgłowiączka	51-45	096	9	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
287	Wola Sosnowa	51-45	095	1	śląd osadn.	polska	XIV - XV w.
288	Wiktorowo	51-45	094	2	śląd osadn.	?	neolit
289	Wiktorowo	51-45	093	1	śląd osadn.	polska	XIV w.
290	Sułkowo	51-45	092	28	osada	polska	XIV - XVI w.
291	Siemnowek	51-45	072	1	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
292	Sułkowo	51-45	083	19	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
293	Janiszewo	51-45	114	3	osada.	trzcieniecka	II ep. brązu
294	Siemnowek	51-45	074	3	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
295	Siemnowek	51-45	075	2	śląd osadn. osada	przeworska nowożytna	okr. rzymski XVIII w.
296	Siemnowek	51-45	076	3	osada osada	prapolska nowożytna	III okr. wcz. średn. XVI - XVIII w.
297	Siemnowek	51-45	077	4	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
298	Sułkowo	51-45	078	14	osada	polska	XIV - XV w.
299	Sułkowo	51-45	079	15	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
300	Sułkowo	51-45	080	16	osada	prapolska	III okr. wcz. średn.
301	Janiszewo	51-45	112	1	cmentarzysko	puch. lejk.	neolit
302	Sułkowo	51-45	082	18	śląd osadn.	przeworska	okr. rzymski
303	Sułkowo	51-45	084	20	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
304	Sułkowo	51-45	085	21	osada śląd osadn.	prapolska polska	III okr. wcz. średn. XIV - XV w.
305	Sułkowo	51-45	086	22	śląd osadn. śląd osadn.	? prapolska	neolit III okr. wcz. średn.
306	Sułkowo	51-45	087	23	śląd osadn.	?	neolit
307	Sułkowo	51-45	088	24	śląd osadn. śląd osadn.	prapolska nowożytna	III okr. wcz. średn. XVIII w.
308	Sułkowo	51-45	089	25	śląd osadn. śląd osadn.	przeworska nowożytna	okr. rzymski XVI - XVIII w.
309	Sułkowo	51-45	090	26	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
310	Sułkowo	51-45	081	17	śląd osadn.	prapolska	III okr. wcz. średn.
311	Smogorzewo	51-46	095	01	grób, znalezisko luźne		neolit?, średniowiecze wczesne XI-XII w.
312	Sułkowo	51-46	079	11	osada		średniowiecze późne XIV-XV w.
313	Nowa Kłobia	51-46	059	02	osada	przeworska	rzymski okres
314	Nowa Kłobia	51-46	060	09	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	łużycka	halsztacki okres, średniowiecze wczesne okres III
315	Nowa Kłobia	51-46	061	10	osada	przeworska	rzymski okres
316	Siemkowo	51-46	073	01	osada	przeworska	rzymski okres
317	Smogorzewo	51-46	075	01	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III, nowożytność XVIII w.
318	Smogorzewo	51-46	076	02	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad		rzymski okres, nowożytność XVI-XVIII w.
319	Sułkowo	51-46	078	01	grodzisko		średniowiecze późne XIII-XV w.
320	Grójec	51-46	093		znalezisko luźne		
321	Sułkowo	51-46	083	06	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III
322	Sułkowo	51-46	084	07	osadnictwa ślad		neolit
323	Sułkowo	51-46	086	09	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	przeworska	rzymski okres, średniowiecze późne XIV-XV w.
324	Grójec	51-46	091		cmentarzysko	pomorska	żelaza epoka wczesna
325	Grójec	51-46	092		osada		średniowiecze
326	Smogorzewo	51-46	077	03	osadnictwa ślad,		neolit,

					osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne okres III
327	Świątniki	51–47	110	02	osadnictwa ślad	przeworska?	rzymski okres?
328	Świątniki	51–47	109	01	osada		średniowiecze późne - nowożytność XIV–XVI w.
329	Skaszyn	52–45	116	08	osadniczy punkt		nowożytność
330	Skaszyn	52–45	124	16	osadnictwa ślad	łużycka?	brązu epoka
331	Skaszyn	52–45	123	15	osadniczy punkt, osadniczy punkt, osadnictwa ślad	pucharów lejkowatych, łużycka	neolit, brązu epoka, nowożytność
332	Skaszyn	52–45	122	14	osadniczy punkt, osadnictwa ślad	łużycka	brązu epoka, nowożytność
333	Skaszyn	52–45	121	13	osadniczy punkt, osadniczy punkt	łużycka	brązu epoka, nowożytność
334	Skaszyn	52–45	120	12	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	łużycka	brązu epoka, nowożytność
335	Skaszyn	52–45	119	11	osadniczy punkt, osadnictwa ślad		średniowiecze późne, nowożytność
336	Skaszyn	52–45	109	01	osadnictwa ślad		nowożytność
337	Skaszyn	52–45	117	09	osadniczy punkt, osadnictwa ślad	pucharów lejkowatych	neolit, nowożytność
338	Skaszyn	52–45	115	07	osadniczy punkt, osadniczy punkt	amfor kulistych ceramiki sznurowej	neolit schyłkowy, neolit schyłkowy
339	Skaszyn	52–45	114	06	osadnictwa ślad		
340	Skaszyn	52–45	113	05	osadnictwa ślad		
341	Skaszyn	52–45	112	04	osadniczy punkt		średniowiecze późne XV w.
342	Skaszyn	52–45	111	03	osadnictwa ślad		neolit
343	Skaszyn	52–45	110	02	osadnictwa ślad		średniowiecze wczesne E - F
344	Skaszyn	52–45	118	10	osadnictwa ślad, osadniczy punkt		średniowiecze późne, nowożytność
345	Agnieszkowo	49-45	1	2	osada	nowożytność XVI- XVII	
346	Agnieszkowo	49-45	2	3	osada	średniowiecze XIV-XV	
347	Agnieszkowo	49-45	3	4	ślad osadnictwa	średniowiecze XIV	
348	Agnieszkowo	49-45	4	5	ślad osadnictwa	średniowiecze XIV	
349	Annowo	49-45	5	1	ślad osadnictwa	III okres wczesnego średniowiecza	
350	Annowo	49-45	6	2	ślad osadnictwa	średniowiecze XIV-XV	
351	Annowo	49-45	7	3	ślad osadnictwa osada	neolit III okres wczesnego średniowiecza	
352	Bodzanowo	49-45	8	4	osada	średniowiecze XIII-XIV	
353	Bodzanowo	49-45	9	5	osada	III okres wczesnego średniowiecza	
354	Bodzanowo	49-45	10	6	osada	neolit	k. pucharów lejkowatych
355	Bodzanowo	49-45	11	7	osada	neolit	k. pucharów lejkowatych
356	Bodzanowo	49-45	12	8	ślad osadnictwa	neolit	k. pucharów lejkowatych
357	Bodzanowo	49-45	13	9	osada	neolit	k. pucharów

							lejkowatych
358	Bodzanowo	49-45	14	10	śląd osadnictwa	neolit	k. pucharów lejkowatych
359	Bodzanowo	49-45	15	11	śląd osadnictwa	III okres wczesnego średniowiecza	
360	Bodzanowo	49-45	16	12	osada	neolit	k. pucharów lejkowatych
361	Bodzanowo	49-45	18	16	osada osada	neolit średniowiecze XV-XVI	k. pucharów lejkowatych
362	Bodzanowo	49-45	19	14	osada osada	IV-V okres epoki brązu III okres wczesnego średniowiecza	k. łużycka
363	Bodzanowo	49-45	20	15	osada osada	neolit średniowiecze XV-XVI	k. pucharów lejkowatych
364	Dąbie Kujawskie	49-45	32	2	osada	średniowiecze XIII-XIV	
365	Dąbie Kujawskie	49-45	33	3	osada osada	neolit nowożytność XV-XVII	k. pucharów lejkowatych
366	Dąbie Kujawskie	49-45	34	4	osada	III okres wczesnego średniowiecza	
367	Dąbie Kujawskie	49-45	35	5	śląd osadnictwa osada	neolit średniowiecze XIV-XV	
368	Dąbie Kujawskie	49-45	36	6	śląd osadnictwa	średniowiecze XIII-XIV	
369	Dąbie Kujawskie	49-45	37	7	śląd osadnictwa	średniowiecze XV-XVI	
370	Dąbie Kujawskie	49-45	38	8	śląd osadnictwa	III okres wczesnego średniowiecza	
371	Dąbie Kujawskie	49-45	39	9	śląd osadnictwa	neolit	k. pucharów lejkowatych
372	Dąbie Kujawskie	49-45	40	10	śląd osadnictwa	neolit	k. pucharów lejkowatych
373	Dąbie Kujawskie	49-45	41	11	śląd osadnictwa	średniowiecze XIV	
374	Dąbie Kujawskie	49-45	42	12	śląd osadnictwa	średniowiecze XIV	
375	Dąbie Kujawskie	49-45	43	13	osada	średniowiecze XIV-XV	
376	Dąbie Kujawskie	49-45	44	14	śląd osadnictwa osada	V okres epoki brązu – okres halsztacki średniowiecze XIV-XVI	k. łużycka
377	Dąbie Kujawskie	49-45	45	15	osada	III okres wczesnego średniowiecza	
378	Dąbie Kujawskie	49-45	46	16	śląd osadnictwa	III okres wczesnego średniowiecza	
379	Dąbie Kujawskie	49-45	47	17	śląd osadnictwa	średniowiecze XIV	
380	Dąbie Kujawskie	49-45	48	18	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	V okres epoki brązu średniowiecze XIV	

381	Dąbie Kujawskie	49-45	49	19	osada	średniowiecze XIII-XIV	
382	Dąbie Kujawskie	49-45	50	20	śląd osadnictwa	średniowiecze XIII-XIV	
383	Dąbie Kujawskie	49-45	51	21	śląd osadnictwa	średniowiecze XIV-XV	
384	Dąbie Kujawskie	49-45	52	22	osada	średniowiecze XIV-XV	
385	Dąbie Kujawskie	49-45	53	23	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	IV-V okres epoki brązu III okres wczesnego średniowiecza	
386	Dąbie Kujawskie	49-45	54	24	osada	III okres wczesnego średniowiecza	
387	Dąbie Kujawskie	49-45	55	25	osada	III okres wczesnego średniowiecza	
388	Dąbie Kujawskie	49-45	56	26	śląd osadnictwa osada	III okres wczesnego średniowiecza średniowiecze XV- XVI	
389	Dąbie Parcele	49-45	57	1	osada osada	neolit średniowiecze XIII-XIV	k. amfor kulistych
390	Dąbie Parcele	49-45	58	2	śląd osadnictwa	neolit	k. amfor kulistych
391	Dąbie Poduchowne	49-45	59	1	śląd osadnictwa	średniowiecze XIII-XIV	
392	Dąbie Poduchowne	49-45	60	2	śląd osadnictwa	średniowiecze XIII-XIV	
393	Redecz Kalny	49-45	78	1	osada	średniowiecze XIII-XIV	
394	Redecz Kalny	49-45	79	2	osada	okres rzymski	k. przeworska
395	Redecz Kalny	49-45	80	3	osada	okres halsztacki	k. łuzicka
396	Redecz Kalny	49-45	81	4	osada	neolit	k. pucharów lejkowatych
397	Redecz Kalny	49-45	82	5	osada śląd osadnictwa	III okres wczesnego średniowiecza nowożytność XVI	
398	Redecz Kalny	49-45	83	6	śląd osadnictwa	neolit	k. pucharów lejkowatych
399	Redecz Kalny	49-45	84	7	śląd osadnictwa	III okres wczesnego średniowiecza	
400	Redecz Kalny	49-45	85	8	osada	nowożytność XVI- XVII	
401	Redecz Kalny	49-45	86	9	osada	średniowiecze X średniowiecze XIV -XV	
402	Redecz Kalny	49-45	87	10	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	neolit średniowiecze XIV -XV	
403	Redecz Kalny	49-45	88	11	osada	średniowiecze XIV -XV	
404	Redecz Kalny	49-45	89	12	osada śląd osadnictwa	neolit III okres wczesnego	k. pucharów lejkowatych

					osada	średniowiecza nowożytność XV- XVII	
405	Redecz Kalny	49-45	90	13	śląd osadnictwa	neolit	
406	Redecz Kalny	49-45	91	14	osada	neolit/epoka brązu	
407	Redecz Kalny	49-45	92	15	osada	neolit	k. pucharów lejkowatych
408	Redecz Kalny	49-45	93	16	śląd osadnictwa	III okres wczesnego średniowiecza	
409	Redecz Kalny	49-45	94	17	osada	średniowiecze XIII-XIV	
410	Redecz Kalny	49-45	95	18	osada	okres rzymski	k. przeworska
411	Redecz Wielki	49-45	117	11	osada	średniowiecze XIV -XV	
412	Redecz Wielki	49-45	118	12	śląd osadnictwa	średniowiecze XIII-XIV	
413	Redecz Wielki	49-45	119	13	osada	średniowiecze XIII-XIV	
414	Redecz Wielki	49-45	120	14	śląd osadnictwa	średniowiecze XIII-XIV	
415	Redecz Wielki	49-45	121	15	osada	III okres wczesnego średniowiecza	
416	Redecz Wielki	49-45	122	16	śląd osadnictwa	okres halszacki D	k. łużycka
417	Stok	49-45	123	1	śląd osadnictwa	neolit/epoka brązu	
418	Stok	49-45	124	2	osada	III okres wczesnego średniowiecza	
419	Stok	49-45	125	3	śląd osadnictwa	średniowiecze XIV -XV	
420	Stok	49-45	126	4	osada osada	V okres epoki brązu średniowiecze XIII-XIV	
421	Stok	49-45	127	5	osada	neolit	
422	Stok	49-45	128	6	osada	neolit	k. pucharów lejkowatych
423	Stok	49-45	129	7	śląd osadnictwa	neolit	k. amfor kulistych
424	Stok	49-45	130	8	śląd osadnictwa	koniec III okresu wczesnego średniowiecza	
425	Stok	49-45	131	9	osada	neolit	k. amfor kulistych
426	Dąbek	49-45	136	1	osada	neolit	k. pucharów lejkowatych
427	Dąbie Kujawskie	49-45	137	1	cmentarzysko zarowe		

*Opracowano na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatury we Włocławku
(stan: maj 2017 r.)*

Zabytki archeologiczne o ustalonej lokalizacji oznaczone zostały na rysunku „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”.

Z najważniejszych obiektów archeologicznych oprócz opisanych wcześniej grobowców megalitycznych w Sarnowie wymienić należy trzy grodziska średniowieczne, w miejscowościach Sułkowo, Turowo i Zgłowiączka. Formą ochrony tych stanowisk są wpisy do rejestru zabytków województwa kujawsko-pomorskiego i gminnej ewidencji zabytków. Stanowiska archeologiczne

wpisane do Rejestru zachowane są w stanie dobrym, bez wyraźnych zagrożeń, także inwestycyjnych. Ponadto w Zgłowiączce grodzisko wchodzi w skład średniowiecznego zespołu osadniczego.

4.4. Stan zagrożenia środowiska kulturowego

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami szeroko określa pojęcie krajobrazu kulturowego jako przestrzeni historycznie ukształtowanej w wyniku działalności człowieka, zawierającej wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze. Tak sformułowana definicja, oznacza, iż do pojęcia krajobrazu kulturowego zakwalifikować można zarówno założenia urbanistyczne jak ruralistyczne, a także obiekty architektoniczne wraz z ich otoczeniem i układy zieleni komponowanej.

Na terenie gminy Lubraniec widoczna jest dbałość o obiekty zabytkowe, w tym parki podworskie. Zgodnie z "Gminnym programem opieki nad zabytkami dla gminy Lubraniec na lata 2016 -2019" wraz z gminną ewidencją zabytków przyjętą Uchwałą Nr XIV/92/2016 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 30 marca 2016 r. ochrona zabytków realizowana powinna być poprzez:

- kontrolę stanu zachowania obiektów;
- aktualizację gminnej ewidencji zabytków;
- wpis do rejestru obiektów o największej wartości;
- dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy obiekcie wpisanym do rejestru;
- przeprowadzanie bieżących prac konserwatorskich i remontów;
- rewitalizację zabytkowych obiektów i obiektów;
- sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ochrony obiektów zabytkowych;
- ustalanie kierunków konserwatorskich z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- ochronę dziedzictwa archeologicznego.

4.5. Dobra kultury współczesnej

Dobra kultury współczesnej w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art. 2 pkt 10) są to „niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna”. Brak jest ujednoczonych kryteriów kwalifikacji obiektów do miana dóbr kultury współczesnej. Nie są one zabytkami, zatem nie podlegają rygorom konserwatorskim. Dobra kultury wraz z zabytkami tworzą krajobraz kulturowy gminy. Jest to przestrzeń ukształtowana historycznie w wyniku działalności człowieka obejmująca czynniki cywilizacyjne i elementy przyrodnicze objęte ochroną wyżej wymienionej ustawy.

„Gminny program opieki nad zabytkami dla gminy Lubraniec na lata 2016-2019” wraz z gminną ewidencją zabytków przyjętą Uchwałą Nr XIV/92/2016 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 30 marca 2016 r. nie wskazuje dóbr kultury współczesnej w obszarze gminy Lubraniec.

Wnioski:

W mieście jak i na terenie gminy zachowało się wiele zabytków, głównie budowle architektury sakralnej oraz dawne rezydencje dworskie. Widoczna jest dbałość o obiekty zabytkowe, w tym parki podworskie. W 2016 r. opracowany został "Gminny program opieki nad zabytkami dla gminy Lubraniec na lata 2016-2019" wraz z gminną ewidencją zabytków przyjętą Uchwałą Nr XIV/92/2016 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 30 marca 2016 r.

5. Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określonych przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

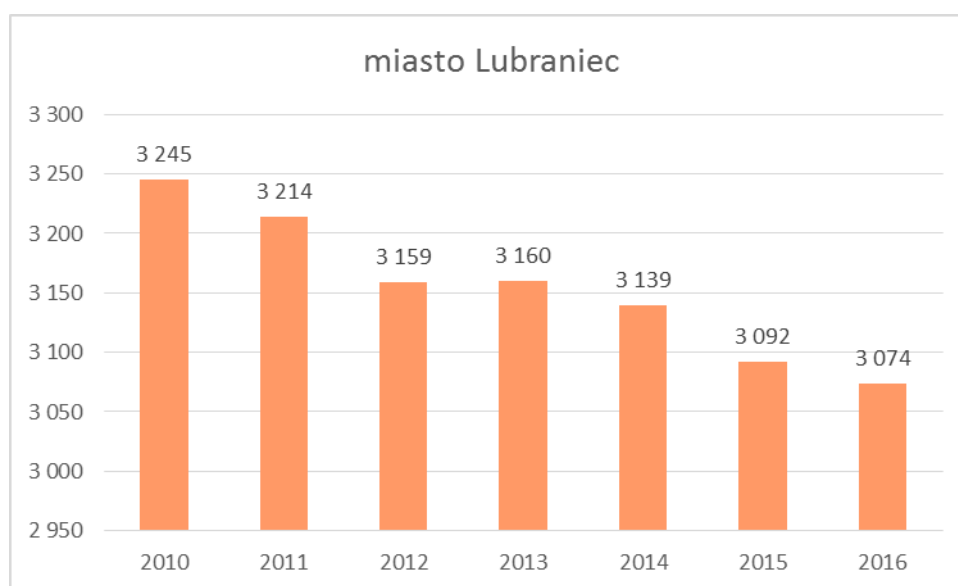
Wymóg ten został wprowadzony Zmianą niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu z dnia 06 października 2015 r., zmieniającą ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dniem 11 września 2015 r.

Zgodnie z art. 13 ww. ustawy „Sejmiki poszczególnych województw uchwalą audyty krajobrazowe w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy”. Województwo kujawsko-pomorskie nie posiada dotychczas takiego dokumentu, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjął uchwałę o przystąpieniu do jego sporządzenia⁸.

6. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia

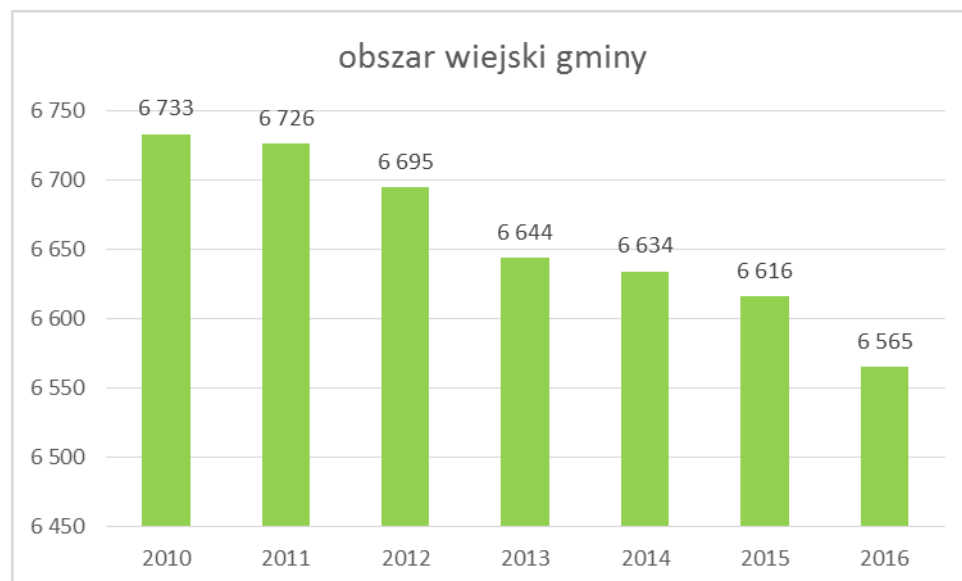
6.1. Potencjał demograficzny

Gminę Lubraniec wg danych GUS na dzień 31.12.2016 r. zamieszkiwało 9639 osób, co stanowiło 11,1% ludności powiatu włocławskiego. W ostatnich latach obserwowane jest stałe zmniejszanie się liczby ludności w gminie, zarówno w mieście Lubraniec jak i w obszarze wiejskim gminy, co przedstawiono na poniższych rysunkach.

Rysunek 8 Zmiany liczby ludności w mieście Lubraniec w latach 2010-2016

⁸ Uchwała Nr 7/235/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 lutego 2017 r w sprawie przystąpienia do sporządzenia projektu audytu krajobrazowego dla województwa Kujawsko-pomorskiego wraz z wyznaczeniem jednostki odpowiedzialnej za wykonanie zadania.

Rysunek 9 Zmiany liczby ludności w obszarze wiejskim gminy Lubraniec w latach 2010-2016

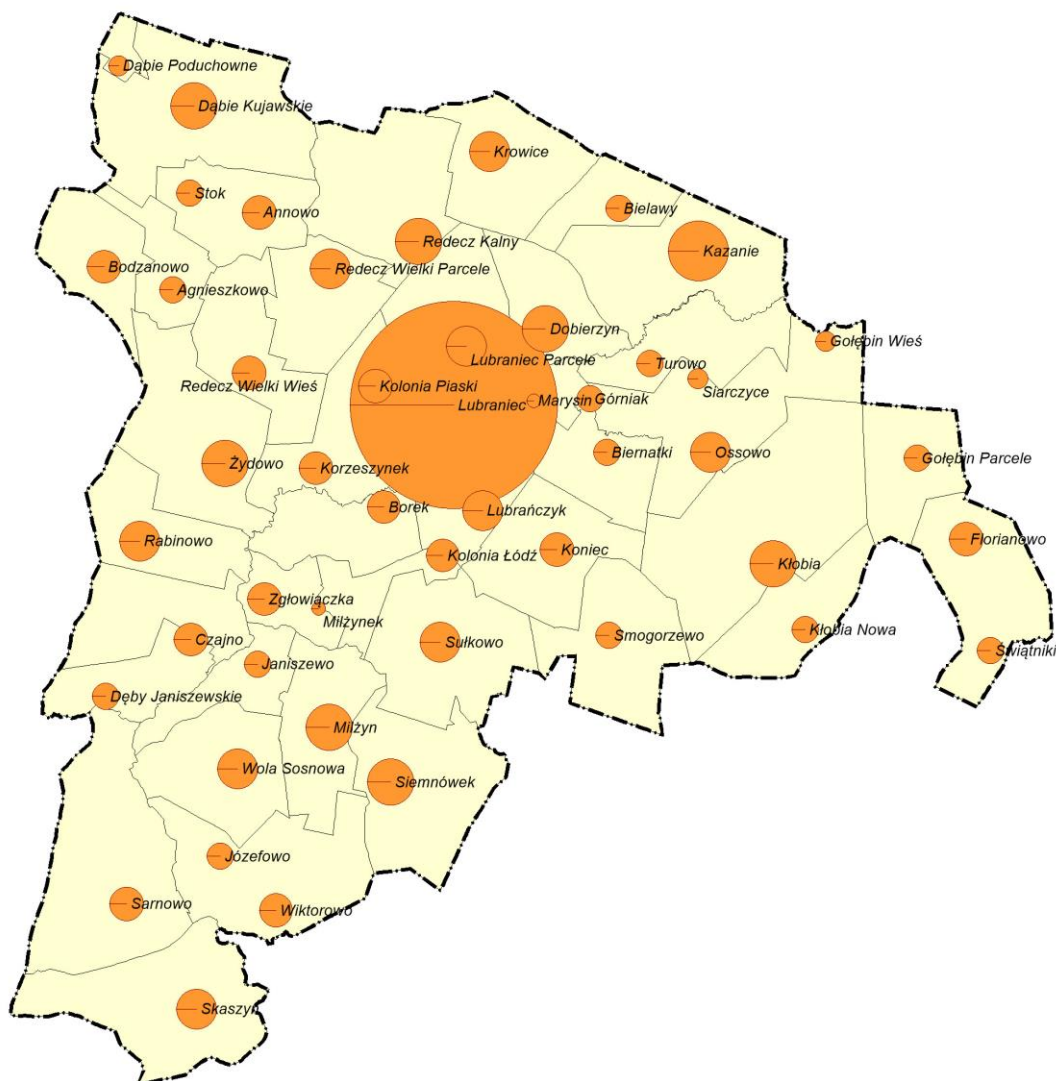
Rozkład ludności w obszarze wiejskim gminy Lubraniec przedstawia tabela nr 13 i rysunek nr 10.

Tabela 13 Ludność (mieszkańcy stali) w poszczególnych miejscowościach gminy Lubraniec wg danych Urzędu Miejskiego w Lubrańcu wg stanu na 31.12.2015 r.

Sołectwo	Miejscowość	Ludność 31.12.2015
Annowo	Annowo	124
Bielawy	Bielawy	82
Biernatki	Biernatki	108
Bodzanowo	Bodzanowo	150
Bodzanowo	Agnieszkowo	85
Czajno	Czajno	118
Dąbie Kujawskie	Dąbie Kujawskie	232
Dąbie Kujawskie	Dąbie Poduchowne	40
Dąbie Kujawskie	Stok	101
Dęby Janiszewskie	Dęby Janiszewskie	71
Gołębin Wieś	Gołębin Wieś	39
Gołębin Parcele	Gołębin Parcele	100
Janiszewo	Janiszewo	108
Kazanie	Kazanie	390
Dobierzyn	Dobierzyn	227
Kłobia	Kłobia	224
Kłobia	Kłobia Nowa	89
Kolonia Piaski	Kolonia Piaski	128
Kolonia Piaski	Korzeszynek	132
Koniec	Koniec	149
Krowice	Krowice	189
Lubrańczyk	Lubrańczyk	157
Lubraniec Parcele	Lubraniec Parcele	203

Lubraniec Parcele	Marysin	26
Lubraniec Parcele	Górniak	86
Lubraniec Parcele	Turowo	78
Milżyn	Milżyn	229
Milżynek	Milżynek	33
Milżynek	Borek	145
Milżynek	Zgłowiączka	110
Ossowo	Ossowo	177
Ossowo	Siarczyce	59
Rabinowo	Rabinowo	201
Redecz Kalny	Redecz Kalny	265
Redecz Wielki Wieś	Redecz Wielki Wieś	124
Redecz Wielki Wieś	Redecz Wielki Parcele	181
Sarnowo	Sarnowo	146
Siemnowek	Siemnowek	242
Skaszyn	Skaszyn	160
Smogorzewo	Smogorzewo	94
Sułkowo	Sułkowo	184
Sułkowo	Kolonia Łódź	133
Świątniki	Świątniki	86
Świątniki	Florianowo	111
Wiktorowo	Wiktorowo	138
Wiktorowo	Józefowo	72
Wola Sosnowa	Wola Sosnowa	200
Żydowo	Żydowo	239

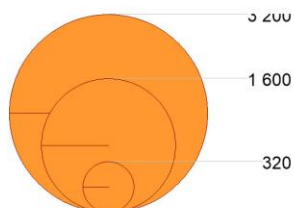
Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy w Lubrańcu

Legenda:

Rozmieszczenie ludności w gminie Lubraniec

Wielkość ośrodków wg liczby mieszkańców

Rysunek 10 Rozmieszczenie ludności w gminie Lubraniec

Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy w Lubrańcu

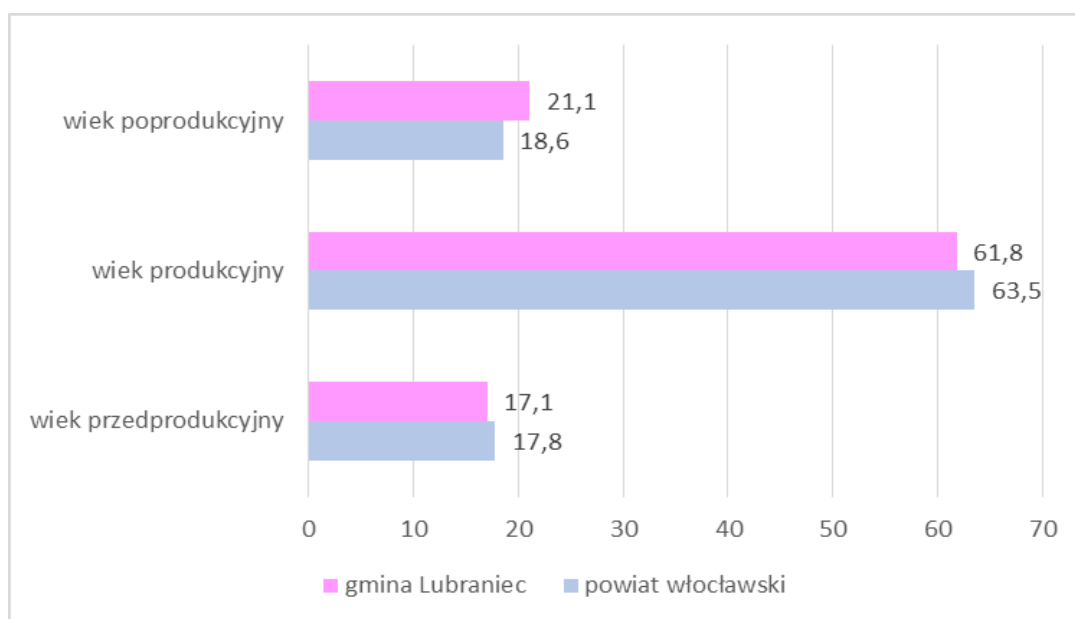
Na liczbę ludności w gminie w badanym okresie wpływ miał przyrost naturalny oraz migracje. Obydwa te parametry przyjmują wartości skokowe ale stale ujemne. Przyrost naturalny jest zbliżony do występującego w powiecie włocławskim ale saldo migracji jest kilkakrotnie większe niż wartości osiągnięte przez cały powiat włocławski.

Tabela 14 Zmiany liczby ludności, saldo migracji i przyrost naturalny w gminie Lubraniec i powiecie włocławskim

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
liczba ludności wg miejsca zamieszkania	powiat	87274	87345	87198	86920	86809	86758	86605
	gmina	9978	9940	9854	9804	9773	9708	9639
saldo migracji na 1000 osób	powiat	bd	1,2	-0,1	-1,1	-0,4	bd	-0,6
	gmina	-4,8	-2,4	-6,6	-5,1	-4,6	bd	-6,0
przyrost naturalny na 1000 ludności	powiat	-1,3	-0,4	-1,8	-2,2	-1,4	-2,3	-1,8
	gmina	0,6	-1,4	-1,8	-3,5	-1,8	-2,5	-2,1

Opracowano na podstawie danych BDL

Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w gminie przedstawia się podobnie jak w powiecie włocławskim. Obserwowany jest stały spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem. Zjawisko to jest również charakterystyczne dla województwa kujawsko-pomorskiego, przy czym w zakresie zwiększania się udziału ludności w wieku poprodukcyjnym przebiega tu nieco mniej dynamicznie niż w województwie.

Rysunek 11 Ludność wg ekonomicznych grup wieku w 2016 r.

Opracowano na podstawie danych BDL

6.2. Sytuacja na rynku pracy

Miejskowy rynek pracy jest niewystarczający w stosunku do potrzeb mieszkańców gminy Lubraniec. Analiza macierzy dojazdów do pracy⁹ wskazuje, że 422 mieszkańców gminy dojeżdża do pracy poza granicę gminy Lubraniec. Stanowi to 4,3% mieszkańców gminy ale jednocześnie 7% mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym. Główny kierunek dojazdów stanowi miasto Włocławek (blisko 41% dojeżdżających), Brześć Kujawski (8,5%) oraz Izbica Kujawska (4,3%).

⁹ Dojazdy do pracy w Polsce – wyniki NSP 2011, GUS

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Lubraniec w latach 2010-2016 systematycznie spada – z 1007 osób w 2010 roku do 852 osób w 2016 r. Wśród bezrobotnych przeważają kobiety, niemal niezmienny na przestrzeni ww. lat jest ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (ok. 53%).

Udział zarejestrowanych bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym na koniec 2016 r. wynosił 14,3% i był wyższy niż w powiecie włocławskim (13,5%) oraz dużo wyższy niż w województwie kujawsko-pomorskim (7,6%). Od 2012 r., kiedy to wskaźnik osiągnął najwyższą wartość, obserwowany jest systematyczny spadek udziału zarejestrowanych bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym. Dynamika tych zmian jest niewiele mniejsza niż w powiecie włocławskim i w województwie kujawsko-pomorskim.

Bardzo wysoki jest udział bezrobotnych kobiet wśród kobiet w wieku produkcyjnym – wynosił on w 2016 r. 16,7% (mężczyźni 12,3%) i jest wyższy niż w powiecie włocławskim (16,0%) oraz znacznie wyższy niż i w województwie (9,3%).

Tabela 15 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2006-2016 [%]

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
woj. kujawsko-pomorskie	12,0	9,2	8,2	10,0	10,3	10,3	11,1	11,3	9,6	8,2	7,6
powiat włocławski	15,5	13,3	12,1	14,3	15,2	15,9	17,0	16,5	15,5	14,1	13,5
gmina Lubraniec	15,9	13,9	13,6	15,5	16,1	16,9	17,7	17,3	15,7	14,6	14,3

Opracowano na podstawie danych BDL

Tabela 16 Bezrobocie oraz podmioty gospodarcze w poszczególnych sołectwach gminy

Sołectwa	Bezrobotni ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym	Udział % bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym	Zarejestrowane podmioty gospodarcze	Wskaźnik zarejestrowanych podmiotów na 100 osób w wieku produkcyjnym
Annowo	12	76	15,8	1	1,3
Bielawy	4	56	7,1	4	7,1
Bodzanowo	10	149	6,7	9	6
Biernatki	0	72	0	3	4,2
Czajno	12	77	15,6	3	3,9
Dąbie Kujawskie	41	265	15,5	3	1,1
Dęby Janiszewskie	6	49	12,2	0	0
Gołębin Parcele	6	67	9	1	1,5
Gołębin Wieś	2	29	6,9	2	6,9
Janiszewo	13	75	17,3	2	2,7
Kłobia	12	212	5,7	5	2,4
Kazanie	63	260	24,2	1	0,4
Koniec	11	111	9,9	0	0
Kolonia Piaski	10	178	5,6	4	2,2
Krowice	14	122	11,5	2	1,6
Lubraniec Parcele	2	262	0,8	20	7,6
Lubrańczyk	14	96	14,6	0	0

Milżyn	15	149	10,1	3	2
Milżynek	5	194	2,6	10	5,2
Ossowo	13	144	9	4	2,8
Rabinowo	26	120	21,7	6	5
Redecz Kalny	32	166	19,3	3	1,8
Redecz Wielki	30	191	15,7	13	6,8
Sarnowo	6	86	7	1	1,2
Siemnowek	18	153	11,8	1	0,7
Skaszyn	11	105	10,5	4	3,8
Smogorzewo	4	64	6,3	0	0
Sułkowo	5	217	2,3	7	3,2
Świątniki	1	137	0,7	5	3,6
Wiktorowo	12	161	7,5	6	3,7
Wola Sosnowa	15	128	11,7	2	1,6
Żydowo	29	151	19,2	7	4,6
Dobierzyn	16	145	11	1	0,7
m Lubraniec	271	2087	13	187	9

Opracowano na podstawie Gminnego programu rewitalizacji dla Gminy Lubraniec na lata 2016-2026, lipiec 2016

Zgodnie z powyższym zestawieniem, sołectwami, w których wskaźnik udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest najmniej korzystny (wyższy niż średnia w gminie (11,32%)) są: Annowo, Czajno, Dąbie Kujawskie, Dęby Janiszewskie, Janiszewo, Kazanie, Krowice, Lubrańczyk, Rabinowo, Redecz Kalny, Redecz Wielki, Siemnowek, Wola Sosnowa, Żydowo.

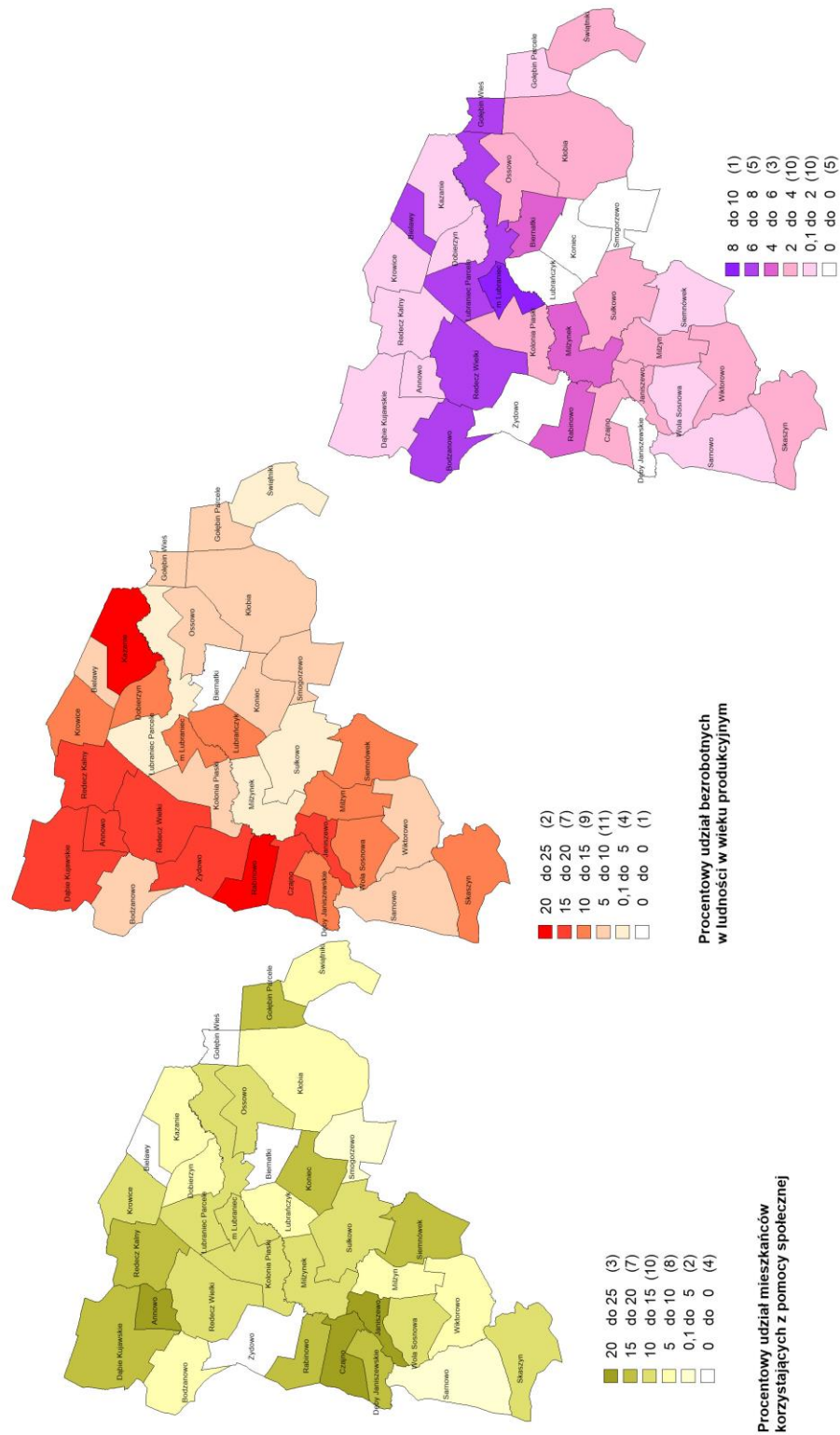
6.3. Infrastruktura społeczna

6.3.1. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

W miejscowości Lubraniec funkcjonują: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lubrańcu oraz dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w Lubrańcu i Zgłowiączce zapewniające obsługę mieszkańców w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Ponadto na terenie gminy działają trzy prywatne gabinety stomatologiczne. Możliwość zaopatrzenia w leki i preparaty medyczne zapewniają zlokalizowane na terenie gminy apteki Pigułka i Pod Kasztanem. W zakresie specjalistycznych usług medycznych, w tym leczenia szpitalnego mieszkańcy gminy korzystają głównie we Włocławku, ale także w Toruniu i Bydgoszczy jak również poza granicami województwa kujawsko-pomorskiego.

W Lubrańcu funkcjonuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, mieszczący się w Urzędzie Gminy w Lubrańcu, realizujący zadania z zakresu pomocy społecznej. Przy ośrodku funkcjonuje punkt PCK. Ponadto terenie na gminy działa Komitet Pomocy Potrzebującym Mieszkańcom funkcjonujący na podstawie decyzji Burmistrza. Tworzą go wolontariusze, którzy poprzez liczne akcje dobroczynne wspomagają osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.

W miejscowości Redecz Wielki funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Amimed zapewniający całodobową specjalistyczną opiekę nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i przewlekle chorymi.

Rysunek 12 Bezrobocie, przedsiębiorczość oraz korzystający z pomocy społecznej w sołectwach gminy Lubraniec

Opracowano na podstawie danych zawartych w Gminnym programie rewitalizacji dla gminy Lubraniec na lata 2016-2026

6.3.2. Oświata i wychowanie

W gminie Lubraniec edukację dzieci i młodzieży prowadzą szkoły:

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Lubrańcu,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Zgłowiączce,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Sarnowie,
- Zespół Szkół w Kłobi,
- Zespół Szkół w Lubrańcu Parcele,
- Liceum Ogólnokształcące w Lubrańcu,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Lubrańcu
- Technikum Agrobiznesu i Technikum Ekonomiczne w Lubrańcu Parcele.

Sieć szkół jest korzystna i w pełni zaspakaja potrzeby gminy w tym zakresie. W szkole Podstawowej w Lubrańcu i Zgłowiączce prowadzone jest jeszcze nauczanie na poziomie gimnazjum.

Opiekę i zajęcia dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat zapewnia Przedszkole Samorządowe w Lubrańcu oraz oddziały przedszkolne w Publicznej Szkole Podstawowej w Sarnowie i Zgłowiączce oraz w Zespole Szkół w Kłobi.

6.3.3. Kultura

Głównym ośrodkiem w zakresie usług kultury jest miasto Lubraniec, w którym funkcjonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury. Prowadzi on zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych w zakresie kultury, sportu i folkloru.

W Lubrańcu działa również Lubrańskie Centrum Dziedzictwa, które współpracuje ze szkołami, placówkami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży oraz organizacjami społecznymi. Do jego kalendarza imprez wpisane są uroczystości patriotyczne i środowiskowe, pikniki rodzinne oraz plenerowa zabawa sylwestrowa. Cykliczne imprezy o wieloletniej tradycji to: Zapusty Kujawskie, Dni Lubrańca, Sąsiedzkie Biesiady Kulturalne oraz Dni Kultury Chrześcijańskiej. W okresie wakacji prowadzona jest akcja letnia dla dzieci i młodzieży.

Dla wiejskich społeczności lokalnych bardzo ważne są świetlice wiejskie, które są miejscem spotkań oraz zajęć edukacyjnych i kulturalnych nie tylko dla dzieci i młodzieży. Świetlice funkcjonują w miejscowościach: Annowo, Biernatki, Dąbie Kujawskie, Koniec, Krowice, Miłżyn, Ossowo, Smogorzewo, Sułkowo, Świątniki, Redecz Kalny, Redecz Wielki, Wola Sosnowa.

Dostęp do prasy i książek umożliwia mieszkańcom gminy Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Lubrańcu oraz filia bibliotecznej CKS w Zgłowiączce. Biblioteki funkcjonują również w szkołach. Średnio wypożyczenia na jednego czytelnika wnoszą około 28 książek i jest to wartość wyższa niż w powiecie włocławskim (24,5), przy czym w mieście wskaźnik ten wynosi około 33 książek na obszarze wiejskim około 15 książek.

6.3.4. Sport i rekreacja

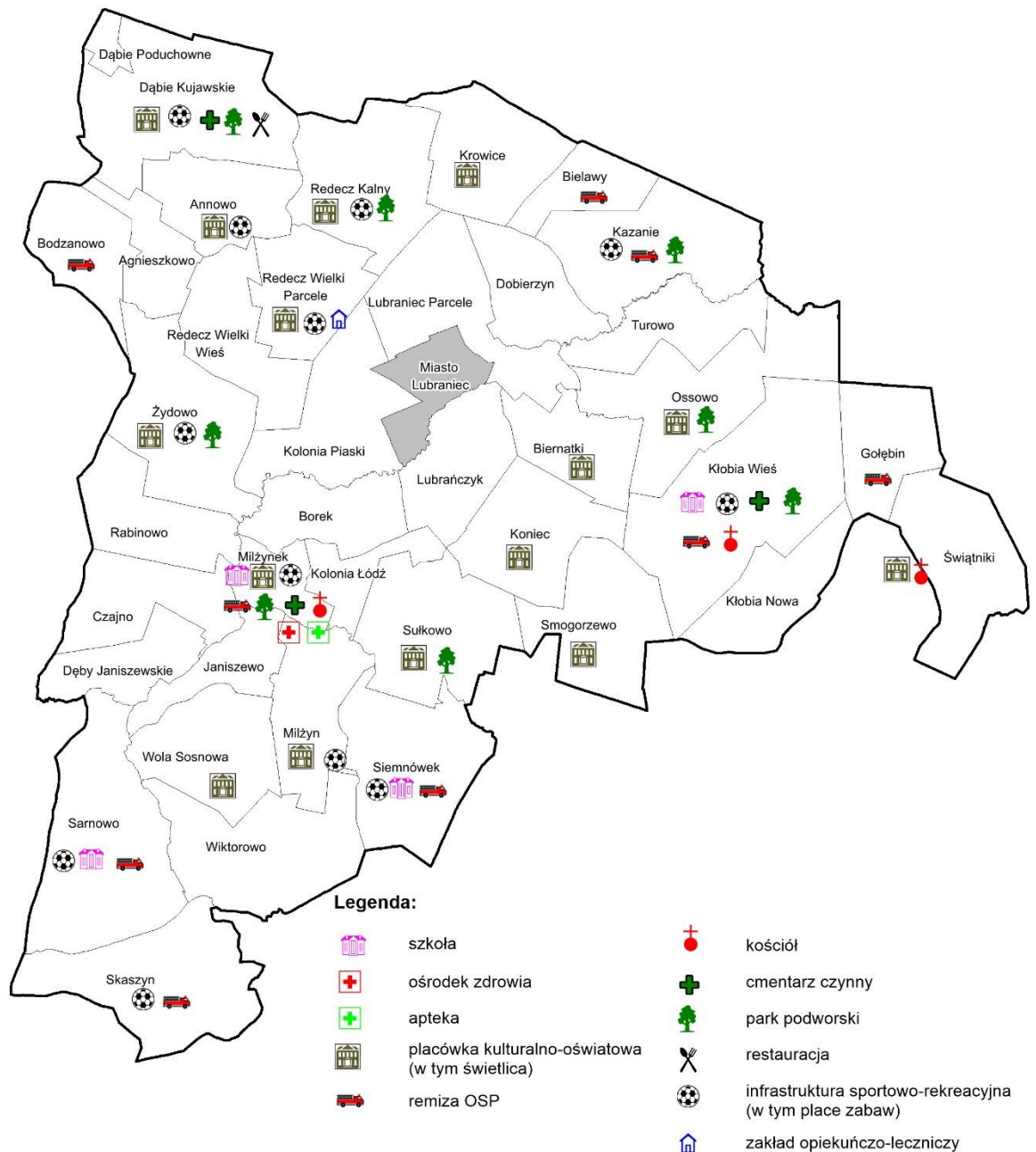
Zadania w zakresie promowania kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych realizują następujące kluby sportowe:

- Miejsko-Gminny Klub Sportowy „Lubraniec” skupiający w swoich szeregach dzieci i młodzież w drużynach Trampkarzy, Juniorów Starszych i Seniorów. Drużyny młodzieżowe występują w rozgrywkach ligowych piłki nożnej podokręgu włocławskiego, natomiast drużyna seniorów rozgrywa mecze w V lidze II grupy kujawsko-pomorskiego ZPN.
- Miejski Klub Sportowy „Start” prowadzi zajęcia tenisa stołowego. Zawodnicy tego klubu osiągają czołowe lokaty na arenie wojewódzkiej i ogólnopolskiej. Zespół żeński występuje w II lidze Tenisa Stołowego Kobiet zajmując „fotel” wicelidera grupy.

- Akademia Karate Tradycyjnego Lubraniec skupia dzieci i młodzież z terenu gminy Lubraniec trenującą wschodnie sztuki walki. Wychowankowie klubu uczestniczą z sukcesami w wielu turniejach na szczeblu wojewódzkim i krajowym.
- Lubranieckie Stowarzyszenie Motocyklowe powstało w połowie 2010 roku skupiając w swoich szeregach młodzież i dorosłych interesujących się motoryzacją. Członkowie uczestniczą w rajdach motocyklowych, samochodowych oraz uprawiają te sporty na własnym torze do jazdy terenowej.

Bazę sportową stanowią Stadion Miejski w Lubrańcu przy ul. Sportowej o pojemności 2000 miejsc, w tym 500 miejsc siedzących, boiska sportowe w Kazaniu i w Żydowie, boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią przy PSP w Lubrańcu, boisko „Orlik” przy Zespole Szkół im. Fr. Becińskiego w Lubrańcu, hala sportowa przy PSP Lubraniec oraz sale gimnastyczne w Kłobi i w Lubrańcu.

W miejscowości Lubraniec, Kazanie, Zgłowiączka i Dąbie Kujawskie funkcjonują siłownie zewnętrzne.

Rysunek 13 Rozmieszczenie obiektów infrastruktury społecznej na obszarze wiejskim gminy Lubraniec

Opracowanie własne

Wnioski:

Miejscowy rynek pracy jest niewystarczający w stosunku do potrzeb mieszkańców gminy Lubraniec. Analiza macierzy dojazdów do pracy¹⁰ wskazuje, że 422 mieszkańców gminy dojeżdża do pracy poza granicę gminy Lubraniec. Stanowi to 4,3% mieszkańców gminy ale jednocześnie 7% mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym.

¹⁰ Dojazdy do pracy w Polsce – wyniki NSP 2011, GUS

Gminę charakteryzuje bardzo wysoki udział bezrobotnych kobiet wśród kobiet w wieku produkcyjnym – wynosił on w 2016 r. 16,7% (mężczyźni 12,3%) i jest wyższy niż w powiecie wrocławskim (16,0%) oraz znacznie wyższy niż i w województwie (9,3%). Głównym ośrodkiem w zakresie usług kultury jest miasto Lubraniec, w którym funkcjonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury.

7. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Gmina nie należy do obszarów, w których zdrowie i życie mieszkańców lub poczucie komfortu zamieszkania, a także mienie, są szczególnie silnie zagrożone. Jako obszar słabo zurbanizowany, gmina pozbawiona jest szeregu patologii typowych dla dużych miast oraz obszarów podmiejskich. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia można podzielić na dwa rodzaje:

- naturalne – wynikające z uwarunkowań przyrodniczych,
- antropogeniczne – będące wynikiem działalności człowieka.

Zapobieganie zagrożeniom w sferze gospodarki przestrzennej możliwe jest w zakresie:

- planowanie nowych lokalizacji zakładów mogących stwarzać zagrożenia na terenach o podobnej funkcji co oznacza utworzenie stref funkcjonalnych, a tym samym pozwala na oddzielenie obszarów przemysłowych od wymagających ochrony terenów mieszkaniowych;
- stworzenie możliwości komunikacji bezkolizyjnej na trasach transportu TŚP;
- stosowania przepisów odrębnych (np. ochrony przeciwpożarowej) w planach zagospodarowania przestrzennego.

W większości zagrożeń katastrofalnych nie można przeciwdziałać w sferze planowania przestrzennego, a jedynie można niwelować ich skutki poprzez działanie właściwych służb ratowniczych i szybkiego reagowania.

7.1. Charakterystyka zagrożeń i stanu bezpieczeństwa

Na terenie gminy brak jest udokumentowanych terenów narażonych na występowanie naturalnych zagrożeń geologicznych.

Zgodnie z „Mapą osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi” na terenie gminy Lubraniec nie występują takie obszary.

W opracowaniu „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi” – rzeka Zgłowiączka (listopad 2004 r.) oraz „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej” – Etap II – rzeka Chodeczka (maj 2006 r.) wskazane zostały położone na terenie gminy Lubraniec obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat.

Główne rodzaje zagrożeń bezpieczeństwa ludności i mienia na terenie gminy to:

- zdarzenia w ruchu drogowym,
- przestępstwa przeciwko ludności i mieniu (kradzieże, pobicia, włamania, rozboje) – o niewielkim natężeniu,
- przemoc w rodzinie,
- wykroczenia wobec środowiska – zanieczyszczanie wód, dewastacja lasów, nielegalne składowanie odpadów, itp.

Do potencjalnych zagrożeń antropogenicznych można zaliczyć:

- występowanie napowietrznych linii elektroenergetycznych wraz z obszarami ograniczonego użytkowania ze względu na działanie pola elektromagnetycznego,
- transport materiałów i substancji niebezpiecznych,
- lokalizację elektrowni wiatrowych ze względu na hałas.

Szczególnym rodzajem zagrożeń są tzw. poważne awarie, które zostały zdefiniowane w art. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, jako: zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstanie takiego zagrożenia z opóźnieniem. Zdarzenia te charakteryzują się nagłym przebiegiem, niepowtarzalnością, wieloprzyczynowością i różnorodnością skutków. Mogą powodować zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi, szkody w środowisku, czy też poważne straty również gospodarcze.

Na terenie gminy Lubraniec nie występują zakłady przemysłowe o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej i brak jest magazynów materiałów i substancji niebezpiecznych.

Potencjalnie miejscem wystąpienia awarii związanej z zagrożeniem środowiska naturalnego może być teren stacji paliw płynnych, ze względu na obrót substancjami niebezpiecznymi (dystrybucja paliw oraz substancji naftopochodnych). Potencjalne uszkodzenie lub wyrócenia dowożącej paliwo cysterny może doprowadzić do rozlania się na terenie obiektu od kilku do kilkunastu ton paliwa powodując poważne zagrożenie pożarowe oraz zanieczyszczenie powierzchniowe terenu obiektu dlatego place składowe, parking, teren dystrybucji paliw wraz ze stanowiskiem rozładunkowym cystern samochodowych oraz drogi dojazdowe na terenie stacji paliw powinny być wykonane z wysokimi krawężnikami uniemożliwiającymi rozlewanie się zanieczyszczeń po terenie. Mając jednak na uwadze nowoczesne standardy kontroli obiektów stwarzających potencjalne zagrożenie dla środowiska należy stwierdzić, że ryzyko wystąpienia awarii jest niewielkie.

7.2. Jednostki odpowiedzialne za zapewnienie bezpieczeństwa

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, reguluje ustawa o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne gminy.

Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałaniu zagrożeniom.

W gminie Lubraniec jednostkami tymi są: Posterunek Policji w Lubrańcu oraz Ochotnicza Straż Pożarna na terenie gminy w miejscowościach: Bielawy, Bodzanowo, Gołębin, Kazanie, Kłobia, Lubraniec (2 jednostki), Sarnowo, Siemnowek, Skaszyn, Zgłowiączka.

Obszar gminy w wodę do celów gaśniczych zabezpieczony jest z gminnej sieci wodociągowej, poprzez sieć hydrantów, które zainstalowane są na przyłączach wodociągowych oraz końcówkach sieci rozdzielczej.

Wnioski:

Gmina nie należy do obszarów, w których zdrowie i życie mieszkańców lub poczucie komfortu zamieszkania, a także mienie, są szczególnie silnie zagrożone.

Na terenie gminy brak jest udokumentowanych terenów narażonych na występowanie naturalnych zagrożeń geologicznych.

Zgodnie ze sporządzonym przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi” – rzeka Zgłowiączka (listopad 2004 r.) oraz „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej” – Etap II – rzeka Chodeczka na terenie gminy Lubraniec występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią (wskazane na rysunku Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego).

8. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy

8.1. Analiza dokumentów strategicznych

Najważniejsze dokumenty które sporządza i realizuje samorząd województwa w celu zagwarantowania właściwego rozwoju województwa to strategia rozwoju województwa i plan zagospodarowania przestrzennego województwa.

Przyjęta uchwałą Nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ nakreśliła cztery priorytety rozwoju województwa oraz osiem celów strategicznych. Za najważniejszy uznano priorytet „Konkurencyjna gospodarka”, mający bezpośredni wpływ na jakość warunków życia mieszkańców, dochody samorządów wszystkich szczebli oraz rolę i pozycję województwa w gospodarce narodowej. Dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu oraz zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego, było bezpośrednią podstawą identyfikacji priorytetu „Modernizacja przestrzeni wsi i miast” który w największym stopniu dotyczy gminy Lubraniec.

Działania na rzecz modernizacji obszarów wiejskich powinny dotyczyć:

- Zapewnienia jak najlepszych warunków rozwoju społecznego (funkcjonowanie usług publicznych)
- Rozwoju przedsiębiorczości lokalnej związanej z wykorzystaniem potencjałów endogenicznych (zwłaszcza przetwórstwa rolno-spożywczego, ale także przetwórstwa leśnego, eksploatacji kopalin, potencjału turystycznego, rozwoju energetyki odnawialnej w oparciu o produkcję rolniczą oraz energię słoneczną).

Modernizacja obszarów wiejskich polegać będzie na dostosowaniu, w sposób indywidualny dla specyfiki danej części województwa, działań mających na celu zapewnienie efektywnej gospodarki i wysokiej jakości życia mieszkańców.

W obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego przyjętym uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. wyodrębnione zostały, z uwzględnieniem zróżnicowanych uwarunkowań obszarów, cztery strefy polityki przestrzennej, w których ustalono kierunki zagospodarowania.

Gmina Lubraniec położona jest w IV „południowej” strefie polityki przestrzennej. Wśród najważniejszych ujętych w Planie działań w tej strefie, dotyczących gminy Lubraniec, należy wymienić:

- w zakresie **ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego**
  - retencję wód i melioracje dla uregulowania stosunków wodnych na obszarach zagrożonych deficytem wody, w szczególności na Pojezierzu Kujawskim i Równinie Inowrocławskiej,
  - wprowadzanie zadrzewień śródpolnych, w szczególności na bezleśnych obszarach Równiny Inowrocławskiej oraz wokół zbiorników wodnych na terenie całej strefy
- w sferze **ochrony i kształtowania środowiska kulturowego**
  - rewaloryzację historycznych układów urbanistycznych miast, w tym Lubrańca,
  - wspieranie działań konserwatorskich dla zachowania obiektów sakralnych oraz zespołów dworsko-parkowych,
  - ochronę dziedzictwa kulturowego związanego z okresem piastowskim,
  - utworzenie parków kulturowych, w tym sarnowskiego (utworzony),
- w sferze związanej z **gospodarką turystyczną**
  - adaptacja nieczynnych linii kolejowych, wykorzystanie linii kolejowej wąskotorowej dla przejazdów turystycznych na linii Nieszawa Wąskotorowa – Łódkowice – Dobrze – Płowce – Lubraniec – Boniewo – Zbijewo,
- w sferze intensyfikacji **produkcji rolnej** dostosowanej do standardów Unii Europejskiej

- wspieranie działań dla zmiany struktury wielkościowej indywidualnych gospodarstw rolnych we wschodniej części obszaru, w gminach powiatu radziejowskiego i częściowo włocławskiego,
- rozwój intensywnego rolnictwa w gospodarstwach towarowych (produkujących na rynek) o wykształconej i zróżnicowanej specjalizacji z uprawą roślin przemysłowych na prawie całym obszarze; warzyw i owoców szczególnie w gminach powiatów: inowrocławskiego, aleksandrowskiego, radziejowskiego i włocławskiego; z produkcją zwierzęcą w gminach powiatów: radziejowskiego, żnińskiego i mogileńskiego,
- rozwój i unowocześnienie przetwórstwa rolno-spożywczego, wspieranie działań dla uzyskania certyfikatów jakości oraz integracji poziomej i pionowej dla zwiększenia zagospodarowania surowców rolniczych i zapewnienia wysokiej jakości i stabilności dostaw surowców dla przetwórstwa,
- modernizację **układu komunikacyjnego**
  - przebudowę dróg wojewódzkich do klasy G (główna) i budowę obwodnic m.in. Lubrańca w ciągu drogi nr 270 Brześć Kujawski – Izbica Kujawska – Koło,
- w sferze **infrastruktury komunalnej**
  - rozbudowę i modernizację urządzeń gospodarki ściekowej poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej w miastach, w tym Lubrańcu,
  - uporządkowanie gospodarki ściekowej w obszarze gmin wiejskich poprzez budowę oczyszczalni i sieci kanalizacyjnych dla miejscowości o zwartej zabudowie,
  - realizację przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej,
  - bieżącą likwidację „dzikich” wysypisk.

Miasto Lubrańec w hierarchii sieci osadniczej województwa sytuowane jest na najniższym poziomie - należy do siedzib gmin o zasięgu obsługi obejmującym zasadniczo obszar gminy. W ośrodkach takich działaniami kierunkowymi powinno być zapewnienie obsługi mieszkańców gmin, w tym zwłaszcza w zakresie: edukacji, służby zdrowia (podstawowej opieki zdrowotnej), pomocy społecznej i obsługi rolnictwa oraz stworzenie podstaw dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Uszczegółowieniem kierunków zagospodarowania przestrzennego całego województwa jest spis zadań ponadlokalnych realizujących cele publiczne. Wśród wymienionych w Planie zadań obszaru gminy Lubrańec dotyczą:

Rysunek 14 Zadania ponadlokalne realizujące cele publiczne w gminie Lubrańec – obowiązujący plan województwa

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego przyjęty uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r.– inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Zadania o znaczeniu krajowym

Zad. nr 2 – Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze – zadanie ciągłe

Zad. nr 3 – Utworzenie sieci rezerwatów i parków kulturowych – zrealizowane (PK Sarnowo)

Zadania o znaczeniu wojewódzkim

Zad. nr 47 – Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i w dolinie Noteci

Zad. nr 48 – Modernizacja wadliwie funkcjonujących systemów melioracyjnych, w szczególności na Pojezierzu Chełmińsko-Dobrzyńskim i Kujawach - zrealizowane

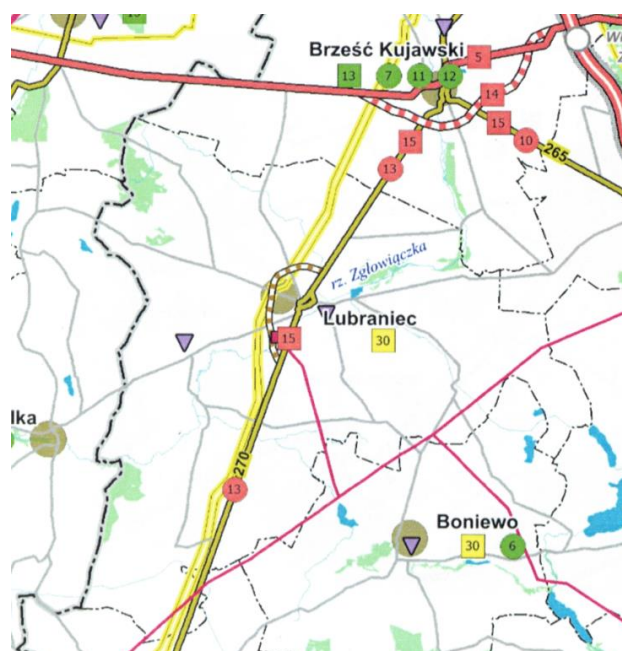
Zad. nr 50 – Likwidacja składowisk odpadów stwarzających zagrożenia dla środowiska i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów, w tym w gminie Lubraniec - zrealizowane

Zad. nr 53 – Rewaloryzacja historycznego układu urbanistycznego, w tym miasta Lubraniec - zrealizowane

Zad. nr 95 – Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 270 – budowa obwodnicy miasta Lubraniec

Zad. nr 171 – Budowa linii 110 kV jako drugostronne zasilanie GPZ Lubraniec z linii relacji Konin-Włocławek – zrealizowane

Obecnie trwają prace nad nowym planem zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego. Zgodnie z projektem planu przyjętym Uchwałą Nr 14/588/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 12 kwietnia 2018 r. w gminie Lubraniec nie przewiduje się znaczących zmian w stosunku do wyżej wskazanych ustaleń planu z 2003 r.

Rysunek 15 Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w gminie Lubraniec – projekt planu województwa

Projekt planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego – inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym przyjęty przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr 14/588/18 w dniu 12 kwietnia 2018 r.

Nowym elementem wskazanym w projekcie planu są obszary funkcjonalne. Naczelną zasadą obowiązującą w każdym, z określonych w województwie kujawsko-pomorskim, obszarze funkcjonalnym, jest zasada koordynowania polityki przestrzennej prowadzonej na wszystkich

poziomach w celu realizacji działań służących wzmocnieniu lub optymalnemu wykorzystaniu potencjałów wyróżniających poszczególne obszary lub przełamywaniu zidentyfikowanych w tych obszarach barier rozwojowych. Dla obszarów funkcjonalnych sformułowane zostały zasady zagospodarowania, które będą stanowiły podstawę uzgadniania SUIKZP gminy w zakresie zgodności z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Gmina Lubraniec wchodzi w skład dwóch obszarów funkcjonalnych:

- o znaczeniu krajowym - wiejskiego obszaru funkcjonalnego wymagającego wsparcia procesów rozwojowych,
- o znaczeniu regionalnym - obszaru funkcjonalnego Kujawy - wyspecjalizowana strefa gospodarcza dla rolnictwa.

Jednym z instrumentów realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ jest Polityka Terytorialna¹¹, której celem jest odejście od postrzegania obszarów przez pryzmat granic administracyjnych na rzecz ich indywidualnych potencjałów, barier i wzajemnych zależności. Realizowana jest ona na czterech poziomach, z których dwa pierwsze nie dotyczą gminy Lubraniec:

- poziom wojewódzki – obejmujący miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie (ZIT wojewódzki),
- poziom regionalny i subregionalny – obejmujący miasta: Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z obszarami powiązаныmi z nimi funkcjonalnie (OSI miast regionalnych/subregionalnych),
- poziom ponadlokalny (powiatowy) – obejmujący obszar powiatu ziemskiego (Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego),
- poziom lokalny – w ramach idei rozwoju lokalnego, kierowanego przez społeczność (RLKS).

Podstawą realizacji Polityki Terytorialnej na każdym jej poziomie jest Strategia Rozwoju przygotowana dla danego obszaru. Dokument taki wskazuje przede wszystkim kierunki i cele rozwojowe dla sfery społecznej i gospodarczej i zawiera przedsięwzięcia infrastrukturalne i społeczne niezbędne dla danego terytorium.

Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Włocławskiego obejmuje sześć, spośród trzynastu gmin powiatu ziemskiego włocławskiego, położonych w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Są to: Baruchowo, Boniewo, Chodecz, Izbica Kujawska, Lubień Kujawski i Lubraniec.

Strategia obszaru rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu włocławskiego to wynik porozumienia władz tych gmin w celu realizacji polityki terytorialnej województwa. Misją gmin skupionych w ORSG powiatu włocławskiego jest „Współpraca ponad granicami administracyjnymi która polegać będzie na pokonywaniu problemów i wykorzystywaniu potencjału dla wzrostu jakości życia mieszkańców”.

Celem głównym Strategii jest „Efektywne wykorzystanie potencjału i wzrost jakości kapitału społecznego dla przyspieszenia rozwoju gospodarczego południowej części powiatu” a realizowany będzie poprzez cele rozwojowe:

- konkurencyjna gospodarka zbudowana na racjonalnym wykorzystaniu walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego
- kreatywne społeczeństwo korzystające z usług na najwyższym poziomie
- rozwinięta infrastruktura techniczna i komunalna funkcjonująca na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu

które mają być w następujący sposób realizowane (wybrane, dotyczące gminy Lubraniec):

---

¹¹ Założenia przyjęte Uchwałą Nr 43/1605/13 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 października 2013 r., zmienione Uchwałą Nr 11/346/2016 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 marca 2016 r.

- działania ukierunkowane na zwiększenia integracji zawodowej i społecznej oraz podniesienie aktywności zawodowo-społecznej, a także powrót na rynek pracy osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym
- kompleksową modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej, w tym z wykorzystaniem instalacji OZE
- wsparcie istniejących placówek wychowania przedszkolnego w zakresie tworzenia nowych miejsc przedszkolnych; wsparcie powstawania nowych placówek wychowania przedszkolnego (adaptacja istniejących budynków na ww. potrzeby); wsparcie poprawy jakości świadczonych usług w przedszkolach
- działania w zakresie wyposażenia/doposażenia szkół w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne na wszystkich poziomach edukacji szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego
- realizacja wysokiej jakości nauczania zawodu poprzez wprowadzenie ciekawych i na najwyższym poziomie warsztatów, staży i praktyk zawodowych dla uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego
- działania ukierunkowane na podniesienie kompetencji lub zdobycie kwalifikacji nauczycieli kształcenia zawodowego
- podniesienie kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli oraz pracowników pedagogicznych, ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych uczniów i indywidualnego podejścia do ucznia.

Strategia zawiera również szereg konkretnie określonych projektów, podzielonych na listę podstawową i rezerwową, które stanowią priorytetowe inwestycje. Ich realizacja będzie uzależniona od pozyskania środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 lub też środków z innych źródeł.

Na liście podstawowej znalazły się takie inwestycje w gminie Lubraniec jak:

- termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Sarnowie
- modernizacja ujęcia wody w Żydowie
- rozbudowa miejskiej oczyszczalni ścieków
- rewitalizacja miasta Lubraniec

oraz działania: podniesienie jakości praktycznej nauki zawodu poprzez doposażenie szkół prowadzących kształcenie zawodowe, podniesienie jakości i efektywności kształcenia zawodowego na terenie Powiatu Włocławskiego, równy start – lepsze jutro – wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów szkół z terenu ORSG Powiatu Włocławskiego

Na liście rezerwowej znalazły się takie inwestycje w gminie Lubraniec jak:

- remont pałacu w Ossowie
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
- budowa zbiornika retencyjnego
- utworzenie spółdzielni socjalnej EFS na 6 gmin
- utworzenie parku rozrywkowego nad Dunajem – III etap (kawiarenka na wodzie)
- termomodernizacja budynków Publicznego Gimnazjum w Siemnowku i Urzędu Miejskiego w Lubrańcu.

Odrębną listę stanowią projekty komplementarne, wykraczające poza możliwości finansowania w ramach polityki terytorialnej, ale istotne dla zachowania spójności interwencji w tym obszarze.

Na liście tej znalazły się takie inwestycje w gminie Lubraniec jak:

- budowa skate-parku w Lubrańcu
- budowa dróg lokalnych: Kłobia-Floriano, Lubraniec Parcele-Redecz Kalny, Kol. Piaski-Korzeszynek, Redecz Wielki-Korzeszynek, Kol. Łódź- Milżynek, Krowice-Bielawy, Lubraniec-Lubraniec Parcele, w Sułkowie, w Bodzanowie, w Korzeszynku, w Siemnowku, w Kol. Łódź, w Górnym Dobierzynie, Redecz Wielki-Kolonia Piaski, Sarnowo-Czamanin, Milżyn-Czamanin, Wola Sosnowa-Sarnowo

- budowa farmy fotowoltaicznej na tzw. Brzezynie w Lubrańcu
- budowa nowego targowiska do sprzedaży lokalnych produktów
- budowa świetlicy wiejskiej w Biernatkach
- przebudowa systemu ciepłowniczego w Lubrańcu. Wprowadzenie systemu dopłat dla wymieniających kotły tradycyjne na ekologiczne
- remont budynku Urzędu Miejskiego
- remont i odbudowa zespołu szkół w Redczu Kalnym z rewitalizacją parku krajobrazowego
- remont dworku w Krowicach
- rewitalizacja Starego Rynku w Lubrańcu
- rozbudowa i termomodernizacja przedszkola samorządowego
- tworzenie szlaków kajakowych wraz z przystaniami na rzece Zgłowiączce
- termomodernizacja szkół w Sarnowie i w Siemnowku
- usunięcie i wymiana dachów pokrytych eternitem
- utworzenie gminnego schroniska dla psów w miejscowości Czajno
- utworzenie miasteczka wodnego w Sarnowie
- wykorzystanie źródeł geotermalnych oraz „stonych łąk” w Janiszewie do celów rekreacyjnych
- budowa ścieżki pieszo-rowerowej łączącej Lubraniec z Dąbkiem Kuj., Zgłowiączką i Kłobią
- budowa ścieżki pieszo-rowerowej łączącej Lubraniec-Topólka z przebudową drogi powiatowej Lubraniec –Topólka oraz drogi Lubraniec- Kruszyn,
- budowa ścieżki pieszo-rowerowej od Brześcia Kuj. przez Lubraniec do Izbicy Kuj. z połączeniem z Sarnowem (z Parkiem Kulturowym)

a także działania: organizacja imprez kulturalnych np. Dni Lubrańca, dożynek, zawodów sportowo-strażackich, przeprowadzanie kursów doszkalających dla osób długotrwale bezrobotnych, uporządkowanie cmentarzy protestanckich w Sarnowie i Siarczycach, tworzenie oddziałów przedszkolnych i żłobków, zakup autobusu do dowozu dzieci wiejskich do szkół, zaopatrzenie osiedli mieszkaniowych w pojemniki do segregacji śmieci, zaopatrzenie szkół w nowoczesne przedmioty edukacyjne.

Gmina Lubraniec wchodzi w skład „Lokalne Grupy Działania Dorzecza Zgłowiączki” dla której sporządzona została „Lokalna strategia rozwoju na lata 2014-2020” (LSR)¹². W planie działań, stanowiącym załącznik nr 3 do tej strategii, przedsięwzięcia nie są adresowane do poszczególnych gmin, a wskazane w nim przedsięwzięcia obejmują:

- Program przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej
- Program rewitalizacji obiektów użyteczności publicznej i inicjatyw społecznych, kulturalnych i edukacyjnych
- Program rewitalizacji infrastruktury turystycznej wraz z rozbudową i modernizacją bazy rekreacyjnej i kulturalnej na terenie LGD

i realizowane będą w oparciu o środki pozyskane w ramach PROW i RPOWK-P.

Strategia rozwoju gminy Lubraniec na lata 2016-2026 określiła wizję rozwoju „Gmina Lubraniec – gmina przyjazna dla mieszkańców, turystów i inwestorów, zapewniająca wysoki standard życia z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego” oraz określiła cele strategiczne i operacyjne gminy, do których należą:

- wzrost atrakcyjności osiedleńczej gminy:
  - rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej,
  - tworzenie miejsc aktywnego spędzania czasu,
  - rozbudowa bazy sportowej,
  - rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej,
- rozwój gospodarczy gminy:

¹² Załącznik nr 1 do uchwały Walnego Zebrania Członków LGD nr 10/2016 z dnia 18.10.2016 r.

- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- aktywizacja osób bezrobotnych,
- promowanie obszarów inwestycyjnych,
- promocja postaw innowacyjnych wśród młodzieży i dorosłych,
- poprawa stanu środowiska przyrodniczego gminy,
  - edukacja społeczna i promowanie zachowań chroniących środowisko i przestrzeń gminy,
  - realizacja założeń gospodarki niskoemisyjnej,
  - ochrona środowiska i walorów przyrodniczych gminy,
  - rewitalizacja przestrzeni gminnej i odnowa centrów miejscowości,
- wzrost atrakcyjności turystycznej gminy:
  - wzrost wykorzystania zasobów kulturalnych oraz historycznych na cele promocyjne gminy,
  - budowa i modernizacja terenów rekreacyjnych oraz bazy okołoturystycznej,
  - stworzenie systemu promocji gminy.

Strategiczne obszary gminy: mieszkalnictwo, gospodarka, turystyka i środowisko przyrodnicze są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania zrealizowane w zakresie infrastruktury technicznej pomogą zrealizować zadania w sferze mieszkaniowej i gospodarczej, pozytywnie wpłyną na ochronę środowiska i rozwój rekreacji oraz turystyki. Cele osiągnięte w ramach strefy społecznej i kulturowej wpłyną na realizację celów w zakresie atrakcyjności mieszkaniowej. Z kolei cele dotyczące rozwoju Gminy ułatwią realizację pozostałych celów strategicznych.

8.2. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

8.2.1. Analiza ekonomiczna

Rolnictwo

Gmina Lubraniec posiada bardzo korzystne warunki do produkcji rolniczej. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, stanowiące ok. 88% całej powierzchni gminy; grunty leśne zajmują ok. 4%.

Na obszarze wiejskim gminy w użytkach rolnych 90,4% stanowią grunty orne, 5,6% łąki i pastwiska, 2,0% grunty rolne zabudowane. Pozostałe rodzaje użytków rolnych stanowią niewielki odsetek powierzchni. Na terenie miasta największą powierzchnię zajmują grunty orne 63,2%, łąki i pastwiska 24,1%, sady 8% oraz grunty rolne zabudowane 3,4%.

Obszar gminy charakteryzuje zróżnicowany układ przestrzenny gruntów ornych. Środkowo północna – południowo-wschodnia część gminy to rejon gleb bardzo dobrych (klas II-IIIb), zachodnia część gminy to przewaga gleb o niskich klasach bonitacyjnych. Pozostała część gminy to gleby średniej jakości z przewagą klasy IVa – IVb.

Występujące w gminie czarne ziemie oraz gleby płowe tworzą jedno z najbardziej wartościowych dla rolnictwa kompleksów o najwyższych klasach bonitacyjnych (klasy I-IVb). Użytki rolne tych klas zajmują przeważającą część całej powierzchni gminy, z czego ok. 50 % wszystkich gruntów to grunty klas I-IIIb.

Na obszarze gminy znajdują się prawie wszystkie kompleksy rolniczej przydatności gleb, ale przeważają kompleksy pszenne bardzo dobre i dobre oraz żytnie bardzo dobre, które zajmują łącznie około 50% gruntów ornych w gminie. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest dość wysoki i wynosi ok. 73 pkt, przy średniej w województwie kujawsko-pomorskim 71 pkt.

W klimatycznym bilansie wodnym rolnictwa (sporządzonym za okres 1970-2015)¹³ obszar gminy Lubraniec cechuje się skrajnymi niedoborami wody, co powoduje, że nie można w pełni

¹³ Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, str. 336

wykorzystać urodzajności pierwotnej gleb dla produkcji roślinnej. W gminie dominują uprawy o mniejszych wymaganiach glebowo-wodnych.

Wg przeprowadzonego w 2010 r. Spisu Rolnego, na obszarze gminy Lubraniec funkcjonowało 1047 gospodarstw rolnych w tym 99,6% z nich osiągało dochody z działalności rolniczej (średnia w województwie kujawsko-pomorskim 87,7%). 168 gospodarstw (16% wszystkich gospodarstw) uzyskiwało również dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej (średnia w województwie 16,7%).

Powyższe oznacza, że prowadzone w gminie gospodarstwa rolne czerpią dochody z działalności rolniczej i uzupełniająco z pozarolniczej działalności gospodarczej.

W strukturze gospodarstw wg powierzchni gospodarstwa małe (do 5 ha) stanowiły 35,1% wszystkich gospodarstw. Udział gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha wynosił w 2010 r. 40,3% ogólnej liczby gospodarstw (średnia w województwie kujawsko-pomorskim (33,3%).

Gospodarstwa powyżej 15 ha stanowią najsilniejszą grupę gospodarstw rolnych, a zarazem najbardziej rozwojową. Gospodarstwa takie zdolne są do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej. W okresie od 2002 do 2010 r. obserwowane było zmniejszenie liczby gospodarstw rolnych o ok. 15% liczebności. Wzrosła również średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego z 11,7 ha do 13,5 ha.

Większość gospodarstw prowadziła produkcję wielokierunkową bez wyraźnie określonej specjalizacji. 986 spośród wszystkich gospodarstw zajmowało się produkcją roślinną.

Zwierzęta gospodarskie utrzymywano w 681 gospodarstwach rolnych, hodowano głównie drób, trzodę chlewną i bydło.

Usługi i działalność produkcyjna przedsiębiorczość

Analiza liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON w latach 2010 – 2016 wskazuje na wzrost liczby podmiotów funkcjonujących w gminie Lubraniec – odpowiednio z 556 w roku 2010 do 580 w roku 2016. Dominują podmioty sektora prywatnego (handel hurtowy i detaliczny, budownictwo oraz przetwórstwo przemysłowe). Podmioty sektora publicznego stanowią zaledwie 5% wszystkich podmiotów, a ich działalność obejmuje sekcję P (edukacja – 21 podmiotów), sekcję O (administracja publiczna) – 2, sekcję Q (opieka zdrowotna i pomoc społeczna) – 1, sekcję R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją) – 2.

W analizowanym okresie przesunięciu uległa struktura podmiotów wg rodzaju prowadzonej działalności (wg sekcji PKD 2007). Największy spadek (27 podmiotów - 12%) nastąpił w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wyłączając motocykle), duży spadek (8 podmiotów 15%) odnotowano w sekcji C (przetwórstwo przemysłowe). Znacząco wzrosła liczba podmiotów w sekcji N (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca) o 7 podmiotów (140%), w sekcji Q (opieka zdrowotna i pomoc społeczna) o 9 podmiotów (75%), w sekcji I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) o 5 podmiotów (40%).

Zmiany te miały miejsce w sektorze prywatnym.

W pozostałych sekcjach utrzymała się bądź nieznacznie zwiększyła liczba podmiotów.

Do największych podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy Lubraniec należy zaliczyć:

- PETROMAN II Sp. z o.o. z siedzibą w Lubrańcu Parcele,
- LUBRAPOL Spółdzielnia Handlowo-Produkcyjna,
- Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Lubrańcu,
- ASTA Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Andrzej Stawicki – producent okien.

W latach 2012-2016 nastąpił niewielki spadek liczby osób prowadzących działalność gospodarczą z 446 do 441 osób (o ok. 1,2%).

Wskaźniki – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym - są niższe niż

średnia w województwie kujawsko-pomorskim i wynoszą odpowiednio 46 (województwo 68) i 7,4 (województwo 10,9) oraz niższe niż w powiecie włocławskim, w którym wynoszą odpowiednio 54 i 8,6.

Pod względem klas wielkościowych podmiotów gospodarczych (mierzonych liczbą zatrudnionych) funkcjonujących w gminie Lubraniec w latach 2010-2016 nie zaszły znaczące zmiany. Ponad 95% podmiotów gospodarczych to podmioty małe, zatrudniające do 9 osób. Największe pod względem liczby zatrudnionych podmioty w gminie należą do grupy 50-249 zatrudnionych (4 podmioty, to jest 0,7%). 23 podmioty (4%) należą do grupy zatrudniającej od 10 do 49 pracowników.

Gmina posiada tereny przeznaczone pod inwestycje gospodarcze – w mieście Lubraniec pomiędzy ul. Kaliską i ul. Słowackiego.

Na jakość życia mieszkańców gminy wpływ ma rozmieszczenie i dostępność infrastruktury społecznej.

Głównym ośrodkiem, w którym mieszkańcy gminy mają możliwość skorzystania z szeregu usług publicznych oraz komercyjnych jest miasto Lubraniec – siedziba władz gminy, szkół (w tym ponadgimnazjalnych), publicznej opieki zdrowotnej, obiektów sportowych i kultury, służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne. W obszarze wiejskim gminy usługi rozmieszczone są nierównomiernie, koncentrują się w większych miejscowościach (Zgłowiączka, Kłobia).

Dostęp do usług zapewnia dobre rozwinięta sieć dróg.

Turystyka i agroturystyka

Gmina Lubraniec jest gminą rolniczą, ale posiada atrakcyjne zasoby przyrodnicze i kulturowe w oparciu o które rozwijać się może turystyka. Warunkiem jest wykorzystanie istniejącej bazy oraz stworzenie niezbędnych elementów zagospodarowania turystycznego. Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy jest jednym z trzech strategicznych obszarów gminy wskazanych w Strategii rozwoju gminy.

Gmina wg danych GUS¹⁴ nie posiada bazy turystycznej w postaci obiektów oferujących miejsca noclegowe. Nie rozwinęła się tu również agroturystyka.

Wnioski

Z powyższych analiz wynika, że dominującą i podstawową funkcją ekonomiczną gminy jest i będzie rolnictwo. Obok działalności rolniczej rozwijają się tu różnego rodzaju działalności gospodarcze, jednak skala ich jest mała. Szansą dla gminy jest rozwój funkcji turystycznej w oparciu o posiadane zasoby przyrodnicze i kulturowe.

8.2.2. Analiza środowiskowa

W obszarze gminy Lubraniec występują obszary cenne przyrodniczo objęte formami ochrony przyrody, jak również obszary i obiekty cenne przyrodniczo, krajobrazowo czy kulturowo, które pozwoliłyby na wykształcenie w gminie funkcji turystycznej. Należą do nich:

- obszar Natura 2000 - Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki PLH040037 z grupą unikalnych halofilnych gatunków roślin,
- grobowce neolityczne w Sarnowie,
- liczne obiekty zabytkowe, w tym zespoły dworsko- parkowe.

Najcenniejszym naturalnym zasobem gminy są urodzajne gleby, które zdeterminowały rozwój gminy w kierunku rolniczym.

---

¹⁴ bdl.stat.gov.pl Kategoria Turystyka, Grupa Turystyczne obiekty noclegowe (stan w dniu 31 lipca)

Niezbędne jest zachowanie tego waloru w jak najlepszym stanie – ochrona przed erozją, odpowiednio prowadzona gospodarka rolna, ograniczanie przeznaczania gleb najwyższych klas bonitacyjnych na cele nierolnicze oraz ich ochrona przed zabudową niezwiązaną z funkcją rolniczą.

Stan i zasoby środowiska w gminie Lubraniec nie stanowią istotnych barier dla rozwoju zabudowy o różnym charakterze (mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej). Chronione przed nią powinny być, jak wspomniano wyżej, gleby wysokich klas bonitacyjnych oraz obszary wchodzące w skład korytarzy ekologicznych obejmujących głównie tereny o trudnych warunkach gruntowo-wodnych (gleby hydrogeniczne).

8.2.3. Analiza społeczna

Gminę Lubraniec cechuje wysoki udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. W 2016 r. wynosił on 14,3% i był wyższy niż w powiecie włocławskim (13,5%) i niemal dwukrotnie wyższy niż w województwie kujawsko-pomorskim (7,6%).

Najwyższy wskaźnik występował w obrębie Kazanie (24,2%), Rabinowo (21,7%), Redecz Kalny (19,3%) i Żydowo (19,2%). Najniższy zaś w obrębie Biernatki (0,0%), Świątniki (0,7%), Lubraniec Parcele (0,8%), Sułkowo (2,3%) i Milżynek (2,6%)¹⁵.

Przedsiębiorczość mieszkańców jest niska, o czym świadczą analizy przeprowadzone w rozdziale 8.2.1.

Miejskowy rynek pracy, jak wskazano w rozdziale 6.2. jest niewystarczający w stosunku do potrzeb mieszkańców gminy Lubraniec. Główny kierunek dojazdów do pracy stanowi miasto Włocławek, Brześć Kujawski oraz Izbica Kujawska. Są one dość dobrze dostępne komunikacyjnie, zarówno transportem indywidualnym (droga wojewódzka nr 270) jak i transportem zbiorowym (autobusy obsługiwane przez Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy).

Podstawowe usługi zlokalizowane są w mieście Lubraniec, które położone jest niemal w centralnej części gminy i do którego, dzięki gęstej sieci dróg, mieszkańcy gminy mają dogodny dostęp.

Przeprowadzona wyżej analiza rodzajów działalności gospodarczych prowadzonych na terenie gminy, a także wydanych decyzji o warunkach zabudowy (Rozdział 1.4.) nie wskazuje na znaczące potrzeby zapewnienia nowych terenów pod działalności usługowe.

Liczba mieszkań w gminie wynosi 2960 i zdecydowana większość z nich zlokalizowana jest w samodzielnych budynkach. Tereny mieszkaniowe koncentrują się w mieście Lubraniec. Dominuje tu zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Budynki mieszkalne wielorodzinne zlokalizowane są w rejonie ulic Wojska Polskiego, Weterynaryjna, Nowa oraz przy ul. Szkolnej.

Poza miastem Lubraniec zabudowa mieszkaniowa (jednorodzinna i w zabudowie zagrodowej) jest rozproszona, zlokalizowana wzdłuż wybranych dróg. Większe skupiska zabudowy występują w Zgłowiączce (obręb Milżynek), Kłobi, Siemnowku, Dąbiu Kujawskim i Lubrańcu Parcele. Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna zlokalizowana jest w Żydowie, Kazaniu i Redczu Kalnym, powstała na potrzeby pracowników funkcjonujących dawniej w tych miejscowościach Państwowych Gospodarstw Rolnych.

Niemal wszystkie budynki zlokalizowane na terenie gminy Lubraniec są podłączone do gminnej sieci wodociągowej – 99,9% mieszkańców korzysta z wodociągu gminnego. Stopień skanalizowania (korzystający z kanalizacji w ogóle ludności) gminy Lubraniec wynosi 34,6% (67% na terenie miasta i 19,4% na terenie wiejskim gminy). Aglomeracja ściekowa Lubraniec, obejmuje miejscowości: Lubraniec, Lubraniec Parcele, Kazanie, Redecz Kalny, Dąbie Kujawskie, Dobierzyn. Ścieki z terenu aglomeracji są odprowadzane do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Lubrańcu Marysinie. Druga oczyszczalnia ścieków komunalnych zlokalizowana jest

---

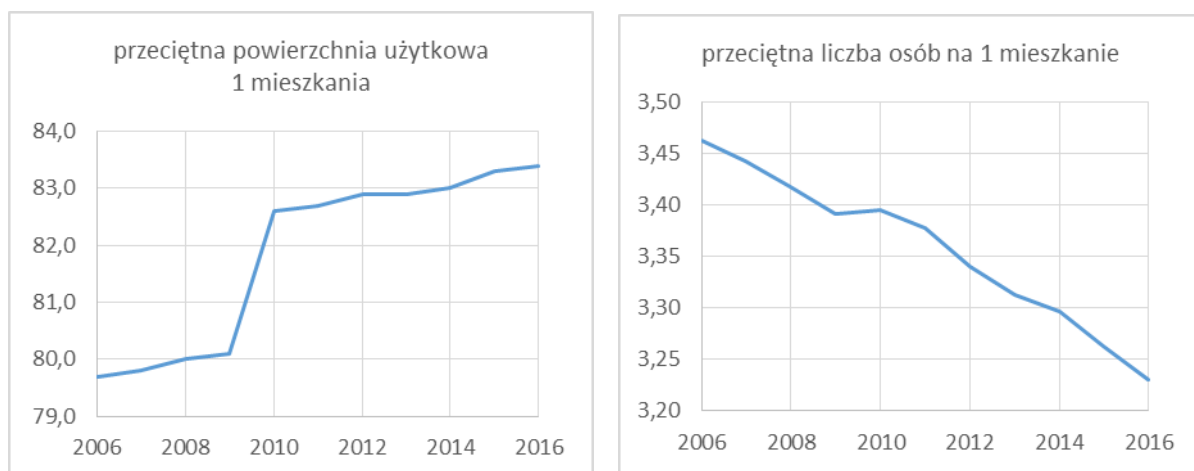
¹⁵ Dane pochodzą z Gminnego programu rewitalizacji dla gminy Lubraniec na lata 2016-2026

w miejscowości Żydowo. Mieszkańcy nie posiadający dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej korzystają z indywidualnych systemów odprowadzania ścieków.

3,7% mieszkańców gminy korzysta z sieci gazowej – 10,9% mieszkańców miasta i 0,4% mieszkańców z obszaru wiejskiego gminy.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi 91,9 m², a na 1 osobę przypada średnio 25 m² powierzchni.

W ostatnich latach obserwowane są rosnące oczekiwania ludności co do wielkości mieszkań, stosowanych technologii i ich wyposażenia. Zmniejsza się przeciętna liczba osób zamieszkujących jedno mieszkanie (w 2006 r. – 3,46, w 2016 r. - 3,26 osoby).

Rysunek 16 Zmiany przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań oraz przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie w latach 2006-2016

Opracowano na podstawie danych BDL

W dalszej analizie, przy określaniu zapotrzebowania na nową zabudowę przyjęto perspektywę 30 lat od roku sporządzenia analiz (2017), czyli do roku 2047 i przyjęto:

- jako dane bazowe – dane za rok 2013, zgodnie z danymi na podstawie których GUS sporządził prognozę ludności
- prognozowaną liczbę osób na 1 mieszkanie w roku 2047 – 2,54¹⁶
- szacunkowy wzrost powierzchni 1 mieszkania z 82,9 m² w 2013r. do 87,5 m² w 2047 (w oparciu o trend wzrostu powierzchni mieszkań obserwowany w gminie w latach 2010-2016).

8.3. Prognoza demograficzna

Prognoza liczby ludności na lata 2014-2050, sporządzona przez Główny Urząd Statystyczny, obliczona została w oparciu o stan ludności w dniu 31.12.2013 r. Prognozę liczby ludności dla gminy Lubraniec obliczono na podstawie prognozy dla powiatu włocławskiego.

W dniu 31.12.2013 r. gmina Lubraniec liczyła 9804 osób a powiat włocławski 86 920 osób. Ludność gminy Lubraniec stanowiła zatem 11,3% liczby ludności powiatu. Zgodnie z prognozami GUS w 2047 roku powiat włocławski ma zamieszkiwać 76 343 osób, prognozowana liczba ludności w gminie Lubraniec wyniesie zatem 8 627 osoby. Zmiany w procentowym udziale ludności zamieszkującej w mieście i w obszarze wiejskim gminy będą niezauważalne (w 2013 r.

¹⁶ Przyjęto średnią wartość na obszarach wiejskich w 2015 r. podaną przez Eurostat

odpowiednio 32,2% i 67,8%, w 2047 r. 31,9% do 67,1%), w związku z tym w dalszych analizach szacunków dokonano łącznie dla obszaru całej gminy.

W poniższej tabeli zawarto dane dla dwóch wariantów – „A” wynikającego z powyższych wyliczeń oraz „B”, w którym założono, że proces zmniejszania się liczby ludności nie będzie tak gwałtowny i przyjęto niepewność procesów rozwojowych (zgodnie z art. 10 ust. 7 upzp) na poziomie 30%.

Tabela 17 Warianty rozwoju sporządzone na podstawie prognozy demograficznej

Wariant	Liczba ludności w dniu 31.12.2013	Liczba ludności w 2047 r.	Zmiana liczby ludności
A	9804	8627	- 1177
B	9804	9019	- 785

Opracowano na podstawie danych BDL

8.4. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Ustawodawca w art. 10 upzp określił poszczególne etapy sporządzania bilansu, ale nie określił metody jego sporządzenia. W szczególności nie określił wskaźników jakimi należy się posłużyć między innymi przy obliczaniu chłonności terenów czy też szacowaniu powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje. W związku z tym niniejsze opracowanie ma charakter autorski, a zastosowane w nim wskaźniki wynikają z dostępnych danych, wiedzy i doświadczenia sporządzających.

1) Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę

Wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy

Zabudowa mieszkaniowa

Prognoza demograficzna wskazuje na zmniejszenie liczby mieszkańców o 1177 osób w wariantcie A i o 785 osób w wariantcie B. Prognozowane w obydwu wariantach zmniejszenie liczby mieszkańców oznacza brak potrzeby rezerwowania terenów pod nową zabudowę mieszkaniową.

Należy jednak wziąć pod uwagę naturalne procesy polegające na:

- dążeniu ludności do lepszych warunków życia, co wiąże się między innymi z poprawą standardu zamieszkania, w tym wielkością mieszkania
- rozgęszczaniu mieszkań – będące skutkiem sytuacji rodzinnych.

Niezwykle trudno jest określić jakiej części obecnych mieszkańców gminy dotyczyć będą te procesy, w związku z tym w uproszczeniu przyjęto jako punkt wyjścia do dalszych obliczeń, że każdy z mieszkańców gminy w 2047 roku będzie mieszkał w mieszkaniu o przeciętnej wielkości 87,5 m²¹⁷ oraz będzie ono zamieszkiwane średnio przez nie więcej niż 2,54 osoby¹⁸.

¹⁷ wartość wynikająca z trendu obliczonego na podstawie wartości z lat 2010-2016

¹⁸ Wg Eurostat 2015 – średnia wartość na obszarach wiejskich UE

Tabela 18 Wyliczenia wskaźników dla dwóch wariantów rozwoju

Rok	Liczba ludności w gminie	Liczba osób /1 mieszkanie	Średnia powierzchnia mieszkania [m ²]	Liczba mieszkań	Całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]
2013	9 804	3,31	82,9	2962	245 550
2047 wariant A	8 627	2,54	87,5	3396	297 190
saldo	-1 177			434	51 640
2047 wariant B	9 019	2,54	87,5	3551	310 694
saldo	-785			589	65 144

Opracowano na podstawie danych BDL

Przeprowadzone obliczenia wskazują, że w gminie może istnieć zapotrzebowanie na 434 (w wariantcie A) do 589 mieszkań (w wariantcie B), co oznacza zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową mieszkań odpowiednio od 51 640 m² do 65 144 m².

Przyjmując, że każde mieszkanie to jeden budynek mieszkalny oraz średnią powierzchnię działki budowlanej w zabudowie mieszkaniowej w gminie Lubraniec wynoszącą 1200 m²¹⁹, na realizację ww. liczby mieszkań należy przewidzieć od 52 ha (w wariantcie A) do 71 ha (w wariantcie B) terenów netto.

Przyjmując szacunkowo udział terenów innych niż mieszkaniowa (m.in. komunikacji, usług, przestrzenie publiczne) na poziomie 15% należy na ww. liczbę mieszkań przewidzieć odpowiednio od 62 ha (w wariantcie A) do 84 ha (w wariantcie B) terenów brutto.

Wpływ na rozwój mieszkalnictwa w gminie Lubraniec może mieć również położenie gminy w sąsiedztwie rozwijających się terenów inwestycyjnych przy autostradzie A1 w gminie Brześć Kujawski „Brzeska Strefa Gospodarcza” – prawdopodobne jest zainteresowanie pracujących w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w tej strefie osób zamieszkaniem w gminie Lubraniec.

Zabudowa usługowa

Zgodnie z wyliczeniami przeprowadzonymi powyżej, przy założeniu, że planowana nowa zabudowa usługowa stanowić będzie 10% terenów mieszkaniowych, na zabudowę usługową należy przewidzieć od 5 ha do 7 ha. Przyjmując intensywność zabudowy 0,3 oznacza to od 15700 m² do 21200 m² powierzchni użytkowej zabudowy.

Zabudowa produkcyjna

Oszacowanie zapotrzebowania na tego typu tereny jest niezwykle trudne, wpływ na to mają przede wszystkim decyzje podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

W dotychczasowej polityce gminy Lubraniec nowe tereny pod zabudowę produkcyjną i produkcyjno-usługową wyznaczane były w mieście Lubraniec. W obszarach tych pozostają jeszcze rezerwy. Należy jednak wziąć pod uwagę możliwy wzrost zainteresowania inwestorów lokalizacją działalności w Lubrańcu po wybudowaniu obwodnicy miasta. Zasadne jest więc powiększenie powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę produkcyjno-usługową jako uzupełnienie istniejących terenów o takiej funkcji położonych w zachodniej i południowo-zachodniej części miasta Lubraniec.

¹⁹ obliczona na podstawie danych pochodzących z EGİB - jako średnia powierzchnia działek nie większych niż 3000 m², zabudowanych budynkiem mieszkalnym wynosi 1700 m², na potrzeby analiz przyjęto wartość 1200 m²

W szacowaniu powierzchni nowych terenów do zainwestowania pominięto zabudowę typowo rolniczą uznając, że nowe obiekty o funkcji związanej z produkcją rolą (nowa zabudowa zagrodowa) rozwijać się będą w zależności od potrzeb, niemożliwych do oszacowania, w terenach użytkowanych już rolniczo.

2) Oszacowanie chłonności położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy

Pojęcie „zwarta struktura funkcjonalno-przestrzenna” nie posiada legalnej definicji, co pozwala na autorskie podejście do jej określenia. Wskazując obszary o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej przyjęto²⁰, że składają się one z:

- a) terenów o skupionej zabudowie – *rozumianych jako teren wyznaczony poprzez obrys poprowadzony w odległości 50 m od skrajnych krawędzi budynków w którym zawiera się co najmniej 10 budynków niebędących budynkami o funkcji pomocniczej (w szczególności garażowymi, gospodarczymi) a odległość między nimi nie przekracza 100m*
oraz zawartych w nich lub przylegających:
- b) terenów objętych prawomocnymi decyzjami o warunkach zabudowy
- c) innych terenów zabudowanych, przy czym ich powierzchnia nie przekracza 10% powierzchni skupionej zabudowy

Wynik analiz przedstawiono na poniższych rysunkach:

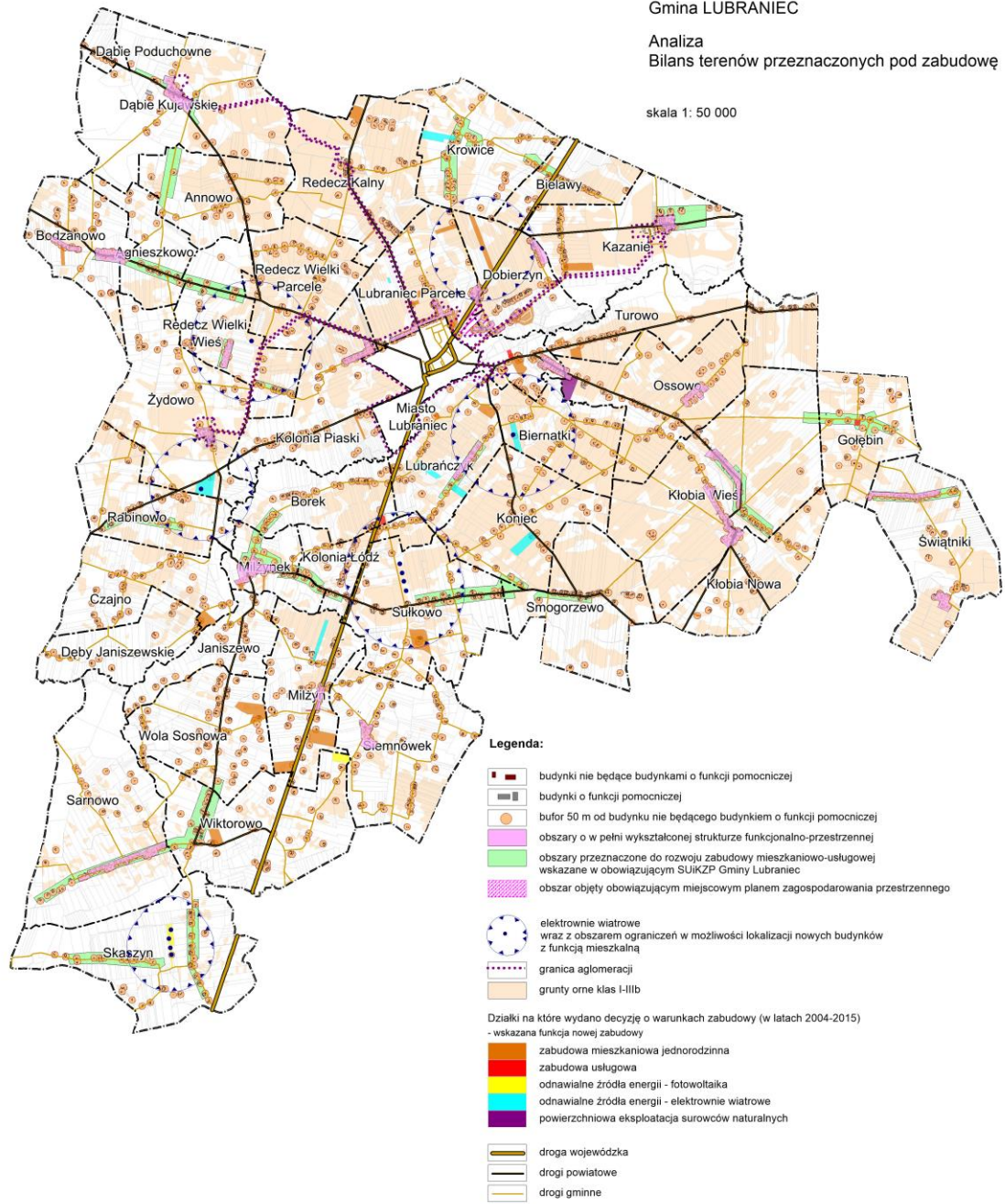
---

²⁰ posilkowano się projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z uproszczeniem procesu inwestycyjno-budowlanego (projekt z dnia 20 września 2017 r.) Nr UD300 w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów w rcl.gov.pl

Gmina LUBRANIEC

Analiza
Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

skala 1: 50 000

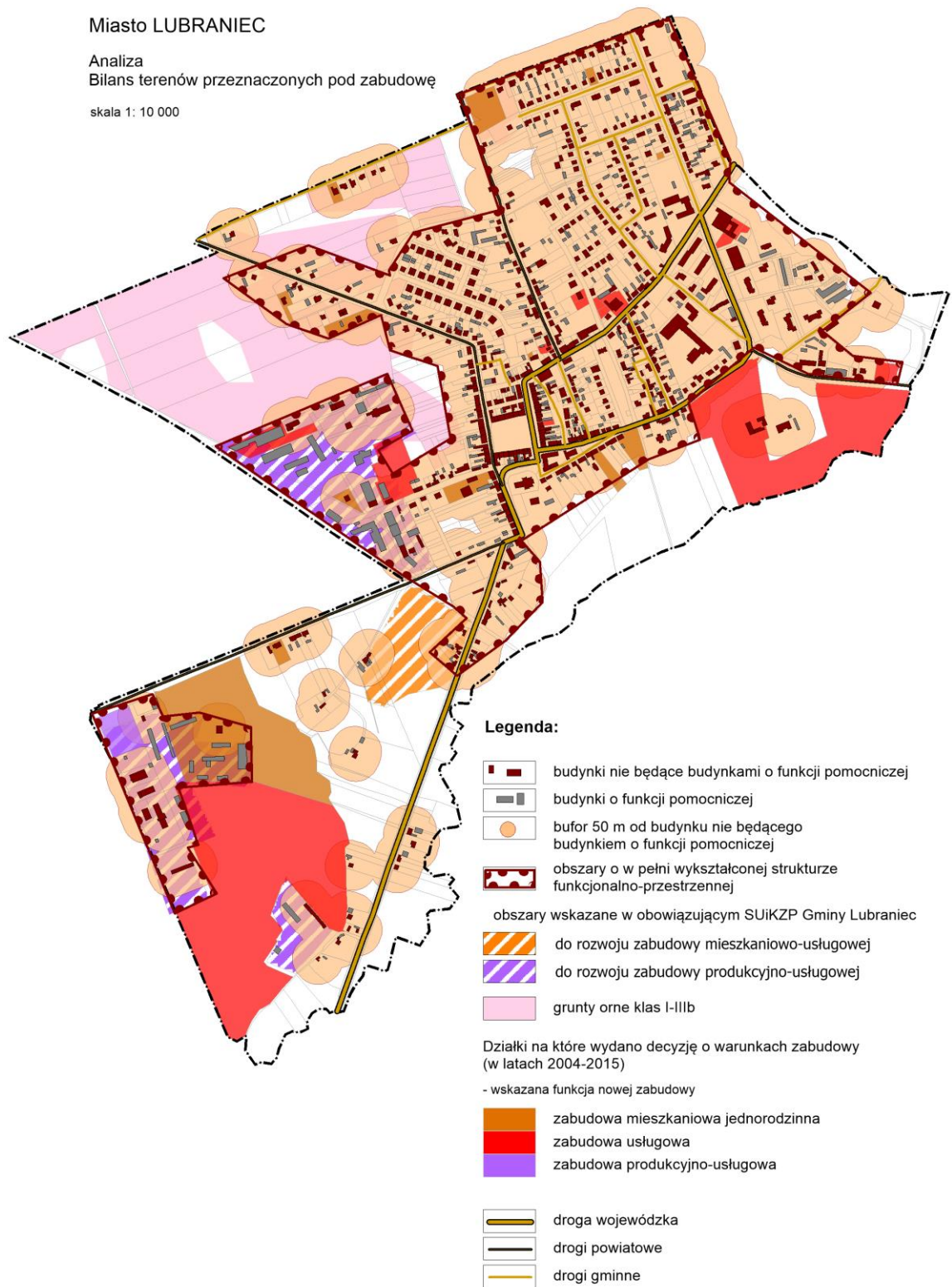
Rysunek 17 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę – obszar wiejski gmin Lubraniec (zmniejszenie)

Opracowanie własne

Miasto LUBRANIEC

Analiza
Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

skala 1: 10 000

Rysunek 18 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę – miasto Lubraniec (zmniejszenie)
Opracowanie własne

Obszar wiejski gminy Lubraniec

Powierzchnia obszarów o skupionej zabudowie (powierzchnia wyznaczonych buforów) – 1295 ha.

Powierzchnia terenów zurbanizowanych, wyznaczonych zgodnie z wyżej opisaną zasadą – 210 ha, w tym ok. 85% stanowią grunty zainwestowane. W wyznaczonych obszarach zurbanizowanych pozostaje więc obszar o łącznej powierzchni ok. 30 ha możliwy do zainwestowania pod zabudowę mieszkaniową i usługową.

Wszystkie wyznaczone obszary zurbanizowane są w sposób właściwy wyposażone w infrastrukturę – posiadają dostęp do dróg, możliwość podłączenia do występującej w ich obszarach gminnej sieci wodociągowej. Część z nich jest wyposażona w gminny system kanalizacji sanitarnej, w części funkcjonują już indywidualne systemy odprowadzania ścieków lub też istnieje możliwość rozwiązania w postaci bezodpływowych zbiorników.

W obszarach tych nie występuje zatem potrzeba budowy infrastruktury technicznej oraz dróg przez Gminę Lubraniec.

Miasto Lubraniec

Miasto Lubraniec posiada zwartą strukturę zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej. Nowa zabudowa powstaje głównie jako uzupełnienie zabudowy istniejącej. W obszarze zurbanizowanym występują niewielkie powierzchnie terenów niezainwestowanych – łączna ich powierzchnia wynosi ok. 2,5 ha.

Nowe zespoły budynków mieszkalnych powstają zwłaszcza w północno-zachodniej części miasta – wzdłuż ulicy Józefowo oraz na zachód od ul. Radziejowskiej.

Obszar miasta jest zwodociągowany, całe miasto położone jest w obszarze aglomeracji (kanalizacyjnej). Tereny zurbanizowane posiadają dostęp do dróg publicznych.

W obszarach tych nie występuje zatem potrzeba budowy infrastruktury technicznej oraz dróg przez Gminę Lubraniec.

3) Oszacowanie chłonności, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę,

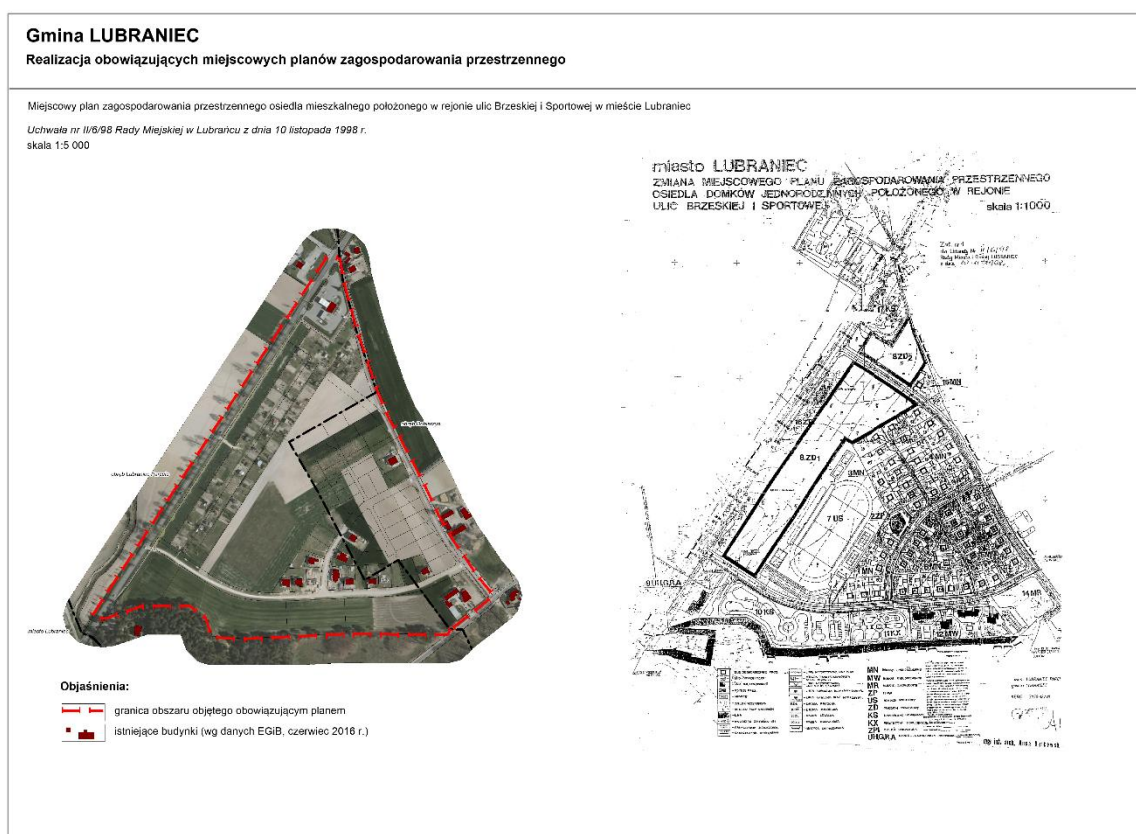
innych niż wymienione w pkt 2, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy

Gmina Lubraniec posiada obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które uchwalone zostały w latach 1996 – 1998 (plany wymienione zostały w rozdziale 1.3.).

Należy zwrócić uwagę, że spośród obowiązujących na terenie gminy planów wszystkie, za wyjątkiem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla mieszkalnego położonego w rejonie ulic Brzeskiej i Sportowej w mieście Lubraniec dotyczące: przeznaczenia terenów pod następujące funkcje: mieszkalnictwa rodzinnego o niskiej intensywności zabudowy pod usługi sportowe, urządzenia komunikacyjne i budownictwo wielorodzinne, zostały zrealizowane, zatem nie ma w nich możliwości zlokalizowania nowej zabudowy.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego osiedla mieszkalnego położonego w rejonie ulic Brzeskiej i Sportowej w mieście Lubraniec²¹ niezagospodarowanych pozostaje 48 działek przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną o łącznej powierzchni ok. 4,2 ha oraz jedna działka przeznaczona pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną o powierzchni ok. 1 ha.

W planie tym nie występują wolne tereny pod zabudowę o funkcji innej niż zabudowa mieszkaniowa.

Rysunek 19 Realizacja obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla mieszkaniowego w rejonie ulic Brzeskiej i Sportowej w mieście Lubraniec

Gmina Lubraniec. Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym oraz ocena aktualności studium i planów miejscowych, listopad 2016

4) Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę

o którym mowa w pkt 1, oraz sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, o której mowa w pkt 2 i 3, a następnie, gdy maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1:

- a) nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy - nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3,
- b) przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy - bilans terenów pod zabudowę uzupełnia się o różnicę tych wielkości wyrażoną

²¹ zgodnie z treścią uchwały plan obejmuje tereny w mieście Lubraniec w rejonie ul. Brzeskiej i Sportowej (faktycznie w obrębie Lubraniec Parcele i Dobierzyn).

w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, i przewiduje się lokalizację nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3, maksymalnie w ilości wynikającej z uzupełnionego bilansu;

Tabela 19 Bilans zapotrzebowania na nową zabudowę w gminie oraz terenów możliwych do zainwestowania w obszarach zurbanizowanych

	Liczba potrzebnych mieszkań	Całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	Zapotrzebowanie na powierzchnię terenu (ha)
Wariant A			
Zabudowa mieszkaniowa	437	297 190	52
Zabudowa usługowa			5
Razem wariant A			57
Wariant B			
Zabudowa mieszkaniowa	591	310 694	71
Zabudowa usługowa			7
Razem wariant B			78
Tereny możliwe do zabudowy w wyznaczonych obszarach zawartej zabudowy (ha)			32,5
Tereny możliwe do zabudowy w obowiązującym planie miejscowym (ha)			5,2
Bilans= tereny możliwe do zainwestowania w obszarach zurbanizowanych - potrzeby gminy -			
Wariant A			-19,3
Wariant B			-40,3

Opracowanie własne

Gmina nie posiada wystarczających powierzchni przeznaczonych pod nową zabudowę w obszarach zurbanizowanych oraz obowiązującym planie miejscowym. Dla właściwego zabezpieczenia potrzeb rozwojowych gminy wskazać należy od 19 do 40 ha pod nową zabudowę mieszkaniową.

Analiza wydanych decyzji o warunkach zabudowy²² wskazuje na większą niż w mieście Lubraniec presją inwestycyjną w obszarach otaczających miasto, zwłaszcza w obrębie Lubraniec Parcele, Kolonia Piaski. Wskazane jest zatem wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową głównie w obszarze wiejskim gminy.

5) Określenie możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Z uwagi na fakt, że

- wyznaczone obszary zurbanizowane są właściwie skomunikowane i wyposażone w infrastrukturę techniczną

²² Opracowanie - Gmina Lubraniec. Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym oraz ocena aktualności studium i planów miejscowych, listopad 2016

- rozmieszczenie infrastruktury społecznej wynikającej z zadań własnych gminy jest na terenie gminy Lubraniec już ukształtowane i nie przewiduje się nowych obiektów

nie wystąpi konieczność ponoszenia nakładów finansowych przez gminę na ich budowę.

Odstąpiono zatem od szczegółowej analizy możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy.

8.5. Wnioski zgłaszane przez mieszkańców

Do Urzędu Miasta i Gminy Lubraniec wpłynęły dwa wnioski osób fizycznych dotyczące:

1. przejęcia przez Gminę Lubraniec dróg – działki nr ewid. 73/7 i 73/39 w obrębie Dobierzyn. Wniosek dotyczy regulacji stanu prawnego nieruchomości a nie wprowadzenia nowej funkcji terenu w Studium
2. wprowadzenia funkcji powierzchniowej eksploatacji kopalin (piasku) na części działki nr ewid. 1 w obrębie Ossowo. Wnioskodawca posiada koncesję nr 1/2013 wydaną przez Starostę Włocławskiego na wydobywanie piasku na powierzchni 0,6722 ha.

8.6. Tereny wskazane w obowiązującym SUIKZP gminy Lubraniec do rozwoju zabudowy

Wyniki przeprowadzonych analiz zestawione zostały z obszarami wskazanymi w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubraniec do rozwoju funkcji mieszkaniowo-usługowych i produkcyjno-usługowych.

Należy zauważyć, że obowiązujące Studium dość trafnie wskazało tereny pod nową zabudowę, Wszystkie one, za wyjątkiem terenu w Annowie oraz Kazaniu, sukcesywnie wypełniają się nową zabudową.

Obszary wyznaczone w obowiązującym obecnie Studium gminy, po odjęciu zawartych w nich obszarów o skupionej zabudowie mają łączną powierzchnię ok. 470 ha i są w ok. 60% zainwestowane. Do zainwestowania pozostaje zatem w tych obszarach ok. 188 ha.

Zgodnie z pismem Ministra Infrastruktury i Budownictwa znak DPP.621.1.2016.RR z dnia 29.04.2016 r. kierowanym do Wojewody Dolnośląskiego i przekazanym do wiadomości wszystkim wojewodom w kraju:

„ustawa (upzp) nie zawiera żadnych bezpośrednich odniesień czy przepisów co do konieczności – bezpośrednio po stwierdzeniu przeszacowania terenów pod zabudowę – zmniejszenia w studiach ich zakresu. Wyjątek można odnaleźć w art. 10 ust. 6 upzp, który nakazuje dostosowanie zapotrzebowania na nową zabudowę do możliwości finansowania przez gminę sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej i społecznej.

Interpretacja nowych przepisów wskazująca, że w sytuacji, gdy z bilansu terenów pod zabudowę (wykonanego w ramach prac nad zmianą studium) wynika, że maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę dla danej funkcji jest mniejsze niż suma powierzchni użytkowej zabudowy na obszarach, o których mowa w art. ust. 5 pkt 2 i 3 upzp, gmina jest zobowiązana odpowiednio zmniejszyć w studium powierzchnię obszarów przewidzianych dla danej funkcji zabudowy, nie jest prawidłowa.

Przepisy te nie dopuszczają jedynie – w przypadku, gdy zapotrzebowanie na zabudowę może być w pełni zaspokojona na obszarach objętych planami miejscowymi oraz obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej – przewidywania nowej zabudowy poza tymi obszarami. Pod pojęciem „nowej zabudowy”

rozumieć należy zabudowę, która nie była dotąd projektowana w obowiązującym studium.”

Nałożenie ww. informacji pozwoliło na określenie, które z obszarów wyznaczonych w SUIKZP gminy do rozwoju poszczególnych funkcji należy zachować. W wyniku analizy rekomenduje się pozostawienie wyznaczonych w obowiązującym Studium obszarów wskazanych do rozwoju zabudowy mieszkaniowo-usługowej w mieście Lubraniec, a w obszarze wiejskim gminy - za wyjątkiem części obszaru w Annowie, części obszaru w Kazaniu oraz części w Gołębinie.

Na funkcje zabudowy produkcyjno-usługowej rekomenduje się przeznaczenie terenów wskazywanych w obowiązującym Studium na ten cel w mieście Lubraniec.

Wnioski:

Przeprowadzona analiza wskazała, że w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i obowiązujących planach miejscowych występują rezerwy niezabudowanych terenów nie wystarczające do pokrycia potrzeb gminy w tym zakresie.

Zasadnym jest utrzymanie większości przewidzianych w obowiązującym SUIKZP gminy Lubraniec terenów wskazanych do rozwoju funkcji mieszkaniowo-usługowej i produkcyjno-usługowej, zgodnie z analizą zawartą w pkt 8.6.

9. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

Gmina zajmuje powierzchnię około 148 km² (14 803 ha), w tym obszar wiejski ok. 146 km (14 606 ha) i miasto ok. 2,0 km (197 ha) i należy do gmin większych wśród gmin miejsko-wiejskich w województwie kujawsko - pomorskim. Do gminnego zasobu nieruchomości (na podstawie art. 24 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami²³, należą grunty:

(nieruchomości, które stanowią przedmiot własności gminy i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste, oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego gminy)

- stanowiące własność gminy;
- co do których gmina posiada udział;
- będące przedmiotem użytkowania wieczystego gminy;
- zajęte pod drogi;
- oddane w trwałą zarząd;
- oddane w użytkowanie.

**Tabela 20 Struktura własnościowa gruntów według stanu na dzień 01 styczeń 2018 r.
Obszar wiejski gminy Lubraniec**

LP	Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów w ha	Powierzchnia gruntów w %
1	2	3	4
1	Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	707	4,9
2	Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	12	0,1
3	Grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	-	0,0
4	Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	229	1,6

²³ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami

5	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazanych w użytkowanie wieczyste	3	0,0
6	Grunty, które są własnością samorządowych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznanymi	-	0,0
7	Grunty osób fizycznych	13 071	89,5
8	Grunty Spółdzielni	-	0,0
9	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	259	1,8
10	Wspólnoty gruntowe	-	0,0
11	Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przeznaczonych w użytkowanie	84	0,6
12	Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste	-	0,0
13	Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	17	0,1
14	Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	-	0,0
15	Grunty będące przedmiotem własności i władania osób innych niż wyżej wymienione	205	1,4
16	Razem powierzchnia ewidencyjna	14 587	100

Opracowano na podstawie danych Starostwa Powiatowego we Włocławku, stan na 01.01.2018r.

10. Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

10.1. Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody

Formami ochrony przyrody w Polsce, w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, są:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie gminy Lubraniec występują stosunkowo nieliczne formy ochrony przyrody. Wśród nich jest jeden obszar Natura 2000 oraz cztery pomniki przyrody. Brakuje natomiast wielkoprzestrzennych przyrodniczych obszarów chronionych.

Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE na obszarze gminy Lubraniec ustanowiony został obszar Natura 2000 – „Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki” - PLH040037, położony w południowo-zachodniej części Gminy. Stanowi on powierzchnię 151,91 ha. Słone Łąki leżą na dnie doliny rzeki Zgłowiączki, na kilku odcinkach w rejonie wsi: Czamaninek, Dęby Janiszewskie, Chrustowo, Janiszewek, Janiszewo i Zgłowiączka. Łąki położone w dolinie w okresie wiosennym i letnim są okresowo zalewane.

Zasolenie gleb na tym obszarze związane jest z wysiękami słonych wód, towarzyszących cechsztyńskim pokładom soli kamiennej. Obecnie źródłem zasolenia są również solanki sączące się z odwiertów, wykonanych w przeszłości przez człowieka. Słone łąki są wykształcone w różnym stopniu pod względem stanu zachowania.

Siedlisko przyrodnicze półnaturalne, gdzie do jego utrzymania niezbędne jest ekstensywne użytkowanie łąkarsko-pasterskie. Zaniechanie takiej formy presji prowadzi do zarastania słonej łąki przez ekspansywne gatunki szuwarowe lub ziołoroślne, m.in. przez trzcinę pospolitą. Poza roślinnością halofilną na dnie doliny spotyka się inne wartościowe przyrodniczo ekosystemy. Są to łąki trzęślicowe, świeże łąki rajgrasowe, łąki turzycowe z licznym udziałem groszku błotnego, fragmenty muraw kserotermicznych, naturalne i sztuczne oczka wodne oraz w różnym stopniu wykształcone łągi jesionowo-olszowe. Do najbardziej wartościowych cech obszaru należy zaliczyć obecność słonych łąk. Mają one znaczenie w skali zarówno regionu, jak i kraju. Siedlisko przyrodnicze śródłądowych słonych łąk, pastwisk i szuwarów jest tu zróżnicowane na kilka podtypów. Razem podtypy te tworzą w gradiencie zasolenia i wilgotności unikalną mozaikę, o zróżnicowanej strukturze i składzie gatunkowym. Występowanie słonych łąk zwiększa różnorodność i heterogeniczność rolniczego krajobrazu Kujaw. W ich obrębie występuje grupa rzadkich halofilnych gatunków roślin, jak: łoboda oszczepowata, odm. solna, Salina mlecznik nadmorski, mannica odstająca, muchotrzew solniskowy, świbka morska, koniczyna rozdęta Trifolium, komonica wąskolistna i inne. Pomiedzy roślinnością słonolubną i innymi komponentami ekosystemu (owady, grzyby) tworzą się specyficzne powiązania troficzne i rozwojowe. Na pozostałych łąkach spotyka się również rzadkie składniki flory regionu i kraju - m.in. goździk pyszny, pełnik europejski, groszek błotny. Jest to również miejsce gniazdowania i lęgu wielu gatunków ptaków. Teren jest obiektem badań archeologicznych²⁴.

Rysunek 20 Obszar Natura 2000 „Stone Łąki w Dolinie Zgłowiączki”

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

²⁴ Źródło: <http://obszary.natura2000.org.pl/>

Dla ww. Obszaru Natura 2000 Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 20 czerwca 2018 r., ustanowiony został plan zadań ochronnych.

Zgodnie z załącznikiem Nr 3 do zarządzenia „Podstawowym istniejącym zagrożeniem dla siedliska jest zaniechanie użytkowania łąkowego — kośnego lub pastwiskowego. Jeden z płatów siedliska aktualnie nie jest użytkowany. Następstwem tego zagrożenia jest ekspansja problematycznych gatunków rodzimych (przede wszystkim trzciny pospolitej *Phragmites australis*), a następnie wkraczanie krzewów i innych roślin zielnych (proces sukcesji). Obserwuje się również konkurencję roślin o miejsce i światło np. mleczyk nadmorski *Glaux maritima*, który wybiera miejsca nie zacienione przez trzcinę pospolitą *Phragmites australis*. Ponadto zalegające w postaci wojfoku rozkładająca się biomasa obumarłe części roślin ograniczają możliwości kiełkowania słonorośli przyczyniając się do degradacji siedliska. Potencjalnym zagrożeniem dla siedliska może być również intensyfikacja rolnictwa. Warunkiem utrzymania płatów siedliska jest stałe zasilanie słonymi wodami i utrzymanie ich wysokiego poziomu oraz utrzymanie użytkowania łąkarsko-pasterskiego. Zmiana stosunków wodnych może być powodem zaburzenia struktury siedliska objawiającej się ustępowaniem halofitów. Naturalnym czynnikiem, który może zmieniać stan zasilania wodami słonymi warunkującymi egzystencję siedliska jest zmiana aktywności słonych źródeł. W obrębie obszaru Natura 2000 są dawne torfianki, co świadczy o wydobywaniu w przeszłości torfu. Możliwość powrotu do tych praktyk stwarza potencjalne zagrożenie dla płatów słonych łąk.

Zagrożeniem dla części siedliska, jest nadmierna ekspansja rodzimych gatunków roślin zielnych tj. pokrzywy zwyczajnej (*Urtica dioica*), prowadząca do wytwarzania się niemal jednogatunkowych asocjacji gatunku. Potencjalnym zagrożeniem może być gospodarowanie metodą zrębów zupełnych, które uniemożliwi formowanie się zróżnicowanego wiekowo drzewostanu. Zachowaniu siedliska sprzyja tradycyjna, ekstensywna gospodarka leśna - rębnie stopniowe z wydłużonym okresem odnowienia. Siedlisko związane jest z doliną rzeczną rzeki Zgłowiączki i bezpośrednim oddziaływaniem płynących wód rzecznych. W związku z tym wszelkie ewentualne regulacje cieków, zmiany stosunków wodnych, piętrzenie wód może mieć niekorzystny wpływ na rozwój siedliska”

Drugą formą ochrony przyrody na terenie gminy Lubraniec są następujące pomniki przyrody:

-Drzewo (lipa droбноziarnista – *Tilia cordata*) usytuowane w Lubrańcu przy ulicy Nowomiejskiej 16. Ustanowiony został na mocy uchwały Nr XXXVIII/235/98 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 01 czerwca 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (nr rejestracyjny: PL.ZIPOP.1393.PP.0418123.1106).

Rysunek 21 Lipa uznana za pomnik przyrody w mieście Lubrańcu

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

-Drzewo (dąb szypułkowy – *Quercus robur*) usytuowane w parku podworskim w miejscowości Redecz Kalny w gminie Lubraniec. Ustanowiony został na mocy Zarządzenia nr 59/88 Wojewody Włocławskiego z dnia 20 grudnia 1988 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (nr rejestracyjny: PL.ZIPOP.1393.PP.0418123.6033).

Rysunek 22 Dąb uznany za pomnik przyrody Redczu Kalnym

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

-Drzewo (lipa drobnoziarnista – *Tilia cordata*) usytuowane w parku podworskim w miejscowości Dąbie Kujawskie w gminie Lubraniec. Ustanowiony został na mocy Orzeczenia nr 2 Wojewody Włocławskiego z dnia 30 kwietnia 1981 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (nr rejestracyjny: PL.ZIPOP.1393.PP.0418123.1104).

Rysunek 23 Lipa uznana za pomnik przyrody w Dąbju Kujawskim

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

-Drzewo (dąb szypułkowy – *Quercus robur*) usytuowane jest w pasie drogi powiatowej w miejscowości Siarczycy, w gminie Lubraniec. Ustanowiony został na mocy Orzeczenia nr 2 Wojewody Włocławskiego z dnia 30 kwietnia 1981 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (nr rejestracyjny: PL.ZIPOP.1393.PP.0418123.1103).

Rysunek 24 Dąb uznany za pomnik przyrody w Siarczycach

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Spośród innych form ochrony, w gminie obowiązuje powszechna w kraju ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów prowadzona na podstawie odpowiednich rozporządzeń Ministra Środowiska.²⁵

²⁵ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin; Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z

Ponadto niektóre gatunki chronione znalazły się w rejestrze gatunków rzadkich i zagrożonych (Polska Czerwona Księga Zwierząt, Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce).

Wymienione w ww. rozporządzeniach gatunki roślin i zwierząt występujące na terenie gminy podlegają ochronie.

Ochronie podlegają również dawne parki dworskie i założenia dworsko-parkowe, które zostały wpisane do wojewódzkiego rejestru lub ewidencji zabytków. Obiekty te znajdują się w następujących miejscowościach na terenie gminy: Kazaniu, Sułkowie, Kłobi, Ossowie, Żydowie, Dąbiu Kujawskim, Redczu Kalnym i mieście Lubraniec. Zwraca się w nich uwagę nie tylko na cenny starodrzew, ale również na układ kompozycyjny. Najlepiej zachowanym spośród tego typu obiektów jest park należący do zespołu pałacowego w Lubrańcu. Pochodzi z I połowy XIX w. Przed frontem pałacu znajduje się kolisty podjazd, natomiast w kierunku południowego zachodu owalna sadzawka. Na wschodzie znajdują się tarasy opadające ku rzece, przecięte na osi ciągiem schodów. Resztki starodrzewu były uzupełniane po II wojnie światowej, lecz w większości niezgodnie z pierwotną kompozycją. W niektórych z zachowanych parków podworskich namnożyły się gatunki przypadkowe, co spowodowało zatracenie ich pierwotnych układów kompozycyjnych. W Żydowie i Kłobi starodrzew uległ znacznemu zniszczeniu. Jednak w dalszym ciągu są to swoiste enklawy przyrodnicze z dość bogatym składem florystycznym. Wymagają one podjęcia odpowiednich działań pielęgnacyjnych.

10.2. Obiekty i obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków i ewidencji zabytków oraz zabytki archeologiczne nie wpisane do rejestru zabytków ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków podlegające ochronie na podstawie Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przedstawione zostały w rozdziale 4 Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Zasoby zabytkowe gminy, związane głównie z omawianą już siecią osadniczą, są dokumentem przemian społeczno-kulturowych, jakie zachodziły na tych terenach w minionych wiekach. Historyczne osady wiejskie zachowały podstawowe elementy dawnego rozplanowania i główne dominanty kompozycyjno-przestrzenne, pojedyncze obiekty zabytkowe architektury sakralnej i świeckiej z różnych okresów, a także zespoły miejscowego budownictwa wiejskiego o znacznych wartościach kulturowych.

10.3. Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Najwartościowsze gleby zakwalifikowane do klas I-IIIb podlegają na obszarach pozamiejskich bezwzględnej ochronie przed zmianą sposobu użytkowania. Podstawą tej ochrony jest ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych²⁶. Zgodnie z przepisami ww. ustawy zmiana przeznaczenia gruntów (poza terenem miejskim) stanowiących użytki rolne klas I-III na cele nierolnicze i nieleśne wymaga zgody ministra właściwego do spraw rolnictwa i rozwoju wsi i uzyskiwana jest na etapie sporządzania planu miejscowego.

Według ww. ustawy ochrona tych gruntów polega na:

- ograniczaniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze lub nieleśne;
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych;

2014 r. poz. 1408); Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt .

²⁶ Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych

- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej i ruchów masowych ziemi;
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze;
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi;
- przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej;
- poprawianiu wartości użytkowej gruntów leśnych oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności.

W gminie Lubraniec grunty klas I-IIIb zajmują ok. 50% ogólnej powierzchni gruntów. Natomiast lasy stanowią 3,7% powierzchni gminy (562 ha).

Wnioski:

Na terenie gminy Lubraniec występują stosunkowo nieliczne formy ochrony przyrody. Wśród nich jest jeden obszar Natura 2000 oraz cztery pomniki przyrody. Brakuje natomiast wielkoprzestrzennych przyrodniczych obszarów chronionych.

11. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na terenie gminy brak jest udokumentowanych terenów narażonych na występowanie naturalnych zagrożeń geologicznych.

12. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

12.1. Udokumentowane złoża kopalin

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego wg stanu na 31.12.2016 r. na terenie gminy Lubraniec występują następujące kopaliny:

- Węgiel brunatny
  - Lubraniec – złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie, powierzchnia 164,5 ha, posiada jedynie pozabilansowe zasoby geologiczne;
- Torfy
  - Kaniewo – złożo znajduje się na terenie gminy Lubraniec i gminy Boniewo; wydobycie z tego złoża zostało zaniechane, powierzchnia 31,59 ha, zasoby geologiczne bilansowe – 275 tys. ton;
- Kreda
  - Kaniewo – złożo leżące na terenie gmin Lubraniec i Boniewo; wydobycie z tego złoża zostało zaniechane, powierzchnia 31,59 ha, zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 186 tys. ton;
- Piaski i żwiry
  - Sarnowo I – złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo o powierzchni 0,52 ha i zasobach geologicznych bilansowych wynoszących 33 tys. ton;
  - Siarczyce – złożo eksploatowane o powierzchni 0,6 ha i zasobach geologicznych bilansowych wynoszących 61 tys. ton.

Na obszarze miasta Lubraniec występuje wspomniane powyżej udokumentowane złożo węgla brunatnego o zasobach pozabilansowych w kat. C₂ w ilości 11 824 tys. ton. Zasoby wg stanu na 01.01.1956 r. zatwierdził Prezes b. Centralnego Urzędu Geologicznego decyzją znak: KZK/M/365/56 z 19.06.1956 r. Węgiel brunatny występuje tu w osadach mioceńskich w jednym pokładzie o miąższości do kilku metrów. Ewentualna eksploatacja złoża jest jednak bardzo mało prawdopodobna z uwagi na położenie złoża w obszarze zainwestowania miejskiego.

Badania złóż węgla brunatnego prowadzone były także w obszarach „Kłobia”, „Osiećciny – Kąkowa Wola – Świerczynek” (wkracza na teren gminy Topólka i Osiećciny), „Milżyn”, „Janiszewo”. Zasoby prognostyczne dla złoża „Osiećciny – Kąkowa Wola – Świerczynek” wynoszą 65 tys. ton. Ewentualna eksploatacja węgla brunatnego jest jednak bardzo mało prawdopodobna ze względu na typowo rolniczą funkcję gminy, występowanie znacznych areałów gleb o wysokich klasach bonitacyjnych oraz prawdopodobne wystąpienie niekorzystnych skutków ekologicznych. Również parametry geologiczno-górnice wstępnie rozpoznanych złóż (w tym niekorzystny stosunek nadkładu do grubości złoża), nie kwalifikują ich do możliwych i opłacalnych do eksploatacji na lokalne potrzeby. Istnieje jednak możliwość, że pod wpływem dokładniejszych badań, zasoby okażą się możliwe do eksploatacji. Z tego też względu złoża te traktuje się jako perspektywiczne.

Na terenie gminy występują złoża torfów niskich. Torfy te występują przede wszystkim w dolinach cieków wodnych Zgłowiączki, Lubieńca i Sarnówki, a także wypełniają większe zagłębienia moreny dennej. Ich miąższość wynosi średnio 1 – 3 metry. Jedynym udokumentowanym złożem torfu jest złożo w Kaniewie. Oprócz niego torfowiska występują również w rzece Zgłowiączce, Sułkowie, Gołębinie-Borzyminie, Michałowie i okolicach Borucina. Choć obecnie torf nie jest eksploatowany, jednak przez stulecia pozyskiwany był do celów opałowych przez miejscową ludność. Należy podkreślić, że ze względu na małą miąższość i popielność powyżej 20%, złoża torfu nie nadają się do wykorzystania na skalę przemysłową. Torfy te wykazują korzystne właściwości jako składnik kompostów torfowo-obornikowych albo mieszanek ogrodniczych.

Występująca na terenie gminy kreda jeziorna stanowi fragment złoża „Kaniewo”. Zdecydowana większość położona jest na terenie gminy Boniewo. Złożo zatwierdzono decyzją Prezesa Centralnego Urzędu Geologii, znak KZK/012/K/4386/81 z dnia 03.02.1982 r.

Zdecydowana większość pozyskiwanych na terenie gminy bogactw naturalnych tj. złoża piasków i żwirów, należy do kopalin pospolitych.

Kruszywa naturalne na terenie gminy Lubraniec wykształcone są najczęściej jako piaski średnioziarniste. Miejscami piaski te posiadają domieszkę frakcji grubszych i ziaren żwiru.

W granicach gminy Lubraniec występują tereny górnicze pn.:

- „Siarczyce” – ustanowiony decyzją koncesyjną Starosty Włocławskiego nr 1/2013 z dnia 19 kwietnia 2013 r.,
- „Sarnowo” – ustanowiony decyzją koncesyjną Starosty Włocławskiego nr 3/09/10 z dnia 30 stycznia 2010 r., zmienioną decyzjami nr: OŚB.6522.2.2013 z dnia 10 stycznia 2013 r., OŚB.6522.6.2013 z dnia 05 kwietnia 2013 r. i OŚB.6522.11.2013 z dnia 16 lipca 2013 r.

12.2. Zasoby wód podziemnych

Pośród typów wód podziemnych najpowszechniejszymi na terenie gminy są:

- wody gruntowe występujące najpłycej i oddzielone są od powierzchni ziemi przepuszczalną strefą ponad zwierciadłem wody (strefa aeracji). Ich zasilanie odbywa się poprzez infiltrujące opady atmosferyczne,
- wody wgłębne znajdujące się w warstwach wodonośnych pokrytych utworami słabo przepuszczalnymi. Związek z powierzchnią jest ograniczony, co zmniejsza zasilanie, ale zwiększa odporność na zanieczyszczenia,

- wody głębinowe są wodami izolowanymi od powierzchni ziemi większymi kompleksami utworów nieprzepuszczalnych.

Na terenie gminy występują wszystkie ww. wiekowo związane z czwartorzędem. Podstawowym źródłem zasiania wód podziemnych są opady atmosferyczne, z których prawie 20% infiltruje w głąb powodując ciągłą wymianę.

Podstawowym źródłem wody dla potrzeb socjalno-bytowych ludności oraz dla celów gospodarczych są wody podziemne pozyskiwane z utworów czwartorzędowych z ujęć wody w Żydowie i Kazaniu.

Poziom wód czwartorzędowych związany jest z piaszczystymi i piaszczysto-żwirowymi osadami rozdzielającymi różnowiekowe poziomy glin zwałowych. Wody występują więc na różnych głębokościach (od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów), zwierciadło jest zwykle napięte i po nawierceniu wznosi się o kilka lub kilkanaście metrów. Wody są zwykle twarde lub średnio twarde, często mają zbyt dużą zawartość żelaza i manganu.

Dla studni głębinowych nie zostały wyznaczone strefy ochrony pośredniej. Strefy te mają duże znaczenie w ochronie tych wód. Należy jednak podkreślić, że nie występują konflikty zagrażające czystości wód w sąsiedztwie tych studni. Sprzyjającym dla utrzymania czystości tych wód jest także fakt, że studnie czerpią wody podziemne z dobrze izolowanych poziomów wodonośnych.

Obecnie gmina jest całkowicie zwodociągowana (99,9%). Ujęcia wód znajdują się w 2 lokalizacjach: Żydowie i Kazaniu. Wody pobiera się z czwartorzędowego pietra wodonośnego. Dla studni głębinowych nie zostały wyznaczone strefy ochrony pośredniej. Strefy te mają duże znaczenie w ochronie tych wód. Należy jednak podkreślić, że nie występują konflikty zagrażające czystości wód w sąsiedztwie tych studni. Sprzyjającym dla utrzymania czystości tych wód jest także fakt, że studnie czerpią wody podziemne z dobrze izolowanych poziomów wodonośnych.

12.3. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

Na terenie gminy Lubraniec nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Wnioski:

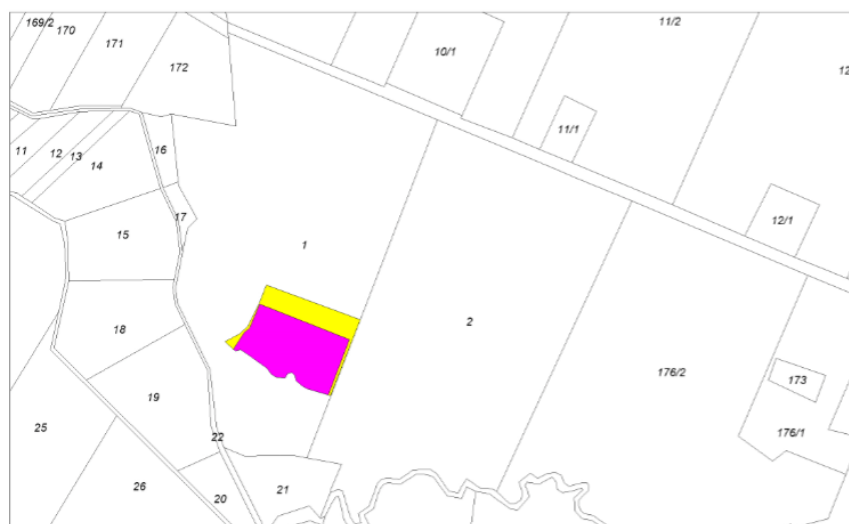
Zgodnie z bazą PIG na obszarze miasta Lubraniec występuje udokumentowane złożo węgla brunatnego o zasobach pozabilansowych w kat. C₂ w ilości 11 824 tys. ton. Udokumentowane złoża kopalin występują również w Kaniewie (torfy i kreda) oraz w Sarnowie i w Siarczycach (piaski i żwiry).

Zdecydowana jednak większość pozyskiwanych na terenie gminy bogactw naturalnych tj. złoża piasków i żwirów, należy do kopalin pospolitych.

13. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

W granicach gminy Lubraniec występują tereny górnicze pn.:

- „Siarczycze” – ustanowiony decyzją koncesyjną Starosty Włocławskiego nr 1/2013 z dnia 19 kwietnia 2013 r.

- „Sarnowo” – ustanowiony decyzją koncesyjną Starosty Włocławskiego nr 3/09/10 z dnia 30 stycznia 2010 r., zmienioną decyzjami nr: OŚB.6522.2.2013 z dnia 10 stycznia 2013 r., OŚB.6522.6.2013 z dnia 05 kwietnia 2013 r. i OŚB.6522.11.2013 z dnia 16 lipca 2013 r.

14. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

14.1. Uwarunkowania wynikające z istniejącego systemu transportowego

Układ komunikacyjny obszaru gminy Lubraniec stanowi szkielet układu przestrzennego. Służy zarówno mieszkańcom, jak też przejeżdżającym tranzytem przez obszar gminy. System komunikacyjny gminy Lubraniec składa się przede wszystkim z sieci dróg kołowych, a teren gminy łączy się z zewnętrznym układem komunikacyjnym regionu za pomocą drogi wojewódzkiej

nr 270 oraz sieci dróg powiatowych i wewnętrznych. Drogi powiatowe stanowią połączenie między miastami będącymi siedzibami powiatów, siedzibami gmin, a także ze względu na dość niski standard dróg gminnych pomiędzy wsiami i oddalonymi obszarami gminy.

Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy wynosi ok. 283,8 km, w tym ok. 16 km stanowi droga kategorii wojewódzkiej, ok. 61,8 km drogi kategorii powiatowej a ok. 206 km drogi kategorii gminnej.

14.1.1.Układ drogowy

Drogi krajowe

Przez teren gminy Lubraniec nie przebiega żadna droga krajowa.

Drogi wojewódzkie

Przez teren gminy Lubraniec przebiega jedna droga kategorii wojewódzkiej: nr 270 o przebiegu Brześć Kujawski – Izbica Kujawska – Koło. Jest to droga klasy zbiorczej. Posiada nawierzchnię twardą (asfaltobeton). Administracyjnie ww. drogą na terenie Gminy Lubraniec zarządza Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy Rejon Dróg Wojewódzkich we Włocławku.

Drogi powiatowe

Zgodnie z Uchwałą Nr 26/175/2003 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 09 kwietnia 2003 r. w sprawie nadania drogom publicznym zaliczonym do kategorii dróg powiatowych nowych numerów przez teren gminy Lubraniec przebiegają następujące drogi publiczne kategorii powiatowej:

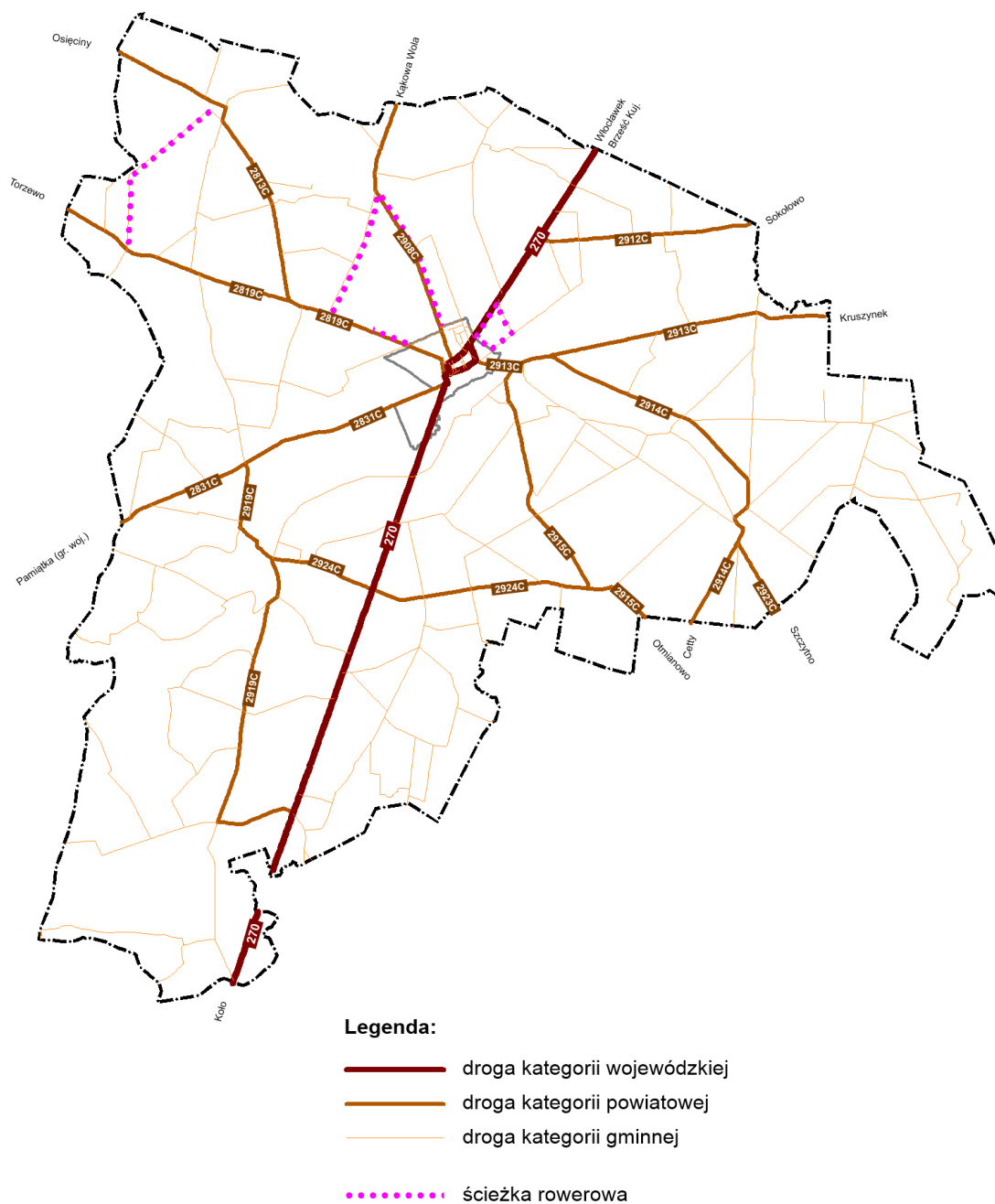
- nr 2813 o przebiegu Osięciny – Redecz Wielki,
- nr 2819 o przebiegu Torzewo – Lubraniec,
- nr 2831 o przebiegu (Pamiętka) – gr. województwa – Topólka – Lubraniec;
- nr 2908 o przebiegu Kąkowa Wola – Lubraniec,
- nr 2912 o przebiegu Bielawy – Kazanie – Sokołowo,
- nr 2913 o przebiegu Lubraniec – Kruszynek,
- nr 2914 o przebiegu Lubraniec – Boniewo – Cetty,
- nr 2915 o przebiegu Lubraniec – Smogorzewo – Otmianowo,
- nr 2919 o przebiegu Żydowo – Zgłowiączka – Wiktorowo,
- nr 2923 o przebiegu Kłobia – Szczytno,
- nr 2924 o przebiegu Zgłowiączka – Smogorzewo.

Wszystkie drogi publiczne kategorii powiatowej to drogi klasy zbiorczej.

Łączna długość dróg publicznych kategorii powiatowej na terenie gminy Lubraniec wynosi 61,8 km, co stanowi 21,8 % długości wszystkich dróg publicznych na terenie gminy.

Administracyjnie drogami powiatowymi na terenie gminy Lubraniec zarządza Zarząd Dróg Powiatowych we Włocławku z siedzibą w Jarantowicach.

Rysunek 25 Drogi publiczne i ścieżki rowerowe na terenie gminy Lubraniec

Opracowano na podstawie BDOT10K

Do dróg gminnych zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Wykaz dróg stanowiących drogi publiczne kategorii gminnej zawiera poniższa tabela.

Tabela 21 Wykaz dróg publicznych kategorii gminnej na terenie miasta i gminy Lubraniec

Lp.	Numer drogi	Klasa	Nazwa drogi	Numery działek - obręb	Przebieg drogi	Długość drogi w „m”
1.	190601C	D	Dąbie Poduchowne – Dąbie Kujawskie	19/1 – Dąbie Kujawskie	Od drogi powiatowej 2813C Osiecinny – Redecz Wielki do granicy gminy	935
2.	190602C	L	Dąbie Kujawskie - Agnieszkowo	94 – Dąbie Kujawskie 105 – Annowo 83/1; 88/2 - Agnieszkowo	Od drogi powiatowej 2813C Osiecinny – Redecz Wielki do drogi powiatowej 2819C Torzewo - Lubraniec	2685
3.	190603C	L	Lubraniec Parcele - Krowice	2 – Dobierzyn 38 - Krowice	Od drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski – Koło do granicy gminy	3602
4.	190604C	D	Dąbie Kujawskie - Bodzanowo	107; 106/1 – Dąbie Kujawskie 7/1; 8/1; 12/2; 6; 3/1; 5/1 – Agnieszkowo 45; 27/4; 28/2; 30/2; 36/1; 37/2; 40/3; 44/7; 44/9; 44/11; 71/2 - Bodzanowo	Dąbie Kujawskie – droga powiatowa 2819 Torzewo - Lubraniec	3108
5.	190605C	D	Redecz Kalny	20 – Redecz Kalny	Od drogi powiatowej 2908 Kąkowa Wola – Lubraniec do granicy gminy	530
6.	190606C	D	Krowice	75 – Krowice 1 - Bielawy	Od drogi gminnej 190607C Krowice – Bielawy do drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski - Koło	1485
7.	190607C	D	Krowice - Bielawy	96; 72/5; 99/2; 72/7 – Krowice 49 - Bielawy	Od drogi gminnej 190603C Lubraniec Parcele – Krowice do drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski - Koło	1880
8.	190608C	D	Redecz Kalny - Krowice	73/1 – Redecz Kalny 27 - Krowice	Od drogi powiatowej 2908 Kąkowa Wola – Lubraniec do drogi gminnej 190603C Lubraniec Parcele Krowice	1760
9.	190609C	D	Bielawy	69/3 – Bielawy 36/7 - Kazanie	Od drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski – Koło do drogi powiatowej 2912C Bielawy – Kazanie - Sokołowo	1530
10.	190610C	D	Annowo	65/1 - Annowo	Od drogi powiatowej 2813C Osiecinny – Redecz Wielki	930
11.	190611C	D	Annowo – Redecz Kalny	69/1 – Annowo 13 – Redecz Kalny	Od drogi powiatowej 2813C Osiecinny – Redecz Wielki do drogi gminnej 190612C Redecz Kalny Redecz Wielki	1965
12.	190612C	L	Redecz Kalny – Redecz Wielki	57/2; 56/3 – Redecz Kalny 43/10; 72/2; 141/3; 43/1; 43/2; 72/1; 43/9;	Od drogi powiatowej 2813C Osiecinny – Redecz Wielki do drogi powiatowej 2819C	2320

				43/3; 43/4; 43/5; 43/6; 43/8; 24/7 – Redecz Wielki Parcele od drogi powiatowej 2813C Osięciny – Redecz Wielki do drogi powiatowej 2819C Torzewo - Lubraniec	Torzewo - Lubraniec	
13.	190613C	D	Bodzanowo	25 - Bodzanowo	Od drogi powiatowej 2819 Torzewo - Lubraniec do granicy gminy	910
14.	190614C	D	Bielawy - Kazanie	6/3; 25/3; 20/1 – Kazanie 92 - Bielawy	Od drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski – Koło do drogi powiatowej 2912C Bielawy – Kazanie - Sokołowo	845
15.	190615C	D	Stok - Annowo	33/1; 34; 141; 133 - Annowo	Od drogi powiatowej 2813C Osięciny – Redecz Wielki do drogi gminnej 190602C Dąbie Kujawskie - Agnieszkowo	1380
16.	190616C	D	Stok - Bodzanowo	83/1 - Agnieszkowo	Od drogi powiatowej 219C Torzewo - Lubraniec do drogi gminnej 190602C Dąbie Kujawskie - Agnieszkowo	875
17.	190617C	D	Kazanie	66/2; 83/2 - Kazanie	Od drogi gminnej 190620C Kazanie – Dobierzyn do drogi gminnej 290618C Kazanie - Turowo	1745
18.	190618C	L	Kazanie - Turowo	83/2; 87 – Kazanie 49 - Turowo	Od drogi powiatowej 2912C Bielawy – Kazanie – Sokołowo do drogi powiatowej 2913C Lubraniec - Kruszynek	1850
19.	190619C	D	Redecz Wielki – Redecz Kalny	144/1 – Redecz Wielki Parcele	Od drogi powiatowej 2813C Osięciny – Redecz Wielki do drogi gminnej 190612C Redecz Kalny – Redecz Wielki	1310
20.	190620C	L	Kazanie - Dobierzyn	27/3; 20/3; 119 – Kazanie 262; 165/1; 65/5; 164/1; 106/1; 239/6; 239/11; 239/9; 108/2; 109 – Dobierzyn 71 – Lubraniec Parcele	Od drogi powiatowej 2912C Bielawy – Kazanie – Sokołowo do drogi gminnej ul. Sportowej	2715
21.	10621C	L	Agnieszkowo - Żydowo	144/1; 145/5; 147/4 – Agnieszkowo 111/1; 112; 34/2; 35/2; 35/3; 56; 98 - Żydowo 2; 1/1 – Redecz Wielki Wieś	Od drogi powiatowej 2819C Torzewo – Lubraniec do drogi gminnej 190643C Żydowo	2725
22.	190622C	D	Redecz Wielki - Żydowo	130 – Redecz Wielki Wieś 42 – Kolonia Piaski 100 - Żydowo	Od drogi gminnej 190632C Żydowo - Redecz Wielki do drogi gminnej 190621C Agnieszkowo - Żydowo	1325
23.	190623C	D	Gołębin -	135 - Ossowo	Od drogi powiatowej	345

			Ossowo		2913C Lubraniec Kruszynek do granicy gminy	
24.	190624C	D	Redecz Wielki	49; 64 – Redecz Wielki Wieś	Od drogi gminnej 190632C Żydowo Redecz Wielki	1440
25.	190625C	D	Turowo - Ossowo	20; 23- Ossowo	Od drogi powiatowej 2913C Lubraniec Kruszynek do drogi powiatowej 2914C Lubraniec – Boniewo - Cetty	1585
26.	190626C	D	Gołębin - Ossowo	135; 118 - Ossowo	Od drogi powiatowej 2913C Lubraniec Kruszynek do drogi powiatowej 2914C Lubraniec – Boniewo - Cetty	2360
27.	190627C	D	Gołębin – Gołębin Parcele	135 – Ossowo 133 – Kłobia Wieś	Od drogi gminnej 190626C Gołębin – Ossowo do drogi gminnej 190634C Ossowo	1260
28.	190628C	D	Lubraniec – Kolonja Piaski	212 – Lubraniec Parcele 57; 132 – Kolonia Piaski	Od drogi powiatowej 2819C Torzewo – Lubraniec do drogi powiatowej 2831C Pamiętka – Topółka - Lubraniec	2130
29.	190629C	L	Lubraniec - Biernatki	129 – Lubraniec Parcele 48; 88 – Biernatki 39 - Ossowo	Od drogi powiatowej 2913C Lubraniec – Kruszynek do drogi gminnej 190644C Ossowo - Kłobia	2695
30.	190630C	D	Gołębin	19 - Gołębin	Od drogi gminnej 190636C Gołębin do granicy gminy	740
31.	190631C	D	Redecz Wielki – Kolonja Piaski	145 – Redecz Wielki Wieś 174 – Kolonia Piaski	Od drogi gminnej 190632C Żydowo – Redecz Wielki do drogi gminnej 190628C Lubraniec – Kolonia Piaski	1170
32.	190632C	D	Żydowo – Redecz Wielki	114/1- Redecz Wielki Parcele 130 – Redecz Wielki Wieś 62 - Żydowo	od drogi powiatowej 2819C Torzewo – Lubraniec do drogi gminnej 190621C Agnieszkowo - Żydowo	2405
33.	190633C	D	Lubrańczyk Biernatki	49; 58 - Biernatki	Od drogi powiatowej 2915C Lubraniec – Smogorzewo – Otmianowo do drogi gminnej 190629C Lubraniec - Biernatki	1585
34.	190634C	D	Ossowo	130 – Ossowo 132; 139 – Kłobia Wieś 21 - Gołębin	Od drogi powiatowej 2914C Lubraniec – Boniewo – Cetty do dogi gminnej 190637C Gołębin - Kłobia	2575
35.	190635C	D	Gołębin Parcele	62; 98 - Gołębin	Od drogi gminnej 190636C Gołębin do granicy gminy	980

36.	190636C	D	Gołębin	93; 57/1; 57/2; 98; 21; 8 - Gołębin	Od granic gminy przez Gołębin Parcele	2345
37.	190637C	D	Gołębin - Kłobia	21; 23 – Gołębin 171 – Kłobia Wieś	Od drogi gminnej 190636C Gołębin do drogi powiatowej 2914C Lubraniec – Boniewo - Cetty	2570
38.	190638C	D	Biernatki - Ossowo	48 – Biernatki 42 - Ossowo	Od drogi gminnej 190629C Lubraniec – Biernatki do drogi gminnej 190640C Koniec - Ossowo	1170
39.	190639C	D	Biernatki - Koniec	93 – Biernatki 10; 56; 54 - Koniec	Od drogi gminnej 190629C Lubraniec – Biernatki do drogi powiatowej 2915C Lubraniec – Smogorzewo - Otmianowo	1710
40.	190640C	D	Koniec - Ossowo	41; 70 – Ossowo	Od drogi gminnej 190640C Ossowo – Koniec do drogi powiatowej 2914C Lubraniec – Boniewo - Cetty	1150
41.	190641C	D	Żydowo	97/5 - Żydowo	Od drogi gminnej 190643C Żydowo	1254
42.	190642C	D	Żydowo - Rabinowo	1 – Rabinowo 102; 108 - Żydowo	Od drogi powiatowej 2831C Pamiątka – Topółka – Lubraniec do granicy gminy	1750
43.	190643C	D	Żydowo	88/1; 85; 98 - Żydowo	Od drogi powiatowej 2831C Pamiątka – Topółka – Lubraniec do drogi gminnej 190621C Agnieszkowo - Żydowo	695
44.	190644C	D	Ossowo - Kłobia	39 - Ossowo 61 – Kłobia Wieś	Od drogi gminnej 190640C Koniec – Ossowo do drogi powiatowej 2914C Lubraniec – Boniewo - Cetty	2045
45.	190645C	L	Biernatki - Sułkowo	231; 142; 143 – Lubrańczyk 43; 105/2 - Koniec	Od drogi powiatowej 2915C Lubraniec – Smogorzewo – Otmianowo do drogi powiatowej 2924C Zgłowiączka - Smogorzewo	4190
46.	190646C	D	Żydowo - Rabinowo	9; 14; 18 - Rabinowo	Od drogi gminnej 190642C Żydowo - Rabinowo	2085
47.	190647C	D	Gołębin - Świątniki	82 – Gołębin 32 – Świątniki	Od drogi gminnej 190636C Gołębin do drogi gminnej 190650 Florianowo	1300
48.	190648C	D	Ossowo - Koniec	37 – Ossowo 107 – Biernatki 13; 63 - Koniec	Od drogi powiatowej 2915C Lubraniec – Smogorzewo – Otmianowo do drogi gminnej 190640C Koniec - Ossowo	2040
49.	190649C	L	Borek - Zgłowiączka	51 – Borek 10/2 - Milżynek	Od drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski –	3140

					Koło do drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka - Wiktorowo	
50.	190650C	D	Florianowo	54/6; 103; 139; 184/1;;184/2 - Świątniki	Od drogi gminnej 190651C Florianowo - Świątniki	2475
51.	190651C	L	Florianowo - Świątniki	89/1; 85/1; 88/1; 89/3; 89/2 – Gołębin 33/2; 54/1; 54/2; 55/2; 54/3; 56/1; 34/2; 38/2; 57/1; 54/4; 38/3; 39/3; 59/3; 39/6; 59/5; 39/4; 40/3; 63/2; 54/5; 44/2; 66/2; 45/2; 67/2; 48/2; 70/1; 49/1; 71/1; 50/3; 72/1; 50/5; 51/1; 73/1; 74/1; 52/1; 53/1; 75/1; 77/1; 86/1; 112/5; 112/3; 113/3; 114/1; 115/1; 85/9; 138/1; 117/1; 117/2; 151/1; 85/1; 184/2; 85/2; 118/1; 85/3; 152/7; 118/2; 156/1; 157; 155/2; 85/8; 135/2; 85/7; 135/1; 85/6; 155/1; 122/1; 152/4; 85/4; 121/1; 85/5; 152/5 - Świątniki	Od drogi gminnej 190636C Gołębin do granicy gminy	3380
52.	190652C	D	Kłobia	195 – Kłobia Wieś 69 – Kłobia Nowa	Od drogi powiatowej 2914C Lubraniec – Boniewo – Cetty do granicy gminy	1490
53.	190653C	D	Kłobia - Smogorzewo	69; 49; 17 – Kłobia Wieś 39/12 - Smogorzewo	Od drogi gminnej 190700C Kłobia Wieś – Ossowo do drogi powiatowej 2915C Lubraniec – Smogorzewo - Otmianowo	2535
54.	190654C	D	Koniec - Sułkowo	63 – Koniec 41 - Sułkowo	Od drogi powiatowej 2915C Lubraniec – Smogorzewo – Otmianowo do drogi powiatowej 2924 Zgłowiączka - Smogorzewo	2000
55.	190655C	D	Borek - Sułkowo	21 – Sułkowo 122; 107 – Łódź Kolonia 122/2; 122/1 - Borek	Od drogi wojewódzkiej 270 Brześć Kuj. - Koło do drogi powiatowej 2924C Zgłowiączka - Smogorzewo	1695
56.	190656C	D	Kolonia Łódź - Koniec	114 – Łódź Kolonia	Od drogi wojewódzkiej 270 Brześć Kuj. - Koło do drogi gminnej 190645C Biernatki - Sułkowo	865
57.	190657C	D	Borek – Kolonia Łódź	38/2 – Miłzynek 6 – Łódź Kolonia	Od drogi wojewódzkiej 270 Brześć Kuj. - Koło do drogi powiatowej 2924C Zgłowiączka - Smogorzewo	1740
58.	190658C	L	Rabinowo - Czajno	161; 160/5 – Rabinowo 121/5; 108; 77/1;	Od drogi powiatowej 2919C Żydowo –	1950

				78/1; 79/1; 60; 76/1; 80/1; 82/3; 76/2; 82/4; 81/1; 73/7; 72/9; 73/5; 72/11; 72/13; 73/9; 72/15; 71/3; 70/5; 71/6; 71/4; 70/3; 66/1; 67/1; 61/1; 62/1; 58/4; 18 - Czajno	Zgłowiączka – Wiktorowo do drogi gminnej 190660C Czajno – Dęby Janiszewskie	
59.	190659C	D	Kłobia	20; 79 – Kłobia Nowa	Od drogi powiatowej 2923C Kłobia – Szczytno do granicy gminy	1470
60.	190660C	D	Czajno – Dęby Janiszewskie	46/3; 48/5; 44/4; 20 – Czajno 25; 15/2; 14; 13/1; 15/3; 4 – Dęby Janiszewskie	Od drogi gminnej 190658C Rabinowo – Czajno do granicy gminy	2535
61.	190661C	D	Smogorzewo - Sułkowo	93/2 - Smogorzewo	Od drogi powiatowej 2924C Zgłowiączka – Smogorzewo do granicy gminy	400
62.	190662C	D	Janiszewo	43/2 – Janiszewo 120 - Czajno	Od drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka – Wiktorowo do drogi gminnej 190658C Rabinowo - Czajno	1395
63.	190663C	D	Sułkowo - Siemnowek	199; 94/1; 154/1; 105/1 – Sułkowo 78 - Siemnowek	Od drogi powiatowej 2924C Zgłowiączka – Smogorzewo – rondo – do drogi gminnej 190669C Siemnowo - Grójec	2145
64.	190664C	D	Janiszewo - Milżyn	58/2 – Janiszewo 7 - Milżyn	Od drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka – Wiktorowo do drogi wojewódzkiej 270 Brześć Kujawski - Koło	1705
65.	190665C	D	Dęby Janiszewskie - Janiszewo	15/2 – Dęby Janiszewskie 123 - Czajno	Od drogi gminnej 190660C Czajno – Dęby Janiszewskie do drogi gminnej 190662C Janiszewo	2515
66.	190666C	D	Milżyn - Sułkowo	18 – Siemnowek 96 - Sułkowo	Od drogi gminnej 190669C Siemnowo – Grójec do drogi gminnej 190663C Sułkowo - Siemnowek	1280
67.	190667C	D	Sułkowo - Siemnowek	153; 154/1; 157/1; 158/1; 160/1 – Sułkowo 107/1; 130/1; 133/1; 137/1; 109/1; 138/1; 142/1; 143/1; 145/1; 95/2; 145/3; 145/5 - Siemnowek	Od drogi gminnej 190663C Sułkowo – Siemnowek do drogi gminnej 190669C Siemnowo - Grójec	1320
68.	190668C	D	Janiszewo – Wola Sosnowa	25/2 - Janiszewo	Od drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka – Wiktorowo do drogi gminnej Wola Sosnowa I	1570
69.	190669C	L	Siemnowo - Grójec	134 – Milżyn 56; 78; 95/1; 95/2;	Od drogi wojewódzkiej 270 Brześć Kujawski –	3810

				193/1; 211; 262/1;103/1; 195/1 - Siemńówek	Koło do granicy gminy	
70.	190670C	D	Józefowo	18 – Wola Sosnowa 16 - Wiktorowo	Od drogi gminnej Wola Sosnowa I do drogi gminnej 190677C Wola Sosnowa - Sarnowo	1680
71.	190671C	D	Milżyn – Wola Sosnowa	135 – Milżyn 149/2 – Wola Sosnowa	Od drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka – Wiktorowo do drogi wojewódzkiej 270 Brześć Kujawski - Koło	1625
72.	190672C	D	Siemńówek	195/2; 193/2 - Siemńówek	Od drogi gminnej 190669C Siemnowo – Grójec do granicy gminy	1445
73.	190673C	D	Siemńówek	147 - Wiktorowo	Od drogi gminnej 190674C Siemńówek – Wiktorowo do drogi wojewódzkiej 270 Brześć Kujawski - Koło	580
74.	190674C	D	Siemńówek - Wiktorowo	78 – Siemńówek 187; 174 - Wiktorowo	Od drogi gminnej 190669C Siemnowo - Grójec do drogi wojewódzkiej 270 Brześć Kujawski - Koło	2900
75.	190675C	D	Siemńówek	193/2 - Siemńówek	Od drogi gminnej 669C Siemnowo – Grójec do drogi gminnej 190682C Siemńówek	905
76.	190676C	D	Sarnowo	26/2 - Sarnowo	Od drogi gminnej 190678C Sarnowo do granicy lasu	1360
77.	190677C	D	Wola Sosnowa - Sarnowo	33/2 – Wola Sosnowa 14 – Wiktorowo 77; 95 - Sarnowo	Od drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka – Wiktorowo do drogi gminnej 190678C Sarnowo	2100
78.	190678C	L	Sarnowo	111; 1; 107 – Sarnowo 103 - Wiktorowo	Od drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka – Wiktorowo do granicy gminy	2862
79.	190679C	L	Wiktorowo - Skaszyn	111; 118 – Wiktorowo 180 - Skaszyn	Od drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka – Wiktorowo do drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski - Koło	2893
80.	190680C	L:	Skaszyn	119; 3/1 - Skaszyn	Od drogi gminnej 190679C Wiktorowo – Skaszyn do granicy gminy	3340
81.	190681C	D	Skaszyn - Parcele	3/2; 3/3; 3/ 4; 131 - Skaszyn	Od drogi gminnej 190680C Skaszyn	1360
82.	190682C	D	Siemńówek	168; 193/2 - Siemńówek	Od drogi gminnej 190674C Siemńówek – Wiktorowo do drogi gminnej 190672C Siemńówek	1774
83.	190683C	D	Sułkowo - Sułkówek	172 - Sułkowo	Od drogi powiatowej 2924C Zgłowiączka –	1020

					Smogorzewo do granicy gminy	
84.	190684C	D	Sułkowo	147 - Sułkowo	Od drogi gminnej 190663C Sułkowo – Siemnowek do drogi gminnej 190683C Sułkowo - Sułkówek	960
85.	190685C	D	Kazanie – Rzadzka Wola	46 - Kazanie	Od drogi powiatowej 2912C Bielawy – Kazanie – Sokołowo do granicy gminy	837
86.	190686C	D	Koniec	68 - Koniec	Od drogi gminnej 190648C Ossowo - Koniec	907
87.	190687C	L	Borek - Marysin	16/2; 191 - Lubrańczyk	Od drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski – Koło do drogi powiatowej 2915C Lubraniec – Smogorzewo - Otmianowo	2500
88.	190688C	D	Lubraniec – Lubraniec Parcele	23 – Lubraniec Parcele	Od ulicy Szkolnej	1560
89.	190689C	D	Rabinowo	76; 130/2 - Rabinowo	Od drogi powiatowej 2831C Pamiątka – Topólka – Lubraniec do drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka - Wiktorowo	1630
90.	190690C	D	Czajno - Bielki	18 - Czajno	Od drogi gminnej 190658C Rabinowo – Czajno do granicy gminy	780
91.	190691C	D	Wiktorowo - Pasieka	174 - Wiktorowo	Od drogi gminnej 190674C Siemnowek – Wiktorowo do granicy gminy	575
92.	190692C	D	Wiktorowo - Pasieka	184 - Wiktorowo	Od drogi gminnej 190691C Wiktorowo – Pasieka do granicy gminy	230
93.	190693C	D	Lubraniec Parcele - Dobierzyn	69/49; 218/1 – Lubraniec Parcele 75/1; 73/48; 19; 74/1; 74/9; 71/6; 72/9; 70/6 - Dobierzyn	Od drogi gminnej 190620C Kazanie - Dobierzyn do drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kuj. - Koło	640
94.	190694C	D	Dobierzyn Przydatki	47 - Dobierzyn	Od drogi powiatowej 2912C Bielawy – Kazanie – Sokołowo do drogi gminnej 190620C Kazanie - Dobierzyn	955
95.	190695C	D	Biernatki	101 - Biernatki	Od drogi gminnej 190639C Biernatki – Koniec do drogi gminnej 190648C Ossowo - Koniec	867
96.	190696C	D	Wiktorowo	77 – Wiktorowo 194/2 – Wola Sosnowa	Od drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka – Wiktorowo do drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka – Wiktorowo	1055
97.	190697C	D	Bodzanowo	45 - Bodzanowo	Od drogi powiatowej 2819C Torzewo –	599

					Lubraniec do granicy gminy	
98.	190698C	D	Krowice – Kąkowa Wola	13 - Krowice	Od drogi gminnej 190603C Lubraniec Parcele – Krowice do granicy gminy	747
99.	190699C	D	Kłobia Nowa - Gołębin	70 – Kłobia Nowa 54/2 - Gołębin	Od drogi gminnej 190652C Kłobia do drogi gminnej 190636C Gołębin	1610
100.	190700C	D	Kłobia Wieś - Ossowo	78 – Kłobia Wieś 56 - Ossowo	Od drogi powiatowej 2914C Lubraniec – Boniewo – Cetty do drogi gminnej 190640C Ossowo - Koniec	1940
101.	192018C	D	Kłobia	134 - Kłobia	Od drogi gminnej 190626C Gołębin – Ossowo do drogi powiatowej 2914C Lubraniec – Boniewo - Cetty	1060
102.	192019C	D	Gołębin	17 - Gołębin	Od drogi gminnej 190630C Gołębin	565
103.	192020C	D	Kazanie	53/2; 59/2 - Kazanie	Od drogi gminnej 190685C Kazanie – Rządka Wola do drogi powiatowej 2912C Bielawy – Kazanie - Sokółowo	1180
104.	192021C	D	Zgłowiączka	51; 53 - Milżynek	Od drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka – Wiktorowo do cmentarza	479
105.	192072C	D	Dobierzyn - Krowice	67 – Bielawy 255; 10/1; 11/1; 12/1 – Dobierzyn 144; 138/1; 119/1; 123/1; 129/1; 131/1; 132/1; 133/1; 147/1; 137/1; 138/3; 138/4; 141/3; 130; 141/5; 145/1 - Krowice	od drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski – Izbica Kujawska - Koło do drogi gminnej 190607C Krowice - Bielawy	2105
106.		D	Lubraniec Parcele	35/1; 33/12; 33/40; 33/35 – Lubraniec Parcele	od drogi gminnej 190688C Lubraniec – Lubraniec Parcele	670
107.		D	Dąbie Kujawskie – Kąkowa Wola	50/1 – Dąbie Kujawskie	Od drogi powiatowej 2813C Osiećciny – Redecz Wielki do granicy gminy	1215
108.		D	Dąbie Kujawskie I	80/1; 76 – Dąbie kujawskie	Od drogi powiatowej 2813C Osiećciny – Redecz Wielki	1350
109.		D	Bodzanowo I	116 - Bodzanowo	Od drogi gminnej 190697C Bodzanowo	1175
110.		D	Bodzanowo II	171 - Bodzanowo	Od drogi gminnej 190697C Bodzanowo	780
111.		D	Redecz Wielki	22/1; 7/6 – Redecz Wielki Wieś	Od drogi powiatowej 2819C Torzewo – Lubraniec do drogi gminnej 190621C Agnieszkowo - Żydowo	1235
112.		D	Żydowo	20; 5 - Żydowo	Od drogi gminnej	1215

					190621C Agnieszkowo - Żydowo	
113.		D	Rabinowo	134/2 - Rabinowo	Od drogi powiatowej 2831C Pamiątka – Topólka – Lubraniec do drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka - Wiktorowo	720
114.		D	Kolonia Piaski I	41 – Kolonia Piaski	Od drogi powiatowej 2831C Pamiątka – Topólka – Lubraniec do drogi gminnej 190622C Redecz Wielki - Żydowo	330
115.		D	Kolonia Piaski II	21 – Kolonia Piaski	Od drogi powiatowej 2831C Pamiątka – Topólka – Lubraniec	160
116.		D	Kolonia Piaski III	277 – Kolonia Piaski	Od ul. Słowackiego	635
117.		D	Czajno – Dęby Janiszewskie	108 - Czajno	Od drogi gminnej 190658C Rabinowo – Czajno do drogi gminnej 190665C Dęby Janiszewskie - Janiszewo	855
118.		D	Wola Sosnowa I	79/2; 25/2 – Wola Sosnowa	Od drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka – Wiktorowo do granicy lasu	1730
119.		D	Wola Sosnowa II	156/2 – Wola Sosnowa	Od drogi powiatowej 2919C Żydowo – Zgłowiączka – Wiktorowo do drogi gminnej 190671C Milżyn – Wola Sosnowa	900
120.		D	Sarnowo I	78 - Sarnowo	Od drogi gminnej 190677C Wola Sosnowa – Sarnowo do granicy lasu	1130
121.		D	Sarnowo II	222 - Sarnowo	Od drogi gminnej 190678C Sarnowo	823
122.		D	Milżyn	52/1; 58/3; 51/1; 50; 48/1; 229/1; 49/1; 67/2; 72/7; 71/9; 72/2; 230; 74/2; 101/1; 103/1; 104/1; 105/1; 106/1 - Milżyn	Od drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kuj. - Koło do drogi gminnej 190664C Janiszewo - Milżyn	1260
123.		D	Smogorzewo	78 - Smogorzewo	Od drogi gminnej 2915C Lubraniec – Smogorzewo - Otmianowo	505
124.		D	Lubrańczyk	48/2 - Lubrańczyk	Od drogi gminnej 190687C Borek – Marysin do drogi gminnej 190645C Biernatki - Sułkowo	790
125.		D	Annowo – Agnieszkowo	152 – Annowo 20; 65 – Agnieszkowo 87 - Bodzanowo	Od drogi gminnej 190602C Dąbie Kujawskie – Agnieszkowo do drogi gminnej 190616C Stok - Bodzanowo	1810
126.		D	Dobierzyn – Lubraniec Parcele	73/6 – Dobierzyn 69/38; 69/27 – Lubraniec Parcele	Od drogi gminnej 190693C Lubraniec Parcele – Dobierzyn do	555

					drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kuj. - Koło	
127.		D	Górny Dobierzyn	69 – Dobierzyn	Od drogi gminnej 190693C Lubraniec Parcele – Dobierzyn do drogi gminnej 190694C Dobierzyn - Przydatki	1240
128.		D	Lubraniec Parcele - Biernatki	139 – Lubraniec Parcele	Od drogi gminnej 190629C Lubraniec - Biernatki	750
129.		D	ul. Brzezina	660/4; 691; 692 – Miasto Lubraniec	Od ul. Słowackiego	475
130.		D	ul. Biskupa Jana Lubrańskiego	743/6; 742/1; 743/1; 743/3 – Miasto Lubraniec	Od ul. Generała Augustyna Słubickiego do ul. Osiedlowej	212
131.		D	ul. Generała Augustyna Słubickiego	741 – Miasto Lubraniec	Od ul. Radziejowskiej do ul. Świętej Anny	365
132.		D	ul. Generała Jakuba Jasińskiego	827 – Miasto Lubraniec	Od ul. Świętej Anny do ul. Generała Augustyna Słubickiego	360
133.		D	ul. Generała Ludwika Mierosławskiego	294 – Miasto Lubraniec	Od ul. Szkolnej	67
134.		D	ul. Jana Pawła II	545 – Miasto Lubraniec	Od ul. Kościuszki do ul. Brzeskiej	545
135.	192002C	D	ul. Kasprowicza	729 – Miasto Lubraniec	Od ul. Szkolnej	282
136.		D	ul. Kochanowskiego	301; 300; 221/3; 160/2; 299 – Miasto Lubraniec	Od ul. Brzeskiej do ul. Nowomiejskiej	355
137.	192003C	D	ul. Kopernika	101/1; 287 – Miasto Lubraniec	Od ul. Szkolnej do ul. Świętej Anny	375
138.	192004C	D	ul. Krótka	627; 576 – Miasto Lubraniec	Od ul. Kościuszki do ul. Pocztowej	185
139.	192005C	D	ul. Kujawska	437 – Miasto Lubraniec	Od ul. Mickiewicza do ul. Sienkiewicza	86
140.	192006C	D	ul. Kwiatowa	293 – Miasto Lubraniec	Od ul. Nowomiejskiej do ul. Staszica	232
141.	192007C	D	ul. Nowa	629/2 Miasto Lubraniec	Od Alei Lipowej do ul. Brzeskiej	230
142.	192008C	D	ul. Nowomiejska	292 – Miasto Lubraniec	Od ul. Brzeskiej do ul. Kasprowicza	446
143.	192009C	D	ul. Ogrodowa	543 – Miasto Lubraniec	Od ul. Kościuszki do ul. Brzeskiej	182
144.		D	ul. Osiedlowa	790 – Miasto Lubraniec	Od ul. Generała Jakuba Jasińskiego do ul. Biskupa Jana Lubrańskiego	74
145.	192010C	D	Plac 3 Maja	419 – Miasto Lubraniec	Od ul. Mickiewicza do ul. Sienkiewicza	170
146.	192011C	D	ul. Pocztowa	628 – Miasto Lubraniec	Od ul. Kościuszki do ul. Brzeskiej	228
147.	192012C	D	ul. Polna	296; 297 – Miasto Lubraniec	Od ul. Brzeskiej do ul. Szkolnej	290
148.		D	ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego	544 – Miasto Lubraniec	Od ul. Kościuszki do ul. Brzeskiej	198
149.		D	ul. Przesmyk	288; 290 – Miasto Lubraniec	Od ul. Staszica do ul. Kopernika	188
150.	192013C	D	ul. Raj	100 – Miasto Lubraniec	Od ul. Brzeskiej	182

151.		D	ul. Reja	289; 249/14 – Miasto Lubraniec	Od ul. Kochanowskiego do ul. Nowomiejskiej	80
152.		D	ul. Rzemieślnicza	618/18 – Miasto Lubraniec	Od Alei Lipowej do ul. Nowej	49
153.		D	ul. Sienkiewicza	541 – Miasto Lubraniec	Od ul. Brzeskiej do ul. Kościelnej	170
154.		D	ul. Sportowa	632 – Miasto Lubraniec	Od ul. Wojska Polskiego	300
155.	192014C	D	ul. Stary Rynek	460/5; 462 – Miasto Lubraniec	Od ul. Kościuszki do ul. Brzeskiej	125
156.	192015C	D	ul. Staszica	291 – Miasto Lubraniec	Od ul. Nowomiejskiej do ul. Szkolnej	183
157.		D	ul. Strażacka	395; 393 – Miasto Lubraniec	Od ul. Sienkiewicza	540
158.	192016C	D	ul. Szkolna	295 – Miasto Lubraniec	Od ul. Brzeskiej	430
159.	192017C	D	ul. Świętego Józefa	546 – Miasto Lubraniec	Od ul. Mickiewicza do ul. Kościuszki	220
160.		D	ul. Weterynaryjna	622/1; 622/3; 622/5; 622/4; 623/9; 623/11 – Miasto Lubraniec	Od Alei Lipowej do ul. Sportowej	260
161.	192001C	D	ul. Józefowo	98 – Miasto Lubraniec	Od ul. Świętej Anny do ul. Radziejowskiej	630
162.		D	ul. Słowackiego	694/8; 694/21 – Miasto Lubraniec	Od drogi powiatowej 2831C Pamiątka – Topólka – Lubraniec	460
Łączna długość						206 031

Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy Lubraniec

Drogi publiczne kategorii gminnej to zgodnie z powyższą tabelą drogi klasy lokalnej i dojazdowej. Długość dróg publicznych kategorii gminnej wynosi 206 031 m (206,031 km), w tym: miasto (numery w tabeli 129-162): 9 174 m (9,174 km), obszar wiejski (numery w tabeli 1-129): 196 857 m (196,857 km). Drogi gminne stanowią 72,6% wszystkich dróg na terenie gminy.

Długość dróg dojazdowych (D) wynosi łącznie: cała gmina - 159,374 km, w tym miasto 9,174 km i obszar wiejski 150,200 km.

Długość dróg lokalnych (L) wynosi łącznie: cała gmina - 46,657 km, w tym miasto 0 km i obszar wiejski 46,657 km.

Drogi gminne na terenie wiejskim gminy Lubraniec posiadają nawierzchnię asfaltową, w części asfaltową w części gruntową lub całkowicie gruntową. Na drogach o nawierzchni gruntowej, występują koleiny i dziury, przez co drogi te w okresie jesienno-zimowym często stają się nieprzejezdne. Wszystkie ulice w mieście Lubraniec mają nawierzchnię asfaltową lub z kostki brukowej. Tylko niewielki fragment ul. Stary Rynek posiada nawierzchnię gruntową.

Niezależnie od dróg uznanych jako drogi gminne, występują drogi o funkcji porównywalnej z drogami gminnymi, drogi wewnętrzne, których długość na terenie miasta wynosi ok. 3,6 km oraz dojazdy. Powstawały one wraz z rozwojem zabudowy mieszkaniowej oraz infrastruktury. Zaliczenie tych dróg do kategorii dróg gminnych powinno nastąpić w drodze uchwały Rady Gminy po zasięgnięciu opinii właściwej Rady Powiatu. Na terenie gminy drogi te są przeważnie drogami gruntowymi.

W północno zachodniej części gminy (rys. 25), wzdłuż dróg gminnych, powiatowych oraz drogi wojewódzkiej występują samodzielne trasy przeznaczone dla ruchu rowerowego (ścieżki rowerowe). Istnieje potrzeba budowy nowych ścieżek rowerowych, przede wszystkim wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych i w terenach atrakcyjnych turystycznie.

14.1.2. Komunikacja kolejowa

Na terenie gminy Lubraniec nie występują trasy linii kolei normalnotorowej. Przez gminę przebiega natomiast linia nieczynnej już, częściowo rozebranej, kolei wąskotorowej z Dobrego, przez Osięciny i Lubraniec do Strykowa.

14.1.3. Komunikacja autobusowa

Gmina Lubraniec obsługiwana jest komunikacją autobusową realizowaną głównie przez Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. z siedzibą we Włocławku. Spółka zapewnia powiązania w zakresie podmiejskim i dalekobieżnym. W centrum Lubrańca (ul. Wyszyńskiego i Jana Pawła II), na dz. nr ewid. 164/1 zlokalizowany jest dworzec PKS, obiekt parterowy, wybudowany w 1972 r., w dobrym stanie technicznym.

Należy z dużym prawdopodobieństwem założyć, że podstawowym środkiem komunikacji zbiorowej na terenie gminy Lubraniec pozostanie nadal autobus.

14.1.4. Parkowanie pojazdów

Zespoły parkingowe umożliwiające parkowanie większej liczby pojazdów występują w centrum Lubrańca oraz w sąsiedztwie głównych obiektów usługowych - Urzędu Gminy, szkół, a także większych sklepów.

Mieszkańcy gminy posiadają garaże samochodowe (najczęściej pojedyncze) zlokalizowane na działkach prywatnych zarówno w zabudowie jedno- jak i wielorodzinnej.

14.1.5. Zaplecze techniczne motoryzacji

Na terenie gminy Lubraniec, w miejscowości Lubraniec Parcele funkcjonują dwie stacje paliw. LOTOS wraz z myjniemi samoobsługowymi: na dz. nr ewid. 218/2 i 63/8. Również w miejscowości Lubraniec-Parcele, w pobliżu ww. stacji paliw, usytuowana jest Okręgowa Stacja Kontroli Pojazdów oraz Stacja Obsługi Pojazdów „Petroman”. Są to obiekty usytuowane na działce nr ewid. 63/7.

14.2. Uwarunkowania wynikające z istniejącej infrastruktury technicznej

14.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Lubraniec zaopatrywana jest w wodę do picia z 2 gminnych ujęć wody posiadających udokumentowane zasoby czerpane z utworów czwartorzędowych w Kazaniu i Żydowie.

Ujęcie wody w Kazaniu o zasobach eksploatacyjnych 73 m³/h, zatwierdzonych decyzją OŚB.6341.115.2016 Starosty Włocławskiego z dnia 30.12.2016 r. (ważna do 31.12.2026 r.). Usytuowane jest na działce o nr ewidencyjnym 100/1. Na ujęciu znajdują się dwie studnie głębinowe i stacja uzdatniania wody. Ujęcie pracuje w układzie dwustopniowego pompowania wody i zaopatruje miejscowości: Kazanie, Kąkowa Wola, Bielawy, Krowice, Dobierzyn, Lubraniec Parcele.

Ujęcie wody w Żydowie o zasobach eksploatacyjnych 160 m³/h, zatwierdzonych decyzją OŚB.6341.114.2016 Starosty Włocławskiego z dnia 30.12.2016 r. (ważna do 31.12.2026 r.). Usytuowane jest na działce o nr ewidencyjnym 99/1. Na ujęciu znajdują się dwie studnie głębinowe i stacja uzdatniania wody. Ujęcie pracuje w układzie dwustopniowego pompowania wody i zaopatruje miejscowości: Żydowo, Czajno, Milżyn, Zgłowiączka, Lubrańczyk, Wola Sosnowa, Siemnowek, Sułkowo, Bodzanowo, Agnieszkowo, Kolonia Łódź, Skaszyn, Sarnowo,

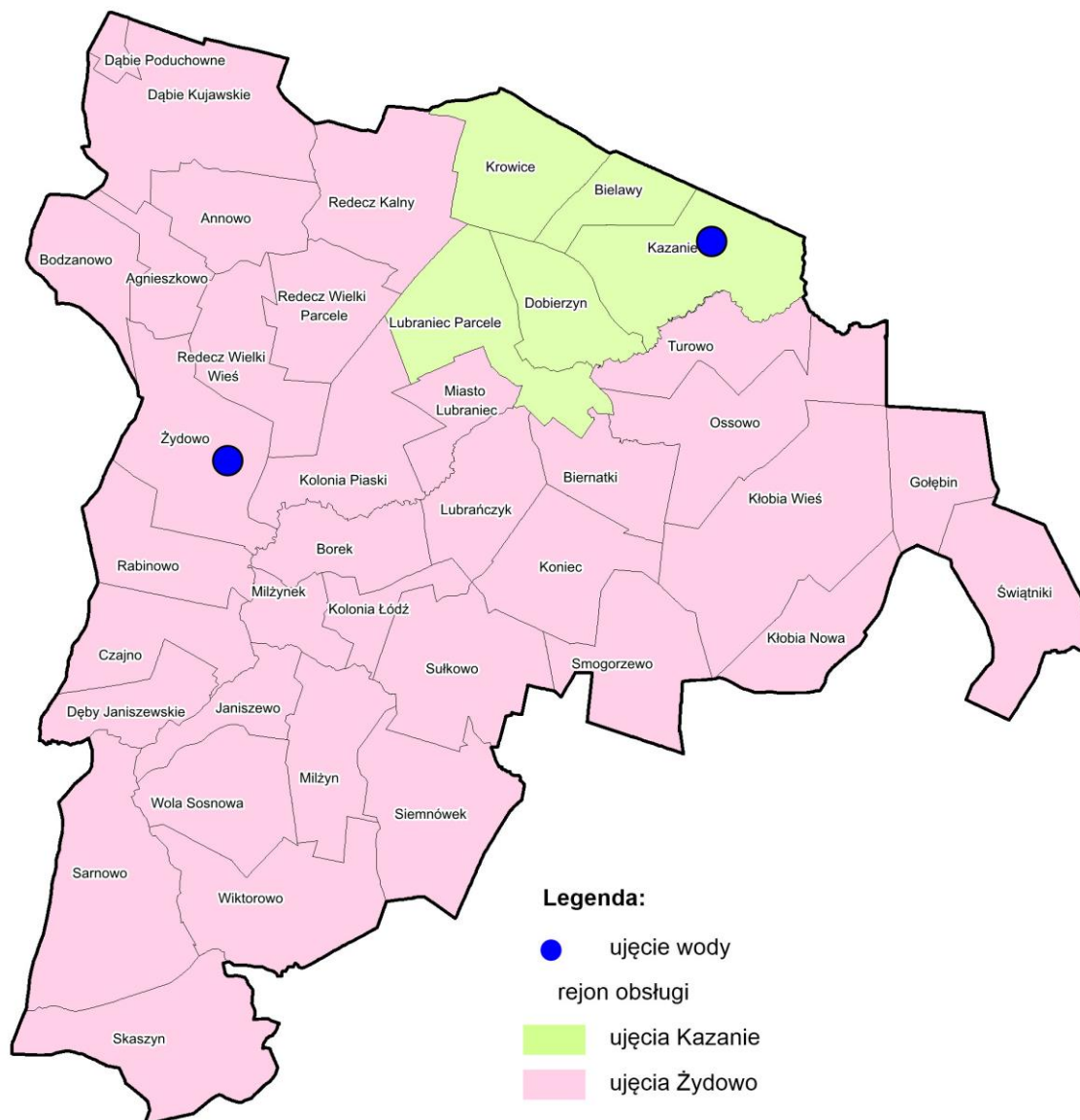
Józefowo, Janiszewo, Korzeszynek, Rabinowo, Świątniki, Florianowo, Koniec, Redecz Kalny, Redecz Wielki, Otmianowo, Annowo, Gołębin, Stok, Dąbie Kujawskie, Kłobia, Turowo, Milżyn, Ossowo, Siarczycze, Biernatki, Górniak, Lubraniec Miasto.

Dla przedmiotowych ujęć nie zostały ustanowione w drodze aktu prawa miejscowego oraz decyzji strefy ochronne obejmujące tereny ochrony bezpośredniej i pośredniej. Do rezygnacji z wyznaczenia terenu ochrony pośredniej przedmiotowych ujęć oraz do ograniczenia strefy ochronnej tylko do terenu ochrony bezpośredniej upoważniły warunki geologiczne i hydrogeologiczne.

Na terenie stref ochrony bezpośredniej obowiązują następujące warunki jej utrzymania:

- teren ochrony bezpośredniej obejmuje grunty, na których usytuowane jest ujęcie, ograniczony jest ogrodzeniem stacji uzdatniania,
- teren ochrony bezpośredniej ujęcia jest ogrodzony i oznakowany zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 maja 2004r. w sprawie wzorów tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody (Dz. U. nr 136, poz. 1457 z późn. zm.). W obszarze tym zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia,
- na terenie ochrony bezpośredniej ujęcia wody należy:
  - odprowadzać wody opadowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody,
  - zagospodarować teren zielenią,
  - odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody,
  - ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody,
- na terenie ochrony bezpośredniej ujęcia wody nie wolno składować materiałów grożących skażeniu wód podziemnych.

Gmina posiada wystarczające zasoby wodne dla zaopatrzenia w wodę odbiorców w ich granicach administracyjnych. Dobrze rozwinięta jest sieć wodociągowa. Z analizy zasięgu sieci systemu gminnych wodociągów wynika, że na terenie gminy istnieją pojedyncze tereny poza zasięgiem obsługi sieci wodociągowej, wymagające rozbudowy sieci. Dotyczy to rejonów, gdzie zabudowa mieszkaniowa znajduje się w stanie rozproszonym, głównie na obrzeżach gminy. Niezbędna jest rozbudowa systemu wodociągowego dla uzyskania jakości wody dostarczanej odbiorcom zgodnej z przepisami krajowymi i UE, zapewnienie ciągłości i dostępności usług zaopatrzenia w wodę.

Rysunek 26 Ujęcia wody i ich rejony obsługi

Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy w Lubrańcu

Tabela 22 Długość czynnej sieci wodociągowej w latach 2006-2016 [km]

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
KUJAWSKO-POMORSKIE	20 396,5	20 802,5	21 254,1	21 556,7	21 782,0	22 133,2	22 551,3	22 725,1	22 985,7	23 239,8	23 360,1
POWIAT WŁOCŁAWSKI	1 870,5	1 900,3	1 925,3	1 931,3	1 942,6	1 948,4	1 968,0	1 977,8	2 001,4	2 023,4	2 026,5
Kowal (1)	22,0	22,0	22,5	22,5	22,5	22,5	22,7	23,0	23,0	27,7	27,7
Baruchowo (2)	80,4	80,4	80,4	80,4	80,4	80,5	80,5	80,5	80,5	80,5	80,5
Boniewo (2)	116,0	116,2	116,4	116,4	116,4	116,4	119,3	119,3	119,3	119,8	121,0
Brześć Kujawski	161,0	160,6	160,9	160,9	160,9	160,9	162,9	162,9	162,9	173,7	177,5

(3)											
Brześć Kujawski (4)	27,9	27,9	27,9	27,9	27,9	27,9	29,9	29,9	29,9	39,2	39,2
Brześć Kujawski (5)	133,1	132,7	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	134,5	138,3
Chocień (2)	194,0	195,0	197,0	198,3	198,3	198,3	209,2	211,7	212,3	212,7	218,4
Chodecz (3)	150,0	160,0	161,3	161,4	161,4	161,4	161,4	161,4	161,4	161,4	161,4
Chodecz (4)	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2
Chodecz (5)	141,8	151,8	153,1	153,2	153,2	153,2	153,2	153,2	153,2	153,2	153,2
Fabianki (2)	176,8	182,2	183,7	183,9	193,7	194,7	196,2	198,9	200,0	200,6	201,7
Izbica Kujawska (3)	177,8	180,1	181,2	181,3	181,6	181,6	181,6	182,2	182,2	186,8	193,3
Izbica Kujawska (4)	13,4	13,8	14,1	14,2	14,2	14,2	14,2	14,8	14,8	14,8	14,2
Izbica Kujawska (5)	164,4	166,3	167,1	167,1	167,4	167,4	167,4	167,4	167,4	172,0	179,1
Kowal (2)	136,7	136,7	136,7	136,7	136,7	138,9	138,9	138,9	139,4	139,4	139,4
Lubanie (2)	86,4	94,0	104,0	105,0	106,0	107,0	107,3	108,0	108,0	108,0	107,3
Lubień Kujawski (3)	204,5	205,6	209,9	210,6	210,6	211,6	213,4	213,4	233,4	233,4	216,4
Lubień Kujawski (4)	5,5	5,9	5,7	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8	5,7	5,7	5,7
Lubień Kujawski (5)	199,0	199,7	204,2	204,8	204,8	205,8	207,6	207,6	227,7	227,7	210,7
Lubraniec (3)	234,2	234,2	237,7	239,6	239,6	239,6	239,6	239,6	239,6	239,6	241,2
Lubraniec (4)	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,9
Lubraniec (5)	226,6	226,6	230,1	232,0	232,0	232,0	232,0	232,0	232,0	232,0	233,3
Włocławek (2)	130,7	133,3	133,6	134,3	134,5	135,0	135,0	138,0	139,4	139,8	139,8

(1) – gmina miejska; (2) – gmina wiejska; (3) – gmina miejsko-wiejska; (4) – miasta w gminie miejsko-wiejskiej; (5) – obszary wiejskie w gminie miejsko-wiejskiej
Opracowano na podstawie danych BDL

Zgodnie z powyższą tabelą łączna długość sieci wodociągowych na terenie gminy liczyła na koniec 2016 r. 241,2 km (7,9 km w mieście i 233,3 km na obszarze wiejskim).

Tabela 23 Korzystający z wodociągów w ogóle ludności w latach 2006-2016 [%]

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
POLSKA	86,4	86,7	87,0	87,3	87,4	87,6	87,9	88,0	91,6	91,8	91,9
KUJAWSKO-POMORSKIE	90,0	90,3	90,5	90,6	90,8	90,9	91,1	91,2	95,2	95,2	95,3
POWIAT WŁOCŁAWSKI	84,3	84,7	84,9	85,1	85,3	85,6	85,7	85,9	95,1	95,2	92,3
Kowal (1)	93,7	93,7	93,8	93,9	93,9	94,0	94,4	94,5	99,9	99,9	99,9
Baruchowo (2)	87,3	87,3	87,3	87,3	87,3	87,3	87,3	89,3	97,5	97,5	97,6
Boniewo (2)	83,2	83,5	83,6	83,6	83,7	83,7	83,7	83,7	97,6	97,8	97,8
Brześć Kujawski (3)	94,2	94,3	94,4	94,5	94,6	94,7	94,8	94,8	98,2	98,3	98,4
Brześć Kujawski (4)	97,8	97,8	97,8	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	100	100	100
Brześć Kujawski (5)	91,7	91,8	92,0	92,2	92,3	92,4	92,6	92,6	97,0	97,1	97,3
Chocień (2)	85,9	86,3	86,3	86,4	86,4	86,4	86,7	86,7	91,7	91,7	91,7
Chodecz (3)	65,3	67,2	69,0	70,0	70,2	70,5	70,6	70,5	90,2	90,3	90,3
Chodecz (4)	93,7	93,7	93,7	93,8	93,8	93,9	94,0	94,0	99,9	99,9	99,9

Chodecz (5)	53,1	55,9	58,3	59,7	59,9	60,1	60,2	60,2	85,9	86,1	86,1
Fabianki (2)	92,4	92,6	92,6	92,8	92,9	93,0	93,3	93,5	99,6	99,6	99,6
Izbica Kujawska (3)	78,9	79,1	79,2	79,4	79,5	80,1	80,3	80,4	91,9	92,1	92,3
Izbica Kujawska (4)	91,6	91,6	91,7	91,8	91,8	92,5	92,5	92,5	99,9	99,9	99,9
Izbica Kujawska (5)	72,3	72,5	72,6	72,8	72,8	73,5	73,6	73,8	87,6	87,9	88,2
Kowal (2)	88,6	88,6	88,6	88,6	88,6	88,8	88,9	89,0	99,9	99,9	99,9
Lubanie (2)	82,8	84,9	84,9	85,1	86,9	87,1	86,1	86,2	99,9	99,9	99,9
Lubień Kujawski (3)	61,7	61,7	61,8	62,0	62,7	63,1	63,4	64,0	82,6	82,7	82,9
Lubień Kujawski (4)	88,7	88,7	89,0	89,3	89,3	89,7	90,0	90,2	99,9	99,9	99,9
Lubień Kujawski (5)	55,9	56,0	56,0	56,2	56,7	57,1	57,4	58,0	78,6	78,6	79,0
Lubraniec (3)	89,2	89,3	89,4	89,4	89,5	89,5	89,6	89,6	99,9	99,9	99,9
Lubraniec (4)	95,7	95,7	95,8	95,8	95,8	95,8	95,8	95,8	99,9	99,9	99,9
Lubraniec (5)	86,2	86,3	86,4	86,4	86,4	86,5	86,7	86,7	99,9	99,9	99,9
Włocławek (2)	89,8	90,2	90,2	90,5	90,6	91,0	91,0	91,0	91,4	91,8	91,8

(1) – gmina miejska; (2) – gmina wiejska; (3) – gmina miejsko-wiejska; (4) – miasta w gminie miejsko-wiejskiej; (5) – obszary wiejskie w gminie miejsko-wiejskiej

Opracowano na podstawie danych BDL

Średnia zwodociągowania dla gminy Lubraniec jest bardzo wysoka, na koniec 2016 r. wynosiła 99,9%. Jest ona wyższa od średniej dla powiatu włocławskiego, województwa kujawsko-pomorskiego jak i kraju. W ciągu ostatnich 10 lat wzrosła o 10,7 punktów procentowych.

Tabela 24 Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2006-2016 [szt.]

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
KUJAWSKO-POMORSKIE	240 580	241 368	246 294	251 691	254 431	260 157	265 257	269 640	273 399	276 286	280 422
POWIAT WŁOCLAWSKI	18 111	18 242	18 319	18 597	18 895	19 316	19 516	19 837	20 187	20 527	21 345
Kowal (1)	735	742	753	769	769	800	846	858	876	840	852
Baruchowo (2)	704	704	704	704	704	704	704	850	880	845	900
Boniewo (2)	847	866	870	874	875	877	877	877	879	979	995
Brześć Kujawski (3)	2 105	2 071	2 113	2 169	2 196	2 245	2 296	2 296	2 318	2 346	2514
Brześć Kujawski (4)	834	784	788	796	807	828	838	838	846	846	884
Brześć Kujawski (5)	1 271	1 287	1 325	1 373	1 389	1 417	1 458	1 458	1 472	1 500	1630
Chocień (2)	1 874	1 828	1 828	1 833	1 833	1 841	1 880	1 885	1 932	1 939	1954
Chodecz (3)	1 168	1 247	1 323	1 373	1 383	1 392	1 398	1 398	1 408	1 419	1421
Chodecz (4)	429	436	444	455	457	460	462	462	464	464	464
Chodecz (5)	739	811	879	918	926	932	936	936	944	955	957
Fabianki (2)	1 955	2 011	1 916	1 969	2 020	2 061	2 148	2 230	2 305	2 332	2674
Izbica Kujawska (3)	1 754	1 703	1 724	1 737	1 743	1 864	1 870	1 883	1 900	1 952	2002
Izbica Kujawska (4)	655	594	608	612	618	703	703	705	705	712	730
Izbica Kujawska (5)	1 099	1 109	1 116	1 125	1 125	1 161	1 167	1 178	1 195	1 240	1272

Kowal (2)	1 075	1 054	1 047	1 050	1 056	1 074	1 087	1 095	1 112	1 125	1161
Lubanie (2)	1 045	1 184	1 180	1 190	1 330	1 350	1 258	1 270	1 270	1 287	1392
Lubień Kujawski (3)	1 380	1 384	1 398	1 409	1 431	1 451	1 471	1 502	1 526	1 530	1560
Lubień Kujawski (4)	218	220	233	234	234	235	245	251	250	250	253
Lubień Kujawski (5)	1 162	1 164	1 165	1 175	1 197	1 216	1 226	1 251	1 276	1 280	1307
Lubraniec (3)	1 993	1 889	1 904	1 907	1 910	1 920	1 938	1 945	1 958	2 008	1966
Lubraniec (4)	699	585	592	592	592	592	592	599	602	631	574
Lubraniec (5)	1 294	1 304	1 312	1 315	1 318	1 328	1 346	1 346	1 356	1 377	1392
Włocławek (2)	1 476	1 559	1 559	1 613	1 645	1 737	1 743	1 748	1 823	1 925	1925

(1) – gmina miejska; (2) – gmina wiejska; (3) – gmina miejsko-wiejska; (4) – miasta w gminie miejsko-wiejskiej; (5) – obszary wiejskie w gminie miejsko-wiejskiej

Opracowano na podstawie danych BDL

W gminie Lubraniec na koniec 2016 r. wykonanych było 1966 podłączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (574 w mieście i 1392 na obszarze wiejskim).

Tabela 25 Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 korzystającego [m³]

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
POLSKA	37,1	37,1	36,3	36,5	35,9	35,6	35,6	35,5	35,2	33,9	35,0
KUJAWSKO-POMORSKIE	37,0	37,0	36,4	37,0	36,4	35,9	35,3	35,1	35,1	34,9	35,7
POWIAT WŁOCŁAWSKI	34,5	33,9	34,1	35,8	34,9	34,8	36,2	35,4	40,1	39,8	42,3
Kowal (1)	38,5	31,5	31,4	31,8	31,3	24,8	34,8	23,0	22,9	21,9	24,3
Baruchowo (2)	27,4	27,2	29,2	29,1	17,9	25,6	30,5	26,4	43,8	42,7	41,8
Boniewo (2)	23,6	18,3	29,8	31,0	24,1	16,1	13,9	18,2	32,0	26,9	26,1
Brześć Kujawski (3)	25,9	24,4	23,6	26,0	25,3	25,0	31,9	32,7	31,6	49,0	49,7
Brześć Kujawski (4)	22,2	21,9	20,3	20,3	17,9	16,8	24,0	24,4	23,3	57,6	55,2
Brześć Kujawski (5)	28,6	26,3	26,1	30,3	30,6	31,1	37,7	38,8	37,6	43,0	45,8
Chocień (2)	47,0	45,6	60,1	61,7	63,8	60,3	60,2	46,2	66,1	71,0	79,8
Chodecz (3)	38,4	38,7	38,8	35,2	40,3	42,4	39,7	37,1	38,6	29,8	29,5
Chodecz (4)	39,3	41,6	43,9	39,4	46,9	41,0	36,3	35,5	37,5	35,1	35,6
Chodecz (5)	37,7	36,5	35,2	32,4	35,8	43,4	42,0	38,2	39,2	27,1	26,4
Fabianki (2)	34,0	32,7	33,1	39,1	35,3	35,2	38,5	42,0	41,0	39,3	44,5
Izbica Kujawska (3)	30,0	33,7	29,5	31,2	33,2	30,9	32,4	36,9	36,9	31,4	33,7
Izbica Kujawska (4)	28,0	29,9	27,7	26,4	26,3	26,2	27,1	29,9	30,1	20,6	27,2
Izbica Kujawska (5)	31,4	36,1	30,8	34,5	37,8	34,1	35,9	41,7	41,5	37,9	37,7
Kowal (2)	30,5	35,6	30,7	30,5	29,3	29,2	29,7	32,3	32,6	30,6	34,3
Lubanie (2)	32,5	36,2	35,9	39,9	36,3	37,7	35,8	36,1	37,4	33,6	34,4
Lubień Kujawski (3)	54,6	49,8	45,5	44,9	40,3	42,2	46,0	48,9	71,3	45,8	54,3
Lubień Kujawski (4)	65,7	54,5	49,7	80,0	73,9	72,3	84,2	75,8	83,4	51,3	46,3
Lubień Kujawski (5)	50,9	48,2	44,1	33,1	28,9	31,6	32,4	39,3	67,0	44,2	56,7
Lubraniec (3)	34,6	34,6	29,1	28,8	30,6	33,2	30,4	31,5	32,6	34,7	32,5
Lubraniec (4)	40,0	40,5	33,5	30,7	23,2	24,8	28,9	25,4	23,9	32,7	25,5
Lubraniec (5)	31,8	31,6	26,8	27,9	34,4	37,7	31,1	34,6	37,2	35,6	35,8

Włocławek (2)	33,6	32,8	31,3	36,6	37,2	38,2	33,6	31,6	32,1	33,8	35,8
---------------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

(1) – gmina miejska; (2) – gmina wiejska; (3) – gmina miejsko-wiejska; (4) – miasta w gminie miejsko-wiejskiej; (5) – obszary wiejskie w gminie miejsko-wiejskiej

Opracowano na podstawie danych BDL

Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 korzystającego w gminie Lubraniec na koniec 2015 r. wynosiło 32,5 m³ (25,5 m³ w mieście i 35,8 m³ na obszarze wiejskim). Jest to wskaźnik niższy niż dla powiatu włocławskiego lecz porównywalny do wskaźnika dla województwa kujawsko-pomorskiego i kraju. W ciągu ostatnich 10 lat dla całej gminy i obszaru wiejskiego wskaźnik ten utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie. W mieście natomiast przedstawia tendencję skokową od 40,5 m³ w 2007 r. do 23,2 m³ w 2010 r.

14.2.2. Gospodarka ściekowa

Ścieki z terenu gminy są odprowadzane do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków o przepustowości 345 m³/dobę (96 tys. m³/rok) w Lubrańcu Marysinie (dz. nr ewid. 190/22, 190/11, obręb geodezyjny Lubrańczyk). Teren oczyszczalni jest wygradzony i zagospodarowany zielenią wysoką i niską.

Rozporządzeniem Nr 41/2006 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 04.04.2006 r. wyznaczono aglomerację Lubraniec o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 2158 z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w miejscowości Lubraniec Marysin (obwód Lubraniec Parcele), której obszar obejmuje miasto Lubraniec oraz wsie: Kazanie i Redecz Kalny z gminy Lubraniec.

Gmina przystąpiła do wyznaczenia nowego obszaru i granic aglomeracji zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2014 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. z 2014 r. poz. 995). Propozycja planu aglomeracji Lubraniec przyjęta została uchwałą Nr XXVII/179/2017 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 31 maja 2017 r. Bez zmian pozostaje RLM, która będzie wynosić 2185. Planowane jest objęcie granicą obszaru aglomeracji całej miejscowości Lubraniec oraz części miejscowości Kazanie, Lubraniec Parcele, Dąbie Kujawskie, Redecz Kalny, Żydowo i Dobierzyn.

Oczyszczalnia w Lubrańcu Marysinie jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z możliwością chemicznego strącania fosforu o przepustowości rzeczywistej 96 tys. m³/rok. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Zgłowiączka. Oczyszczalnia została rozbudowana i zmodernizowana w latach 2000-2001. Dopyływ ścieków na oczyszczalnię odbywa się rurociągiem tłocznym o średnicy 200 mm z przepompownią główną przy ul. Wojska Polskiego. Na przepompowni znajduje się punkt zlewny ścieków dowożonych.

Rozwiązania gospodarki osadowej oczyszczalni są powiązane z komunalną oczyszczalnią ścieków w Lubrańcu Marysinie. Istniejący osadnik Imhoffa został adaptowany na potrzeby zagęszczania osadu nadmiernego. Zagęszczony osad jest wywożony na oczyszczalnię ścieków w Lubrańcu, następnie odwadniany w workownicy lub na poletkach osadowych i magazynowany do czasu jego zagospodarowania na cele rolnicze.

Jakość oczyszczonych ścieków odprowadzanych z oczyszczalni ścieków do odbiornika spełnia wymagania rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1800).

W miejscowości Żydowo (dz. nr ewid. 104, obręb geodezyjny Żydowo) zlokalizowana jest druga oczyszczalnia ścieków komunalnych o przepustowości 4,55 m³/dobę (4 tys. m³/rok). Oczyszczalnia ta ze względu na wysokie koszty utrzymania planowana jest do likwidacji. Zostanie ona zmodernizowana i będzie pełnić funkcję przepompowni.

W 2016 r. z terenu gminy siecią kanalizacyjną odprowadzono 100,2 dm³ ścieków, w tym, 95,9 m³ z miasta i 4,3 m³ z obszaru gminy.

Tabela 26 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2006-2016 [km]

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
KUJAWSKO-POMORSKIE	5 095,0	5 351,7	5 666,8	6 044,5	6 365,4	6 959,4	7 006,9	7 384,2	7 648,0	7 887,5	8,003,5
POWIAT WŁOCLAWSKI	177,5	195,3	202,6	204,9	212,1	228,2	249,9	315,2	330,5	331,4	375,3
Kowal (1)	16,5	16,5	17,0	17,0	17,0	17,0	17,3	18,7	29,5	29,5	29,5
Baruchowo (2)	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1
Boniewo (2)	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8
Brześć Kujawski (3)	29,7	30,2	30,2	30,2	30,2	30,2	31,2	31,2	31,2	31,2	72,5
Brześć Kujawski (4)	15,0	16,5	16,5	16,5	16,5	16,5	17,0	17,0	17,0	17,0	27,4
Brześć Kujawski (5)	14,7	13,7	13,7	13,7	13,7	13,7	14,2	14,2	14,2	14,2	45,1
Chocień (2)	6,0	13,6	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	62,2	62,2	62,2	64,6
Chodecz (3)	14,2	14,2	14,2	14,2	14,2	14,2	14,2	14,2	14,2	14,2	14,2
Chodecz (4)	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1
Chodecz (5)	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Fabianki (2)	21,1	21,3	22,6	23,9	24,4	24,8	31,3	37,3	37,5	37,5	37,5
Izbica Kujawska (3)	6,4	7,8	9,9	10,7	12,6	12,6	13,6	14,4	14,4	14,4	14,4
Izbica Kujawska (4)	6,4	7,8	9,9	10,7	12,6	12,3	13,3	14,1	14,1	14,1	14,1
Izbica Kujawska (5)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Kowal (2)	13,7	13,7	13,7	13,7	18,5	21,4	24,7	24,7	24,7	24,7	24,7
Lubanie (2)	14,8	14,8	14,8	15,0	15,0	20,1	23,6	24,3	25,6	25,6	25,6
Lubień Kujawski (3)	8,5	16,6	16,6	16,6	16,6	16,6	22,7	33,9	33,9	33,9	33,9
Lubień Kujawski (4)	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2
Lubień Kujawski (5)	1,3	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	15,5	26,7	26,7	26,7	26,7
Lubraniec (3)	18,9	18,9	18,9	18,9	18,9	21,2	21,2	21,2	20,8	20,8	20,8
Lubraniec (4)	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2
Lubraniec (5)	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	3,0	3,0	3,0	2,6	2,6	2,6
Włocławek (2)	11,8	11,8	11,8	11,8	11,8	17,2	17,2	17,2	20,6	21,5	21,5

(1) – gmina miejska; (2) – gmina wiejska; (3) – gmina miejsko-wiejska; (4) – miasta w gminie miejsko-wiejskiej; (5) – obszary wiejskie w gminie miejsko-wiejskiej

Opracowano na podstawie danych BDL

Na koniec 2016 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie Lubraniec wynosiła 20,8 km, w tym 18,2 km w mieście i 2,6 km na obszarze wiejskim. Wartości te nie zmieniły się d 2014 r. W ciągu ostatnich 10 lat na terenie gminy wybudowano 1,9 km sieci kanalizacyjnych.

Tabela 27 Korzystający z kanalizacji w ogóle ludności w latach 2006-2016 [%]

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
POLSKA	59,8	60,3	61,0	61,5	62,0	63,5	64,3	65,1	68,7	69,7	70,2

KUJAWSKO-POMORSKIE	62,0	62,5	63,1	63,9	64,3	65,2	65,6	66,1	69,1	69,6	69,9
POWIAT WŁOCŁAWSKI	25,3	27,8	28,1	28,7	30,0	32,1	32,6	34,3	39,4	39,5	40,7
Kowal (1)	81,0	81,0	81,2	81,5	84,1	86,7	86,8	87,0	99,9	99,9	99,9
Baruchowo (2)	18,1	18,1	18,1	18,1	18,1	18,1	19,3	22,1	23,9	23,9	23,8
Boniewo (2)	11,5	11,5	12,1	13,0	13,4	13,9	13,8	13,9	15,6	15,4	15,9
Brześć Kujawski (3)	40,3	40,6	40,8	40,7	40,7	42,9	45,6	45,5	59,6	60,0	65,5
Brześć Kujawski (4)	55,7	55,9	56,2	56,2	56,2	58,9	60,3	60,3	94,1	94,1	94,2
Brześć Kujawski (5)	29,5	30,0	30,0	30,0	30,0	31,7	35,3	35,3	36,1	36,6	45,9
Choceń (2)	8,4	29,0	29,0	29,0	29,0	29,0	30,9	34,5	48,6	48,6	48,7
Chodecz (3)	22,3	22,3	22,5	22,5	22,8	23,2	23,2	23,1	33,1	32,6	32,7
Chodecz (4)	71,6	71,7	72,2	72,2	72,3	72,5	73,1	73,1	80,1	80,1	80,2
Chodecz (5)	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	12,3	11,6	11,6
Fabianki (2)	27,3	30,5	30,5	31,7	37,6	43,4	40,6	43,1	45,1	45,2	45,3
Izbica Kujawska (3)	16,7	17,6	18,4	19,1	20,0	20,5	20,9	21,5	21,4	21,5	26,0
Izbica Kujawska (4)	48,3	50,8	52,9	54,8	56,5	58,0	58,8	60,7	60,7	61,4	74,5
Izbica Kujawska (5)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Kowal (2)	18,2	18,2	18,2	18,2	21,7	26,3	28,1	28,1	28,1	28,1	28,6
Lubanie (2)	21,4	23,4	23,4	24,2	28,5	36,8	37,2	39,2	39,3	40,1	40,2
Lubień Kujawski (3)	16,6	16,4	16,5	16,6	17,1	17,5	18,0	26,1	27,4	27,7	27,7
Lubień Kujawski (4)	79,1	79,1	79,0	79,1	79,1	80,4	80,4	80,7	80,8	80,8	80,8
Lubień Kujawski (5)	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,3	3,9	13,6	15,1	15,4	15,6
Lubraniec (3)	33,7	33,8	33,8	33,7	34,0	34,8	34,9	35,2	35,4	35,3	34,6
Lubraniec (4)	66,0	65,9	66,0	65,9	65,9	67,2	67,8	68,5	69,3	69,4	67,0
Lubraniec (5)	18,6	18,6	18,6	18,6	18,6	19,4	19,4	19,4	19,4	19,4	19,4
Włocławek (2)	16,8	17,4	18,0	22,4	22,8	24,2	24,5	25,1	26,9	26,5	26,5

(1) – gmina miejska; (2) – gmina wiejska; (3) – gmina miejsko-wiejska; (4) – miasta w gminie miejsko-wiejskiej; (5) – obszary wiejskie w gminie miejsko-wiejskiej
Opracowano na podstawie danych BDL

Średnia skanalizowania dla gminy Lubraniec wynosiła 34,6% i jest ona nieznacznie niższa od średniej dla powiatu włocławskiego lecz prawie dwukrotnie niższa od średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego i kraju. Zgodnie z powyższą tabelą analizowany wskaźnik dla miasta Lubraniec również jest niższy od wskaźników dla pozostałych miast powiatu włocławskiego.

Tabela 28 Korzystający z kanalizacji w ogólnej ludności - przyrost w latach 2006-2016 [%]

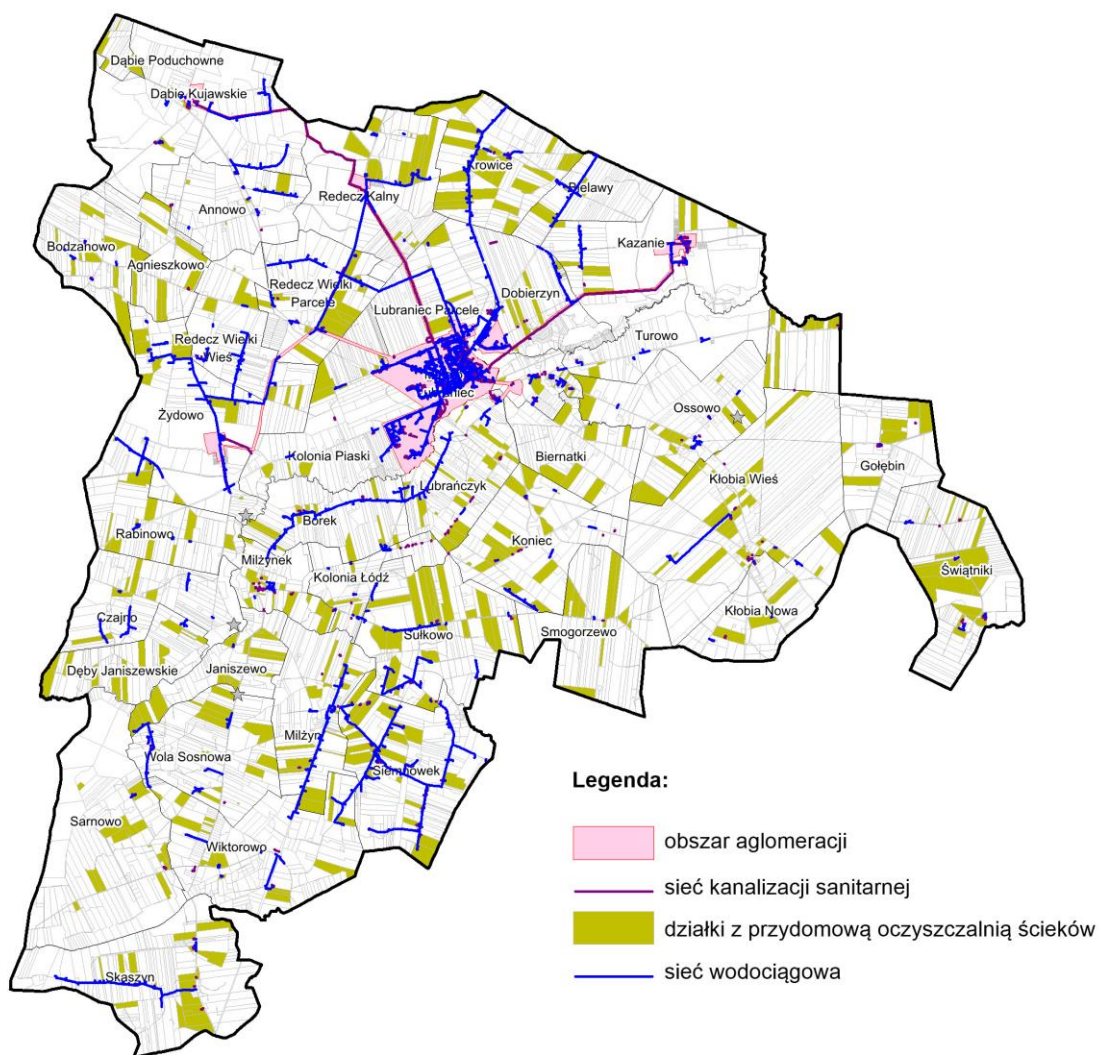
JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2006	2016	Przyrost w latach 2006-2016
1	2	3	4
POLSKA	59,8	70,2	10,4
KUJAWSKO-POMORSKIE	62,0	69,9	7,9
POWIAT WŁOCŁAWSKI	25,3	40,7	15,4
Kowal (1)	81,0	99,9	18,9
Baruchowo (2)	18,1	23,8	5,7
Boniewo (2)	11,5	15,9	4,4
Brześć Kujawski (3)	40,3	65,5	25,2
Brześć Kujawski (4)	55,7	94,2	38,5

Brześć Kujawski (5)	29,5	45,9	16,4
Chocień (2)	8,4	48,7	19,2
Chodecz (3)	22,3	32,7	10,4
Chodecz (4)	71,6	80,2	8,6
Chodecz (5)	1,1	11,6	10,5
Fabianki (2)	27,3	45,3	18,0
Izbica Kujawska (3)	16,7	26,0	9,3
Izbica Kujawska (4)	48,3	74,5	26,2
Izbica Kujawska (5)	0,0	0,3	0,3
Kowal (2)	18,2	28,6	10,4
Lubanie (2)	21,4	40,2	18,8
Lubień Kujawski (3)	16,6	27,7	11,1
Lubień Kujawski (4)	79,1	80,8	1,7
Lubień Kujawski (5)	3,2	15,6	12,4
Lubraniec (3)	33,7	34,6	0,9
Lubraniec (4)	66,0	67,0	1,0
Lubraniec (5)	18,6	19,4	0,8
Włocławek (2)	16,8	26,5	9,7

(1) – gmina miejska; (2) – gmina wiejska; (3) – gmina miejsko-wiejska; (4) – miasta w gminie miejsko-wiejskiej; (5) – obszary wiejskie w gminie miejsko-wiejskiej

Opracowano na podstawie danych BDL

Z powyższej tabeli wynika, że w ciągu ostatnich 10 lat analizowany wskaźnik dla gminy Lubraniec zwiększył się nieznacznie. Wskaźnik skanalizowania gminy Lubraniec w 2006 r. był jednym z wyższych w powiecie włocławskim. Jednak w ciągu ostatnich 10 lat postęp w realizacji sieci kanalizacyjnych jest tu znacznie wolniejszy niż w powiecie włocławskim, województwie kujawsko-pomorskim oraz kraju.

Rysunek 27 Gospodarka wodno-ściekowa

Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lubrańcu

Na terenie gminy jest wiele miejscowości o rozproszonej zabudowie, na terenie których wykonanie sieci kanalizacyjnych nie ma ekonomicznego uzasadnienia. W tej sytuacji możliwym do realizacji rozwiązaniem mogą być małe przydomowe oczyszczalnie ścieków. Na terenie gminy Lubraniec, według stanu na czerwiec 2018 r., funkcjonują 522 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Gmina Lubraniec wspiera ich budowę, a także stara się kontrolować właściwe opróżnianie oraz eksploatację zbiorników wchodzących w skład przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tabela 29 Przyłącza sieci kanalizacyjnej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2006-2016 [szt.]

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
KUJAWSKO-POMORSKIE	102 477	107 191	112 804	123 624	128 778	134 732	138 172	141 316	145 197	149 031	152 135
POWIAT	3 729	4 470	4 499	4 735	5 302	5 687	5 834	6 341	6 771	6 762	7226

WŁOCLAWSKI											
Kowal (1)	580	580	590	609	769	800	810	821	893	844	859
Baruchowo (2)	137	137	137	137	137	137	150	173	189	189	188
Boniewo (2)	116	116	123	134	139	139	139	139	139	137	142
Brześć Kujawski (3)	709	729	738	738	738	886	992	992	1 076	1 085	1322
Brześć Kujawski (4)	578	585	595	595	595	697	725	725	793	793	800
Brześć Kujawski (5)	131	144	143	143	143	189	267	267	283	292	522
Choceń (2)	201	724	661	661	661	661	710	841	950	950	956
Chodecz (3)	378	380	391	391	395	395	405	405	407	406	408
Chodecz (4)	365	367	378	378	382	382	392	392	394	394	396
Chodecz (5)	13	13	13	13	13	13	13	13	13	12	12
Fabianki (2)	229	339	339	384	618	640	527	597	660	662	670
Izbica Kujawska (3)	208	252	291	329	364	364	376	418	418	435	645
Izbica Kujawska (4)	208	252	291	329	364	360	372	414	414	431	641
Izbica Kujawska (5)	0	0	0	0	0	4	4	4	4	4	4
Kowal (2)	173	173	173	173	225	244	270	271	271	271	279
Lubanie (2)	199	228	228	240	307	377	384	423	426	443	444
Lubień Kujawski (3)	216	216	216	216	216	220	230	392	419	425	430
Lubień Kujawski (4)	212	212	212	212	212	214	214	219	219	219	220
Lubień Kujawski (5)	4	4	4	4	4	6	16	173	200	206	210
Lubraniec (3)	388	388	388	388	388	444	455	469	481	485	437
Lubraniec (4)	364	364	364	364	364	404	415	429	445	449	401
Lubraniec (5)	24	24	24	24	24	40	40	40	36	36	36
Włocławek (2)	195	208	224	335	345	380	386	400	442	430	430

(1) – gmina miejska; (2) – gmina wiejska; (3) – gmina miejsko-wiejska; (4) – miasta w gminie miejsko-wiejskiej; (5) – obszary wiejskie w gminie miejsko-wiejskie

Opracowano na podstawie danych BDL

14.2.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji GPZ Konin Południowy – GPZ Lubraniec i GPZ Lubraniec – GPZ Włocławek Wschód. Dla ww. linii elektroenergetycznej wynikają konsekwencje przestrzenne w postaci zajęcia terenu - wymagany jest pas ograniczonego użytkowania o szerokości 40 m (po 20 m od osi linii w obu kierunkach).

Zaopatrzenie gminy Lubraniec w energię elektryczną oparte jest na dostawach Zakładu Energetycznego Energa-Operator S.A. Oddział w Toruniu.

Źródłem zasilania gminy Lubraniec w energię elektryczną jest GPZ 110/15 kV w Lubrańcu.

Zasilanie gminy w energię elektryczną odbywa się poprzez sieć rozdzielczą, wyprowadzonych z GPZ napowietrznych linii elektroenergetycznych SN 15 kV zasilających stacje transformatorowe SN/15 kV i dalej poprzez sieć rozdzielczą linii nn 0,4 kV. Rozwój sieci elektroenergetycznej będzie następował w oparciu o rezerwy istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej oraz budowę nowych linii w zależności od potrzeb gminy i możliwości finansowych gestora sieci.

Dla linii napowietrznych SN wynikają konsekwencje przestrzenne w postaci zajęcia terenu – pas techniczny – 13 m (po 6,50 m od osi linii w obu kierunkach).

Wytyczne dotyczące użytkowania terenu w pasach technologicznych istniejących linii elektroenergetycznych:

- warunki lokalizacji wszelkich obiektów w pasach technologicznych należy uzgadniać z właścicielem linii elektroenergetycznych,
- w pasach technologicznych nie wolno lokalizować budynków mieszkalnych i innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi,
- dopuszcza się odbudowę, rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejących linii,
- pod liniami nie należy sadzić roślinności wysokiej – zalesiania terenów rolnych w pasach technologicznych linii mogą być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną wysokość sadzonych drzew i krzewów,
- wszelkie zmiany w kwalifikacji terenu w obrębie pasów technologicznych linii i w ich najbliższym sąsiedztwie powinny być zaopiniowane przez właściciela linii,
- dla linii elektroenergetycznych musi być zapewniony dostęp w celu wykonania prac eksploatacyjnych.

14.2.4. Odnawialne źródła energii

Nie ma jednoznacznej definicji, która charakteryzowałaby czym są odnawialne źródła energii. W Ustawie Prawo Energetyczne jest napisane, że odnawialne źródła energii to: "źródła wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także z biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych".

W marcu 2017 r. w województwie kujawsko-pomorskim utworzony został pierwszy klastrowy Kujawski Klastrowy Energii „Energia Kujaw”, który ma na celu budowę lokalnego rynku energii na terenie następujących gmin: Boniewo, Chocień, Chodecz, Izbica Kujawska, Lubień Kujawski oraz gminy Lubraniec. Celem klastra jest realizacja inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii takich jak: biogazownie, farmy fotowoltaiczne oraz elektrownie wiatrowe i wodne. Wytworzona energia sprzedawana będzie odbiorcom indywidualnym, przedsiębiorcom i jednostkom samorządu terytorialnego na rynku lokalnym.

Farmy wiatrowe są obcym elementem w polskim krajobrazie, choć z uwagi na wzrost zapotrzebowania na energię odnawialną coraz bardziej powszechnym.

Na terenie gminy Lubraniec zlokalizowanych jest trzynaście elektrowni wiatrowych:

Tabela 30 Elektrownie wiatrowe na terenie gminy Lubraniec

Lokalizacja miejscowość	Działka nr ewidencyjny	Typ generatora	Moc [MW]	Wysokość całkowita [m]
1	2	3	4	5
Sułkowo	26/1	4 elektrownie	2,4 (3x08 MW + 0,5MW)	2 x 85,9 2 x 95,9
Dobierzyn	7	1 elektrownia	1,0	86,5
Żydowo	91	1 elektrownia	0,6	85
Skaszyn	91, 92, 94	4 elektrownie	4 x 0,5	4 x 55
Redecz Wielki Wieś	67/1, 66, 64	1 elektrownia	0,8	101,7
Kolonia Piaski	45	1 elektrownia	od 0,3MW do 2 MW	111
Biernatki	61, 62	1 elektrownia	0,6	do 90

Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lubrańcu

Na terenie gminy Lubraniec nie występują instalacje oparte o inne odnawialne źródła energii. Pomimo posiadania, z racji prowadzonej gospodarki rolnej, dużych zasobów biomasy (roślinnej,

odchodów zwierzęcych i innych odpadów organicznych) nie została tu zlokalizowana żadna biogazownia.

Na terenie gminy, w miejscowości Wiktorowo, na dz. nr ewid. 159, planowana jest budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy do 1MW, a w miejscowości Skaszyn na dz. nr ewid. 91, 92, 94/1 o mocy 10 MW.

Do zamieniania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną służą ogniwa fotowoltaiczne (inaczej: ogniwa słoneczne bądź fotoogniwa), a proces zamiany nosi nazwę konwersji fotowoltaicznej. Ogniwo fotowoltaiczne to krzemowa płytką półprzewodnikowa, wewnątrz której istnieje bariera potencjału (pole elektryczne), w postaci złącza p-n (positive – negative). Padające na fotoogniwo promieniowanie słoneczne wybija elektrony z ich miejsc w strukturze półprzewodnika, tworząc pary nośników o przeciwnych ładunkach (elektron z ładunkiem ujemnym i z ładunkiem dodatnim „dziura”, powstała po jego wybiciu). Ładunki te zostają następnie rozdzielone przez istniejące na złączu p-n pole elektryczne, co sprawia, że w ogniwie pojawia się napięcie. Wystarczy do ogniwa podłączyć urządzenie pobierające energię i następuje przepływ prądu elektrycznego. Fotowoltaika jest technologią umożliwiającą produkcję energii elektrycznej ze światła słonecznego.

Zastosowanie ogniw fotowoltaicznych wpływa korzystnie – tak jak ogół urządzeń stosowanych w Odnawialnych Źródłach Energii – zarówno dla użytkownika jak i środowiska naturalnego. Możliwości zastosowań układów fotowoltaicznych są nieograniczone. Główną zaletą instalacji z ogniw pv jest niezawodność, lekkość oraz możliwość uzyskiwania darmowej energii elektrycznej o parametrach sieciowych na potrzeby gospodarcze w sposób czysty, cichy i bezobsługowy. Dlatego stają się coraz bardziej powszechne w autonomicznych systemach prądowórczych, niedołączonych do sieci elektroenergetycznej. Zasilają znaki drogowe, stacje meteorologiczne, przekaźniki radiowo-telekomunikacyjne, satelity oraz wiele różnych zwykłych układów w urządzeniach domowych. Brak emisji jakichkolwiek gazów podczas wytwarzania energii nie przyczynia się do skażenia atmosfery tlenkami, a tym samym do pogłębiania efektu cieplarnianego. Przy obecnym zaawansowaniu technologii jedynym problemem jest zastosowanie akumulatorów zdolnych magazynować wytwarzaną energię elektryczną.

14.2.5. Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy Lubraniec przebiegają dwa gazociągi wysokiego ciśnienia systemu krajowego Dn 700 relacji Gustorzyn – Odolanów (ciśnienie nominalne 8,4 MPa) i Dn 500 również relacji Gustorzyn – Odolanów (ciśnienie nominalne 6,4 MPa), ich długość na terenie gminy Lubraniec wynosi 42,862 km.

Na terenie miasta przebiega sieć gazociągów systemu rozdzielczego o długości ok. 10, 36 km, a na terenie wiejskim gminy Lubraniec ogółem ok. 3,1 km. Wykonanych zostało 13 sztuk przyłączy o łącznej długości ok. 0,9 km.

Przebiegające przez obszar gminy gazociągi są ograniczeniem dla różnych form zagospodarowania terenu. Możliwość lokalizowania zabudowy w jego pobliżu regulują przepisy odrębne²⁷. Strefa kontrolowana z zakazem zabudowy, od osi gazociągu, wynosi od 30m dla wolnostojących budynków niemieszkalnych, 50m budynków mieszkalnych zabudowy jedno- i wielorodzinnej do 75m dla obiektów zakładów przemysłowych.

Dalsza gazyfikacja miasta i gminy uzależniona będzie od zainteresowania mieszkańców i podmiotów realizujących.

Na terenie gminy 3,7% mieszkańców korzysta z sieci gazowej (10,9% na terenie miasta i 0,4% na terenie wiejskim). W gospodarstwach domowych używany jest jednak przede wszystkim gaz bezprzewodowy.

---

²⁷ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie

W 2018 r. na terenie miasta Lubraniec wydanych zostało szereg decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na budowę sieci gazowej średniego ciśnienia wraz z przyłączami gazowymi.

14.2.6. Gospodarka odpadami

Zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia, zdrowia ludzi i ochronę środowiska określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

Odpady unieszkodliwiane są w ramach Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi (region 3 południowy) z regionalnymi instalacjami przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) w Machnaczu (gmina Brześć Kujawski), Inowrocławiu (gm. Inowrocław), Służewie (gm. Aleksandrów Kujawski). RIPOK te wyposażone są w instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, instalacje do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów; instalacje do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Przy Zakładzie Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Lubrańcu u. Słowackiego 22 zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Do punktu tego mieszkańcy mogą bezpłatnie dostarczać m. in. odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyte opony, folie i worki po nawozach sztucznych, popiół, przeterminowane leki, zużyte baterie, chemikalia, aerozole oraz odpady zielone (części roślin pochodzące z pielęgnacji ogrodów).

Składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Agnieszkowo zostało zamknięte i zrekultywowane.

14.2.7. Zaopatrzenie w ciepło

Zaopatrzenie gminy w ciepło oparte jest na indywidualnych źródłach ciepła i kotłowniach osiedlowych i zakładowych. Urządzenia te emitują do atmosfery SO₂, NO₂, CO w ilościach, które dla pojedynczego pieca czy kuchni wydają się znikomo małe, ale bardzo uciążliwe ze względu na bezpośredniość oddziaływania.

Urządzenia grzewcze należy modernizować poprzez zainstalowanie paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń (paliwa ekologiczne).

14.2.8. Telekomunikacja i teleinformatyka

Gmina Lubraniec posiada rozbudowaną sieć infrastruktury telekomunikacyjnej telefonii stacjonarnej. W ostatnich latach nastąpił bardzo szybki rozwój sieci telefonii komórkowej, powstały stacje bazowe telefonii komórkowej.

Na terenie gminy w miejscowości Lubraniec znajdują się dwie stacje bazowe operatorów telefonii komórkowej działających w Polsce: przy ul. Słowackiego 10 (Orange, T-Mobile, Plus, Aero 2, T-Mobile Orange) oraz przy ulicy Słowackiego 20 (Play).

Tabela 31 Wykaz anten zawieszonych na masztach stacji telefonii komórkowej na terenie gminy Lubraniec

Sieć	Lokalizacja	Pasmo	LAC/TAC	CID	RNC/eNBI	UC-Id/ECID	StationID	Uwagi Data akt.
T-Mobile	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt Orange	GSM 1800	54700	30054 30055 30056			31097	NetWorkS! 2017-07-23
T-Mobile	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt Orange	GSM 900	54700	30051 30052 30053			31097	NetWorkS! 2016-04-03

T-Mobile	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt Orange	LTE 800	54702	15	247340	63319055	31097	NetWorkS! 2017-09-25
T-Mobile	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt Orange	LTE 800	54702	14	247340	63319054	31097	NetWorkS! 2017-09-25
T-Mobile	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt Orange	LTE 800	54702	16	247340	63319056	31097	NetWorkS! 2017-09-25
T-Mobile	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt Orange	UMTS 2100	54700	30673 30676 30679	830	54425553 54425556 54425559	31097	nośna 10688 NetWorkS! 2017-07-23
T-Mobile	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt Orange	UMTS 2100	54700	30672 30675 30678	830	54425552 54425555 54425558	31097	nośna 10663 NetWorkS! 2017-07-23
T-Mobile	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt Orange	UMTS 2100	54700	30671 30674 30677	830	54425551 54425554 54425557	31097	nośna 10639 NetWorkS! 2017-07-23
Orange	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt własny	GSM 900	54700	20051 20052 20053			4506	NetWorkS! 2016-04-03
Orange	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt własny	LTE 800	54702	13	247340	63319053	4506	NetWorkS! 2017-09-29
Orange	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt własny	LTE 800	54702	12	247340	63319052	4506	NetWorkS! 2017-09-29
Orange	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt własny	LTE 800	54702	11	247340	63319051	4506	NetWorkS! 2017-09-29
Orange	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt własny	UMTS 2100	54700	20673 20676 20679	830	54415553 54415556 54415559	4506	nośna 10614 NetWorkS! 2017-07-23
Orange	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt własny	UMTS 2100	54700	20672 20675 20678	830	54415552 54415555 54415558	4506	nośna 10589 NetWorkS! 2017-07-23
Orange	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt własny	UMTS 2100	54700	20671 20674 20677	830	54415551 54415554 54415557	4506	nośna 10564 NetWorkS! 2017-07-23
Plus	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt Orange	GSM 900	42003	41891 41892 41893			44189	2016-04-03
Play	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 20 - maszt własny	E-GSM 900	4045	45961			WLO0601	2016-11-27
Aero 2	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt Orange	UMTS 900	42003	60081 60082 60083	300	19720881 19720882 19720883	P44189	nośna 2963 2016-04-03
T-Mobile / Orange	Lubraniec, Kujawsko-pomorskie ul. Słowackiego 10 - maszt Orange	UMTS 900	54700	30057 30058 30059	830	54424937 54424938 54424939	4506	nośna 3064 NetWorkS! 2017-07-23

Legenda danych:

Dla stacji 2G = GSM - LAC (Location Area Code), CID (Cell ID)
Dla stacji 3G = UMTS - LAC (Location Area Code), CID (Cell ID)
Dla stacji 4G = LTE - TAC (Tracking Area Code), CID (Cell Local ID), eNBI, ECID (Enhanced Cell ID)

<http://btsearch.pl/>

W ramach budowy infrastruktury umożliwiającej dostęp radiowy dla sieci WiMax wraz z dostępem radiowym do Internetu projektowana na terenie gminy Lubraniec sieć szkieletowa będzie się opierać na łączach radiowych pracujących w nielicencjonowanym pasmie częstotliwości 5,5-5,7GHz. Węzły sieci szerokopasmowej zlokalizowane zostaną w miejscowościach: Lubraniec – Szkoła przy ul. Nowej 6 i Urząd Gminy i Miasta; Bielawy – świetlica; Kłobia – Zespół Szkół; Zgłowiączka – Publiczna Szkoła Podstawowa; Sarnowo – Publiczna Szkoła Podstawowa; Dąbie Kujawskie – kościół, Świątyni – kaplica.

Rozwinięta sieć telefoniczna, a w konsekwencji możliwości w zakresie porozumiewania się i szybkiej transmisji danych jest wyznacznikiem możliwości rozwoju gospodarczego gminy.

W ramach uzyskanych przez Polskę funduszy unijnych związanych z rozwojem infrastruktury społeczeństwa informacyjnego wybudowana została w województwie kujawsko – pomorskim szerokopasmowa sieć teleinformatyczna w celu zapewnienia powszechnego dostępu do szerokopasmowego Internetu jako bazy do realizacji warstwy aplikacji i usług: e-government, e-learning, e-health.

W każdym powiecie utworzony został węzeł dystrybucyjny, a w każdej gminie (w tym gminie Lubraniec) punkt dostępowy.

Szerokopasmowa sieć informatyczna jest niezbędnym narzędziem kształtującym konkurencyjność i atrakcyjność poszczególnych gmin jak i całego województwa.

Wnioski:

Przez teren gminy Lubraniec przebiega jedna droga kategorii wojewódzkiej, jednaście dróg kategorii powiatowej oraz 162 drogi publiczne kategorii gminnej. Przez teren gminy nie przebiega kolej normalnotorowa. Istniejące elementy systemu transportowego gminy posiadają aktualnie szereg mankamentów, które kumulując się decydują o słabości systemu. Podstawowe problemy systemu transportowego gminy Lubraniec są zbieżne z problemami definiowanymi na terenie całego kraju, zarówno w ośrodkach gminnych, jak i poza nimi. Elementy układu komunikacji drogowej wymagają systematycznej rozbudowy i przebudowy.

Uzbrojenie miasta i gminy Lubraniec w media infrastruktury technicznej (zaopatrzenie w wodę, unieszkodliwianie ścieków, gospodarka odpadami, zaopatrzenie w energię elektryczną i gaz) nie jest w jeszcze pełni wystarczające. Podstawowe problemy z zakresu infrastruktury technicznej również są zbieżne z problemami definiowanymi na terenie całego kraju, zarówno w ośrodkach gminnych, jak i poza nimi. Dotyczą one przede wszystkim gospodarki ściekowej - rozbudowy systemów kanalizacyjnych jak również czystego powietrza – zmiany czynnika grzewczego z tradycyjnego na paliwa ekologiczne o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń.

15. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Spośród wskazanych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego przyjętym uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. zadań realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym²⁸ do realizacji pozostały:

Zadania o znaczeniu krajowym:

---

²⁸ Wykaz zadań zawarto w rozdziale 8.1. Analiza dokumentów strategicznych

Zad. nr 2 – Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze

Zadania o znaczeniu wojewódzkim:

Zad. nr 95 – Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 270 – budowa obwodnicy miasta Lubraniec

Realizacja tego zadania poprawi funkcjonowanie dróg, zwiększy bezpieczeństwo ruchu oraz przyczyni się ochrony cennych rolniczo gleb.

16. Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej

Planowanie przestrzenne uwzględniające prawidłowo wszelkie uwarunkowania i potrzeby wynikające z zagrożeń oraz ochrony przed powodzią, działa prewencyjnie dając w efekcie zmniejszenie skutków ewentualnej powodzi.

Zgodnie z art. 163 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne, ochrona przed powodzią jest zadaniem Wód Polskich oraz organów administracji rządowej i samorządowej. Prowadzi się ją z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Obowiązek sporządzenia map spoczywa na Prezesie Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Sporządzone przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej mapy zagrożenia powodzią oraz mapy ryzyka powodziowego, zgodnie z planowanym terminem, zostały w dniu 22 grudnia 2013r. opublikowane na Hydroportalu KZGW (www.isok.gov.pl).

Wyżej wymienione mapy nie obejmują terenu gminy Lubraniec. Studia ochrony przeciwpowodziowej sporządzone przez dyrektorów Regionalnych zarządów gospodarki wodnej, zachowują ważność do dnia sporządzenia map zagrożenia powodziowego. Wyznaczone w nich obszary bezpośredniego zagrożenia dla cieków, dla których nie zostały sporządzone mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego uznaje się w myśl artykułu 17 „Ustawy o zmianie ustawy Prawo wodne i niektórych innych ustaw” z dnia 5 stycznia 2011 r. za obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 15 pkt 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

W opracowaniu „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi” – rzeka Zgłowiączka oraz „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej” etap II – rzeka Chodeczka, wskazane zostały położone na terenie gminy Lubraniec obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Obszary te zostały oznaczone na rysunku „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Położenie gminy Lubraniec na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu włocławskiego	11
Rysunek 2 Wydane decyzje o ustaleniu lokalizacji nowej inwestycji celu publicznego wg rodzaju przedsięwzięć i lokalizacji.....	16
Rysunek 3 Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy dla nowych inwestycji w gminie Lubraniec i presja inwestycyjna	18
Rysunek 4 Lokalizacja wydanych decyzji o warunkach zabudowy dla nowych inwestycji w gminie Lubraniec.....	19
Rysunek 5 Lokalizacja wydanych decyzji o warunkach zabudowy dla nowych inwestycji w mieście Lubraniec.....	20
Rysunek 6 Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Lubraniec	24
Rysunek 7 Klimatyczny bilans wodny rolnictwa	44
Rysunek 8 Zmiany liczby ludności w mieście Lubraniec w latach 2010-2016.....	68
Rysunek 9 Zmiany liczby ludności w obszarze wiejskim gminy Lubraniec w latach 2010-2016.....	69
Rysunek 10 Rozmieszczenie ludności w gminie Lubraniec	71
Rysunek 11 Ludność wg ekonomicznych grup wieku w 2016 r.	72
Rysunek 12 Bezrobocie, przedsiębiorczość oraz korzystający z pomocy społecznej w sołectwach gminy Lubraniec	75
Rysunek 13 Rozmieszczenie obiektów infrastruktury społecznej na obszarze wiejskim gminy Lubraniec.....	78
Rysunek 14 Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w gminie Lubraniec – obowiązujący plan województwa	82
Rysunek 15 Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w gminie Lubraniec – projekt planu województwa	83
Rysunek 16 Zmiany przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań oraz przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie w latach 2006-2016.....	91
Rysunek 17 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę – obszar wiejski gmin Lubraniec (zmniejszenie)	95
Rysunek 18 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę – miasto Lubraniec (zmniejszenie)....	95
Rysunek 19 Realizacja obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla mieszkaniowego w rejonie ulic Brzeskiej i Sportowej w mieście Lubraniec	98
Rysunek 20 Obszar Natura 2000 „Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki”	103
Rysunek 21 Lipa uznana za pomnik przyrody w mieście Lubrańcu	105
Rysunek 22 Dąb uznany za pomnik przyrody Redczu Kalnym	105
Rysunek 23 Lipa uznana za pomnik przyrody w Dąbiu Kujawskim	106
Rysunek 24 Dąb uznany za pomnik przyrody w Siarczycach	106
Rysunek 25 Drogi publiczne i ścieżki rowerowe na terenie gminy Lubraniec	113
Rysunek 26 Ujęcia wody i ich rejony obsługi	128
Rysunek 27 Gospodarka wodno-ściekowa	136

SPIS TABEL

Tabela 1 Zasoby mieszkaniowe w latach 2006-2016 [szt.]	21
Tabela 2 Gmina Lubraniec – powierzchnie biologicznie czynne	32
Tabela 3 Zestawienie użytków rolnych w gminie Lubraniec (obszar wiejski) w 2017 roku	35
Tabela 4 Zestawienie użytków rolnych w gminie Lubraniec (miasto) w 2014 roku	35
Tabela 5 Liczba i struktura wielkościowa gospodarstw rolnych w gminie Lubraniec wg Powszechnych Spisów Rolnych w 2002 i 2010 roku [szt.].....	36
Tabela 6 Rodzaj zasiewów w gospodarstwach rolnych na terenie gminy Lubraniec wg Powszechnych Spisów Rolnych w 2002 i 2010 roku [ha]	37
Tabela 7 Liczba zwierząt gospodarskich w gospodarstwach rolnych ogółem na terenie gminy Lubraniec wg Powszechnych Spisów Rolnych w 2002 i 2010 roku [szt.]	38
Tabela 8 Zabytki nieruchome w gminie Lubraniec wpisane do rejestru zabytków	50
Tabela 9 Obiekty zabytkowe w mieście Lubraniec wpisane do rejestru zabytków	51
Tabela 10 Obiekty zabytkowe w gminie Lubraniec znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.....	51
Tabela 11 Obiekty zabytkowe w mieście Lubraniec znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.....	53
Tabela 12 Wykaz zabytków archeologicznych na obszarze gminy Lubraniec, zlokalizowanych w trakcie badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP)	54
Tabela 13 Ludność (mieszkańcy stali) w poszczególnych miejscowościach gminy Lubraniec wg danych Urzędu Miejskiego w Lubrańcu wg stanu na 31.12.2015 r.....	69
Tabela 14 Zmiany liczby ludności, saldo migracji i przyrost naturalny w gminie Lubraniec i powiecie włocławskim	72
Tabela 15 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2006-2016 [%].....	73
Tabela 16 Bezrobocie oraz podmioty gospodarcze w poszczególnych sołectwach gminy.....	73
Tabela 17 Warianty rozwoju sporządzone na podstawie prognozy demograficznej	92
Tabela 18 Wyliczenia wskaźników dla dwóch wariantów rozwoju	93
Tabela 19 Bilans zapotrzebowania na nową zabudowę w gminie oraz terenów możliwych do zainwestowania w obszarach zurbanizowanych.....	99
Tabela 20 Struktura własnościowa gruntów według stanu na dzień 01 styczeń 2018 r.	101
Tabela 21 Wykaz dróg publicznych kategorii gminnej na terenie miasta i gminy Lubraniec	114
Tabela 22 Długość czynnej sieci wodociągowej w latach 2006-2016 [km].....	128
Tabela 23 Korzystający z wodociągów w ogóle ludności w latach 2006-2016 [%].....	129
Tabela 24 Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2006-2016 [szt.]	130
Tabela 25 Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 korzystającego [m ³].....	131
Tabela 26 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2006-2016 [km]	133
Tabela 27 Korzystający z kanalizacji w ogóle ludności w latach 2006-2016 [%].....	133
Tabela 28 Korzystający z kanalizacji w ogóle ludności - przyrost w latach 2006-2016 [%].....	134
Tabela 29 Przyłącza sieci kanalizacyjnej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2006-2016 [szt.]	136
Tabela 30 Elektrownie wiatrowe na terenie gminy Lubraniec	138
Tabela 31 Wykaz anten zawieszonych na masztach stacji telefonii komórkowej na terenie gminy Lubraniec	140